

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “พัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน
ใน 5 จังหวัดภาคใต้ เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนว
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อการตัดสินใจ”

โดย

นายณรงค์ คงมาก และคณะ

กันยายน 2552

รายงานວິຈัยນັບສມບູຮົນ
ໂຄຮງການ “ພັດນາຮະບບໜ້ອມຸລຄຮັວເຮືອນແລະຫຼຸມໜ້ນ
ໃນ 5 ຈັງຫວັດການໃຕ້ ເພື່ອຫົວດທິສທາກພັດນາຕາມແນວ
ປັບປຸງເຄຣຍສູກົງພອເພີ່ຍງ ແລະເພື່ອກາຣຕັດສິນໃຈ”

ຄະະຜູ້ວິຈัย ສັງກັດ

1. ນາຍຄະຮົງຄໍ ຄົມມາກ	ນັກພັດນາ/ວິຊາກາຣທົ່ວໂລງຄືນອີສຣະ
2. ນາຍນິຄມ ກູ່ສຸກູລສຸຂ	ນັກພັດນາ/ວິຊາກາຣທົ່ວໂລງຄືນອີສຣະ

ໜູດໂຄຮງການ “ກາຣວິຈัยແລະພັດນາເຊີງພື້ນທີ່ 5 ຈັງຫວັດການໃຕ້”

ສັນບສູນໂດຍສໍານັກງານກອງທຸນສັນບສູນກາຣວິຈัย (ສກວ.)
(ຄວາມເຫັນໃນສ່ວນນີ້ເປັນຂອງຜູ້ວິຈัย ສກວ. ໄນຈໍາເປັນຕົ້ນເຫັນດ້ວຍເສມອໄປ)

คำนำ

โครงการ “พัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ กรณีศึกษา 14 ตำบล” ในช่วงเวลา 19 เดือน (มีนาคม 2550 – กันยายน 2551) ที่มีงานของโครงการฯ จำนวน 17 คน มีชุดกิจกรรมสำคัญ 4 ประการ คือ ประการแรก การพัฒนาตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนและชุมชน โดยใช้วิธีการคัดสรรครัวเรือนจาก 14 ตำบล ที่จะดำเนินการต่อไป ที่มีภาระหนัก ร่วมกับครัวเรือนที่เหลือ ว่า เข้าเกณฑ์เป็น “ครอบครัวเศรษฐกิจพอเพียง” ในพื้นที่หมู่บ้านนั้นๆ แล้วนำมารวบรวม คุณลักษณะของครอบครัวตามกรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างเป็น 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน นำไปใช้ วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเป้าหมาย โดยใช้โปรแกรม SPSS เชื่อมโยงกับโปรแกรม Map Window GIS ในการประมวลผลการสำรวจระดับความเป็นเศรษฐกิจชุมชนของครัวเรือนเป้าหมายในพื้นที่ 14 ตำบล ประการที่สอง การพัฒนาและประยุกต์ใช้เครื่องมือ Software โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสม ได้แก่ โปรแกรมขอนหาด โปรแกรม Map Window GIS เพื่อจัดการระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน และข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ประยุกต์ใช้เพื่อรองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ประการที่สาม การศึกษาเปรียบเทียบความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ตำบล ที่จะทำโดยภาคประชาชน กับแผนแม่บทพัฒนาตำบล จากการบวนการแผนแม่บทชุมชน ที่จัดทำโดยภาคประชาชน กับแผนแม่บทพัฒนาตำบล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประการที่ 4 การใช้ประโยชน์จาก “ความรู้ที่ค้นพบ” นำไปขยายผลสู่พื้นที่อื่นในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศ รองรับการแก้ปัญหาและวางแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ (ABC&D)

โครงการฯ ได้รับความอนุเคราะห์ด้านวิชาการอย่างสูงจากนายแพทย์บวรเดช สุขพิพัฒน์ปานท์ และนายชื่น ทิพย์เพ็ง ผู้ประสานงานวิจัยตำบลขอนหาด ในการพัฒนาโปรแกรมขอนหาด และได้รับความร่วมมือจาก กศน. ช. จังหวัด จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการฝึกอบรมถ่ายทอดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ขยายผล “ความรู้” ที่ค้นพบ ไปในพื้นที่ตำบลอื่นๆ รวมทั้งความร่วมมือ และการสนับสนุนจากภาคีความร่วมมือทุกฝ่าย โดยเฉพาะคณะกรรมการสำนักประสานงาน โครงการ “การวิจัยและพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้” นำโดย รศ. ดร. สมยศ ทุ่งหว้า ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.)

ใน “ระหว่างทาง” การดำเนินงาน “ความรู้ด้านการพัฒนาข้อมูลเพื่อบริหารตำบล” ได้นำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้จริงในหลายพื้นที่ และเมื่อสิ้นสุดโครงการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า “ความรู้จากโครงการฯ” สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายในการสนับสนุนทุนวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.) ครั้งนี้

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	1
บทสรุปเชิงบริหาร	(1) – (4)
บทที่ 1 ความเป็นมาของโครงการฯ	3 – 8
บทที่ 2 ทบทวนความรู้และวรรณกรรม	9 – 46
บทที่ 3 แนวคิด เครื่องมือ และคนทำงาน	47 – 94
บทที่ 4 กระบวนการศึกษา	95- 110
บทที่ 5 ผลการศึกษา	111 –173
บทที่ 6 บทวิเคราะห์	174 –184
บทที่ 7 บทสรุปและอภิปรายผล	185- 193
บทที่ 8 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ	194 – 197
เอกสารอ้างอิง	198

บทสรุปเชิงบริหาร

โครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ (สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง และนครศรีธรรมราช) เพื่อชี้วัดแนวทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.) เป็นระยะเวลา 12 เดือน และได้ขอขยายระยะเวลาอีก 7 เดือน รวมระยะเวลาดำเนินงานทั้งสิ้น 19 เดือน (1 มีนาคม 2550 – 30 กันยายน 2551) ดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย 14 ตำบล กระจายในพื้นที่ 5 จังหวัด คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช 5 ตำบล ได้แก่ 1.) ตำบลขอนหาด อำเภอจะแนะ 2.) ตำบลนาทราย อำเภอเมือง 3.) ตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง 4.) ตำบลนาหมอมบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ 5.) ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดสงขลา 4 ตำบล ได้แก่ 1.) ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ 2.) ตำบลคุหาใต้ อำเภอรัตภูมิ 3.) ตำบลล่าช้า อำเภอหาดใหญ่ 4.) ตำบลยะแแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดพัทลุง 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดตรัง 2 ตำบล ได้แก่ 1.) ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน 2.) ตำบลเข้าไม้มีแก้ว อำเภอสีแก้ว และจังหวัดสตูล 2 ตำบล ได้แก่ 1.) ตำบลละงู อำเภอละงู 2.) ตำบลพิมาน อำเภอเมือง โดยมีเกณฑ์สำคัญในการคัดเลือก 14 ตำบล คือ “นากององค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล ต้องสนับสนุนกระบวนการดำเนินงาน และร่วมกับโครงการฯ คัดสรรนักวิจัยชุมชน ตำบลละ 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานการวิจัยตำบล มีบทบาทในการเชื่อมประสานฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับคณะทำงานพัฒนาแผนแม่บทชุมชนจากภาคประชาชนในตำบล การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ อปท. หรือคณะทำงานตำบล และการประสานงานการสำรวจข้อมูลในกระบวนการวิจัย”

การดำเนินงานโครงการฯ ในระยะเวลา 19 เดือน มีผลผลิตจากการดำเนินงานที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. โปรแกรมขอนหาด เพื่อการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชน โดยใช้ข้อมูลทะเบียนรายภูร์ และข้อมูลจากการสำรวจนำเข้าในโปรแกรม สามารถดำเนินการได้ครบสมบูรณ์ทั้ง 14 ตำบล คณะทำงานตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย ปรับการใช้งานให้เหมาะสมกับแต่ละตำบล ได้พัฒนาโดยนายชื่น พิพิชพ์เพ็ง นักวิจัยชุมชน จากตำบลขอนหาด โดยมีนายแพทย์บาร์เบอร์ ศุภพิพัฒนาปานนท์ จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง เป็นที่ปรึกษาสำคัญ

2. โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ Map Window GIS เพื่อการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยอปท. 14 ตำบล ได้จัดซื้อแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศօโซโลสีเชิงเลข มาตราส่วน 1:4000 และ 1: 25000 มาใช้เป็นฐานรองรับการสร้างชั้นข้อมูลอื่น ๆ ทั้งข้อมูลในรูปแบบจุด (Point) รูปแบบเส้น (Line) และรูปแบบแปลงที่ดิน (Polygon) ซึ่งนักวิจัยชุมชนจาก 14 ตำบล ได้เรียนรู้การใช้งานโปรแกรม Map Window GIS ผ่านการฝึกอบรมจำนวน 6 ครั้งการศึกษาดูงาน 1 ครั้ง ในระยะเวลา 19 เดือน และ

ขยายผลความรู้ด้านการใช้โปรแกรม Map Window GIS โดยจัดการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ศศุล และตรัง รวมจำนวนทั้งหมดประมาณ 40 ตำบล

3. การประยุกต์ใช้โปรแกรม Map Window GIS กับโปรแกรม SPSS ในการประมวลผลข้อมูล 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน ซึ่งเป็นผลจากการสำรวจ 4,382 ครัวเรือน ในพื้นที่ 13 ตำบล (ยกเว้นตำบลอนหาด) ทำให้ผู้ใช้โปรแกรมประยุกต์นี้ เรียนรู้การจัดการข้อมูลตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนอย่างละเอียด โดยกำหนดตำแหน่งครัวเรือนในรูปข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) แบบจุด (Point) ในโปรแกรม Map Window GIS และใช้จุดเชื่อมกับข้อมูล คุณลักษณะ (Attribute Data) รูปแบบลักษณะการให้น้ำหนักคะแนนตามหลักสถิติ ตามค่าที่กำหนดเป็น “มากที่สุด ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด” เมื่อผู้ใช้เลือกตัวชี้วัดใด ตามค่าน้ำหนักทางสถิติแบบใดก็ตามใน 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน โปรแกรมจะแสดงผลตำแหน่งที่ตั้งบ้านเรือนของครัวเรือนเหล่านั้น ตามที่กำหนดเงื่อนไข ปรากฏในแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ

4. โปรแกรมแผนที่ภัย ทะเบียนทรัพย์สิน และการใช้ที่ดิน เป็นโปรแกรมประยุกต์ (Application) سانต่อจากโปรแกรมขอนหาดกับโปรแกรม Map Window GIS พัฒนาในพื้นที่ตำบลขยายผลในจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง ภายใต้ความร่วมมือของนักวิชาการจากวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ นายชื่น ทิพย์เพ็ง นักวิจัยตำบล และนายไชยา กรรไพรา นายช่างโยธาประจำ อบต.โพธิ์เสด็จ และเผยแพร่ในรูปเอกสารชุดความรู้ “อบต.ทำได้” ในการประชุมปิดโครงการฯ เมื่อปลายเดือนกันยายน 2551 ณ วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช

5. เกิด 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน จากกระบวนการคัดเลือกครัวเรือนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงใน 14 ตำบล จำนวน 350 ครัวเรือน โดยคณฑ์ทำงานตำบล และนักวิจัยจาก 14 ตำบล นำข้อมูลจาก 350 ครัวเรือน มากำหนดเป็นตัวชี้วัดย่อย จากแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง “3 ห่วง 2 เงื่อน” (3 ห่วง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อน คือ เงื่อนความรู้และเงื่อนคุณธรรม) ขยายความอ้อมมาเป็น 17 ตัวชี้วัด หลังจากการนำไปใช้ประเมินในพื้นที่ 13 ตำบล จากกลุ่มเป้าหมาย 4,382 ครัวเรือน พบว่า ตัวชี้วัดในกลุ่มความมีเหตุผลในเรื่องการทำบัญชีรับ – จ่าย ครัวเรือนนั้น ได้คะแนนต่ำที่สุด และตัวชี้วัดด้านความสามารถใน “การชำระหนี้สิน เงินต้นลดลงได้ตามข้อกำหนด” ในกลุ่มแนวทางความพอประมาณ เป็นตัวชี้วัดที่ได้คะแนนสูงสุด (จากการสอบถามในช่วงปลายปี 2550)

6. เกิดข้อค้นพบ ที่เป็นความรู้จากโครงการฯ ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง “แผนแม่บัญชี” กับ “แนวทางการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” จากกระบวนการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ “จำนวนชุดโครงการพัฒนาตำบลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง” จากข้อมูลในแผนแม่บัญชีชุมชนระดับ

ตำบลที่จัดทำโดยภาคประชาชน กับ แผนพัฒนาตำบล จากข้อมูลภูมิปัญญา ที่จัดทำโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงปี พ.ศ.2548 – 2550 พบว่า “ใน 12 ตำบลกรีฑีศึกษา ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงมีความแตกต่างกัน ในแต่ละตำบล และพื้นที่ตำบลที่มีแผนแม่บทชุมชนอยู่ในเกณฑ์สมบูรณ์ดี (จำนวน 4 ตำบล) นั้น ไม่ได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุดโครงการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในปริมาณสูงกว่าตำบลที่มีการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนในระดับที่ “ต้องปรับปรุง” แต่อย่างใด รวมทั้งมีข้อค้นพบเพิ่มเติมว่า ปริมาณ โครงการพัฒนาตำบลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทำแผนชุมชนกับแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยัง ไม่มีความแตกต่างกันด้วย” ดังนั้น ในอนาคต สำหรับพื้นที่ 14 ตำบลที่เป็นพื้นที่เป้าหมายของโครงการฯ การพัฒนาพื้นที่ตำบลสู่แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีการคิดค้นและใช้เครื่องมือในการพัฒนาชุมชนที่หลากหลายกว่าการใช้แผนแม่บทชุมชนอย่างเดียว อย่างไรก็ตามแผนแม่บทชุมชนยังคงเป็นเครื่องมือการพัฒนาตำบลที่ทรงพลัง ในด้านการค้นหาแผนพัฒนาชุมชนที่เหมาะสมกับชุมชนท้องถิ่น และชุดเครื่องมือการจัดการข้อมูลจากโครงการฯ สามารถเพิ่มขีดความสามารถสามารถของแผนชุมชนได้

7. เกิดชุดเครื่องมือการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการจัดทำแผนชุมชน จากการศึกษา 14 ตำบล เมื่อมีการนำโปรแกรมอนหาด โปรแกรม Map window GIS ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการข้อมูลเพื่อรองรับกระบวนการจัดทำแผนชุมชนระดับตำบล นอกจากข้อมูลเชิงบรรยาย ข้อมูลการสำรวจ ข้อมูลจากการจัดทำที่ประชุมประชาคมระดับชุมชนที่มีข้อมูลประชากร ข้อมูลครัวเรือน ที่ครบถ้วน มีข้อมูลแผนที่ทรัพยากร ข้อมูลแผนที่แสดงการใช้ที่ดิน ประกอบส่วนที่เพิ่มขึ้น ความสมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชน จำนวนมากขึ้น นำไปใช้ประโยชน์และบูรณาการกับแผนของ อบท. ได้มากขึ้น ซึ่งจากการดำเนินงานของโครงการฯ พบว่าใน “ระหว่างทาง” ของโครงการฯ มีการนำข้อมูลเชิงพื้นที่ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาเชิงประเด็นได้ทันที เช่น การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินในตำบลอนหาด ตำบลบ้านพร้าว ตำบลคุหาได้ เป็นต้น

จากผลผลิต 7 ประการดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ติดตามมาหลายประการ ได้แก่

1.) การเกิดพื้นที่ตำบลนำร่องการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ โดยความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นฐานในการจัดการความรู้จากข้อค้นพบของโครงการฯ สู่ตำบลขยายผลในอนาคต

2.) การเกิดเครือข่ายนัก GIS ชุมชน ที่เน้นการทำงานพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 20 คน ที่มีความสามารถในการเป็น “พี่เลี้ยง” ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์ แก่คณาจารย์ทำงานตำบลและ อบท. รวมทั้งนักศึกษาในการบริหารกลไกการจัดการข้อมูลระดับตำบล

3.) เกิดกระบวนการพัฒนาโปรแกรมการจัดการข้อมูลเพื่อบริหารตำบล ที่มีความเหมาะสม ประยุกต์ใช้จ่าย ง่ายในการถ่ายทอด และต่อยอดความรู้ด้านซอฟแวร์รองรับการจัดการด้านภายนอก ใช้ประโยชน์ที่คุ้น การวางแผนการผลิต-การตลาด ซึ่งดำเนินการแล้วในตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช ตำบลการะเกด อำเภอเชิญราษฎร์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลคุ้หาได้ อำเภอวัตถุ จังหวัดสงขลา

4.) เกิดความรู้ด้านความสัมพันธ์ของ 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน กับการทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล ทั้งส่วนแผนที่จัดทำโดยภาครัฐและภาค อปท. กล่าวคือ แผนชุมชนที่สมบูรณ์ ไม่ได้ส่งผลดีต่อแนวทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ตำบล และตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุด คือ “การทำัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน” จึงเป็นโจทย์ที่ท้าทายต่อนักวิจัยตำบล เครือข่ายนัก GIS ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะทำงานพัฒนาแผนแม่บทตำบล ที่ต้องขับเคลื่อนงานพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ต่อไป

ผลงานสำคัญ 4 ประการของโครงการฯ คือ 1.) ด้านการพัฒนาชุดเครื่องมือจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชน บนฐานของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อเสริมประสิทธิภาพการทำแผนแม่บทชุมชนและการตัดสินใจของทุกภาคีการพัฒนาในตำบล 2.) ด้านความรู้ 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน 3.) ความรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการทำแผนแม่บทชุมชนกับการพัฒนาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับตำบล 4.) ความรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการทำแผนแม่บทชุมชนกับการพัฒนาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับตำบล 4.) ด้านการสร้างเครือข่ายนัก GIS ชุมชน เพื่อพัฒนากลไกและความรู้การจัดการข้อมูลระดับตำบลนั้น

การตรวจสอบความแม่นยำ ความเหมาะสม ในเชิงวิชาการของความรู้ทั้ง 4 ด้านอย่างต่อเนื่อง และการนำความรู้ทั้ง 4 ด้านไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ จึงเป็นโจทย์สำคัญของทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเครือข่ายนัก GIS ชุมชน ซึ่งเป็นคณะนักวิจัยผู้บุกเบิกโครงการฯ

บทที่ 1

ความเป็นมาของโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ฯ เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ

ก่อนที่จะได้รับการอนุมัติโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ฯ เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในเดือนมีนาคม 2550 นั้น ผู้รับผิดชอบโครงการฯ นายนิคม ภู่สกุลสุข (ผู้ประสานงานพื้นที่) และนายณรงค์ คงมาก (หัวหน้าโครงการฯ) ได้ร่วมกันพัฒนาโครงการมาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2549 โดยได้รับการชี้แนะจาก ดร.สุธีรະ ประเสริฐสารพ รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ศว ฯ และ รศ.ดร.สมยศ ทุ่งหว้า ผู้ประสานงานสำนักประสานงานโครงการ “การวิจัยและพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้” มาอย่างต่อเนื่อง ในช่วงระยะเวลา 6 เดือนของการพัฒนาโครงการฯ นั้น มีการปรับเปลี่ยนชื่อโครงการฯ ปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของโครงการฯ อย่างครั้ง เพื่อให้สอดรับกับบทบาทและการกิจของ สกว. รวมทั้งฐานงานการพัฒนาของคณะกรรมการพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ฯ ด้วย จนในที่สุด จึงได้ชื่อว่า “โครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ฯ เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ” โดยมีพื้นที่ปฏิบัติการจำนวน 14 ตำบล ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ (นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง ตรัง สตูล)

นายณรงค์ คงมาก หัวหน้าโครงการฯ นี้ รับหน้าที่เป็นผู้ประสานงานโครงการฯ ร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะ ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ด้วย มีพื้นที่ปฏิบัติงานกระจายตัวอยู่ในพื้นที่จำนวน 279 ตำบลของ 5 จังหวัด โดยจังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่เป้าหมายของโครงการความร่วมมือฯ เดิมพื้นที่จังหวัด จำนวน 165 ตำบล, จังหวัดพัทลุง 34 ตำบล, จังหวัดตรัง 26 ตำบล, จังหวัดสงขลา 34 ตำบล และจังหวัดสตูล 20 ตำบล และพื้นที่เป้าหมายของโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนฯ จำนวน 14 ตำบล มีตำบลที่อยู่นอกพื้นที่ 279 ตำบล จำนวน 3 ตำบล คือ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน และตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสติกา จังหวัดตรัง ส่วนอีก 11 ตำบลนั้น อยู่ในพื้นที่เป้าหมายของโครงการความร่วมมือฯด้วย

เป้าหมายสำคัญของโครงการความร่วมมือฯ คือ การสนับสนุนให้เกิดกลไกการทำงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ สร้างพลังการพัฒนาร่วมกันระหว่างบุนนาคประชาชนกับภาคีการพัฒนาภาครัฐในระดับตำบล อำเภอ และระดับจังหวัด โดยใช้การทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลและการทำบัญชีรับจ่ายครัวเรือนเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกัน นำข้อมูลครัวเรือนไปใช้ในกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล เพื่อกำหนดประเด็นการพัฒนาเชิงพื้นที่

ต่อไป โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสกอ.

ส่วนโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนฯ นั้น เป็นโครงการวิจัยและพัฒนา เชิงพื้นที่ ที่พัฒนาโจทย์วิจัยและดำเนินงานตามกรอบนโยบายของ สกอ.และสำนักประสานงาน โครงการ “การวิจัยและพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้” โดย ดร.สุธีระ ประเสริฐสารพ รองผู้อำนวยการ สกอ. กล่าวในประเด็นกรอบแนวทางการวิจัยของ สกอ. ไว้ว่า “ การวิจัยจะยึดหลักการ พัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ลดการพึ่งพาภายนอก มี ความพอประมาณ มีเหตุมีผล และมีปัญญาเป็นภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างรู้เท่าทัน ตลอดจนมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการพัฒนา และการ วิจัยจะทำโดย ให้ภาคีต่างๆ คือ ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชนและองค์กร พัฒนาอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจเอกชน และภาควิชาการ เข้าร่วมคิดและร่วมรับรู้ตั้งแต่ต้น เพื่อร่วมกัน “เกต้า” โดยที่และนำผลการวิจัยไปใช้ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในลักษณะประสานพลังกัน รวมทั้งการวิจัยจะไม่ละเลยมิติของสังคมและทุนทางวัฒนธรรม เพื่อให้เข้าใจวิถีชีวิต อันจะทำให้ การพัฒนาไม่สร้างความขัดแย้งในพื้นที่”

กรอบแนวคิด ทิศทางของ สกอ. ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ดังกล่าว มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการกำหนดกรอบและแนวทางการดำเนินงานของโครงการฯ ในระยะต่อมา ซึ่งคำอธิบายของ ดร.สุธีระ ประเสริฐสารพ ข้างต้น สะท้อนให้เห็นการให้ความสำคัญต่อ “ทุนเดิมทางสังคมและทุน ทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น”

การเชื่อมโยงบูรณาการระหว่างโครงการทั้งสอง ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ ให้เกิด ประโยชน์ร่วมกันของพื้นที่เป้าหมายของทั้งสอง โครงการ ซึ่งนายณรงค์ คงมาก รับผิดชอบอยู่ทั้ง 2 โครงการ จึงเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกอ.) ด้วย

ในส่วนของบูรณาการในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ ทุนทางสังคม ที่สำคัญประการ หนึ่ง คือ “แผนแม่บทชุมชน” ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น มีถิ่นกำเนิดในตำบลไม่เรียง อำเภอฉะหัว จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยประชาชนชาวบ้านคนสำคัญของภาคใต้และของประเทศไทย คือ “ นาย ประยงค์ รณรงค์”

จากจุดกำเนิดที่ไม่เรียง อำเภอฉะหัว จังหวัดนครศรีธรรมราช ขยายผลไปสู่ตำบลในต่าง พื้นที่อำเภอ ต่างพื้นที่จังหวัด และมีตำบลที่นำแผนแม่บทชุมชนไปใช้ขยายผลอย่างได้ผล ใน จังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น ตำบลขอนหาด อำเภอฉะหัว ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬารัตน์ ตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง ในจังหวัดสงขลา เช่น ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ ตำบลควนรู อำเภอวัดภูมิ ตำบลจะแล้ว อำเภอสิงหนคร ในจังหวัดตรัง ได้แก่ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน เป็นต้น ซึ่งตำบลเหล่านี้ โครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนฯ ได้คัดเลือกเป็นส่วน

หนึ่งของ 14 พื้นที่เป้าหมายของโครงการฯด้วย และมีประเด็นที่น่าสนใจเป็นพิเศษ คือ ตำบลที่โอดเด่นเหล่านี้ในช่วงที่โครงการฯได้คัดเลือกเป็นพื้นที่เป้าหมายในเดือนมีนาคม 2550 นั้น มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ผ่านการเรียนรู้และผ่านการเป็นวิทยากรกระบวนการทำการทำแผนแม่บบชุมชนมาแล้วเป็นส่วนใหญ่ (ยกเว้นตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ที่มีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนแผนแม่บบชุมชน) รวมจำนวน 7 ตำบลจากทั้งหมด 14 ตำบล

นอกจากทุนภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่าง “แผนแม่บบชุมชน” แล้ว ทาง สกอ.ได้กำหนดกรอบการดำเนินการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ใน 5 จังหวัดภาคใต้ ภายใต้การนำภูมิปัญญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งนับว่าเป็น “ภูมิปัญญาของแผ่นดิน” คือ “แนวทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นทิศทางการพัฒนาของประเทศไทยในปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งในประเด็น “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โครงการฯได้ถูกมองหมายให้พัฒนาตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนและชุมชนขึ้นมา เพื่อทดสอบและตรวจสอบระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน และชุมชน เพื่อการประยุกต์ใช้ในงานวิจัยและพัฒนาในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ ต่อไป รวมทั้งการตั้งโจทย์วิจัยที่ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของกิจกรรมที่จัดอยู่ในกรอบของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ว่ามีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เป็นผลจากการทำแผนแม่บบชุมชนหรือไม่? อย่างไร? ด้วย

นอกจากนี้ ยังมีองค์ประกอบของกิจกรรมหลายส่วนของโครงการฯ ที่อยู่ในกรอบแนวทางของ สกอ. เช่น การมุ่งให้โครงการฯนี้นำผลการวิจัยไปรับใช้การกิจ หน้าที่ของเครือข่ายภาคีการพัฒนาทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรชุมชน เพื่อให้งานวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งท่านผู้อ่านจะพบกิจกรรมเหล่านี้ในรายงานบทต่อๆไป

ส่วนกรอบแนวทางการดำเนินงานเฉพาะของ ที่สำนักประสานงานโครงการ “การวิจัยและพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้” กำหนดให้เป็นโจทย์ร่วมของกลุ่ม 5 จังหวัด คือ “การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ” (DSS – Decision Support System) นั้น ที่ใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของโครงการฯด้วยเช่นกัน และกิจกรรมที่โครงการฯต้องพัฒนาเพื่อรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจ คือ “ชุดเครื่องมือโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS- Geographic Information System) ”

ในฐานะหัวหน้าโครงการฯ ซึ่งต้องรับผิดชอบ “ผลผลิตและผลลัพธ์” ของโครงการฯ ส่วนมอบให้ สกอ.และนำไปใช้ขยายผลในพื้นที่ปฎิบัติการของโครงการความร่วมมือฯต่อไปในอนาคต นัยน์ร่องค์ คงมาก พบว่า “กิจกรรมหลายด้าน ยกเว้นงานแผนแม่บบชุมชนซึ่งมีประสบการณ์มีค พอสมควร ส่วนที่เหลือล้วน เป็นเรื่องใหม่สำหรับตนเอง แต่มีความท้าทายทางด้านการสร้างนวัตกรรมงานพัฒนา เช่น การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ-DSS โดยมีชุดเครื่องมือระบบ

สารสนเทศภูมิศาสตร์-GIS ใช้ในการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ-DSS การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชนด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมต่อการใช้ในระดับชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนและชุมชน พร้อมกับการนำตัวชี้วัดไปทดสอบใช้จริงในพื้นที่เป้าหมาย”

การดำเนินงานโครงการนี้ จึงเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับชุดความรู้ในหลายมิติ ได้แก่

1.) ความรู้ครัวเรือน จากการบันทึกและสำรวจข้อมูลครัวเรือน 2.) ความรู้ชุมชนท้องถิ่น จากการดำเนินแผนแม่บทชุมชน 3.) ความรู้ของประเทศ จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4.) ความรู้สากล จากการพัฒนาการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

เมื่อโครงการฯต้องดำเนินการภายใต้โจทย์และความรู้ที่หลากหลายเช่นนี้ ในช่วงเริ่มต้นโครงการ นายนิคม ภู่สกุลสุข และนายณรงค์ คงมาก จึงร่วมกันออกแบบกระบวนการทำงานของโครงการฯให้เหมาะสม ซึ่งการกิจแรกที่ต้องทำ คือการปรับปรุงแผนการดำเนินงาน โครงการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จากรอบแนวคิดเดิมของโครงการฯ ปรับให้สามารถรองรับและบูรณาการกับกรอบแนวคิดของ สกอ. และสำนักประสานงานโครงการ “การวิจัยและพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้” เพื่อให้ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รับใช้งานวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ใน 5 จังหวัดภาคใต้ ได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถนำความรู้จากการศึกษาของโครงการฯไปขยายผลในพื้นที่เป้าหมายของโครงการความร่วมมือฯ จำนวน 279 ตำบล ได้ในช่วงระยะเวลาการดำเนินงานของโครงการฯ ด้วย เข้าทำนองที่อาจเรียกว่า “ทำไป พัฒนาไป ขยายผลไป”

สำหรับคณะกรรมการนี้ มีความเป็นมาที่น่าสนใจ คือ หัวหน้าโครงการฯ นายณรงค์ คงมาก มีฐานงานพัฒนาจากโครงการความร่วมมือฯ ร่วมกับนายนิคม ภู่สกุลสุข ผู้ประสานงานพื้นที่ ซึ่งมีฐานจากการฝึกอบรม การเป็นวิทยากรกระบวนการ งานด้านสื่อสารชุมชน และงานประสานงานในกลไกของโครงการการลงทุนเพื่อสังคม (SIF) มา ก่อน โดยนายณรงค์ คงมาก เป็นผู้เชี่ยวชาญนายนิคม ภู่สกุลสุข มาร่วมงานด้วย และร่วมกันพัฒนาโครงการฯจนได้รับการอนุมัติ สำนักคณะกรรมการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ฯ ที่เข้ามาเป็นทีมพัฒนาโครงการฯในช่วงต้นนี้ ได้แก่ นายชื่น ทิพย์เพ็ง ประธานสภาก อบต.ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดศรีธรรมราช ในช่วงนี้ (มีนาคม 2550) ซึ่งเป็นผู้พัฒนา “โปรแกรมขอนหาด” ร่วมกับนายแพทย์บรรจิด สุพิพัฒปานท์ เมื่อนายณรงค์ คงมาก ได้ริจิการโปรแกรมขอนหาด จากนายชื่น ทิพย์เพ็งแล้ว จึงตัดสินใจเลือกใช้โปรแกรมขอนหาดในการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชน ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ เป็นโปรแกรมจัดการฐานข้อมูลครัวเรือนและชุมชนที่เหมาะสมกับชุมชนท้องถิ่น ที่มาจากการบูรณาการเชื่อมโยงกันของ “ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับภูมิปัญญาสากล” ก่อตัวคือ นายชื่น ทิพย์เพ็ง เป็นผู้ตั้งโจทย์ คำถามว่า ข้อมูลสำคัญอย่างไร? และควรจัดการข้อมูลแบบไหน? ให้เหมาะสมกับการใช้สนับสนุนในกระบวนการตัดสินใจของชาวบ้าน ที่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และให้ นายแพทย์บรรจิด สุพิพัฒปานท์ ซึ่งเป็น “เพื่อนสนิท” มีความรู้ด้านการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์รับฐานข้อมูล

“โปรแกรม Microsoft Office Access” เป็นผู้ช่วยในการคำนวณและสร้างเครื่องมือช่วยจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชน และได้ “โปรแกรมขอนหาด” มาเป็นคำตอบของโจทย์คำ답จากนายชื่น ทิพย์เพ็ง

ในที่สุด นายณรงค์ คงมาก นายนิคม ภู่สกุลสุข และนายชื่น ทิพย์เพ็ง ก็สามารถรวมตัวกันได้ เป็น 3 คนแรกของโครงการฯ โดยมี “โปรแกรมขอนหาด” เป็นเครื่องมือในการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชน เพื่อรับรับวัตถุประสงค์ในส่วนของ “การพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน” ก่อนที่จะก้าวไปสู่กระบวนการดำเนินงานการจัดการข้อมูลในขั้นที่สูงขึ้น ในระดับของโปรแกรมที่รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System – DSS)

ในส่วนความเป็นมา ของการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย 14 ตำบลนั้น คณะกรรมการกลุ่มแรก 3 คน มีหลักเกณฑ์เบื้องต้น ว่า “ ควรเป็นตำบลที่มีระดับการพัฒนาแผนแม่บ众ทุนชนตำบลที่หลากหลาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1.) ตำบลชั้นเยี่ยม อย่าง 7 ตำบลที่ก่อตัวถึงข้างต้น 2.) ตำบลปานกลาง ที่มีการพัฒนาแผนแม่บ众ทุนชนในระดับพอใช้ได้ และ 3.) ตำบลที่มีฐานการพัฒนาแผนแม่บ众ทุนชนต่ำ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 14 ตำบล ควรเห็นชอบ และสนับสนุนการดำเนินงานโครงการนี้ ” ตำบลแรกที่โครงการฯเลือก คือ ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่ก่อตั้งของ “โปรแกรมขอนหาด” นั้นเอง

ผู้ชี้เป้าตำบลเป้าหมายได้แก่ นายณรงค์ คงมาก รับผิดชอบในการคัดเลือกพื้นที่ 8 ตำบล ในจังหวัดนครศรีธรรมราช 5 ตำบล จังหวัดพัทลุง 1 ตำบล จังหวัดตรัง 2 ตำบล และนายนิคม ภู่สกุลสุข รับผิดชอบในการคัดเลือก 6 ตำบล ในจังหวัดสงขลา 4 ตำบล จังหวัดสตูล 2 ตำบล

ควบคู่กับการคัดสรรพื้นที่ตำบลเป้าหมาย คือการคัดสรร “ผู้ประสานงานตำบล” นั้น กติกาข้อแรก คือ ต้องเป็นผู้ที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และองค์กรชุมชนในพื้นที่ให้ความยอมรับหรือเป็นผู้เสนอชื่อ ซึ่งใช้ระยะเวลาคัดสรรอยู่นาน ประมาณ 2 เดือนถึงจะได้ครบทั้ง 14 พื้นที่ตำบล เมื่อได้ผู้ประสานงานตำบลครบแล้ว คงกลุ่มนี้ ต้องปฏิบัติการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการตำบล เป็นกลไกดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประสานงานตำบล

โดยสรุป ทางด้านความเป็นมาของโครงการนี้ มีการก่อตั้งที่เริ่มจากเป้าประสงค์ของ สก. ทั้งในส่วนของสำนักประสานงานโครงการ “การวิจัยและพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ ส่วนของโครงการความร่วมมือ เพื่อแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะ 5 จังหวัดภาคใต้ พัฒนาการสู่โครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้เพื่อชี้วัด ทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการฯ 2 ข้อสำคัญ คือ

1. เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลแผนแม่บทชุมชนรองรับการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) โดยใช้ความรู้จากการวนการแผนแม่บทชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพการพัฒนาครัวเรือนและชุมชนสู่การพัฒนาตามประชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ 14 ตำบล

2. เพื่อขยายผลความรู้จากงานวิจัย 14 ตำบล สู่การประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆ ในพื้นที่ก่อรุ่น 5 จังหวัด โดยประสานความร่วมมือกับภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 2 ข้อดังกล่าว ปฏิบัติการของโครงการฯ ໄล่เรียงจากความเป็นมาที่ก่อร่วมกันโดยสังเขป ก้าวสู่กระบวนการในขั้นตอนต่างๆ ในกรอบระยะเวลา 12 เดือน และขยายระยะเวลาจนถึง 18 เดือน จนสิ้นสุดโครงการฯ ในวันที่ 31 สิงหาคม 2551 ที่ผ่านมา

รูปที่ 1 คณะผู้ประสานงานตำบล 14 ตำบล เริ่มงานด้วยการเติมเต็มความรู้ด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

บทที่ 2

ทบทวน ความรู้และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความรู้และวรรณกรรมที่สำคัญและจำเป็นต้องใช้ในโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ เพื่อชัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ ได้แก่ 1.) แผนแม่บทชุมชน 2.) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3.) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และ 4.) ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ซึ่งโครงการฯได้ศึกษาและประเมินผล 4 ชุด ความรู้ได้ดังนี้

2.1.) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.1) จากพระราชดำรัส สู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีกระแสพระราชดำรัสให้ผู้บริหารประเทศและประชาชน เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาที่สมดุล มีการพัฒนาเป็นลำดับขั้น ไม่เน้นเพียงการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วมาเป็นเวลานานแล้ว ในหลายวาระ เช่น และพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517 "...ให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่ามีความพออยู่พอกิน มีความสงบเปรียบเที่ยบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักความพออยู่พอกินนี้ได้ เราเกิดจะยอดยิ่งยวด....." พระบรมราโชวาทเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2517 ที่ว่า "ในการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัดระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว..... การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพและดึงตัวให้มีความพอเพียงให้ ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอ ที่จะพึงดูแลอย่างสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้นต่อไป ได้โดยแน่นอน ส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญ ให้ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับด้วยความรอบคอบระมัดระวังและประหยัดน้ำน้ํา ก็เพื่อป้องกันการผิดพลาดลื้มเหลือ"

ในกลางปี 2540 ประเทศไทย ต้องประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเงินอย่างรุนแรง ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยรับสั่งมีข้อความตอนหนึ่งว่า " การจะเป็นสีน้ำเงิน ไม่สำคัญ สำคัญที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจความเป็นอยู่แบบมีพอกิน...."

พระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงแรกๆ ยุคที่เศรษฐกิจฟื้นฟูน้ำเงิน โครงการให้ความสำคัญมากนัก แต่เมื่อมาถึงยุคฟองสบู่แตกในปี 2540 หลังจากนั้นคนไทย และหน่วยงานราชการทุกภาคส่วน ต่างให้ความสำคัญกับแนวทางการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางเศรษฐกิจและสาขาอื่นๆ มาร่วมกันประเมินและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวคิดใหม่ในการพัฒนา

ประเทศและได้สรุปเป็นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และขอพระบรมราชานุญาตนำไปใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9

2.1.2) นิยาม ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

จากหนังสือ “เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร ? จัดทำโดยคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า

กรอบแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด กว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ และเมื่อภัยหลังได้ทรงย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพื้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกวิวัฒนาและความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

คุณลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาประเทศ และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางส่ายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัฒน์

คำนิยามของความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทำใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

เงื่อนไขการนำไปใช้ของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และดำเนินงานทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกรู้ คุณธรรมความซื่อสัตย์ สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ในการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ

แนวปฏิบัติและผลที่คาดหมาย เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และก้าวข้างหน้า ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

การพัฒนารอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการศึกษาโครงการสร้างและเนื้อหา โดยจำแนกออกเป็นกรอบของปรัชญาเป็นกรอบความคิด คุณลักษณะ คำนิยาม เงื่อนไข และแนวทางปฏิบัติ ผลที่คาดว่าจะได้รับ คณะทำงานนี้สรุปว่า ครอบความคิด ของปรัชญา นี้ เป็นการชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนทั้งแนวทางปฏิบัติและตัวอย่างการประยุกต์ที่เกิดขึ้น โดยปรัชญาใช้ได้ทั้งระดับปัจเจกชนครอบครัว ชุมชน ประเทศ ในที่นี้มองในแง่การบริหารเศรษฐกิจ (ระดับประเทศ) เป็นการมองโลกในลักษณะที่เป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลง มีความไม่แน่นอน และมีความเชื่อมโยงกับกระแสโลก คือไม่ใช่ปิดประเทศ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่เป็นเสรี

เต็มที่ อย่างไม่มีการควบคุมดูแล ไม่ใช่อยู่อย่างโอดีตี่ยวหรืออยู่โดยพึ่งพิงภายนอก ทั้งหมด คุณลักษณะเน้นการกระทำที่พอประมาณบนพื้นฐานของความมีเหตุมีผลและการสร้างภูมิคุ้มกัน

เนื้อหา ความพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีต่อ ผลกระทบของเปลี่ยนแปลง หากขาดองค์ประกอบใดก็ไม่เป็นความพอเพียงที่สมบูรณ์ ความ พอประมาณ คือ ความพอดี กล่าวอย่างง่ายๆว่าเป็นการยืนได้โดยลำแข็งของตนเอง โดยมีการ กระทำไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปในมิติต่างๆ เช่น การบริโภค การผลิตอยู่ในระดับสมดุล การใช้ จ่าย การออมอยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ความมี เหตุมีผล หมายความว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอประมาณ ในมิติต่างๆ จะต้องเป็นไป อย่างมีเหตุมีผล ต้องเป็นการมองระยะยาว คำนึงถึงความเสี่ยง มีการพิจารณาจากเหตุปัจจัยและ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดการมีภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร พลวัตในมิติ ต่างๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในสภาวะต่างๆ อย่างรวดเร็วขึ้น จึงต้องมีการเตรียมตัวพร้อมรับ ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ การกระทำที่เรียกได้ว่าพอเพียงไม่ คำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบัน แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆที่ จะเกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้ข้อจำกัดของข้อมูลที่มีอยู่ และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับการ เปลี่ยนแปลงทั้งนี้ เสื่อในการปฏิบัติ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ การมีความรอบรู้รอบคอบ ระมัดระวังมีคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ความรอบรู้ คือ มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆอย่างรอบ ด้าน ในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นประโยชน์พื้นฐานเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติอย่างพอเพียง การมีความรอบรู้ย่อมทำให้มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง

2.1.3) ทัศนะและแนวคิดของนักคิด นักวิชาการต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(1.) ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกยม วัฒนชัย องค์นนตรี ได้กล่าวและอธิบายราย ความของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องในโอกาสของการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็ง เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2550 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพ ว่า

ความพอประมาณ (Moderation)

หมายถึง พอดี พอเหมาะสมต่อความจำเป็น พอกว่าแก่อัตภาพ ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป ความมีเหตุผล อธิบายได้ (Reasonableness)

หมายถึง ความมีเหตุผลของการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงที่เป็นไปตาม หลักวิชา ตามกฎเกณฑ์สังคม ประเพณี วัฒนธรรมในชุมชน ตามหลักกฎหมาย ภูมิคุ้มกันในตัว(Immunity)ที่ดี

หมายถึงการมีระบบภูมิคุ้มกันภายในไว้รองรับต่อผลกระทบใดๆอันเกิดจากการ เปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในองค์กร ชุมชน หรือครอบครัว

โดยควรที่จะมีการสร้างระบบภูมิคุ้มกันภายในให้เข้มแข็งทั้ง 4 ด้านกล่าว คือ

ก.ภูมิคุ้มกันด้านวัตถุหรือเรื่องทรัพย์สินเงินทอง(Material Immunity)

หากมีความเข้มแข็งนั้นก็หมายถึงการมีเงินออม มีการประกันความเสี่ยงในอนาคต มีการลงทุนเพื่อพัฒนา มีการวางแผนระยะยาว และหากภูมิคุ้มกันด้านวัตถุบกพร่อง ก็หมายถึงการมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ขาดหลักประกันความเสี่ยงในอนาคต ขาดการลงทุนเพื่อพัฒนา ขาดการวางแผนระยะยาว .

ข.ภูมิคุ้มกันด้านสังคม (Social Immunity)

หากมีความเข้มแข็ง ก็หมายถึง การรักสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ การมีคุณธรรมไฟศาสนธรรม เป็นชุมชนและสังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุข มีทุนทางสังคมสูง และถ้าหากภูมิคุ้มกันด้านสังคมบกพร่อง มีความระแวง การทะเลเบาะแว่งกัน ต่างคนต่างอยู่ ห่างไกลศาสนธรรม เป็นเหยื่อของอยากรู้ทั้งปวง ทุนทางสังคมนั้นจะต่ำ

ค.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม (Culture)

หากมีความเข้มแข็ง ก็หมายถึงการมีความมั่นคงในวัฒนธรรมไทย เข็คชูวัฒนธรรมท้องถิ่น เข้าใจและเป็นมิตรต่อวัฒนธรรมต่างถิ่นต่างชาติ ถ้าหากภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรมบกพร่อง ก็มีความย่อหย่อน ไม่ใส่ใจ รู้สึกเป็นปมด้อยในวัฒนธรรมไทยวัฒนธรรมท้องถิ่น เหี้ยดหยามมุ่งร้ายต่อวัฒนธรรมตนเอง

ง.ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม(Environment Immunity)

หากมีความเข้มแข็ง ก็หมายถึงสามารถใช้ชุมชนมีความรู้ มีสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อมในสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารหรือผู้นำมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมชัดเจน มีการสร้างสุขนิสัยที่สะอาดเป็นระเบียบอยู่กับธรรมชาติ ถ้าหากภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมบกพร่อง ก็ขาดความรู้ ขาดสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อมจากผู้บริหาร ผู้นำไม่ใส่ใจ เต็มไปด้วยการมีทุกข์นิสัย ลอกปู กัดระเบียบ ทำลายธรรมชาติ

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ควรมีการเตรียมตัว ปฏิบัติ ภายใต้เงื่อนไข คือ

1. เงื่อนไขของหลักวิชาความรู้ ที่ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวังอย่างยิ่งต่อการนำวิชาการต่างๆมาใช้ทั้งในขั้นตอนการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ใช้ Knowledge (ความรู้) ใช้ Data (ข้อมูล) ใช้ Wisdom (ภูมิปัญญา) เพราะจะนั้นปรัชญาที่ต้องการให้สร้าง Learning Society ต้องการสร้าง Knowledge Base Economy ใช้การเดาไม่ได้ ใช้อารมณ์ไม่ได้ ต้องใช้ข้อมูล ต้องมีระบบ Monitoring มี ICT (Information and Communication Technology) มีการลงทุนด้านข้อมูลความรู้ต่างๆ ไว้ตัดสินใจ ทั้งในขั้นวางแผนและการปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน คุณธรรมที่ยั่งยืน ความซื่อสัตย์ ศุภจริต

กล่าวโดยสรุปแล้ว เศรษฐกิจพอเพียงหรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่มีอยู่ทุกที่ทุกแห่ง อาจมองได้ 2 ลักษณะใหญ่ คือ

1. เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมืองรัฐ ประเทศ หรือภูมิภาค หนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

2. เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างเดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด

รูปที่ 2 นายแพทย์ประเวค วงศ์ นักวิชาการคนสำคัญของประเทศไทย

เดินทางมาบรรยาย “แผนชีวิตชุมชน สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2549 ณ น. เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย นครศรีธรรมราช

(2.) ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วงศ์ เป็นนักวิชาการที่ได้ให้มุมมองเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงที่น่าสนใจ ไว้ดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่คำนึง ไม่ส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมนุษย์ สิ่งเหล่านี้หมายความว่าคิดเอาเอง พุดเอาเอง และกลัวไปเบื่องทั้งนั้น ถ้าจะกระตุก撼กันสักหน่อยก็ขอกล่าวว่า “พระเจ้าอยู่หัวไม่ใช่คนโง่” ที่ทรงกล่าวถึงเรื่องนี้

ประเทศไทยเป็นตัวอย่างของประเทศที่เคยยากลำบาก
และเสียสมดุล ต่อเมื่อพัฒนาประเทศแบบเศรษฐกิจพอเพียงจึงกลับเข้ามายัง “ได้สมดุล และเติบโต
ไปได้ด้วยดี”

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ ได้ขยายความหมายของคำว่า “พอเพียง” คือพอเพียงใน 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1. พอเพียงสำหรับทุกคน
  2. จิตใจพอเพียง
  3. ลิ่งแวงคล้อมพอเพียง
  4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง
  5. ปัญญาพอเพียง
  6. อยู่บันพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง
  7. มีความมั่งคงพอเพียง

เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างพอเพียง ย่อมเกิดความสมดุล และความสมดุลนั้นจะนำไปสู่ความปกติ และยั่งยืน ซึ่งเราอาจเรียกเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุล เศรษฐกิจบูรณาการ เศรษฐกิจศีลธรรม และนี่คือ เศรษฐกิจทางสายกลาง หรือเศรษฐกิจแบบ มัชณิมาปฏิปทา เพราะเป็นการเชื่อมโยงกันทุกเรื่องเข้าด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ ลิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม*

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ ยังให้ข้อสังเกตว่าเศรษฐกิจพื้นฐาน หรือ เศรษฐกิจชุมชน หรือเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2540 มีความคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน

เศรษฐกิจพื้นฐาน หมายถึง เศรษฐกิจที่คำนึงถึงการกระทำบำรุงพื้นฐานของตัวให้เจ้มแข็ง ทั้งทางสังคม วัฒนธรรม ลิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมก็คือชุมชน เพราะฉะนั้น เศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชน คืออย่างเดียวกัน

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอดีที่พอเพียงสำหรับทุกคน มีธรรมชาติพอเพียง มีความรัก พอดี ไม่ปัญญาพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุล จะเรียกว่าเศรษฐกิจสมดุลก็ได้ เมื่อสมดุลก็เป็นปกติ สนับสนุน ไม่เจ็บไข้ ไม่วิกฤต เศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชนล้วนมุ่งไปสู่ เศรษฐกิจพอเพียง

(3.) ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะของ ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ นั้น ได้นิยามมิติที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเป็นสำคัญเห็นได้จากประโยคที่ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง คือ วัฒนธรรม” เป็นการขยายความที่กินความหมายในระดับกว้างกว่ามากกว่าจะมองเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องของการจัดการของเกษตรกรในระดับครัวเรือน เท่านั้น หากแต่เป็นการจัดการเศรษฐกิจทั่วประเทศ

ศาสตราจารย์ ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์ กล่าวไว้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิค แต่มี ความหมายกว้างกว่านั้นมาก เพราะต้องรวมเอา 1) อุดมการณ์บางอย่าง 2) โลกทัศน์บางอย่าง 3) ความสัมพันธ์บางอย่าง 4) ค่านิยมบางอย่าง อยู่ในนั้นด้วย จึงจะนับได้ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ที่แท้จริง ทั้ง 4 ประการที่จะกล่าวถึงนี้ คือ ส่วนที่เราจัดกันว่าวัฒนธรรมนั่นเอง...”

“... ถ้าไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงตามความหมายข้างบนนี้ เศรษฐกิจพอเพียงจะมีความเป็นไปได้แก่กันจำนวนน้อยเท่านั้น คือ เกษตรกรที่มีที่ดินของตนเองในปริมาณเพียงพอจะผลิตเพื่อพอ บริโภคหรือทำรายได้พอสำหรับครัวเรือนเท่านั้น”

ฉะนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจึงนิยามกันไว้เพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ วัฒนธรรม ไม่ใช่ เทคนิคการเพาะปลูกหรือศีลธรรม ความไม่ละโนบและการประยัดเท่านั้น แม้ว่าเป็นส่วนที่ขาด ไม่ได้ของเศรษฐกิจพอเพียงก็ตาม”

(4.) พระธรรมปีฎก (ป.อ. ปยุตโต) พระธรรมปีฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า “... ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง อาจมองได้เป็น 2 ด้าน คือ มองอย่างวัตถุวิสัย และมองแบบจิตวิสัย

1. มองอย่างวัตถุวิสัย มองภายนอก คือ ต้องมีกินมีใช้ มีปัจจัยสี่ เพียงพอ ที่เราพูดว่า พอสมควรกับอัตภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึงตนเอง ได้ในทางเศรษฐกิจ

2. ส่วนความหมายด้านจิตวิสัยหรือด้านจิตใจภายใน คือ คนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่ เท่ากัน บางคนมีเป็นล้านกีไม่พอ บางคนมีนิดเดียวก็พอเป็นการเพียงพอทางจิต”

นอกจากนี้ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริที่สรุปออกมายังมีความ คล้ายคลึงและสอดคล้องกับแนวคิดต่าง ๆ ที่แพร่หลายในสังคมไทยก่อนหน้านี้ คือ สันติประชา ธรรมของป่วย อึ้งอกรณ์ หรือซัมมิกสังคมนิยมของท่านพุทธทาสภิกขุ ซึ่งจะเน้นในเรื่องของ จิตใจมากกว่ารูปธรรมด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธของ อี.อ.ฟ.ชูเมกเกอร์ที่เน้น เรื่องความพอเพียงทางเทคโนโลยีในระบบการผลิต ที่ให้ความสำคัญของคนมากกว่าผลผลิต หรือ แนวคิดของมหาคมะ คานธี ในหนังสือ “คำสอนอยู่ที่หมู่บ้าน” เน้นความพอเพียงในระดับชุมชน

แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจะถูกพัฒนาหรือตีความหมายหรือขยาย ความเป็นอย่างไร แต่เป้าหมายที่สำคัญก็คือ ให้ประชาชนหรือชุมชนสามารถพึงตนเองได้ สร้าง รากฐานที่แข็งแรงและมั่นคง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้เศรษฐกิจพอเพียงไม่แค่สร้าง ความมั่นคงทางจิตใจอีกด้วย ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่เป็นความหวังใน ยามที่เรายัง ต้องเผชิญปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย

2.2) แผนแม่บทชุมชน

2.2.1) แนวคิด ความเป็นมาของแผนแม่บทชุมชน

“...เราต้องวิ่งตามการซื้อน้ำของคนอื่น ซึ่งเป็นการสนองความต้องการของคนอื่นเป็นหลัก เราไม่ได้คิดว่าสิ่งที่เราทำน้ำมันสนองความต้องการของเราแค่ไหน... มีคนไปบอกว่า呢่แหลกคือ แผนฯ เราเก็บแผนฯ...แต่แผนฯที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นแผนชาติ แผนอำเภอ มันแผนฯของเขาแต่ไม่ แผนฯตรงนี้มันคือแผนฯของเรา...”

คำพูดส่วนหนึ่งของนายประยงค์ รัตนรงค์ ผู้นำชุมชนบ้านไม่มีเรียง ต.ไม่มีเรียง อ.ลวะ นครศรีธรรมราช ผู้มีบทบาทสำคัญในการเริ่มจัดทำแผนชุมชนที่ปรากฏในเอกสารชื่อ กระบวนการเรียนรู้สู่ยุทธศาสตร์ทางสังคม จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดทำโดยคณะทำงานแผน แม่บทชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งใช้ประกอบการสัมมนาวิทยากร และแกนนำแผนแม่บท ชุมชน ภายใต้โครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แผนแม่บทชุมชน ซึ่งมีเป้าหมายดำเนินการใน 80 ตำบลของจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อช่วงปี 2544

กล่าวได้ว่า แผนแม่บทชุมชนเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากความรู้ในการจัดทำแผนแม่บท ยางพารา ที่ริเริ่มขึ้นในพื้นที่ของชุมชนบ้านไม่มีเรียง ต.ไม่มีเรียง อ.ลวะ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ช่วงประมาณปี 2539 โดยมีผู้นำชุมชนที่สำคัญ คือนายประยงค์ รอนรงค์ ซึ่งปัจจุบันมาจากความสนใจในครัวเรือนรู้เกี่ยวกับยางพารา ขณะนั้นยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของท้องถิ่นและหลายพื้นที่ประสบปัญหาคล้ายกันคือ ราษฎรยากต่อ คณะผู้นำชุมชนไม่เรียงในขณะนั้นจึงมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้ เรื่องราวของยางพารา เป้าหมายเพื่อนำไปสู่การวางแผนแม่บทยางพารา ในระหว่างทางของการศึกษาเรื่องราวของยางพารา ได้เรียนรู้และศึกษาเรื่องราวของชุมชนตนเองในมิติ ต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดแนวคิดของการจัดทำแบบแผนแม่บทของชุมชนตามมาอีกด้วย โดยที่ขณะนั้นยัง ไม่ได้กำหนดว่าเป็นชื่อแผนชุมชนแต่อย่างใด เพื่อเรียกันเมื่อกระบวนการศึกษาเรื่องราวของ ยางพารามาผ่านมาระยะหนึ่ง การศึกษาเรื่องราวดังกล่าวครั้งนั้นมีมูลนิธิหมุนเวียนเป็นองค์กรที่เลี้ยงที่ สนับสนุนด้านวิชาการและกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชน ไม่เรียง จากความสำเร็จที่โดดเด่น เบื้องต้นของชุมชน ไม่เรียงต่อเรื่องราวของแผนแม่บทชุมชน ต่อมาได้มีการขยายผลจัดทำแบบ ชุมชนซึ่งมีเครือข่ายภูมิปัญญาไทยโดยการสนับสนุนจาก UNDP ในพื้นที่บางตำบลของจังหวัด นครศรีธรรมราช สรุรายภูรัชานี กระเบน พัทลุง โดยเฉพาะช่วงปี 2543 เป็นต้นมา นับว่าแผนแม่บท ชุมชนได้รับการขยายผลไปสู่ภาคใต้และภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยการร่วมดูดูเรียนในพื้นที่ ตำบลไม่เรียงของแกนนำไม่เรียงและขยายผลที่นำโดยนายอนงค์ นาคะบุตร ผู้อำนวยการ สำนักงาน กองทุนเพื่อสังคม(กองทุนชุมชน) ขณะนี้ นายประยงค์ รอนรงค์ เป็นหนึ่งในคณะกรรมการ กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Socail Investment Fund - SIF) ธนาคารออมสิน หลังจากนั้น ทางสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขยายผลผ่านหน่วยงานราชการโดยมีกรรมการศึกษา นอกโรงเรียน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงสาธารณสุข และกรมการ ปศุสัตว์ รวมประมาณ 2,000 ตำบล ต่อมาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช.)ได้ส่งเสริมและ สนับสนุนการขยายผลการทำแผนแม่บทชุมชนต่อเนื่อง ผ่านเครือข่ายแผนแม่บทชุมชน 4 ภาค ที่มี ศูนย์ต่อสู้เพื่ออาชนาจความยากจนภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.) ดำเนินการโดยกระบวนการ เครือข่ายแผนชีวิตชุมชนชาวบ้าน 4 ภาค และอีกหลายหน่วยงาน

พื้นที่ตำบลจัดทำแผนชุมชนที่ประสบความสำเร็จ และเป็นแหล่งเรียนรู้ นอกจากชุมชน ไม่เรียง ตำบลไม่เรียง อำเภอราษฎร์ จังหวัดนครศรีธรรมราชแล้ว ก็มีในพื้นที่อื่นๆอีกหลายแห่งที่มี การนำองค์ความรู้/ประสบการณ์การทำแผนแม่บทชุมชนมาประยุกต์และขยายผลเพื่อให้สอดคล้องกับ บริบทพื้นที่ตนเอง อย่างเช่นแผนแม่บทชุมชนตำบลเกาะจันธ์, แผนแม่บทชุมชนตำบลอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช แผนแม่บทชุมชนตำบลเขากرام อำเภอเมือง จังหวัดกระเบน แผนแม่บทชุมชนตำบลลังกอ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร แผนแม่บทชุมชนตำบลควนรู อำเภอ รัตภูมิ ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แผนแม่บทชุมชนบ้านหนองกลางคง ตำบล ศิลาลอยอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย

ปัจจุบันคาดว่ามีพื้นที่จัดทำแผนแม่บทชุมชนมากกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศไทย มีกลุ่ม องค์กรภาครัฐให้การสนับสนุนอย่างหน่วยงานภายใต้บทบาทที่แตกต่างกันไป เช่น การ

สนับสนุนค้านวิชาการ ด้านงบประมาณในกระบวนการจัดทำแผนฯ หรือการนำเสนอแผนสู่การปฏิบัติ หน่วยงานสนับสนุนที่เป็นภาคีทำงานกับชุมชนอย่างเช่น สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม(SIF) สถาบันการศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมการศึกษา นอกโรงเรียน กรมส่งเสริมการเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สว.) สำนักงานกองทุนสร้างสิ่งสุขภาพ (สสส.) เครือข่ายภูมิปัญญาไทย เครือข่ายแผนแม่บทชุมชน 4 ภาค และอื่นๆ

2.2.2) ความหมายของแผนแม่บทชุมชน

แผนแม่บทชุมชน มีการให้นิยามความหมาย ที่มีความหลากหลายแตกต่างกันไป

- ในเอกสารกระบวนการเรียนรู้สู่ยุทธศาสตร์ชุมชน จังหวัดครศร์ธรรมราชดังกล่าวข้างต้น ได้กล่าวถึงนาทีชนะความหมายของแผนแม่บทชุมชน เช่น

- เป็นแผนพัฒนาที่เกิดจากประสบการณ์ของคนในชุมชน ซึ่งเรียนรู้สั่งสมโดยธรรมชาติจากการดำเนินชีวิตของแต่ละชุมชนเอง เกิดจากความรู้หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นหรือชุมชน
- เป็นแผนพัฒนาที่ยึดเป้าหมายการพัฒนาของชุมชนให้เกิดความพอดีทางเศรษฐกิจ โดยการรวมกันของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาศักย์สัมภ์และกันระหว่างคนและชุมชน
- เป็นการพัฒนาในลักษณะองค์รวม โดยการให้ชุมชนเลือกๆ อย่างไขว่ใจชีวิตเข้าด้วยกัน
- เป็นโอกาสที่คนในชุมชนร่วมกันกำหนดทิศทางในการพัฒนา แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของคนในชุมชนว่า ปัจจุบันชุมชนจะอยู่อย่างไร และอนาคตจะเดินทางไปในทิศทางไหน แผนชุมชนไม่ถูกกำหนดโดยใครคนใดคนหนึ่งและเพื่อใครคนใดคนหนึ่ง แต่เพื่อทั้งชุมชน
- เกิดจากการเรียนรู้ข้อมูลประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหา การบริหารจัดการ และมีจิตสำนึกร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน แผนชุมชนจะมีความสมบูรณ์มากน้อยแต่ไหน อยู่ที่โอกาสในการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน

- เอกสารแผนแม่บทชุมชนคำนวณรู้ สำหรับทุกมิ จังหวัดสงขลา ได้ให้ความหมายแผนแม่บทชุมชนพึงตนเองว่า หมายถึง การที่ชาวบ้านร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันกำหนดอนาคต หรือความมุ่งหวังของชุมชนว่า เราอยากให้ชุมชนที่เรารอยู่เป็นอย่างไร แทนที่จะให้คนอื่นมาคิดมากำหนดให้เราเหมือนแต่ก่อน ดังนั้นการพัฒนาหรือการแก้ปัญหาของหมู่บ้าน ของตำบล ของท้องถิ่นเรา ต้องมาจากสมาชิกของชุมชนหรือท้องถิ่นของเราเป็นหลัก ส่วนราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน หรือคนอื่นที่อยู่ภายนอกชุมชนน่าจะอยู่ในฐานะผู้ให้การสนับสนุน หรือ พี่เลี้ยง คอย

ให้คำปรึกษาแก่เรา และช่วยเสริมในสิ่งที่เราไม่รู้ หรือสนับสนุนในสิ่งที่เราทำเองไม่ได้ แผนชีวิตชุมพั่งตนเอง จึงเป็นกิจกรรมหรือแผนงาน ที่พากเราในชุมชนต้องช่วยกัน คิดค้นร่วมกันว่าจะทำให้อนาคตของชุมชนเรานี้เป็นอย่างที่เราหวังได้อย่างไร

2.2.3) เป้าหมายของการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

- จากเอกสารแผนแม่บทชุมชนตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีคำปราบจากคณะกรรมการพัฒนาชุมชน ตำบลนาหมอนบุญ ที่กล่าวถึงการจัดทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหา บอกความต้องการเรื่องต่างๆ เพื่อร่วมร่วมข้อมูลทั้งหมด จัดระบบและกำหนดทิศทางการพัฒนาทุกด้านในอนาคตอันใกล้นี้

- จากเอกสารแผนแม่บทชุมชนตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา กล่าวถึงเป้าหมายการจัดทำแผนชุมชนพั่งตนเอง .....อยู่ที่การให้สมาชิกที่มีอยู่อย่างหลากหลายชุมชน ได้มีโอกาสสามารถคิดร่วมค้นหาว่าจะทำอย่างไร ชุมชนของเราถึงจะพั่งตนเองได้มากและพึ่งพาภายนอกเท่าที่จำเป็น ..แต่ละชุมชนจะแตกต่างกันไป ..แต่ละแห่งก็มีของดี ของเด่น หรืออุปสรรคที่แตกต่างกันไป.... แน่นอนว่าการแก้ปัญหาอย่อมทำได้ไม่ง่ายนัก แต่ถ้าเราไม่พร้อมใจกันและไม่เริ่มต้นเสียแต่วันนี้ ก็ไม่มีทางที่จะแก้ปัญหาได้หมด ดังนั้นการทำแผนชุมชนพั่งตนเองจึงไม่ใช่การเร่งรีบทำให้เสร็จ แต่เป็นการทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ และแสวงหาแนวทางพั่งตนเองของชุมชนให้อยู่ได้ในระยะยาวอย่างยั่งยืนต่อไปอย่างมีความสงบสุข

- จากเอกสารบทนำของแผนพัฒนาชีวิตชุมชนพั่งตนเองตำบลยะแแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา คณบุญริหารองค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนฯ คือ

- 1.) เพื่อกำหนดแผนดำเนินงานทางวิชาการในการพัฒนาตำบลอย่างเป็นระบบ
- 2.) เพื่อดำเนินการศึกษาทางประวัติศาสตร์ชุมชน นำข้อมูลประกอบการยกร่างแผนแม่บท ด้านประวัติศาสตร์และการเรียนรู้ของชุมชน การรับรู้และการศึกษาของนักท่องเที่ยว
- 3.) เพื่อดำเนินการศึกษาวิชิตของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับยกร่างแผนแม่บทด้านวัฒนธรรม
- 4.) เพื่อดำเนินการศึกษาด้านอาชีพ รายรับรายจ่ายของประชากรทั้งตำบล เป็นฐานข้อมูลนำมากำหนดแนวทางการพัฒนาอาชีพและยกระดับรายได้ของประชากรทั้งตำบล
- 5.) เพื่อดำเนินการศึกษาพื้นที่เชิงภูมิศาสตร์ทั้งตำบล เป็นฐานข้อมูลนำมากำหนดแนวทางในการจัดวางระบบผังเมืองในอนาคตและจัดทำแผนที่ภัยและทรัพย์สิน

6.) เพื่อดำเนินการศึกษาพื้นที่ป่าชายเลน ระบบนิเวศน์ป่าชายเลน ในตำบลชะแล้ เพื่อเป็นฐานข้อมูลนำมำกำหนดครุปแบบทางสถาปัตยกรรมของค่ายพักแรม ศึกษา การเรียนรู้ของเยาวชน ทั่วประเทศ ตลอดจนแนวทางบริหารจัดการค่ายพักแรม

7.) เพื่อดำเนินการศึกษาภาพรวม วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส ปัญหาอุปสรรค ของตำบล ชะแล้ กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ศูนย์กลางการกระจายการท่องเที่ยวเข้าสู่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สรุป โดยสาระสำคัญของเป้าหมายในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนคือ เพื่อเป็นเครื่องมือที่เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ บนฐานข้อมูลความจริง ที่มาจากการมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง พึ่งพา กันเอง และเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2.4) แผนแม่บทชุมชนกับชื่อเรียกที่แตกต่างกัน

ในระดับภาพรวมของตำบล เรียกชื่อว่า “แผนแม่บทชุมชนตำบล” และระดับภาพรวมของหมู่บ้าน มีชื่อเรียกที่มีความแตกต่างหลากหลายกันไป

2.2.4.1) แผนแม่บทชุมชนในพื้นที่ตำบล เช่น

- แผนแม่บทชุมชนตำบลนาทราย อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
- แผนแม่บทชุมชนตำบลท่าข้าม อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
- แผนแม่บทชุมชนตำบลควนรู อ.รัตภูมิ จ.สงขลา
- แผนแม่บทชุมชนตำบลขอนหาด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
- แผนแม่บทชุมชนตำบลเขาไม้แก้ว อ.สีแกะ จ.ตรัง
- แผนแม่บทชุมชนตำบลนาหมอบุญ อ.จุฬาภรณ์ จ.นครศรีธรรมราช

2.2.4.2) แผนพัฒนาชีวิชชุมชนพึ่งตนเอง

- แผนพัฒนาชีวิชชุมชนพึ่งตนเองตำบลชะแล้ อ.สิงหนคร จ.สงขลา

2.2.4.3) แผนชุมชนเขตเทศบาล

- แผนชุมชนเขตเทศบาลเมืองสตูล อ.เมือง จ.สตูล

2.2.4.4) แผนพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวทางพระราชดำริ(แผนชุมชนอินทรีย์)

- แผนพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวทางพระราชดำริ พื้นที่ตำบลหัวไทร อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช (ม. 1,2,3,4,5,7,12)

- แผนพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวทางพระราชดำริ พื้นที่ตำบลกะปาง อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช (ม.2,3,5,7,10)

- แผนพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวทางพระราชดำริ พื้นที่ตำบลขอนหาด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช (ม. 1,3,7,8,9)

- แผนพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวทางพระราชดำริ พื้นที่ตำบลนาทราย อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช (ม. 1,2,3,4,5)

ที่นี่ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น ในช่วงปี 2548- 2551 นายวิชม ทองสงค์ ผู้ว่าราชการ จังหวัดนครศรีธรรมราช จับมือกับนายประยงค์ รอนรงค์ และเครือข่ายบุปผา ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชุมชนอินทรีย์ หรือแผนแม่บทชุมชนพื้นตนองตามแนวพระราชดำริ (ระดับหมู่บ้าน) ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 1,550 หมู่บ้าน เป็นจังหวัดเดียวในภาคใต้ ที่พัฒนาแผนแม่บทในระดับหมู่บ้านเต็มที่ที่สุดที่จังหวัด

2.3) ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System – DSS)

2.3.1) วิัฒนาการของระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

ระยะเริ่มแรก

กลางปี 1950 นำ คอมพิวเตอร์เครื่องแรก (UNIVAC I) มาประยุกต์ใช้ในองค์กรธุรกิจ ใช้ในการสำรวจสำมะโนประชากรของอเมริกา

ระบบที่นำมาใช้ในระยะเริ่มแรกนี้เรียกว่า ระบบประมวลผลรายการข้อมูล

(Transaction Processing System : TPS) ระบบจัดทำรายงานสารสนเทศ (Information Reporting System) และเกิดแนวคิดการจัดทำสารสนเทศขึ้นเพื่อใช้สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารระดับกลาง เรียกรูปแบบนี้ว่า ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System : MIS)

ระยะที่สอง

ประมาณปี 1960-1970 มีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และเกิดมีระบบสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation System : OAS)

ระยะที่สาม

ระบบที่มีอยู่ยังมีข้อจำกัดในการสนับสนุนการตัดสินใจ จึงมีความพยายามพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) ขึ้น ในช่วงปี 1970-1980 ต่อมา DSS ลูกนำไปใช้งานใน 2 ลักษณะ คือ ระบบสารสนเทศเพื่อผู้บริหารระดับสูง (Executive Information System: EIS) และระบบสนับสนุนการตัดสินใจเป็นทีม (Group Support System: GSS)

ระยะที่สี่

ตั้งแต่กลางปี 1980 เป็นต้นมา มีการพัฒนาระบบที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นที่ปรึกษาของผู้บริหาร เรียกว่า ระบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert System: ES) โดยอาศัยแนวคิดจากเรื่อง ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ต่อมา มีการคิดเทคนิคแก้ไขข้อบกพร่องของ AI คือ คิด โครงการข่ายไปประสาทสมอง/คอมพิวเตอร์ โครงการข่ายไปประสาท (Artificial Neural Network/Neural Computing) และระบบตระกูลเครือ (Fuzzy Logic) เพื่อช่วยให้ระบบสามารถตัดสินใจได้มากกว่า 2 ด้าน ในที่สุดมีการพัฒนาเทคโนโลยี การประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural Language Processing: NLP)

ระยะที่ห้า

วิวัฒนาการล่าสุดของเทคโนโลยีสารสนเทศ ในศตวรรษ 21 คือ ตัวแทนปัญญา (Intelligent Agent) เพื่อลดข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลจากฐานข้อมูลอื่น ๆ ทั่วโลก โดยผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต

2.3.2) ความเป็นมา ของDSS ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ได้เกิดขึ้นมา ในช่วงปลาย ศตวรรษที่ 50 และต้นศตวรรษที่ 60 ของศตวรรษที่ 20 โดยการศึกษาและค้นคว้าวิจัย ของสถาบันที่มีชื่อเสียงทางด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ คือ Carnegie Institute of Technology ที่ ศึกษาถึงทฤษฎีและรวบรวมแนวคิดในการตัดสินใจ พร้อม ๆ กับ Massachusetts Institute of Technology (MIT) ที่ศึกษาค้นคว้าเทคนิคและวิธีในการตอบสนองของระบบคอมพิวเตอร์ต่อผู้ใช้ และต่อมาในช่วงกลางศตวรรษที่ 70 เริ่มมีการวิจัยระบบสนับสนุนการตัดสินใจ และมีความชัดเจน มากขึ้นในศตวรรษที่ 80 ของศตวรรษเดียวกัน และในศตวรรษนี้ได้ให้ความสนใจกับการตัดสิน ที่มีผู้ตัดสินใจมากกว่า 1 คน ซึ่งได้แก่แนวคิด ระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหารระดับสูง (Executive Information Systems: EIS) ระบบสนับสนุนการตัดสินใจแบบกลุ่ม (Group Decision Support Systems: GDSS) และ ระบบสนับสนุนการตัดสินใจขององค์กร (Organizational Decision Support Systems: ODSS) ถัดมาในศตวรรษที่ 90 ของศตวรรษเดียวกันได้มีการพัฒนาแนวคิดใน เรื่องของ คลังข้อมูล (Data Warehouse: DW) และ OLAP (On-line Analytical Processing: OLAP) และปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทำให้เกิดอินเตอร์เน็ตขึ้น ระบบสารสนเทศ สนับสนุนการตัดสินใจจึงถูกพัฒนาขึ้น ให้มีลักษณะใช้งานผ่านเว็บ (Web-Based Analytical Applications) ระบบสนับสนุนการตัดสินใจนั้น ได้มีผู้ที่ให้คำจำกัดความไว้จำนวนมาก ดังเช่น

เทอบэн(Turban, E., "Decision Support and Expert Systems: Management Support Systems" Englewood Cliffs, N.J., Prentice Hall, 1995) ได้ให้ความหมายของระบบ สารสนเทศสนับสนุนการตัดสินใจไว้ว่า "ระบบสารสนเทศสำหรับช่วยเหลือให้การตัดสินใจดีขึ้น โดยมีจุดความสามารถในการตอบสนองต่อผู้ใช้งาน มีความอ่อนตัว และสามารถปรับการ ประมวลผล ได้ตามสภาพแวดล้อม (Adaptability) โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางการตัดสินใจสำหรับ สถานการณ์ที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นโครงสร้าง (Non-Structured) ด้วยการจัดให้ประโยชน์จากข้อมูล ต่าง ๆ ที่มี และง่ายต่อการเลือกใช้งานของผู้ตัดสินใจ เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาที่ต้องตัดสินใจได้ลึกซึ้ง มากยิ่งขึ้น" หรือ

สเปรค์ และคาร์ลสัน (Sprague, R. H. and E. D. Carlson, "Building Effective Decision Support Systems", Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall, 1982) ได้กล่าว "ระบบ สารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ คือ ระบบคอมพิวเตอร์ที่สามารถตอบสนองต่อผู้ใช้งานใน การตัดสินใจ โดยใช้ประโยชน์จากข้อมูลและแบบจำลองในการแก้ปัญหาที่ไม่มีโครงสร้าง"

Keen & Scott Morton (1979) "DSS เป็นระบบที่ถูกเขียนโดยกันระหว่างทีมพัฒนา

สมองของมนุษย์ให้ทำงานร่วมกับความสามารถของคอมพิวเตอร์ เพื่อต้องการปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจให้ดีที่สุด กล่าวคือ DSS เป็นระบบ ระบบหนึ่งที่ต้องใช้คอมพิวเตอร์อย่างเหลือ และให้การสนับสนุนเพื่อให้บุคคลผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจสามารถจัดการกับปัญหาที่มีโครงสร้าง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Scott Morton (1971) กล่าวว่า “DSS เป็นระบบที่สามารถทำงานร่วมกับคอมพิวเตอร์ ซึ่งคอมพิวเตอร์นี้จะช่วยทำให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูล และแบบจำลองต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์เพื่อการแก้ปัญหาที่ไม่มีโครงสร้างได้”

จากความหมายในข้างต้นเหล่านี้ สามารถสรุปความหมายของระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ คือ “ระบบคอมพิวเตอร์ที่ช่วยเหลือในกระบวนการตัดสินใจของมนุษย์”

โดยทั่วไปแล้วลักษณะของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกนี้จะมีอยู่ 3 ลักษณะคือ 1) ปัญหาแบบมีโครงสร้าง (Structured Problem) เป็นปัญหาที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วสามารถหาแนวทางการแก้ปัญหาได้ด้วยกระบวนการที่ชัดเจน 2) ปัญหาแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Problem) เป็นปัญหาที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะแก้ปัญหาได้ด้วยการใช้ประสบการณ์ หรือความรู้ที่มีอยู่ก่อนแล้วมาใช้แก้ปัญหาโดยการปรับแต่งวิธีการให้เหมาะสม และ 3) ปัญหาแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Problem) เป็นปัญหาที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะต้องใช้แนวทางที่อาศัยการคาดการณ์ เดา หรือ สุ่ม ขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหานั้น ๆ สำหรับการใช้งานของระบบสารสนเทศเพื่อการสนับสนุนการตัดสินใจนั้น โดยทั่วไปแล้วจะถูกนำมาใช้กับปัญหาในลักษณะ ที่ไม่มีโครงสร้าง และแบบกึ่งโครงสร้าง

สำหรับองค์ประกอบของระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจนั้น โดยทั่วไปจะประกอบไปด้วย 1) ส่วนจัดการข้อมูล (Data Management) ที่ทำหน้าที่จัดการข้อมูลและสารสนเทศ ต่างให้เป็นกลุ่มเป็นหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการนำไปประมวลผลต่อไป 2) ส่วนจัดการแบบจำลอง (Model Management) ในส่วนนี้จะทำหน้าที่ในการจัดการทั้งมวลที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลองต่าง ๆ ที่ต้องนำมาใช้งาน 3) ส่วนติดต่อสื่อสาร (Communication) ในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ใช้งาน โดยผู้ใช้งานจะทำการติดต่อสื่อสารกับระบบสารสนเทศเพื่อการสนับสนุนการตัดสินใจผ่านส่วนนี้ และนอกเหนือจากองค์ประกอบทั้ง 3 ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจปัจจุบันมีความต้องการ ส่วนที่ 4 เพิ่มเติมขึ้นมา นั่นคือ 4) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ที่จะอยู่ช่วงให้องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวแต่ละคนถูกดึงมาไว้ที่องค์กร โดยมีระบบจัดการความรู้ (Knowledge Management System) เป็นส่วนที่อยู่ดึงความรู้ที่อยู่ในตัวบุคลากร (Tacit Knowledge) มาจัดเก็บในระบบให้เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้งานต่อได้

เครื่อข่ายวิจัยและพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (ครส.) ซึ่งเป็นเครือข่ายหนึ่งของนักวิชาการที่ร่วมกันพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ และให้ความหมายของ “ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ” ดังนี้

ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) หมายถึง ระบบหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ได้รับพัฒนาเพื่อเสริมการจัดการองค์กรของผู้จัดการหรือหัวหน้าหน่วยงาน เพื่อตัดสินใจให้สามารถดำเนินงานตามภารกิจให้บรรลุเป้าหมายเมื่อประสบปัญหาประเภทกิจกรรมสร้าง (ปัญหาประเภทกิจกรรมสร้างหมายถึง ปัญหาหรือคำถ้า ซึ่งทราบสาเหตุของปัญหา แต่มีหลายทางเลือก หรืออาจไม่ทราบทางเลือกท่าที่องค์ความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน)

2.3.3) ลักษณะและความสามารถของระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

- สามารถสนับสนุนการตัดสินใจทั้งในสถานการณ์ของปัญหาแบบกิจกรรมสร้างและไม่มีกิจกรรมสร้าง
- สามารถรองรับการใช้งานของผู้บริหารทุกระดับ
- สามารถสนับสนุนการตัดสินใจแบบกลุ่ม และแบบเดี่ยว
- สามารถสนับสนุนการตัดสินใจได้ทั้งปัญหาแบบเกี่ยวพันและ/หรือปัญหาต่อเนื่อง
- สนับสนุนการตัดสินใจในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการตัดสินใจได้
- สนับสนุนกระบวนการและรูปแบบการตัดสินใจที่มีความหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- มีความยืดหยุ่นสูง
- ใช้งานง่าย
- ในการพัฒนาจะเน้นหนักในการทำงานที่สำเร็จตามเป้าหมายมากกว่าค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบ
- มีหน้าที่สนับสนุนการตัดสินใจเท่านั้น ไม่ใช่ทำหน้าที่แทนผู้ตัดสินใจ
- ระบบที่มีความซับซ้อน ครอบคลุมช่วงเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น
- เป็นระบบที่ใช้วิธีเคราะห์สถานการณ์การตัดสินใจด้วยแบบจำลอง ต่าง ๆ ระบบจึงต้องสามารถสร้างแบบจำลอง เพื่อทดสอบป้อนค่าตัวแปร และเปลี่ยนค่าไปเรื่อย ๆ เพื่อสร้างทางเลือกต่าง ๆ
- สามารถเข้าถึงแหล่งเก็บข้อมูลได้หลากหลาย

2.3.4) ประโยชน์ของระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

- พัฒนาประสิทธิภาพการทำงานส่วนบุคคล โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ
- พัฒนาประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหา ช่วยให้ผู้ตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้องมากขึ้น ยังสามารถช่วยแก้ปัญหาทั้ง กิจกรรมสร้าง และปัญหาไม่มีกิจกรรมสร้าง ได้อย่างดี
- ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร DSS ที่ทำงานในลักษณะ Groupware ทำให้ผู้บริหารสามารถทำการปรึกษา ประชุม และเรียกใช้สามารถสนับสนุนเพื่อ

ประกอบการตัดสินใจผ่านเทคโนโลยีเครือข่าย คอมพิวเตอร์ได้ ทำให้สะดวก ประหยัดเวลาและงบประมาณ

4. ส่งเสริมการเรียนรู้หรือการฝึกหัด เมื่อใช้งานบ่อย ๆ
5. เพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมองค์กร เนื่องจากการตัดสินใจถูกต้องทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

2.3.5) ประเภทของระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

2.3.5.1) จำแนกตามผลลัพธ์ที่ได้

1. ระบบสอบทานข้อมูล (File Drawer System) เป็นระบบที่ง่ายที่สุด โดยช่วยสืบค้นข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ เช่น สอบทานยอดเงินในบัญชีผ่านทาง ATM เพื่อประกอบการตัดสินใจเบิกเงิน
2. ระบบวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis System) ระบบที่ช่วยวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อช่วยให้การตัดสินใจทำได้ง่ายขึ้น
3. ระบบวิเคราะห์สารสนเทศ (Information Analysis System) เป็นระบบที่ใช้การวิเคราะห์และวางแผน โดยระบบจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายฐานข้อมูล
4. แบบจำลองด้านการบัญชี (Accounting Model) ใช้งานด้านการวางแผนและจัดทำงบประมาณ โดยคำนวณข้อมูลเพื่อประเมินผลลัพธ์โดยใช้ข้อมูลทางบัญชี เช่น อัตราเงินเฟ้อ รายได้ และรายจ่ายในอนาคต
5. แบบจำลองการนำเสนอ (Representational Model) เป็นแบบจำลองที่ใช้ในการทำนายผลลัพธ์จากการตัดสินใจและสะท้อนให้พุทธิกรรมที่ไม่มีความแน่นอน
6. ระบบคัดเลือกแนวทางการตัดสินใจที่ดีที่สุด (Optimization System) เป็นระบบที่ทำการคัดเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดบนพื้นฐานการคำนวณทางคณิตศาสตร์ และช่วยกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด
7. ระบบให้คำแนะนำ (Suggestion System) เป็นการให้คำแนะนำจากการพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ควรใช้กับการแก้ปัญหาที่มีโครงสร้างสูง

2.3.5.2) จำแนกตามแนวคิดของ Holsapple และ Whinston

1. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจโดยอาศัยข้อความ (Text-Oriented DSS) เนื่องจากสารสนเทศมักจะถูกเก็บในรูปแบบของข้อความ
2. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่อาศัยฐานข้อมูล (Database –Oriented DSS) ฐานข้อมูลที่ใช้สำหรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจแบบนี้ ส่วนใหญ่มักเป็นฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์
3. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจแบบกระดาษคำนวณ (Spreadsheet-Oriented DSS) อาศัย Microsoft Excel มาช่วยในกระบวนการแก้ปัญหา และให้คำแนะนำ

4. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการแก้ปัญหา (Solver-Oriented DSS) เป็นระบบที่สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ โดยใช้แบบจำลองและภาษา ต่าง ๆ ในการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ
5. ระบบสนับสนุนโดยอาศัยกฎ (Rule-Oriented DSS) ใช้กฎที่เกิดจากการจำลองรูปแบบของกระบวนการคิดและให้เหตุผลของมนุษย์ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการตัดสินใจ
6. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจแบบผสม (Compound DSS) เป็นระบบที่นำระบบต่าง ๆ มาใช้งานร่วมกัน อาจประกอบด้วยระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่กล่าวมาข้างต้น ตั้งแต่ 2 ประเภทขึ้นไป

2.3.5.3) จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้

1. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจส่วนบุคคล (Personal Support) ส่วนมาใช้สำหรับการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูง
2. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจแบบกลุ่ม (Group Support) ช่วยการตัดสินของกลุ่ม ช่วยลดปัญหาการเดินทาง ความล่าช้า และค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม
3. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจแบบองค์กร (Organizational Support) ใช้กับงานต่าง ๆ ในองค์กร ซึ่งงานต่างประเภทกันก็อาจจะใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจในลักษณะที่แตกต่างกัน

2.3.5.4) จำแนกตามการใช้ระบบงาน

1. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ (Custom-Made System) เป็นระบบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้งานเฉพาะอย่าง
2. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำเร็จรูป (Ready-Made System) เป็นระบบที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการใช้งานทั่ว ๆ ไป ในองค์กร ต่าง ๆ

- 2.3.6) องค์ประกอบของระบบสนับสนุนการตัดสินใจ สำหรับองค์ประกอบของระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจนั้นโดยทั่วไปจะประกอบไปด้วย 1) ส่วนจัดการข้อมูล (Data Management) ที่ทำหน้าที่จัดการข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ ให้เป็นกลุ่มเป็นหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการนำไปประมวลผลต่อไป 2) ส่วนจัดการแบบจำลอง (Model Management) ในส่วนนี้จะทำหน้าที่ในการจัดการข้อมูลทั้งมวลที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลองต่าง ๆ ที่ต้องนำมาใช้งาน 3) ส่วนติดต่อสื่อสาร (Communication) ในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ใช้งาน โดยผู้ใช้งานจะทำการติดต่อสื่อสารกับระบบสารสนเทศเพื่อการสนับสนุนการตัดสินใจผ่านส่วนนี้ และนอกเหนือจากองค์ประกอบทั้ง 3 ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจปัจจุบันมีความต้องการ ส่วนที่ 4 เพิ่มเติมขึ้นมา นั่นคือ 4) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ที่จะคอยช่วยให้องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวแต่ละคนถูกดึงมาไว้ท่องค์กรโดยมีระบบจัดการความรู้

(Knowledge Management System) เป็นส่วนที่ค่อยดึงความรู้ที่อยู่ในตัวบุคลากร (Tacit Knowledge) มาจัดเก็บในระบบให้เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้งานต่อได้

จากบทความของ “ทวีศักดิ์ นาคมวงศ์” เรื่อง “ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ” ที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ http://www.sirikitdam.egat.com/WEB_MIS/107/index.html ให้ข้อมูลด้านระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ไว้โดยละเอียด และนำเสนอ เรื่อง องค์ประกอบของ DSS ซึ่งแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. อุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับระบบสนับสนุนการตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1.) อุปกรณ์ประมวลผล ประกอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ 2.) อุปกรณ์สื่อสาร เช่น ระบบเครือข่าย เน็ตเวิร์กที่ (LAN) 3.) อุปกรณ์แสดงผล เช่น จอภาพ เครื่องพิมพ์ เครื่องพรินเซอร์

2. ระบบการทำงาน เป็นส่วนประกอบสำคัญในการทำให้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ทำงานได้ตามวัตถุประสงค์และความต้องการของผู้ใช้ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ 1.) ฐานข้อมูล(Data Base) โดยระบบสนับสนุนการตัดสินใจจะมีฐานข้อมูลของตัวเอง โดยจัดเก็บฐานข้อมูลขององค์กรมาไว้อย่างสมบูรณ์ ครบถ้วน เพื่อรองรับการนำไปประมวลผลประกอบการตัดสินใจ หรืออาจเชื่อมกับฐานข้อมูลขององค์กร เพื่อดึงข้อมูลสำคัญมาใช้งาน 2.) ฐานแบบจำลอง ทำหน้าที่รวบรวมแบบจำลองทางคณิตศาสตร์และแบบจำลองในการวิเคราะห์ปัญหาที่สำคัญ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้ ปกติระบบสนับสนุนการตัดสินใจจะถูกพัฒนาขึ้นตามจุดประสงค์ เน็ตเวิร์กอย่าง ดังนั้นระบบสนับสนุนการตัดสินใจจะประกอบด้วยแบบจำลองที่ต่างกันตามวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ 3.) ระบบชุดคำสั่งของระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS Software System) เป็นส่วนที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการ โต้ตอบระหว่างผู้ใช้กับฐานข้อมูลและฐานแบบจำลอง โดยระบบชุดคำสั่งของระบบสนับสนุนการตัดสินใจ จะมีหน้าที่จัดการ จัดเก็บ และเรียกใช้แบบจำลองต่างๆเพื่อนำมาประมวลผลกับข้อมูลจากฐานข้อมูล ระบบชุดคำสั่งจะทำหน้าที่ เชื่อมประสานระบบปฏิบัติการระหว่างผู้ใช้ ฐานแบบจำลอง กับฐานข้อมูล

3. ข้อมูล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะในระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ถ้าข้อมูลที่นำมาประมวลผลไม่มีคุณภาพเพียงพอ ก็จะไม่สามารถช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ใช้ได้อย่างเหมาะสม และยังอาจสร้างปัญหาหรือความผิดพลาดในการตัดสินใจได้ โดยข้อมูลที่นำมาใช้ในระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ควรมีลักษณะ ดังนี้ 1.) มีปริมาณพอเหมาะสมแก่การนำไปใช้งาน 2.) มีความถูกต้องและทันสมัยในระดับที่เหมาะสมกับความต้องการ 3.) สามารถนำไปใช้ได้สะดวก รวดเร็ว ครบถ้วน 4.) มีความยืดหยุ่นและสามารถนำมาจัดรูปแบบเพื่อการวิเคราะห์ได้อย่างเหมาะสม

4. บุคลากร เป็นส่วนประกอบสำคัญ เพราะเป็นผู้พัฒนา ออกแบบ และการใช้งาน ซึ่งแบ่งบุคลากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1.) ผู้ใช้ ได้แก่ ฝ่ายบริหาร นักวิเคราะห์ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

กับการตัดสินใจในปัญหาที่เกิดขึ้น 2.) ผู้สนับสนุน ได้แก่ ผู้ควบคุมดูแลรักษาอุปกรณ์ต่างๆ ผู้พัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ผู้จัดการข้อมูลและที่ปรึกษาเกี่ยวกับระบบ

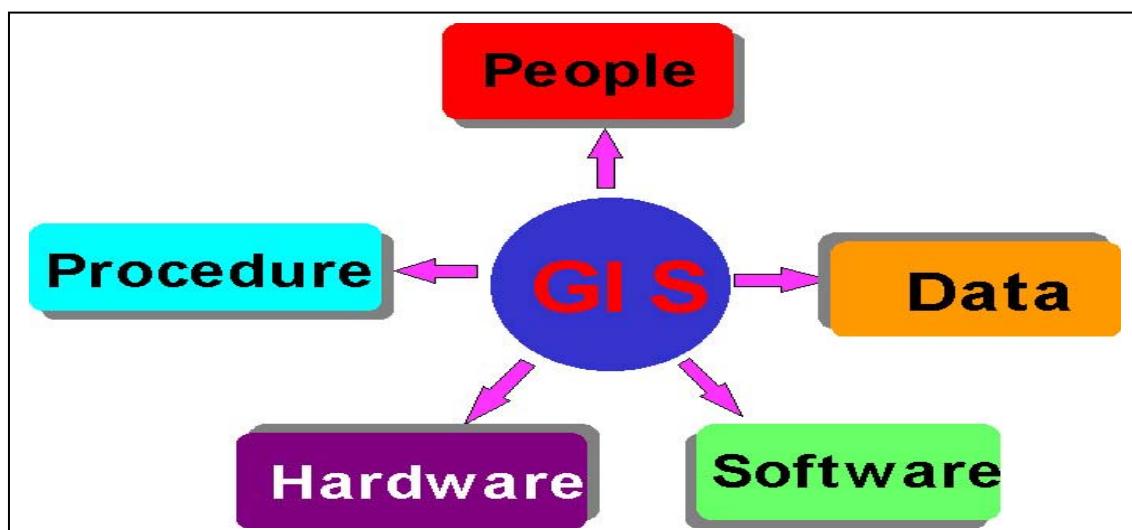
2.4.) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS)

2.4.1) ความหมายของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ช่วยในการนำเข้า จัดเก็บ จัดเตรียม ดัดแปลง แก้ไข จัดการ และวิเคราะห์ พร้อมทั้งแสดงผลข้อมูลเชิงพื้นที่ ตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ ดังนั้น GIS จึงเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์เพื่อใช้ในการจัดการ และบริหารการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงข้อมูลค้างพื้นที่ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับระบบการให้ผลประโยชน์ของข้อมูล และการผสานข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) หรือข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีคุณค่าและสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.2) องค์ประกอบของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 5 ส่วน คือ ข้อมูล/สารสนเทศ (Data/Information), เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ (Hardware), โปรแกรม (Software), และบุคลากร (User/People), และขั้นตอนการทำงาน (Procedure)

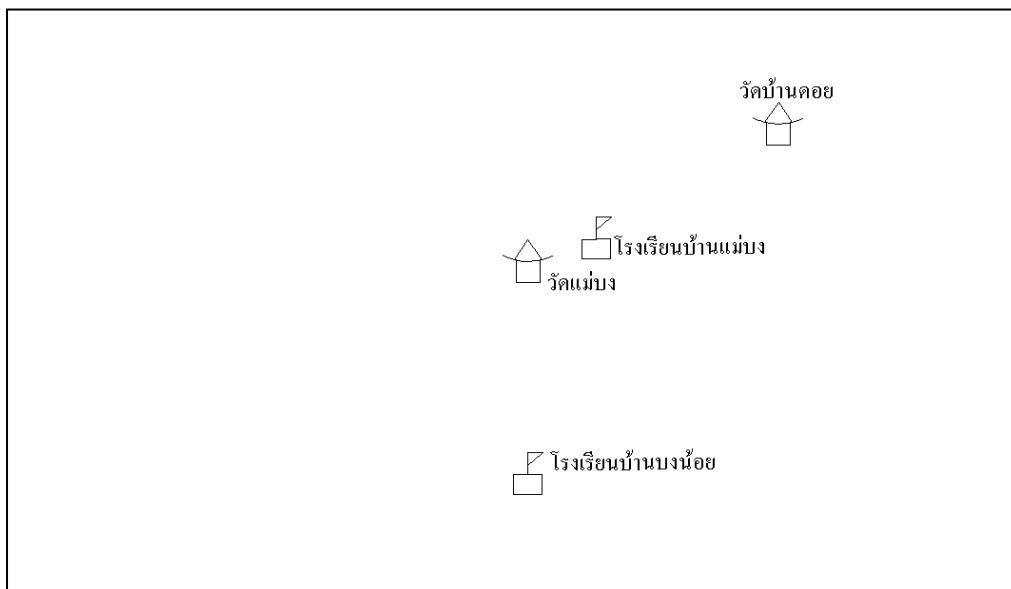

2.4.2.1) ข้อมูล (Data/Information)

ข้อมูลที่จะนำเข้าสู่ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ควรเป็นข้อมูลเฉพาะเรื่อง (Theme) และเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการตอบคำถามต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เป็นข้อมูลที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ และเป็นปัจจุบันมากที่สุด โดยข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) และข้อมูลอธิบาย (non-Spatial Data or Attribute Data)

ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) เป็นข้อมูลที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (Geo-Reference Data) ของรูปลักษณ์ของพื้นที่ (Graphic Feature) ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ ข้อมูลที่แสดงทิศทาง (Vector Data) และข้อมูลที่แสดงเป็นตารางกริด (Raster Data) โดยข้อมูลที่มีทิศทางประกอบด้วยลักษณะ 3 อย่าง คือ

- ข้อมูลจุด (Point) เช่น ที่ตั้งหมู่บ้าน โรงเรียน หรือวัดเป็นต้น
- ข้อมูลเส้น (Line) เช่น ถนน แม่น้ำ เป็นต้น
- ข้อมูลพื้นที่ หรือเส้นรอบรูป (Polygon) เช่น แหล่งน้ำผิวดิน เป็นต้น

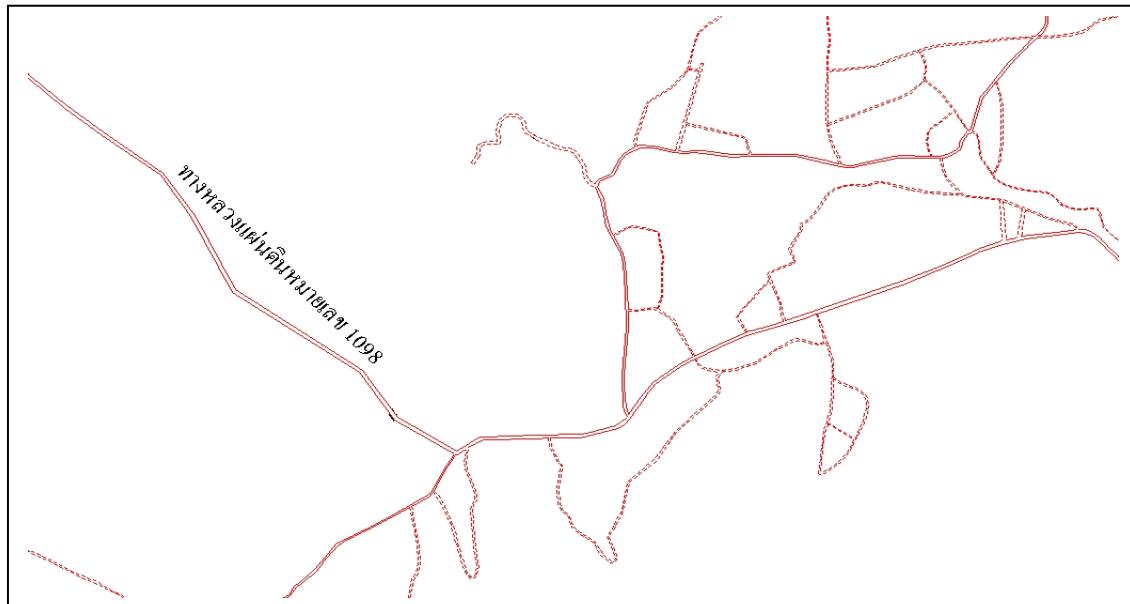

รูปที่ 3 ลักษณะของข้อมูลประเภทจุด (Point)

Point Feature ■

ตำแหน่งพิกัดที่ไม่มีขนาดและทิศทาง

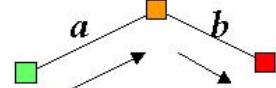
(ขนาดและทิศทางเป็น 0)

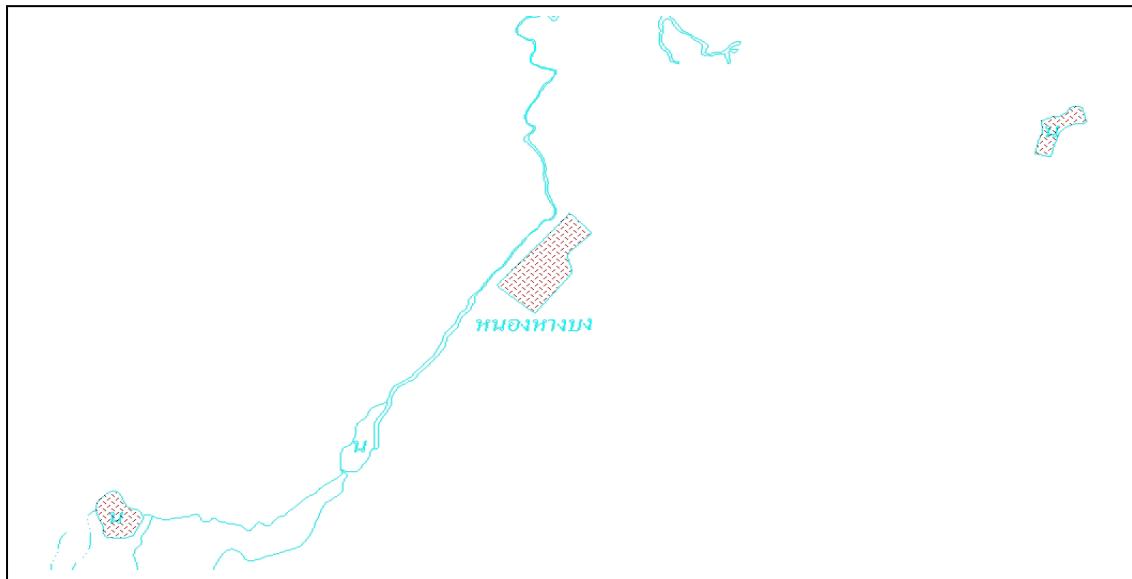

รูปที่ 4 ลักษณะของข้อมูลประเภทเส้น (Line)

Line Feature

มีระยะและทิศทางระหว่างจุดเริ่มต้น ■ ไปยัง
จุดแนวทาง (Vector) ■ และจุดสิ้นสุด ■ แต่ไม่มี
มีความกว้าง

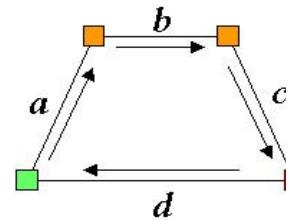

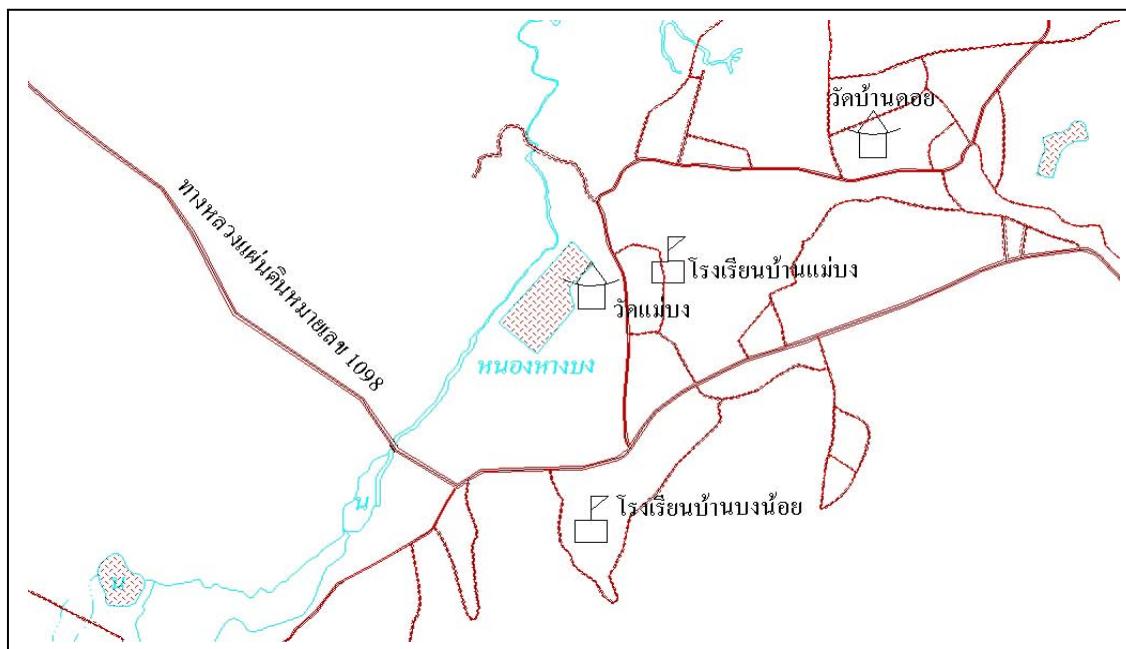

รูปที่ 5 ลักษณะของข้อมูลประเภทพื้นที่ (Polygon)

Polygon Feature

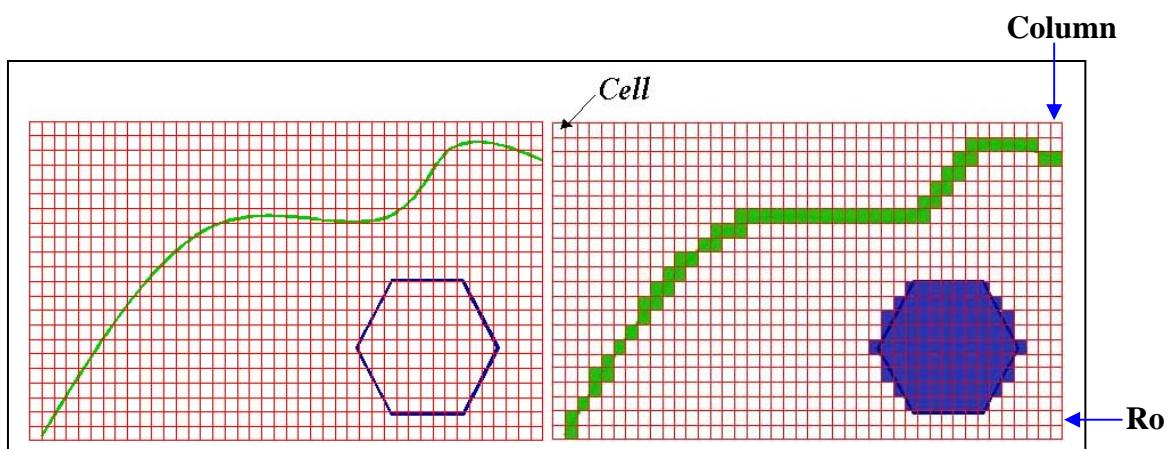
มีระบบและพิศทางระหว่างจุดเริ่มต้น ■ จุดแนวทาง ■ (Vector) และจุดสิ้นสุด ■ ที่ประกอบกันเป็นรูปน่วย
เหลี่ยมมีขนาดพื้นที่ (Area) และเส้นรอบรูป (Perimeter)

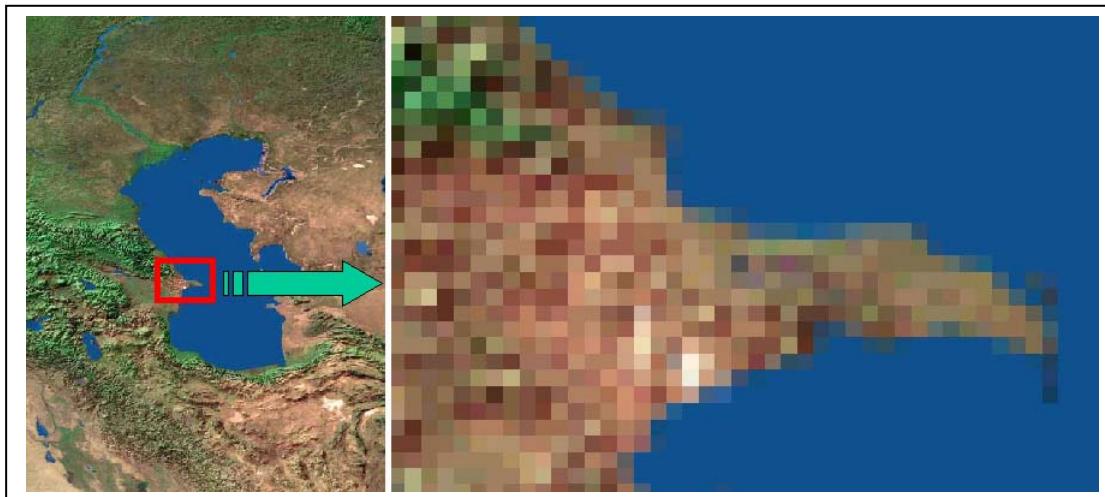

รูปที่ 6 การแสดงข้อมูลทั้ง 3 ประเภทร่วมกัน

ข้อมูลประเภท raster (Raster Data) จะเป็นลักษณะตารางสี่เหลี่ยมเล็กๆ (Grid Cell or Pixel) เท่ากันและต่อเนื่องกัน ซึ่งสามารถอ้างอิงค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ได้ ขนาดของตารางกริดหรือความละเอียด (Resolution) ในการเก็บข้อมูลจะใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับการจัดแบ่งจำนวนแถว (Row) และจำนวนคอลัมน์ (Column) ตัวอย่างข้อมูลที่จัดเก็บโดยใช้ตารางกริด เช่น ภาพดาวเทียม หรือข้อมูลระดับค่าความสูง (Digital Elevation Model: DEM) เป็นต้น

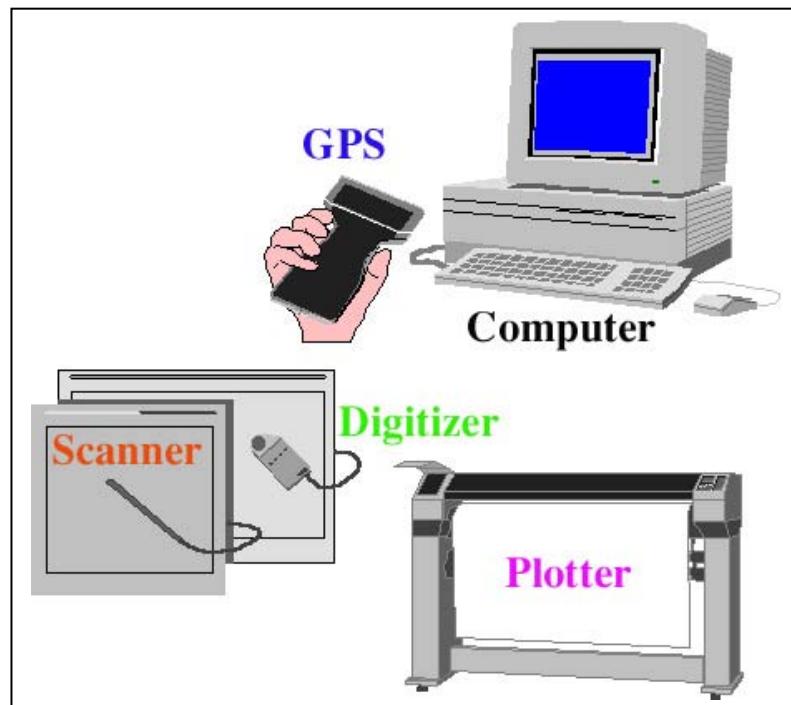
รูปที่ 7 ลักษณะของข้อมูลประเภท raster (Raster)

รูปที่ 8 ภาพดาวเทียม (Remote Sensing) เป็นข้อมูลประเภท raster (Raster)

2.4.2.2) เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ

เครื่องคอมพิวเตอร์ รวมกันเรียกว่า ระบบ硬件 (Hardware) จะประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การนำเข้า เช่น Digitizer, Scanner, Global Positioning System (GPS), อุปกรณ์อ่านข้อมูล เก็บรักษาข้อมูล และแสดงผลข้อมูล เช่น Printer Plotter เป็นต้น ซึ่งอุปกรณ์แต่ละชนิดจะมีหน้าที่และคุณภาพแตกต่างกันออกไป

รูปที่ 9 เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ ของ GIS

2.4.2.3) โปรแกรมหรือซอฟต์แวร์ (Software)

Software หมายถึง โปรแกรมที่ใช้ในการจัดการระบบ และสั่งงานต่างๆ เพื่อให้ระบบ ฮาร์ดแวร์ทำงาน หรือเรียกใช้ข้อมูล ที่จัดเก็บในระบบฐานข้อมูลมาทำงานตามวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปชุดคำสั่งหรือโปรแกรมของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ จะประกอบด้วย หน่วยนำเข้าข้อมูล หน่วยเก็บข้อมูลและการจัดการข้อมูล หน่วยวิเคราะห์ หน่วยแปลงข้อมูล หน่วยแสดงผลและหน่วยตอบโต้กับผู้ใช้ (User Interface)

2.4.2.4) บุคลากร (Human Resource)

บุคลากร จะประกอบด้วยนักวิเคราะห์หรือสร้างระบบ (Analyst) และผู้ใช้สารสนเทศ (User) โดยผู้ใช้ระบบหรือผู้อำนวยการ GIS จะต้องมีความชำนาญในหน้าที่ และได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดี พร้อมที่จะทำงานได้เพื่อความสามารถ โดยทั่วไปผู้ใช้ระบบจะเป็นผู้ดูแลระบบสารคดีและซอฟต์แวร์ เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ และสนองตอบความต้องการของหน่วยงาน ส่วนผู้ใช้สารสนเทศ (User) คือนักวางแผน หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ(Decision-maker)เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

2.4.2.5) ขั้นตอนการดำเนินงาน (Procedure)

ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ความถูกต้องของข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะการวิเคราะห์และตัดสินใจจากข้อมูลที่ผิดพลาดสามารถจะทำให้เกิดผลเสียอย่างใหญ่หลวง ทั้งแรงงาน ความพยายาม และค่าใช้จ่ายทุกอย่างที่ลงทุนไปจะกลายเป็นความสูญเปล่า ในการสร้างฐานข้อมูลที่ดีจึงต้องมีขั้นตอนการทำงานที่ละเอียดถูกต้อง เพื่อให้เป็นการประหยัดฐานข้อมูลควรได้รับการออกแบบโดยคำนึงถึงเป้าหมายให้สามารถใช้ร่วมกันได้ในกิจกรรมหลากหลาย

2.4.3) GIS สามารถทำอะไรได้บ้าง?

GIS เป็นระบบสารสนเทศที่รวบรวมข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial data) และข้อมูลอธิบายต่างๆ (Attribute data) ดังนี้ จึงมีประโยชน์ในการวิเคราะห์ และตอบคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่้านพื้นที่ ได้หลายประการ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ

1. Location *What is at...?* มีอะไรอยู่ที่ไหน

คำถามแรกที่ GIS สามารถตอบได้คือ มีอะไรอยู่ที่ไหน หากผู้ถามรู้ตำแหน่งที่แน่นอน เช่น ทรายชื่อหมู่บ้าน ตำบล หรืออำเภอ แต่ต้องการรู้ว่าที่ตำแหน่งนั้นๆ มีรายละเอียดข้อมูลอะไรบ้าง

2. Condition *Where is it?* สิ่งที่อยู่ที่ไหน

คำถามนี้จะตรงกับข้ามกับคำถามแรก และต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูล ยกตัวอย่างเช่น เราต้องการทราบว่าบริเวณใดมีดินที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช โดยมีเงื่อนไขว่าต้องอยู่ใกล้แหล่งน้ำ และไม่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ เป็นต้น

3.Trends *What has change since...?* ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา มีอะไรเปลี่ยนแปลงบ้าง

คำถามที่สามเป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งคำถามนี้จะเกี่ยวข้องกับคำถามที่หนึ่งและคำถามที่สอง ว่าต้องการทราบการเปลี่ยนแปลงของอะไร และสิ่งที่ได้เปลี่ยนแปลงอยู่ที่ไหน มีขนาดเท่าไร เป็นต้น

4.Patterns *What spatial patterns exist?* ความสัมพันธ์ด้านพื้นที่เป็นอย่างไร

คำถามนี้ค่อนข้างจะซับซ้อนกว่าคำถามที่ 1-3 ตัวอย่างของคำถามนี้ เช่น เราอยากรู้ว่าปัจจัยอะไร เป็นสาเหตุของการเกิดโรคท้องร่วงของคนที่อาศัยอยู่เชิงเขา หรือเชื้อโรคมาจากแหล่งใด การตอบคำถามดังกล่าว จำเป็นต้องแสดงที่ตั้งของมลพิษต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียง หรืออยู่หนึ่งอีกชั้น ซึ่งลักษณะการกระจาย และตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ดังกล่าว ทำให้เราทราบถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าว เป็นต้น

5.Modeling *What if...?* จะมีอะไรเกิดขึ้นหาก

คำถามนี้จะเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ว่า จะมีอะไรเกิดขึ้นหากปัจจัยอิสระ (Independence factor) ซึ่งเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงไป ยกตัวอย่าง เช่น จะเกิดอะไรขึ้นหากมีการตัดถนนเข้าไปในพื้นที่ป่าสมบูรณ์ การตอบคำถามเหล่านี้บางครั้งต้องการข้อมูลอื่นเพิ่มเติม หรือใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ เป็นต้น

2.4.4) GIS ทำอะไรไม่ได้บ้าง?

GIS เป็นเพียงเครื่องมือ (tool) ที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ ที่สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม GIS ไม่สามารถทำอะไรได้ทุกอย่าง เช่น

1. GIS ไม่สามารถปรับปรุงคุณภาพของข้อมูลดิบ (Raw data) ให้มีความถูกต้อง หรือแม่นยำขึ้น ได้ ยกตัวอย่าง เช่น การนำเข้าข้อมูลจากแผนที่ดิน มาตราส่วน 1:100,000 ถึงแม้ว่า GIS จะสามารถพิมพ์แผนที่เป็นมาตราส่วน 1:50,000 ได้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ข้อมูลนั้นจะมีความแม่นยำมากขึ้น

2. GIS ไม่สามารถระบุความผิดพลาดของข้อมูลได้ ยกตัวอย่าง เช่น เจ้าหน้าที่ GIS ได้นำเข้าข้อมูลชุดเดิม แต่ได้กำหนดรหัสของข้อมูลผิดไปจากรหัสในแผนที่ต้นฉบับ GIS ไม่สามารถบอกได้ว่าพื้นที่ดังกล่าวให้รายละเอียดข้อมูลผิด

3. GIS ไม่สามารถเปรียบเทียบคุณภาพข้อมูลแต่ละชั้นข้อมูล หรือข้อมูลที่มาระบบแต่ละแหล่งว่าข้อมูลชุดใด หรือหน่วยงานใดผลิตข้อมูลที่มีคุณภาพมากน้อยกว่ากัน

4. GIS ไม่สามารถระบุได้ว่าแบบจำลองในการวิเคราะห์ หรือเงื่อนไขต่างๆ ที่นักวิเคราะห์ GIS หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ ได้เลือกไปนั้น ถูกต้องหรือไม่ เพราะ GIS เป็นเพียงเครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเท่านั้น

5.GIS ไม่ทราบมาตรฐานหรือรูปแบบแผนที่ที่เป็นสากล ยกตัวอย่างเช่น ข้อมูล GIS ชุดเดียวกัน แต่ถ้าให้นักวิเคราะห์ GIS 2 ท่าน มาจัดทำแผนที่จะได้แผนที่ไม่เหมือนกัน ความสวยงามแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความรู้ของผู้ผลิตแผนที่เป็นหลัก

6.GIS ไม่สามารถทดสอบความรู้ ความสามารถ ของผู้เชี่ยวชาญได้ ยกตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์หาพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีผู้เชี่ยวชาญเรื่องดินและการวางแผนการใช้ที่ดิน เป็นผู้กำหนดปัจจัยหรือเงื่อนไขต่างๆ นักวิเคราะห์ GIS ถึงแม้ว่าจะมีประสบการณ์ในการใช้โปรแกรม หรือมีข้อมูลเชิงพื้นที่และข้อมูลธุบายครบถ้วน ไม่สามารถดำเนินการวิเคราะห์ให้ได้ผลเป็นที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้ เพราะไม่ได้มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ

2.4.5) การทำงานของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS Operation System)

การทำงานของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักๆ คือ

2.4.5.1) การวิเคราะห์ปัญหาหรือการกำหนดวัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นขั้นตอนแรกและสำคัญที่สุดในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทั้งนี้นักวิเคราะห์ GIS ต้องทราบวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนก่อนการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ว่าต้องการแก้ไขปัญหาอะไร ปัญหาดังกล่าวสามารถตอบได้โดย GIS หรือไม่ และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิเคราะห์คืออะไร และควรเป็นผู้นำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในขั้นตอนต่อไป

2.4.5.2) การจัดเตรียมฐานข้อมูล

1) การนำเข้าข้อมูล (Data Input) สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การนำเข้าข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) และข้อมูลบรรยายหรือข้อมูลทั่วไป การนำเข้าข้อมูลเชิงพื้นที่เป็นการแปลงข้อมูลเชิงพื้นที่ให้เป็นข้อมูลเชิงตัวเลข (Digital Data) ซึ่งสามารถนำเข้าได้หลายวิธี เช่น Digitizing Table, คีย์บอร์ด (Computer Keyboard) สแกนเนอร์ (Scanner) นำเข้าข้อมูลแผ่นฟิล์ม (File Importation) และแปลงค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ที่ได้จากเครื่อง Global Positioning System (GPS) ทั้งนี้โปรแกรม (Software) ที่ใช้ในการนำเข้ามีหลายโปรแกรม เช่น ArcInfo, ArcView, MapInfo, SPAN, ERDAS เป็นต้น ส่วนการนำเข้าฐานข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงพื้นที่สามารถนำเข้าโดยโปรแกรม Spreadsheet หรือโปรแกรมทั่วไป เช่น Excel, Lotus, FoxPro, Word หรือโปรแกรม GIS

2) การจัดเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Cartographic Representation) ข้อมูลประเภท Vector ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 3 ประเภท คือ จุด ลายเส้น และพื้นที่ หรืออาณาบริเวณ ข้อมูลดังกล่าวจะถูกจัดเก็บโดยอ้างอิงจากค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ ทั้งนี้รหัสของข้อมูลอาจเรียงตามลำดับของการนำเข้า หรือเรียงตามค่ารหัสที่ถูกกำหนดโดยผู้ใช้ระบบ (User ID) ยกเว้นข้อมูลกริดที่จัดเก็บตามตำแหน่งของแนวตั้ง (Column) และแนวอน (Row)

3) ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ (*Spatial Topology*) ข้อมูลประเภท Vector โดยทั่วไปจะมีระบบการจัดเก็บข้อมูลเฉพาะของข้อมูลแต่ละลักษณะ (Each Graphic Object) ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์ของข้อมูลเชิงพื้นที่และข้อมูลบรรยายในระบบการจัดเก็บแบบนี้เรียกว่า ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ (*Spatial Topology*) โดยการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวใช้เนื้อที่น้อย สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้รวดเร็ว และหลังจากได้สร้าง Topology เรียบร้อยแล้ว ข้อมูลต่างๆ สามารถนำมาวิเคราะห์เชิงพื้นที่ได้

4) การจัดเก็บและการจัดการฐานข้อมูล (*Database*) นิยมใช้โครงสร้างตามหลักการของฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (*Relational Database*) ซึ่งสามารถใช้โปรแกรมระบบจัดการฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (*Relational Database Management System: RDBMS*) เพื่อการจัดการฐานข้อมูล เช่น Microsoft Access, Oracle และ dBase ในการเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลกราฟฟิกและข้อมูลลักษณะสัมพันธ์ได้ โดยตารางข้อมูลที่ใช้อธิบายข้อมูลเชิงพื้นที่หรือที่เรียกว่า Attribute จะถูกจัดเก็บในรูปแบบที่สัมพันธ์กับข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อให้เป็นข้อมูลที่มีความถูกต้องและง่ายต่อการปรับแก้และเรียกใช้ ข้อมูลแต่ละเรื่องการแยกเก็บเป็นคนละแฟ้มข้อมูล (File) และแยกจากข้อมูลกราฟฟิกหรือข้อมูลเชิงพื้นที่ แต่ต้องมีรายละเอียดในรายการ ได้แก่การหนึ่ง (Field) ที่มีค่าและคุณลักษณะ (ตัวเลขหรือตัวอักษร) ที่เหมือนกันเพื่อใช้เชื่อมโยงตารางข้อมูลเข้ากับข้อมูลเชิงพื้นที่ หรือเชื่อมโยงตารางข้อมูลหนึ่งกับอีกตารางหนึ่ง

การใช้ระบบฐานข้อมูลมีข้อดีดังต่อไปนี้

- ลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล การนำข้อมูลเรื่องเดียวกันมาจัดเก็บอย่างเป็นระบบในฐานข้อมูลหนึ่งและให้บริการแก่ผู้ใช้ซึ่งอาจมีได้มากกว่า 1 กลุ่ม เป็นการประหยัดทรัพยากรและมีความสะดวกในการควบคุมคุณภาพของข้อมูล
- เลี่ยงความขัดแย้งของข้อมูล ในการดำเนินการกับข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการเพิ่ม ลบ หรือแก้ไขข้อมูลอาจทำให้เกิดความขัดแย้งของข้อมูลได้ เช่น กรุงเทพมหานคร กรุงเทพฯ และ กทม. ในตารางที่ 1 หมายถึงจังหวัดเดียวกันถึงแม่จะพิมพ์ไม่เหมือนกัน เมื่อจัดเก็บในฐานข้อมูลโดยใช้รหัสจังหวัดในการอ้างอิงดังรูปที่ 10 สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งของข้อมูลได้
- สามารถกำหนดสิทธิในการใช้ข้อมูลของผู้ใช้ได้ การเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลซึ่งเป็นศูนย์กลางและจัดการบริการให้กับผู้ใช้หลายกลุ่ม ผู้จัดการฐานข้อมูลสามารถกำหนดสิทธิในการใช้ข้อมูลให้กับผู้ใช้แต่ละกลุ่ม ได้ตามระดับความจำเป็นในการใช้งาน
- สามารถควบคุมมาตรฐาน ผู้บริหารฐานข้อมูลเป็นผู้ควบคุมมาตรฐานด้านต่างๆ ของข้อมูล การรวมข้อมูลไว้ที่ศูนย์กลางทำให้การบริหารมาตรฐานดำเนินการได้สะดวก

- สามารถควบคุมความปลอดภัยของฐานข้อมูล เนื่องจากผู้ใช้หลายกลุ่มถูกกำหนดมีสิทธิในการเข้าใช้ข้อมูลแต่กต่างกันไป การกำหนดระดับของผู้ใช้จึงเป็นกลไกสำคัญในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล
- สามารถควบคุมความคงสภาพ (Integrity) ของข้อมูล ความคงสภาพของข้อมูล หมายถึง การที่ข้อมูลมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความเป็นจริง เช่น ข้อมูลจำนวนนักเรียนต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0 เป็นต้น ในกระบวนการจัดการฐานข้อมูลสามารถกำหนดกฎความคงสภาพของข้อมูลได้

ประโยชน์ของการใช้ฐานข้อมูลจะเด่นชัดขึ้นสำหรับระบบใหญ่ๆ ซึ่งมีผู้ใช้หลายคน และข้อมูลมีปริมาณมาก ซอฟต์แวร์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์โดยทั่วไปไม่ได้เป็นระบบที่มีผู้ใช้หลายคน (Multi-user) ดังนั้นการใช้ฐานข้อมูลจึงมีจุดประสงค์เพื่อจัดการข้อมูลปริมาณมากๆ เท่านั้น บทบาทของการจัดการฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์จะเด่นชัดขึ้น หากมีการใช้เรียกใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่และทำการวิเคราะห์ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ

2.4.5.3) การวิเคราะห์ข้อมูล

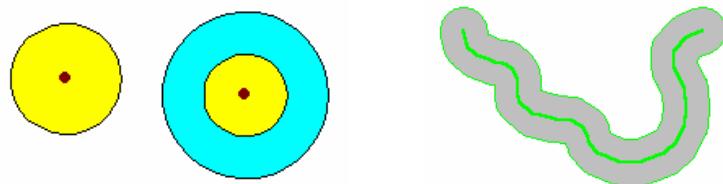
ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) มีความสามารถในการนำเข้าข้อมูลเชิงพื้นที่หลายชั้น ข้อมูล (Layer) มาซ้อนทับกัน (Overlay) เพื่อทำการวิเคราะห์และกำหนดเงื่อนไขต่างๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์ตามวัตถุประสงค์ หรือตามแบบจำลอง (Model) ซึ่งอาจเป็นการเรียกคืนข้อมูลอย่างง่าย หรือซับซ้อน เช่น โมเดลทางสถิติหรือโมเดลทางคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากชั้นข้อมูลต่างๆ ถูกจัดเก็บโดยอ้างอิงค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ มีการจัดเก็บอย่างมีระบบและประมวลผลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์จะเป็นอีกชั้นข้อมูลหนึ่งที่มีลักษณะแตกต่างไปจากชั้นข้อมูลเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มีหลายรูปแบบ ซึ่งในเอกสารนี้จะบรรยายถึงการวิเคราะห์ 4 รูปแบบหลักๆ ดังนี้

1. พื้นที่กันชน

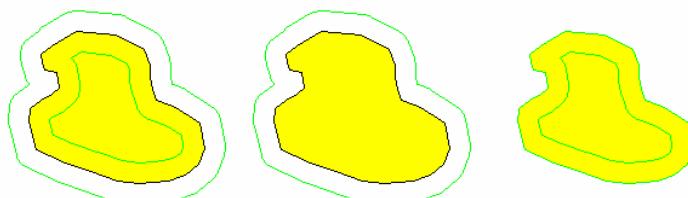
การสร้างแนวพื้นที่รับสิ่งไม่ควรทิ้งไว้ในระบบทางตามที่กำหนด เรียกว่า การสร้างพื้นที่กันชน สำหรับข้อมูลแบบเวคเตอร์ สามารถสร้างพื้นที่กันชนรอบจุด เส้น และพื้นที่ ได้ส่วนข้อมูลรัศมีสามารถสร้างพื้นที่กันชนได้ เช่น กัน แต่ด้วยลักษณะของโครงสร้างข้อมูลซึ่งเป็นกริดเซลล์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ากริดเซลล์มีขนาดใหญ่ การสร้างพื้นที่กันชนก็จะยิ่งมีความคลาดเคลื่อนเชิงระยะทาง ดังนั้นการสร้างพื้นที่กันชนจึงมักจะใช้สำหรับข้อมูลแบบเวคเตอร์ สำหรับข้อมูลประเภทหนึ่งๆ สามารถสร้างพื้นที่กันชนได้หลายช่วง (Ring) ตามระยะทางที่กำหนด

โดยพื้นที่กันชน 1 ชั้นและ 2 ชั้นของข้อมูลประเภทจุด และพื้นที่กันชนของเส้น ได้แสดงในรูปที่ 9 ตามลำดับ

รูปที่ 10 พื้นที่กันชนของข้อมูลประเภทจุดและเส้น

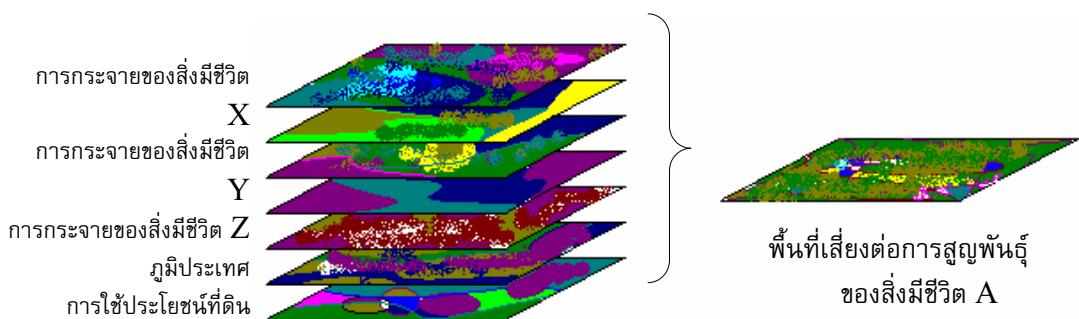
สำหรับพื้นที่กันชนของพื้นที่ (Polygon) สามารถสร้างได้หลายลักษณะ โดยสร้างออกไปด้านนอกของพื้นที่ และสร้างเข้ามาย้ายในพื้นที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้งาน เช่น การหาพื้นที่กันชนของข้อมูลประเภทพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งน้ำแห่งหนึ่ง ในการวิเคราะห์หาแหล่งที่อยู่อาศัยของภาวะที่อยู่ห่างแหล่งน้ำไม่เกิน 1 กิโลเมตร ดังนั้นในการพิจารณาพื้นที่ที่กว้างอาจอาศัยอยู่ จะต้องสร้างพื้นที่กันชนออกไปด้านนอกของแหล่งน้ำเป็นระยะ 1 กิโลเมตร และอีกตัวอย่างหนึ่งคือการหาพื้นที่อนุบาลสัตว์น้ำที่อยู่ห่างจากคลังไม่เกิน 2 เมตร ดังนั้นต้องสร้างพื้นที่กันชนเข้ามาด้านในของแหล่งน้ำเป็นระยะ 2 เมตร เป็นต้น รูปแบบของพื้นที่กันชนที่สร้างออกไปด้านนอก และเข้ามาด้านในของข้อมูลประเภทพื้นที่ (Polygon) ดังแสดงในรูปที่ 10

รูปที่ 11 รูปแบบการสร้างพื้นที่กันชนของข้อมูลประเภทพื้นที่ (Polygon)

2. การซ้อนทับข้อมูลเชิงพื้นที่

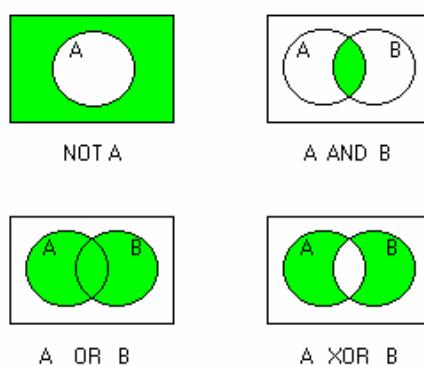
การซ้อนทับข้อมูลเชิงพื้นที่ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลหลายชั้นข้อมูลร่วมกัน โดยข้อมูลเหล่านี้นั้นต้องอยู่ในบริเวณเดียวกันและมีคุณลักษณะต่างกัน ผลจากการวิเคราะห์จะทำให้ได้ชั้นข้อมูลใหม่ เช่น การวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต A โดยชั้นข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ร่วมกันประกอบด้วย การกระจายของสิ่งมีชีวิตชนิด X, Y และ Z ซึ่งมีอิทธิพลต่อสิ่งมีชีวิต A ชั้นข้อมูลภูมิประเทศ ชั้นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน ชั้นข้อมูลการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน และชั้นข้อมูลพื้นที่อนุรักษ์ แผนผังการวิเคราะห์ข้อมูลได้แสดงในรูปที่ 11

ช้อนทับข้อมูลเชิงพื้นที่

รูปที่ 12 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการช้อนทับข้อมูลเชิงพื้นที่

ในการช้อนทับข้อมูลมีกระบวนการในการคำนวณ โดยใช้หลักพีชคณิตบูลีน (Boolean Algebra) ซึ่งมีตัวดำเนินการ คือ NOT, AND, OR และ XOR โดยกำหนดให้มีพื้นที่ A และ B เมื่อใช้ตัวดำเนินการแบบต่างๆ กระทำกับพื้นที่ A และ B จะได้ผลลัพธ์ดังรูปที่ 12

รูปที่ 13 ผลจากการใช้ตัวดำเนินการแบบบูลีน

ซอฟต์แวร์ส่วนใหญ่จะมีตัวดำเนินการเพียง NOT, AND และ OR ถ้าหากการวิเคราะห์จำเป็นต้องใช้ XOR ก็สามารถสมมติฐานตัวดำเนินการอื่นๆ เข้าด้วยกันโดย

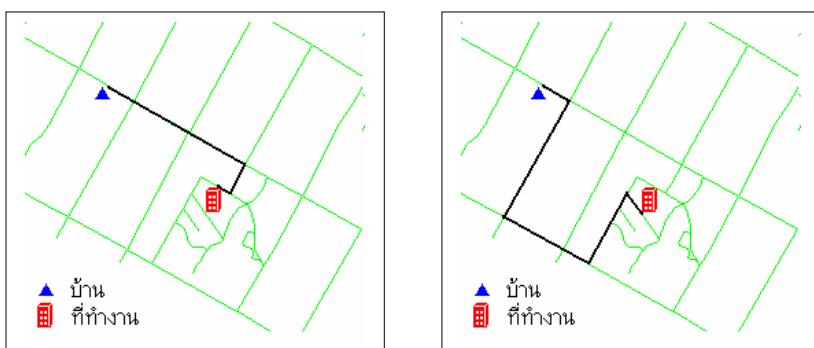
$$A \text{ XOR } B = (A \text{ OR } B) \text{ AND NOT } (A \text{ AND } B)$$

ในการกำหนดตัวดำเนินการเพื่อซ่อนทับข้อมูลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ เช่น ในหนอน้ำแห่งหนึ่งกำหนดพื้นที่อนุบาลสัตว์น้ำต้องอยู่ห่างจากคลิ่งไม่เกิน 2 เมตร และต้องมีความลึกไม่เกิน 1 เมตร ดังนั้นการหาพื้นที่ที่เหมาะสมต้องใช้ชั้นข้อมูล 2 ชั้น โดยชั้นข้อมูลแรกเป็นพื้นที่กันชนที่สร้างเข้าไปในหนอน้ำเป็นระยะ 2 เมตร ส่วนชั้นข้อมูลที่สองเป็นพื้นที่ในหนอน้ำที่มีความลึกไม่เกิน 1 เมตร ในการวิเคราะห์ต้องนำชั้นข้อมูลทั้งสองมาซ้อนทับกัน โดยใช้ตัวดำเนินการแบบ AND เป็นต้น

3. การวิเคราะห์โครงข่าย (Network Analysis)

ในการวิเคราะห์โครงข่ายจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทเส้น (Line) เท่านั้น โดยข้อมูลประเภทเส้นในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ประกอบด้วยเส้นสมมติ เช่น เส้นรุ่ง เส้นแรง และเส้นขอบเขตการปกครอง ส่วนอีกประเภทหนึ่งเป็นข้อมูลประเภทเส้นที่ปรากฏอยู่จริง เช่น เส้นถนน เส้นแม่น้ำ และเส้นทางสายไฟฟ้า ในการวิเคราะห์โครงข่ายจะวิเคราะห์เฉพาะข้อมูลเส้นที่ปรากฏอยู่จริง

ส่วนใหญ่การวิเคราะห์โครงข่ายจะถูกนำไปประยุกต์ใช้กับเส้นทางคมนาคม เช่น การเดินทางจากบ้านไปที่ทำงานต้องใช้เส้นทางใดจึงจะเป็นระยะทางที่สั้นที่สุด ในบางกรณีการหาระยะทางที่สั้นที่สุดไม่ใช่คำตอบที่ผู้วิเคราะห์ต้องการ แต่สิ่งที่ต้องการก็คือเส้นทางที่ดีที่สุดในการเดินทางจากบ้านไปที่ทำงาน ในการหาคำตอบที่ดีที่สุดนี้อยู่กับปัจจัยที่ผู้วิเคราะห์ต้องการนำมาพิจารณาร่วมด้วย เช่น ระยะทางต้องสั้นที่สุด และใช้เวลาเดินทางน้อยที่สุด และประหยัดค่าใช้จ่ายมากที่สุด ดังนั้นการหาเส้นทางจากบ้านไปยังที่ทำงานโดยใช้เงื่อนไขระยะทางสั้นที่สุด กับเส้นทางที่ดีที่สุดอาจได้ผลจากการวิเคราะห์แตกต่างกัน ดังรูปที่ 13

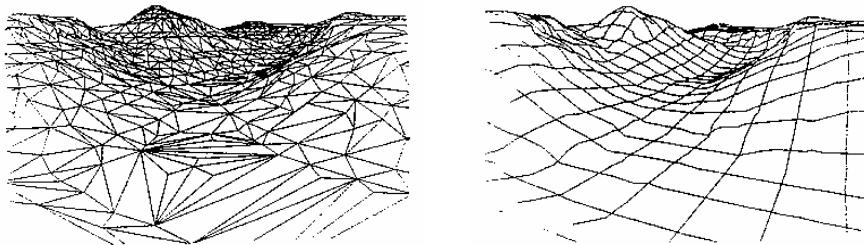
รูปที่ 14 การวิเคราะห์โครงข่ายหาเส้นทางสั้นที่สุด และเส้นทางดีที่สุด

ในการวิเคราะห์เส้นทางคมนาคมอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีฐานข้อมูลที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางที่ตัดขึ้นมาใหม่ และสภาพการจราจร ตลอดจนการนำภูมิราจรเข้ามาร่วมพิจารณาในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ในรูปแบบนี้จึงต้องมีความละเอียดในการกำหนดปัจจัยเพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่ถูกต้องและสามารถนำไปใช้ได้จริง

4. การวิเคราะห์พื้นผิว (Surface Analysis)

การวิเคราะห์พื้นผิวเป็นการวิเคราะห์การกระจายของค่าตัวแปรหนึ่งซึ่งเปรียบเสมือนเป็นมิติที่ 3 ของข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยข้อมูลเชิงพื้นที่มีค่าพิเศษตามแนวแกน X และ Y ส่วนตัวแปรที่นำมารวบรวมคือ Z ที่มีการกระจายตัวครอบคลุมทั้งพื้นที่ ตัวอย่างของค่า Z ได้แก่ ข้อมูลความสูงของพื้นที่ ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ และราคาที่ดิน เป็นต้น ผลจากการวิเคราะห์พื้นผิวสามารถแสดงเป็นภาพ 3 มิติให้เห็นถึงความแปรผันของข้อมูลด้วยลักษณะสูงต่ำของพื้นผิวนั้น การแสดงข้อมูลพื้นผิวสามารถใช้โครงสร้างข้อมูลแบบเวกเตอร์โดยการใช้ Triangulated Irregular Network (TIN) หรือใช้โครงสร้างแบบราสเตอร์โดยการใช้ Digital Elevation Model (DEM)

- **TIN** แสดงลักษณะของพื้นผิวโดยการใช้รูปสามเหลี่ยมหลายรูปซึ่งมีด้านประชิดกันและใช้จุดยอดร่วมกันเรียงต่อเนื่องกันไป โดยค่า Z จัดเก็บอยู่ที่จุดยอดของสามเหลี่ยม จุดเหล่านี้จะกระจายตัวไม่สม่ำเสมอ โดยพื้นที่ที่มีความแตกต่างของค่า Z มากๆ จุดจะอยู่ใกล้ๆ กัน แต่พื้นที่ที่มีค่า Z ไม่แตกต่างกันนัก จุดจะอยู่ห่างกันดังที่แสดงในรูปที่ 14 ด้านซ้ายมือ
- **DEM** มีลักษณะเป็นกริดเซลล์ขนาดเท่ากันเรียงต่อเนื่องกันครอบคลุมทั้งพื้นที่ ค่าประจำกริดเซลล์คือค่า Z ดังนั้นค่า Z ในพื้นที่จึงมีการกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอ ดังรูปที่ 14 ด้านขวามือ

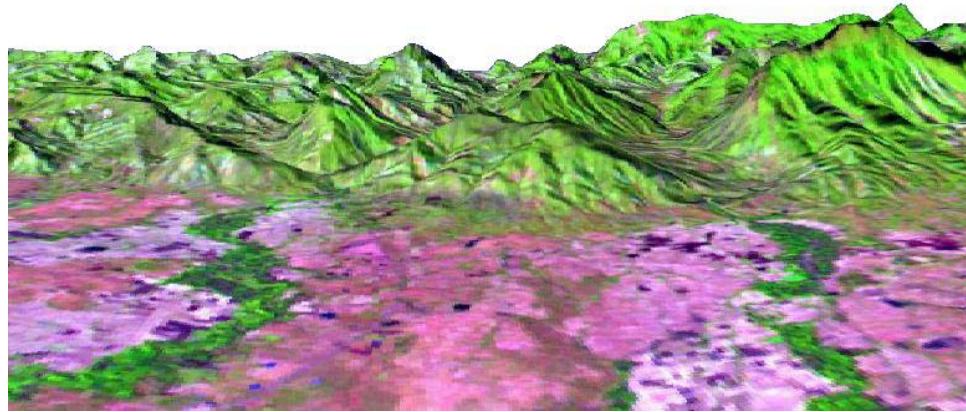

รูปที่ 15 ลักษณะของ TIN และ DEM

ในเบื้องต้นข้อมูลค่า Z ที่ใช้ในการวิเคราะห์พื้นผิวมีอยู่เพียงบางจุดในพื้นที่ศึกษา เช่น ข้อมูลน้ำฝนมีอยู่ที่ตำแหน่งของสถานีน้ำฝนซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ศึกษาเท่านั้น การจะวิเคราะห์ค่า Z จึงจำเป็นต้องใช้การประมาณค่าเชิงพื้นที่ (Spatial Interpolation) ภายใต้สมมติฐาน 2 ข้อคือ ค่า Z

ต้องมีการเปลี่ยนแปลงแบบต่อเนื่องค่อยเป็นค่อยไป และค่า Z ต้องมีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ โดยค่า Z ของจุดที่ไม่ทราบค่าจะมีค่าใกล้เคียงกับจุดที่ทราบค่าที่อยู่ใกล้กันเป็นระยะทางน้อยที่สุด

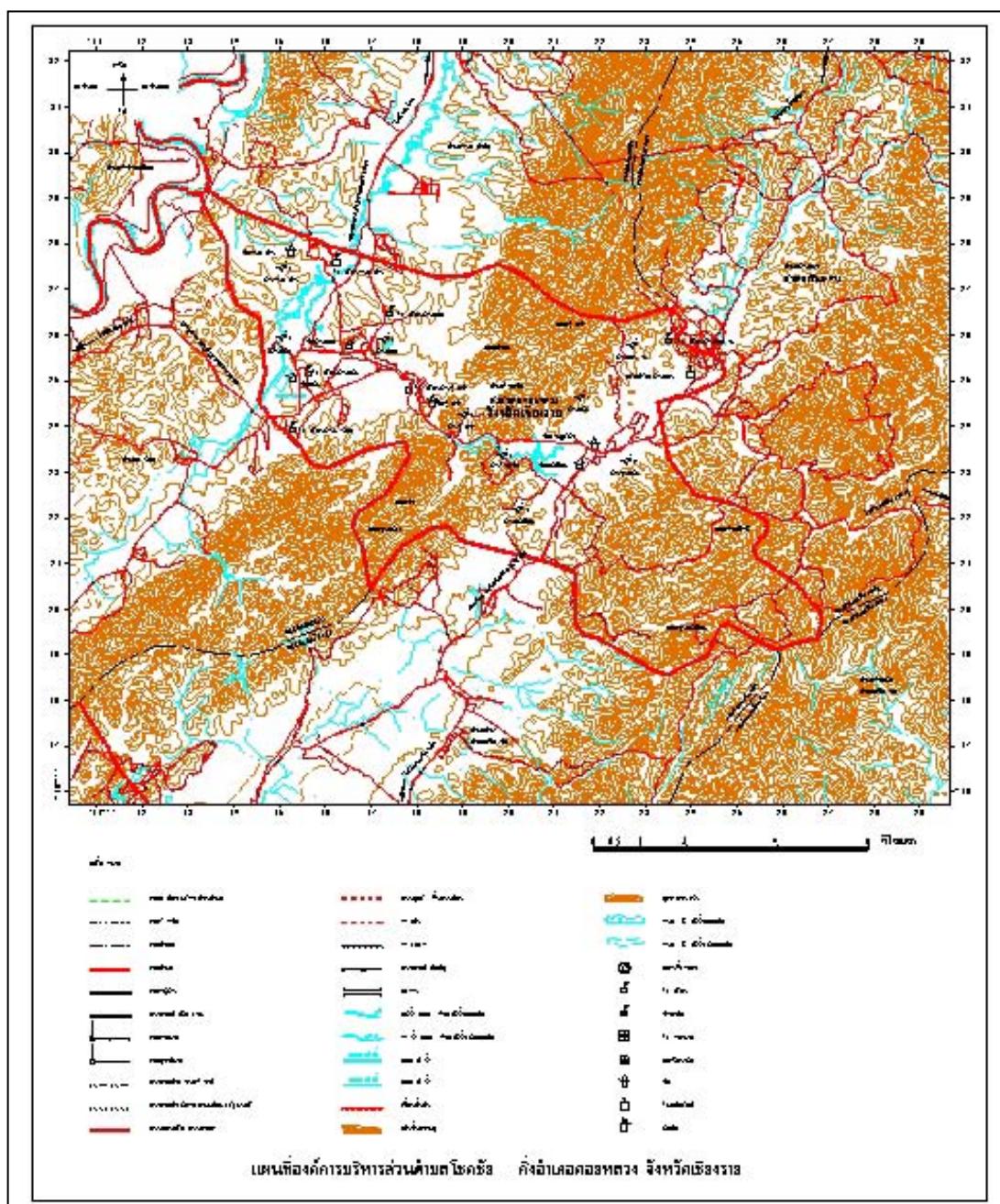
การวิเคราะห์พื้นพิภพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายแนวทาง ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ภาพด้วยการแสดงลักษณะของพื้นพิภพ การวิเคราะห์ความสามารถในการมองเห็นภูมิประเทศจากมุมมองต่างๆ การคำนวณปริมาตรของพื้นที่ และการแสดงลักษณะภูมิประเทศร่วมกับแผนที่ หรือภาพถ่าย เช่น ภาพดาวเทียม Landsat ดังแสดงในรูปที่ 15

รูปที่ 16 การแสดงข้อมูลจากภาพดาวเทียมร่วมกับ DEM

2.4.5.4) การแสดงผลข้อมูล

ผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำเสนอด้วยการแสดงผลได้ทั้งบนจอคอมพิวเตอร์ (Monitor) ผลิตออกเป็นเอกสาร (แผนที่และตาราง) โดยใช้เครื่องพิมพ์ หรือ Plotter หรือสามารถแปลงข้อมูลเหล่านี้ไปสู่ระบบการทำงานในโปรแกรมอื่นๆ ในรูปแบบของแผนที่ (Map) แผนภูมิ (Chart) หรือตาราง (Table) ได้

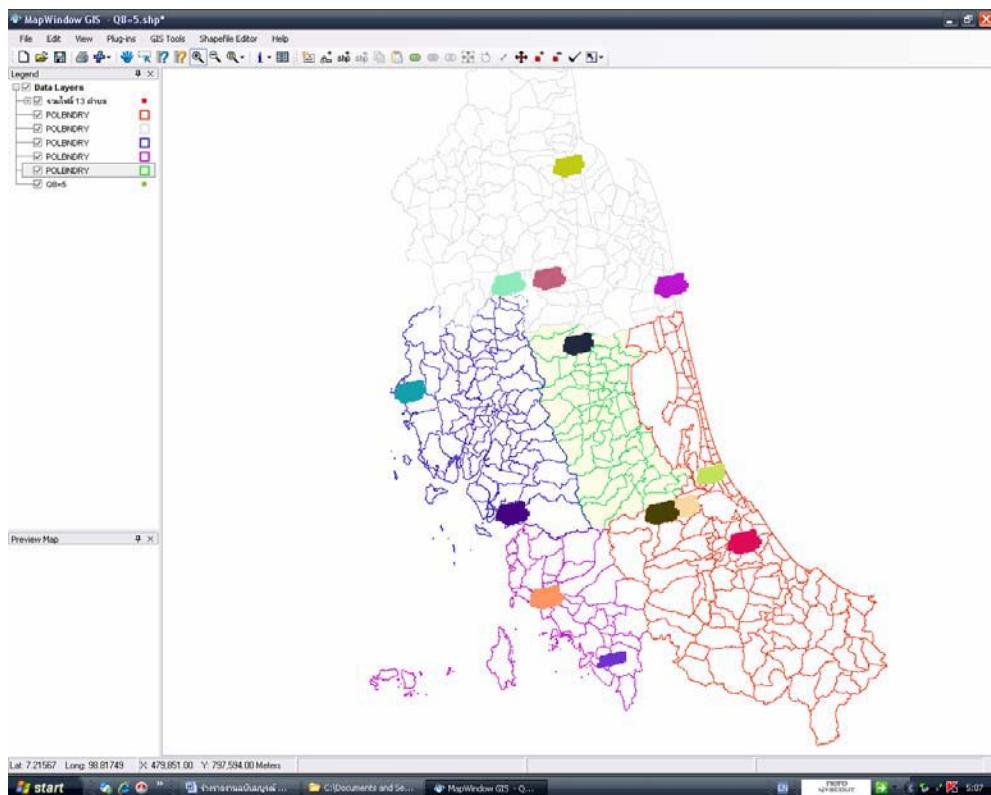
รูปที่ 17 การแสดงผลข้อมูลของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในลักษณะของแผนที่ (Map)

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้ง 4 ด้าน คือ 1.) ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2.) ด้านแผนแม่บทชุมชน 3.ด้านระบบสนับสนุนการตัดสินใจ และ4.) ด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ นั้น ในกระบวนการดำเนินการวิจัย โครงการฯได้บูรณาการองค์ความรู้ทั้ง 4 ด้าน โดยมีกรอบแนวคิดของการใช้งานค์ความรู้ทั้ง 4 ด้าน ว่า “ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ จะเป็นความรู้ด้านการจัดการข้อมูล ซึ่งโครงการฯจะพัฒนาและประยุกต์ใช้ Software ที่เหมาะสม ใช้พัฒนาระบบข้อมูล ครัวเรือนและชุมชน ให้เกิดเป็นองค์ความรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการจัดทำแผนแม่บทชุมชน และระบบสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบล ทั้งในส่วนที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและส่วนที่ดำเนินการโดยภาคประชาชน เมื่อได้ระบบการจัดการข้อมูลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพแล้ว ภาคีการพัฒนาต่างๆในระดับตำบลจะร่วมกันจัดทำแผนแม่บทชุมชนระดับ ตำบลและพัฒนาระบบการตัดสินใจระดับตำบล ที่โน้มนำทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่ โดยโครงการฯจะพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนเพื่อใช้วัดว่าพื้นที่ 14 ตำบลมีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงใน ระดับใด? ทั้งนี้จะเลือกใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ขยายความโดย ศาสตราจารย์ นาย แพทย์กฤษณะ วัฒนชัย องค์นตรี เป็นกรอบความรู้ในการศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดเศรษฐกิจ พอเพียง เนื่องจากมีตัวชี้วัดอยู่ในประเด็นภูมิคุ้มกัน ซึ่งง่ายและสะดวกในการจัดทำตัวชี้วัดระดับ ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน”

อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ความรู้ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นชุดความรู้ใหม่ของสังคม กล่าวคือ ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง (ภูมิปัญญาแห่งแผ่นดิน) เป็นแนวทางพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชาท่านเป็นกรอบความคิด “3 ห่วง 2 เสื่อน” (3 ห่วง คือ ห่วง ความพอประมาณ ห่วงความมีเหตุมีผล และห่วงความมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้ 3 เสื่อน คือ เสื่อน ความรู้และเสื่อนคุณธรรม) ให้พสกนิกรชาวไทยทั้งประเทศใช้ดำเนินชีวิต มีนักวิชาการและ นักประชญ์ นักคิด ในสังคมนำมายาความหลายท่าน นั้น ยังมีความหลากหลายในรายละเอียด ของความรู้และมีผลงานวิจัยที่จะนำมาศึกษาไม่นานนัก ความรู้ด้านแผนแม่บทชุมชน (ภูมิปัญญา ชุมชนท้องถิ่น) เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากประชญ์ชาวบ้าน ที่ประยุกต์หลักเศรษฐศาสตร์และ หลักการวางแผนการพัฒนาสมัยใหม่มาใช้ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ตำบล แหล่งกำเนิดความรู้ การทำแผนแม่บทชุมชนแห่งหนึ่ง คือที่ตำบลไม่เรียง จำกัดความ จังหวัดครึ่งธรรมชาติ เป็น ความรู้ที่จำกัดในวงการพัฒนาของภาคองค์กรชุมชน และหน่วยงานราชการด้านการพัฒนาชุมชน และมีแนวโน้มสูงในการบูรณาการกับแผนพัฒนาตำบลที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ซึ่งโครงการฯนี้กำหนดเป้าหมายในการศึกษาเบรี่ยนเทียนศักยภาพของแผนแม่บทชุมชน ของภาคประชาชนกับแผนแม่บทของภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ความรู้ด้านระบบ สนับสนุนการตัดสินใจและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (ภูมิปัญญาสาข) เป็นความรู้ในระดับ

สากล ที่มีความทันสมัย เป็นศาสตร์หลักของวงการทหารและความมั่นคง ยังประยุกต์ใช้ในศาสตร์ของงานวิชาการไม่น้อยในเชิงปริมาณ แต่มีแนวโน้มสูงยิ่งในการพัฒนาประยุกต์ใช้ในสายงานวิจัยและงานพัฒนาในอนาคต เพราะการใช้ข้อมูลแผนที่ภูมิศาสตร์เป็นฐานรองรับการแสดงผลของข้อมูล ทำให้ผู้ใช้ระบบ มีความเข้าใจปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เข้าสู่ระดับความรู้ที่แสดงผลเชิงประจักษ์ได้ดี เพิ่มขีดความสามารถในการตัดสินใจของผู้ใช้ระบบ

โครงการนี้ จึงเป็นความท้าทายของคณะผู้วิจัย ที่จะแสดงให้สาธารณะนได้เห็นขีดความสามารถของ “การบูรณาการความรู้ทั้ง 4 ด้านเข้าด้วยกัน เพื่อรองรับงานวิจัยและงานพัฒนาเชิงพื้นที่” ต่อไป

รูปที่ 18 ภาพแสดง การเชื่อมโยงโปรแกรม SPSS กับ โปรแกรม MapWindowGIS ในการ
ประมวลผล 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน

บทที่ 3

แนวคิด เครื่องมือ และ คนทำงาน

3.1 แนวคิด

ในกระบวนการพัฒนาระดับจุลภาค (ท้องถิ่น: ครอบครัว หมู่บ้านและตำบล) ของชุมชน ท้องถิ่น ไทยนั้น “การทำแผนแม่บทชุมชน” จัดเป็น “นวัตกรรมทางสังคมที่เกิดจากภูมิปัญญา ท้องถิ่น” ที่โดดเด่นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยมีนายประยงค์ รัตนรงค์ ประษฐ์ชาร์บ้าน จากชุมชน ไม่เรียง ในอำเภอจัง จังหวัดนราธิวาส ประเทศไทย เป็นแหล่งผลิตนวัตกรรมชั้นนำ และมีการสานต่อ การขยายผลไปทั่วภาคใต้และทั่วประเทศไทยในระยะเวลาที่รวดเร็ว รวมทั้งในพื้นที่ 5 จังหวัดของภาคใต้ (นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง ตรัง สตูล) ด้วย

ตามหลักทฤษฎี การจัดทำแผนแม่บทชุมชน เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาและกำหนดแผนพัฒนาชุมชนด้วยตัวของชาวชุมชนเอง ภายใต้หลักการพึ่งพาตนเอง เริ่มจากการจัดเก็บ และสำรวจข้อมูลครัวเรือน จากนั้นนำไปประมวลผล วิเคราะห์และสังเคราะห์อภิมาเป็นแผน แม่บทระดับหมู่บ้าน และนูรณาการเป็นแผนแม่บทระดับตำบลในขั้นสุดท้าย โดยกระบวนการทั้งหมดผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านและภาคีการพัฒนาในระดับท้องถิ่น และเกิดผลลัพธ์อภิมาเป็นข้อมูล “แผนงานในรูปเล่มเอกสาร” ทุกตำบล ซึ่งจะนำไปใช้ประกอบในการตัดสินใจจัดทำโครงการพัฒนาด้านต่างๆ ในพื้นที่ ใน 3 ประเภท คือ 1.) โครงการประเภทที่ชาวบ้านดำเนินการด้วยตนเอง 2.) โครงการประเภทที่ทำร่วมกับภาคีการพัฒนาอื่นๆ และ 3.) โครงการประเภทที่ต้องให้หน่วยงานภายนอกดำเนินการให้

ในช่วงปี พ.ศ. 2548 -2549 ในพื้นที่ 5 จังหวัดของภาคใต้ มีการนำกระบวนการแผนแม่บทชุมชนมาใช้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีกลไกของชุมชน 2 กลุ่ม คือ

1.) ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ศตจ. จังหวัดนราธิวาสร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชนที่มีมูลนิธิหมู่บ้านสนับสนุน มีพื้นที่ปฏิบัติการในพื้นที่ 400 หมู่บ้าน

2.) ในพื้นที่ 5 จังหวัด มีกลไกของเครือข่ายแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค ที่ได้รับการสนับสนุนจาก ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่ออาชนาจความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.ชาติ) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) นำกระบวนการแผนแม่บทชุมชนมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน มีพื้นที่ปฏิบัติการ 322 ตำบล

ในพื้นที่ 5 จังหวัดดังกล่าว ซึ่งทั้ง 2 กลไกที่ขับเคลื่อนกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชน กำลังทยอยผลิตรูปเล่มเอกสารผลการดำเนินงานการทำแผนแม่บทชุมชนอภิมาในขณะนี้ (ธันวาคม 2549)

ขณะเดียวกัน ในระดับมหภาค (จังหวัดและกลุ่มจังหวัด) การขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่ 5 จังหวัดก็เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย ภายใต้กลไกของภาครัฐ สถาบันวิชาการและเอกชน

หนึ่งในโครงการพัฒนาที่สำคัญ คือ “สำนักงานประสานงาน ชุด โครงการ “การวิจัยและพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคม และสุขภาวะ ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ (นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง ตรัง ลพบุรี) จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ “การวิจัยแบบบ่ร่วมกันในพื้นที่เพื่อการพัฒนา ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีพื้นที่ปฏิบัติการในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด”

เมื่อในระดับจุลภาค (ครัวเรือน หมู่บ้าน ตำบล) มีแผนแม่บทชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญ และในระดับนหภาค (จังหวัดและกลุ่มจังหวัด) มีงานวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นเครื่องมือสำคัญ โดยมีจุดร่วม คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาที่มุ่งเน้นการนำห้องถันและสังคม ไปสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของกระบวนการแผนแม่บทชุมชนก็ยังมีช่องว่างอยู่ จำเป็นต้องเสริมให้เกิดการยกระดับ และเสริมสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยโครงการนี้ กล่าวคือ ช่องว่าง ของแผนแม่บทชุมชนที่สำคัญ

- องค์กรปกครองส่วนท้องถันมีส่วนร่วมน้อยในกระบวนการจัดทำแผนและแปลงแผนสู่ปฏิบัติ (ทำในเฉพาะกลุ่มผู้ที่สนใจ)
- มีจุดอ่อนด้านการจัดเก็บ การบันทึกการประมวลผล การนำไปใช้บริหารจัดการ ตำบลและการเข้าถึงข้อมูลแผนชุมชนของภาคีการพัฒนาอื่นๆ
  - หลายพื้นที่ยังขาดการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถัน
  - กระบวนการทำแผนยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ข้อมูลบางด้านยังขาดความชัดเจน และคุณภาพสู่การประมวลผลการยอมรับและการนำไปใช้เพื่อสนับสนุนงานพัฒนาส่วน ท้องถัน

การดำเนินงานของโครงการนี้จะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลให้มีประสิทธิภาพทุกภาคีเข้าถึงข้อมูลและนำแผนไปประยุกต์ใช้/นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง อีกทั้งในกระบวนการพัฒนาและดำเนินงานพัฒนาตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเสริมสร้าง คุณค่าให้เป็นแม่บทชุมชนเป็นสถานะเครื่องมือที่สำคัญของชุมชน ที่จะพัฒนาสู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการยกระดับกระบวนการแผนแม่บทชุมชนเข้าสู่ระบบการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ โดยนำ GIS เข้ามาเชื่อมโยงอีกด้วย

ดังนั้น การกิจกรรมประสานความร่วมมือและบูรณาการ “แผนแม่บทชุมชนในระดับจุลภาค” กับ “งานวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ในระดับนหภาค” จึงเป็นการสนับสนุนปัจจัยเพื่อการพัฒนา ประเทศที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ท้าทายทั้งต่อกระบวนการทัศน์และกระบวนการปฏิบัติการเพื่อการแก้ไข ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภาคีการพัฒนาในทุกภาคส่วนและทุกระดับ

กระบวนการศึกษาวิจัย ภายใต้โครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการตัดสินใจ จึงเกิดขึ้นเพื่อปฏิบัติการภารกิจที่ท้าทายดังกล่าว ซึ่งผลลัพธ์จากปฏิบัติการของโครงการฯ นี้จะเป็น “ข้อบ่งชี้เงื่อนไขและตัวชี้วัดสำคัญ” ที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จของการนำพัฒนาระบบครัวเรือนและชุมชนท้องถิ่นไทยไปสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้อย่างไร?

3.2. วัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ

1.) เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลแผนแม่บ众ชุมชนรองรับการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) โดยใช้ความรู้จากการวางแผนแม่บ众ชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพการพัฒนาครัวเรือนและชุมชนสู่การพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.) เพื่อขยายผลความรู้จากการวิจัยจาก 14 ตำบล สู่การประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆ ในพื้นที่กลุ่ม 5 จังหวัด โดยประสานความร่วมมือกับภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.3 วัตถุประสงค์รองของโครงการฯ

1.) เพื่อประเมินศักยภาพของกระบวนการแผนแม่บ众ชุมชนในพื้นที่ 14 ตำบล ที่จะนำครัวเรือนในชุมชนก้าวไปสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ตัวชี้วัดครัวเรือนและชุมชน

2.) เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลจากการวางแผนแม่บ众ชุมชนในพื้นที่ 14 ตำบล สู่ระบบ DSS และวางแผนรองรับการพัฒนาระบบแผนที่ภายนอก อบต.

3.) เพื่อประยุกต์ใช้ระบบ DSS ประกอบในกระบวนการแปลงแผนชุมชนสู่การปฏิบัติ โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาคประชาชนและองค์กรบริหารส่วนตำบล

4.) เพื่อสร้างชุดองค์ความรู้ “การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) จากกระบวนการแผนแม่บ众ชุมชน” และขยายผลสู่พื้นที่ปฏิบัติการใน 5 จังหวัดภาคใต้ต่อไป

3.4 ขอบเขตการดำเนินงานประเมินการวิจัยของโครงการ

1.) สร้างนักวิจัยท้องถิ่นประจำตำบล ตำบลละ 1 คน เพื่อปฏิบัติการกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามกระบวนการของโครงการฯ

2.) การศึกษาและการประเมินผลการประเมินศักยภาพครัวเรือนที่เข้าร่วมกระบวนการทำแผนแม่บ众ชุมชนในอดีตและกระบวนการพัฒนาภายใต้ปฏิบัติการ 12 เดือนของโครงการฯ ของพื้นที่ 14 ตำบล ในการก้าวไปสู่ “ครัวเรือนวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” ภายใต้กรอบตัวชี้วัดครัวเรือนและชุมชน

3.) รวบรวม สืบค้น ซ้อมเสริมข้อมูลและจัดทำรายงานประมาณผลการสังเคราะห์ข้อมูล แผนแม่บ众ชุมชนในพื้นที่ 14 ตำบลออกมายในรูปแบบ Digital Report (กลุ่มข้อมูล Attribute Data) ที่สามารถนำไปเชื่อมโยงกับระบบ GIS (กลุ่มข้อมูล Spatial Data) เพื่อนำเข้าสู่ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) โดยร่วมกับโครงการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) ของชุดโครงการการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เพื่อการพัฒนา (ศก.ฝ่าย 5-อุตสาหกรรม)

4.) ศึกษาบันทึกการประชุม เอกสารราชการของอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สืบค้น สังเกต สมมติฐาน และเข้าไปมีส่วนร่วมประชุม ร่วมกิจกรรมกับองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องที่

5.) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับท้องถิ่นตำบล อำเภอ และกลุ่มจังหวัด นำเสนอผลการศึกษาเพื่อการขยายผลปฏิบัติการของโครงการและนูรณาการกับชุดโครงการของ สกอ.ฝ่ายอื่นๆ และของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ในระยะต่อไป

3.5 เครื่องมือการดำเนินงานของโครงการฯ จากกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ ดังกล่าว ข้างต้น โครงการฯ ประยุกต์ใช้เครื่องมือเพื่อการจัดการระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน ที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

3.5.1 ชุดเครื่องมือชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน

โดยพัฒนาแบบสอบถามเพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือน จำนวน 17 ข้อ ใช้สุ่มสำรวจครัวเรือนเพื่อประเมินสถานภาพความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในพื้นที่เป้าหมาย โดยใช้สูตรคำนวณหาจำนวนเป้าหมายของ Taro Yamane โดยเลือกระดับความเชื่อมั่น 95% หรือความคลาดเคลื่อน $+- 5\%$ ได้ครัวเรือนที่ต้องสำรวจจำนวน 4,270 ครัวเรือน ในพื้นที่ 13 ตำบล โดยมีกระบวนการพัฒนาแบบตัวชี้วัดและรายละเอียดของแบบสอบถามตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน

- 1.) นักวิจัยร่วมกับกำหนดเกณฑ์ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน และร่วมกันออกแบบสำรวจครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ รวม 14 ตำบลสำรวจได้จำนวน 350 ครัวเรือน
- 2.) นำผลการสำรวจมาร่วมกันวิเคราะห์ เพื่อหา “พฤติกรรมและกิจกรรม วิถีการดำเนินชีวิต” ของครัวเรือนกลุ่มเป้าหมายที่สะท้อน “ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง”
- 3.) ประชุมนักวิจัยพื้นที่ 14 ตำบล เพื่อยกร่างแบบสอบถามครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง โดยประมาณประเดิมจากแบบสำรวจ 350 ครัวเรือนได้แบบสอบถามตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน จำนวน 17 ตัวชี้วัด
- 4.) นักวิจัยนำผลของการทดสอบแบบสอบถามมาตรวจสอบความชัดเจนในประเด็นครัวเรือน ครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมยกร่างตัวชี้วัดครัวเรือนเศรษฐกิจครัวเรือนเบื้องต้น แต่ละตัวชี้วัดจะมีระดับของคะแนน เรียงค่าจากน้อยที่สุดเป็น 1 และมากที่สุดให้ค่าเป็น 5
- 5.) นักวิจัยพื้นที่นำแบบสอบถามครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียงฉบับยกร่างลงไปทดสอบในพื้นที่อย่าง น้อยหมู่บ้านตำบล 10 ครัวเรือนแล้วล็อกในจำนวน 143 หมู่บ้าน
- 6.) ทีมนักวิจัยนำแบบสอบถามตัวชี้วัดมาประมาณเบื้องต้น และปรับปรุงให้เหมาะสม
- 7.) นักวิจัยดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามตัวชี้วัด ภายใต้การให้คำแนะนำจากที่ปรึกษา

(รศ.ดร.สมยศ ทุ่งหว้า) และปรับแก้ไขครั้งสุดท้าย

8.) นักวิจัยและคณะทำงานดำเนินการทำความเข้าใจในแบบสอบถามร่วมกัน ก่อนจะนำไปส่งให้กลุ่มเป้าหมาย “ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง” และให้เวลาประมาณ 10 – 12 วัน ก่อนเก็บแบบสอบถามกลับ โดยใช้วิธีการสุ่มครัวเรื่องตอบแบบสอบถามเฉพาะ “ครัวเรือนที่สมัครใจตอบ” เท่านั้น รวมทั้งหมด 13 ตำบล ครัวเรือน ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 4,382 ครัวเรือน

คุณลักษณะของครัวเรือนที่ดีนี่นี้ชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นายนิคม ภู่สกุลสุข ผู้ประสานงานโครงการฯ และทีมนักวิจัยจาก 14 ตำบล ใช้กรอบ “3 ห่วง 2 เงื่อน” ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบแนวการพิจารณา ในการจัดทำ ตัวชี้วัดครัวเรือน โดยกำหนดนิยาม และร่วมกันให้ความหมาย ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ ครัวเรือน ดังต่อไปนี้....

ห่วงที่ 1 ความพ่อประมาณ (Moderation) หมายถึง การที่ครอบครัวนั้น ดำเนรงตนอยู่ในลักษณะของความพ่อคีพอเหมาะ ต่อความจำเป็นไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป พอกสมควรแก้อัตภาพ ไม่เบียดเบี้ยนตนเอง ครอบครัว

ห่วงที่ 2 ความมีเหตุผล อธิบายได้ (Reasonableness) หมายถึง การที่ครอบครัวนั้นดำเนินกิจกรรมหรือตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ มีการใช้เหตุผลรองรับ ซึ่งอาจเป็นไปตามหลักวิชา ตามหลักกฎหมาย ตามกฎหมายที่ทางสังคม ประเพณี วัฒนธรรมในชนชั้น

ห่วงที่ 3 ภูมิคุ้มกัน/ลดความเสี่ยง ต่อการที่มีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในครอบครัว จำแนกออกเป็น 4 ด้าน คือ

3.1 ภูมิคุ้มกันด้านวัตถุหรือเรื่องทรัพย์สินเงินทองที่เข้มแข็ง

ถ้าหากมีความเข็งแรงหมายถึง การที่ครัวเรือนนั้นๆ มีการประกอบอาชีพหรือรายได้ที่หลากหลาย รายได้พื้อประมูลหรืออาชีพหลากหลายช่องทาง มีการออมเงินหรือการลงทุนให้กับครัวเรือนตนเอง ถ้าหากภูมิคุ้มกันด้านวัตถุนักพร่อง มีหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ขาดการประกันความเสี่ยงในอนาคต ขาดการลงทุนเพื่อพัฒนา ขาดการวางแผนระยะยาว

3.2 ภูมิคุ้มกันด้านสังคม (Social Immunity)

ถ้าหากมีความเข็งแรง หมายถึงการที่ครัวเรือนนั้นๆ มีความเข้าอกเข้าใจ รู้วิถีสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน ในการดำเนินการเพื่อให้ครัวเรือนตนเองมีความอยู่เย็นเป็นสุข ถ้าหากภูมิคุ้มกันด้านสังคมนักพร่อง ภัยในครัวเรือนมีการระแวง ทะเลาะเบาะแวยกัน เป็นเหยื่อของอยามุขทั้งปวง ทุนทางสังคมในครัวเรือนนั้นจะต่ำ

3.3 ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม

ถ้ามีความเข็งแรง หมายถึงการที่ครัวเรือนนั้นมีความมั่นคงในวัฒนธรรมไทย เชิดชูวัฒนธรรมท้องถิ่น เข้าใจและเป็นมิตรต่อวัฒนธรรมต่างถิ่นต่างชาติ ถ้าภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรมนักพร่อง ก็ย่อหย่อน ไม่ใส่ใจ รู้สึกเป็นปมด้อยในวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมตนเองท้องถิ่น เหี้ยมด้วยความมุ่งร้ายต่อวัฒนธรรม ประพฤตินห่างไกลศาสนา

3.4 ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม

ถ้าเข้มแข็ง หมายถึง การที่สามารถในครัวเรือน มีความรู้ มีสำนึkmีความห่วงเห็นในสิ่งแวดล้อม มีการสร้างสุขนิสัย สามารถเป็นระเบียบ ใช้หรืออยู่กับธรรมชาติ ถ้าภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมนักพร่อง การขาดความรู้ ไม่ใส่ใจ เดิมไปด้วยทุกที่นิสัย สกปรก ขาดระเบียบทำลายธรรมชาติ ใช้ทรัพยากร พลังงานอย่างฟุ่มเฟือย

อย่างไรก็ตามการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จะต้องอยู่บนเงื่อนไขการใช้หลักวิชาความรู้อย่างรอบคอบ รอบรู้และมั่นคง และเงื่อนไขคุณธรรมที่เน้นถึงความซื่อสัตย์สุจริต เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วจะได้ความสมดุล ภัยในครอบครัว ชีวิตสมดุล และพร้อมที่จะกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และก้าวข้าม ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากภายนอกได้เป็นอย่างดี

แบบสำรวจสถานภาพความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน คณะกรรมการฯ ทั้ง 16 คนร่วมกันออกแบบสำรวจครัวเรือน เพื่อลงเก็บข้อมูลครัวเรือน โดยผู้ประสานงานตำบล และคณะกรรมการตำบล สำหรับครัวเรือนที่ถูกประเมินเป็นต้น โดยคณะกรรมการตำบลล้วว่า “ มีวิถีการดำเนินชีวิตของครอบครัวที่อยู่ในกรอบของเศรษฐกิจพอเพียง “3 ห่วง 2 เสื่อน” ดังที่สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจฯ กำหนดใน “โมเดล” ข้างต้น โดยมีรายละเอียดของครอบครัวกรณีศึกษา 1 ครอบครัว ตำบลพิมาน จังหวัดสตูล ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง แบบสำรวจและผลของข้อมูลครัวเรือนและเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัด ภาคใต้

เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ

ตำบล พิมาน วันที่ 11 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2550

- ชื่อผู้ให้ข้อมูล น.ส.สุปราณี เบญจมาด อายุ 28 ปี เพศหญิง การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6
- ที่อยู่ชุมชนทุ่งเคลิมตะวันตก บ้านเลขที่ 66 ตำบล พิมาน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

3.ระดับการศึกษาสามารถครอบครัว

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	อายุ (ปี)	เพศ	การศึกษา สูงสุด	ปี/พ.ศ. ที่จบ	อาชีพหลัก สถานที่ทำงาน	อาชีพเสริม สถานที่ทำงาน
1.	นางนาโอม เบญจมาด	78	หญิง	ป. 4		ค้าขาย	
2.	น.ส.สามีนีะ เบญจมาด	55	หญิง			แม่บ้าน	
3.	น.ส.สุปราณี เบญจมาด	28	ชาย	ม.6		ค้าขาย	
4.	นายบุญมา เบญจมาด	26	ชาย	ม.6		ลูกจ้าง	
5.	นายอาหลี ยิรินมี	76	ชาย			รับจ้าง	
6.	ด.ช.ธีรภัทร ยิอา	2	ชาย				
7.	ด.ญ.วิณิชยา เบญจมาด	1	หญิง				

4. ประสบการณ์การฝึกอบรมและการศึกษาดูงาน ภายในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา

ครั้งที่	เรื่องที่ฝึกอบรม	หน่วยงานที่จัด	ปี พ.ศ.	สถานที่
1.	อาสาสมัครชุมชน	เทศบาลเมืองสตูล	2550	เทศบาลเมืองสตูล

5. ประสบการณ์การศึกษาดูงานภายใน 3 ปีที่ผ่านมา

ครั้งที่	เรื่องที่ฝึกอบรม	หน่วยงานที่จัด	ปี พ.ศ.	สถานที่
1.	เรื่องยาเสพติด		2550	อุทยานแห่งชาติทะเลบัน
2.	บ้านโภคพะยอม อ.ละจุ จ.สตูล		2550	อำเภอละจุ
3.	บ้านป่าเตี้๊ะ ต.เจ็บปัลัง อ.เมือง จ.สตูล		2550	

6. ความรู้ความชำนาญ ทักษะ ของครอบครัวนี้ (สามี)

6.1 พุดภาษาอามaley

7. แหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนที่ใช้เป็นประจำและเรื่องที่เรียนรู้จากแหล่งนั้น

สถานที่เรียนรู้	เรื่องที่เรียนรู้
1.ท่าเรือชุมชนบ้านหัวทาง	การใช้ทรัพยากรที่ถูกวิธี
2.ท่าเรือชุมชนบ้านหัวทาง	การอนุรักษ์สัตว์น้ำในป่าชายเลน

8. สื่อชนิดใดที่ทำให้ห่านได้เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงโดยได้รับให้คะแนน (โกรทัศน์, วิทยุ, สิ่งตีพิมพ์, อินเตอร์เน็ต, บุคคล, หอกระจายข่าว, อื่นๆ)

ชนิดสื่อ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด(1)
1.โกรทัศน์	/				
2.วิทยุ	/				
3.สิ่งตีพิมพ์	/				
4.อินเตอร์เน็ต					/
5.บุคคล	/				
6.หอกระจายข่าว	/				

9. การเข้าร่วมปฏิบัติศาสนากิจของสมาชิกในครอบครัว ในรอบปีที่ผ่านมา (เลือก เพียง 1 ข้อ เท่านั้น)

9.1 บ่อຍที่สุด (5 คะแนน)

9.2 บ่อຍ (4 คะแนน)

9.3 ป่านกลาง (3 คะแนน)

9.4 น้อຍ (2 คะแนน)

9.5 น้อຍที่สุด (1คะแนน)

อธิบาย เข้าร่วมปฏิบัติทำلامหาดพร้อมกับชุมชนทุกวันศุกร์ที่มีสัดและบางโอกาส(لامหาด 5 เวลา) สมาชิกในครอบครัวจะปฏิบัติศาสนกิจที่บ้านร่วมกันและเวลาไม่วันสำคัญๆของทุกปี เช่น لامหาดในช่วงเดือนรอมฎอนทั้งเดือนจะพาเครือญาติไปร่วมปฏิบัติทำلامหาดทุกๆคืนพร้อมกับชาวบ้านทั่วไป

10. การเข้าร่วมพื้นฟูทั่วบ้านบารุงประเพณีวัฒนธรรมและศาสนาสถานของสมาชิกในครอบครัว ในรอบปีที่ผ่านมา

10.1 บ่อຍที่สุด (5 คะแนน)

10.2 บ่อຍ (4 คะแนน)

10.3 ป่านกลาง (3 คะแนน)

10.4 น้อຍ (2 คะแนน)

10.5 น้อຍที่สุด (1 คะแนน)

อธิบาย ไปรับฟังการอบรมทุกวันศุกร์ที่มีสัด ไปปลูกต้นไม้ที่คูโนร์

11. การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของสมาชิกในครอบครัว ในรอบปีที่ผ่านมา

๑๑.๑ บ่อຍที่สุด(๕คะแนน)

๑๑.๒ บ่อຍ (๔คะแนน)

๑๑.๓ ป่านกลาง(๓คะแนน)

๑๑.๔ น้อຍ (๒คะแนน)

๑๑.๕ น้อຍที่สุด(๑คะแนน)

อธิบาย ช่วยกันไปปลูกป่าชายเลนในป่าโงกงา เก็บขยะบริเวณถนน ทำความสะอาดมีสัดและทุกๆกิจกรรมของทางส่วนราชการในวันสำคัญที่จัดให้มีขึ้น

12. การถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์

แปลง ที่	ประเภทเอกสาร สิทธิ์	เนื้อที่/ราคา ประเมิน	การได้มา ของที่ดิน	การใช้ ประโยชน์ ของที่ดิน	ชนิดพืช สัตว์ จำนวนอายุที่มี ในแปลง(ระบุจำนวน)	
					ชนิดพืช จำนวนอายุ	ชนิดสัตว์ จำนวนอายุ
1.	โฉนด	200,000	มรดก	ที่อยู่อาศัย		
					มะพร้าว 15 ปี พริก 3 ปี ตะไคร้ 5 ปี ข้าว 5 ปี ผักน้ำ 2 ปี	ไก่ 8 ตัว
	รวม	200,000				

13. สภาวะหนี้สินของครอบครัวและสาเหตุของการเป็นหนี้

ลำดับ	วงเงินกู้	ประเภท หลักประกัน	แหล่งเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย	วัตถุประสงค์ การกู้	สถานการ จำรัสกินและ ยอดคงเหลือ
1	80,000	บ้าน	ธนาคาร	เพื่อสร้างที่อยู่ อาศัย	
	รวม 80,000				

14. ประมาณการทรัพย์สินทั้งหมดของครอบครัว

ลำดับ	ชนิดของทรัพย์สิน	ประเมินมูลค่า(บาท)	หมายเหตุ
1.	ที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ทุกแปลง	200,000	
2.	ที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ทุกแปลง		
3.	อาคารที่ดินทุกอาคาร(ในทุกแปลง)		
4.	รถยนต์ คัน		
5.	รถจักรยานยนต์ 1 คัน	15,000	
6.	รถจักรยาน คัน		
7.	เฟอร์นิเจอร์ในบ้าน	12,000	
8.	เครื่องเสียงวิทยุทูป 1 ชุด		
ลำดับ	ชนิดของทรัพย์สิน	ประเมินมูลค่า(บาท)	หมายเหตุ
9.	โทรศัพท์ 1 เครื่อง	5,000	

10.	เครื่องเล่น ชีดี/ดีวีดี 1 ชุด		
11.	คอมพิวเตอร์		
12.	โทรศัพท์บ้าน เครื่อง		
13.	โทรศัพท์มือถือ 1 เครื่อง	5,000	
14.	เครื่องประดับและมงคล		
15.	เครื่องมือเครื่องจักรกลการเกษตร		
16.	เงินฝาก/หุ้น/พันธบัตร/ในสถาบันการเงิน		
17.	เงินออม/เงินฝาก ในองค์กรชุมชน		
	17.1 กองทุนหมู่บ้าน		
	17.2 กลุ่มออมทรัพย์		
	17.3 สหกรณ์การเกษตร		
	17.4 กลุ่มออมทรัพย์เครือญาติ		
	17.5 กลุ่มออมทรัพย์ผู้นำศาสนา		
	17.6 กลุ่ม.....		
18.	เงินแคร์ที่ยังไม่เป็น		
19.	ลูกหนี้ก้างชำระ		
20.	อื่นๆ.....		
	รวม	237,000	

15. สัดส่วนทรัพย์สินต่อหนี้สิน **3:1**

(ยอดรวมข้อ%ข้อ 14 / ยอดรวมข้อ13)

16. สถานภาพเป็นสมาชิกกลุ่ม องค์กรต่างๆ ในชุมชน

ชื่อสมาชิกครอบครัว	ชื่อกลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิก	ตำแหน่งและบทบาท
นางโศรยา ชีรัตนศิริกุล	ออมทรัพย์ ชุมชน	คณะกรรมการ

17. การเข้าถึงระบบการจัดสวัสดิการของครอบครัวจากองค์กร ภายในชุมชน

ที่	ชื่องค์กรที่จัดสวัสดิการ	ลักษณะสวัสดิการที่ได้รับ	การได้รับบริการในรอบปีที่ผ่านมา
	ไม่มี		

18. การเข้าถึงระบบการจัดสวัสดิการ/คุ้มครอง/คุ้มครองความเสี่ยง จากภายนอกชุมชน

ที่	ชื่องค์กรที่จัดสวัสดิการ	ลักษณะสวัสดิการที่ได้รับ	การได้รับบริการในรอบปีที่

			ผ่านมา
1.	โรงพยาบาลสตูล	ตรวจสุขภาพฟรีและให้ยามา รับประทานเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย	ตรวจสุขภาพฟรีและให้ยามา รับประทานเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย

19.การจัดการพลังงานสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของครอบครัว(ทั้งในและนอกแปลง
การเกษตร)ทำอะไรอย่างไร อย่างไร อธิบายผลการดันไม้จะใช้น้ำที่ล่างข้าวสาร,น้ำหลังจากล่างเนื้อ ไก่
ปลา มาดัดต้นไม้ เพื่อนำใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกโดยไม่ต้องซื้อ และเอาขี้เป็ด ปีกไก่ ปีวัว มาทำ
ปุ๋ยใส่ต้นไม้ เพื่อให้ต้นไม้ได้เจริญงอกงาม

20.ความสัมพันธ์และความอบอุ่นของครอบครัว

ในครอบครัวมีความรักและความผูกพันมาก ช่วยกันทำงานหากินด้วยกัน ที่บ้านจะมีอาชีพ
หลัก คือ ขายขนมจีน และรับจ้างทั่วไปครมีอะไรก็ช่วยกันใช้จ่ายร่วมกัน

**โครงการฯ สำรวจข้อมูลของครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 14 ตำบล แยกจำนวนราย
ตำบล ได้ดังต่อไปนี้**

ที่ (1)	ชื่อจังหวัด (2)	ชื่ออำเภอ (3)	ชื่อตำบล (4)	จำนวนครัวเรือนทั้ง ตำบล (5)	จำนวนครัวเรือน เศรษฐกิจพอเพียงที่ สำรวจ (6)
1.	พัทลุง	ป่าพะยอม	บ้าน พร้าว	3,343	5 ครอบครัว
2.	นครศรีธรรมราช	ทุ่งสง	กะปาง	3,392	20 ครอบครัว
		ชะอวด	ขอนหาด	1,445	8 ครอบครัว
		จุฬารัตน์	นาหมอ บุญ	1,868	20 ครอบครัว
		เมือง	นาทราย	1,672	22 ครอบครัว
		หัวไทร	หัวไทร	2,028	62 ครอบครัว
3.	สงขลา	รัตภูมิ	ควนรู	1,479	25 ครอบครัว
			คุหาใต้	3,058	50 ครอบครัว
		สิงหนคร	ชะแล๊	580	14 ครอบครัว
		หาดใหญ่	ท่าข้าม	1,881	10 ครอบครัว
4.	สตูล	เมือง	พิมาน (ทม.) สตูล	2,010	58 ครอบครัว
		ละงู	ละงู	4,427	31 ครอบครัว
5.	ตรัง	ปะเหลียน	ท่าข้าม	1,521	7 ครอบครัว
		สีแก้ว	เข้าไม้ แก้ว	1,466	18 ครอบครัว
รวม	5 จังหวัด	13 อำเภอ	14 ตำบล	30,710	350 ครอบครัว

เมื่อได้แบบสำรวจครัวเรือนกลับมาแล้ว โครงการฯ นำแบบสำรวจทั้งหมดมาร่วมกัน
วิเคราะห์ โดยใช้กรอบ เศรษฐกิจพอเพียง “3 ห่วง 2 เสื่อน” มาเป็นกรอบ และค้นหาลักษณะร่วม

ของวิถีชีวิตครัวเรือน นำมาใช้เป็นข้อมูลกำหนดเป็น “แบบสอบถามตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง ระดับครัวเรือน” เพื่อนำไปใช้วัดสถานภาพความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมของตำบลต่อไป นอกจากนี้ โครงการฯ ได้นำเข้าข้อมูลจากแบบสำรวจเศรษฐกิจพอเพียง ลงในโปรแกรม SPSS เพื่อใช้ในการประมวลผลและเชื่อมโยงข้อมูลจากฐานข้อมูลในโปรแกรม SPSS กับโปรแกรม MapWindowGIS ใช้ประกอบในการตัดสินใจขององค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกิจกรรมและโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจชุมชนต่อไป ซึ่งจะแสดงผลในบทต่อไป

แบบสอบถามตัวชี้วัดผลกระทบเชิงบวกและตัวชี้วัดผลกระทบเชิงลบ

ปัจจัย	คุณลักษณะ มาตรฐานกิจพณที่เบ	ตัวชี้วัด ค่าวิเคราะห์	ตัวชี้วัด ผลกระทบ ระดับ	ระดับคะแนนตัวชี้วัด			หมายเหตุ
				1 = น้อยที่สุด	2 = น้อย	3 = ปานกลาง	
ปัจจัยสำนักงาน	คุณลักษณะที่ มาตรฐานกิจพณที่เบ	1.การดำเนินการ ชีวิตรักษาสุขภาพ ภายในสำนักงาน	1 = น้อยที่สุด ความรู้ด้านสุขภาพ ชีวิตทางเพศ และการดูแลสุขภาพ ภายในสำนักงาน มาก	ต่ำที่สุด ความรู้ด้านสุขภาพ ชีวิตทางเพศ และการดูแลสุขภาพ ภายในสำนักงาน มาก	ต่ำ ความรู้ด้านสุขภาพ ชีวิตทางเพศ และการดูแลสุขภาพ ภายในสำนักงาน มาก	สูง ความรู้ด้านสุขภาพ ชีวิตทางเพศ และการดูแลสุขภาพ ภายในสำนักงาน มาก	Q 1 สำนักงานที่มี ความรู้ด้านสุขภาพ ชีวิตทางเพศ และการดูแลสุขภาพ ภายในสำนักงาน มาก
2.การฝึกอบรม	ศักยภาพการเรียนรู้ และพัฒนาตัวเอง ของบุคลากร	2.การฝึกอบรม ที่ส่งเสริมทักษะ ด้านการติดต่อ ประสานงาน และการดำเนินการ ที่ส่งเสริมทักษะที่ มากกว่าทักษะที่ ต้องการ มาก	2 = น้อย ความรู้ด้านสุขภาพ ชีวิตทางเพศ และการดูแลสุขภาพ ภายในสำนักงาน มาก	ต่ำ ความรู้ด้านสุขภาพ ชีวิตทางเพศ และการดูแลสุขภาพ ภายในสำนักงาน มาก	สูง ความรู้ด้านสุขภาพ ชีวิตทางเพศ และการดูแลสุขภาพ ภายในสำนักงาน มาก	สูง ความรู้ด้านสุขภาพ ชีวิตทางเพศ และการดูแลสุขภาพ ภายในสำนักงาน มาก	Q 2 สำนักงานที่มี ความรู้ด้านสุขภาพ ชีวิตทางเพศ และการดูแลสุขภาพ ภายในสำนักงาน มาก

ปัจจัย	คุณลักษณะ	ศรัทธาในพิธีกรรม	ตัวชี้วัด	ระดับคะแนนตัวชี้วัด				หมายเหตุ
				1 = น้อยที่สุด	2 = น้อย	3 = ปานกลาง	4 = มาก	
ปัจจัยนำเข้า	เงื่อนไขคุณธรรม	ศรัทธาในพิธีกรรม	ศกร.พ.ระดับครัวเรือน	3.การท้าร่วมในกิจกรรมการปฏิบัติตามกิจกรรมทางศาสนา	รอบปีที่ผ่านมา สมนาบริทัศน์ร่วมในกิจกรรมทางศาสนาแต่อย่างใดเลย	รอบปีที่ผ่านมา สมนาบริทัศน์ร่วมในกิจกรรมทางศาสนาแต่อย่างใดเลย	มีสมนาบริทัศน์ทางศาสนา เช่นน้อยที่สุด	สมนาบริทัศน์ทางศาสนา เช่นน้อยที่สุด ตามพิธีกรรมร่วม ทุกคน ไม่ว่า ภูมิภาคทางศาสนาอย่างไร ตามอย่างน้อย ต้องมีความตั้งใจจริง ดำเนินการจริงๆ ตามที่ได้รับ
4.ความสมพนธ์/กิจกรรมร่วมกัน	สมนาบริทัศน์ทางศาสนา เช่นน้อยที่สุด	เด่นชัดหรือการพัฒนาช่องทางสื่อสาร ครัวเรือน	ศกร.พ.ระดับครัวเรือน	สมนาบริทัศน์ร่วมในกิจกรรมพื่อการส่งเสริมศรัทธาในพิธีกรรมทางศาสนา เช่นน้อยที่สุด	สมนาบริทัศน์ร่วมในกิจกรรมพื่อการส่งเสริมศรัทธาในพิธีกรรมทางศาสนา เช่นน้อยที่สุด	สมนาบริทัศน์ร่วมในกิจกรรมพื่อการส่งเสริมศรัทธาในพิธีกรรมทางศาสนา เช่นน้อยที่สุด	สมนาบริทัศน์ร่วมในกิจกรรมพื่อการส่งเสริมศรัทธาในพิธีกรรมทางศาสนา เช่นน้อยที่สุด	ดำเนินชุดที่ 4 ดำเนินชุดที่ 4 ตามที่ได้รับ

ปัจจัย	คุณลักษณะ ครุนภกจเพียร	ตัวชี้วัด	ศก.พ.ระดับ ครุรือน	ระดับคะแนนตัวรีวิว				หมายเหตุ	
				1 = ด้อยที่สุด	2 = อยู่	3 = ปานกลาง	4 = มาก		
กระบวนการ	กระบวนการ	6. สิ่งจัดการความคิดเห็น	บ้านท่า, มีกำลังใจ, มีกิจกรรม, มีไฟฟ้า, มีทว ลมและ ลมแรง	Q 6 ดำเนินการที่ ดำเนินการให้ มีไฟฟ้า, มีทว ลมและ ลมแรง แต่ไม่พัฒนา ให้เป็นที่สุด ให้ความคุ้นเคย กับบ้านท่า					

ปัจจัย	คุณลักษณะ	ศรัทธาในพ่อแม่	ตัวชี้วัด	ระดับคะแนนตัวชี้วัด				หมายเหตุ
				1 = น้อยที่สุด	2 = น้อย	3 = ปานกลาง	4 = มาก	
กระบวนการ	ความมีหัตถศิลป์ อธิบายได้	ศรัทธาในพ่อแม่	7. ภาระสี่ภาระ	ไม่เคยภาระยิ่งหรือ เติมภาระยิ่ง	ไม่เคยภาระยิ่งมาก หรือที่ ภาระ	เติมภาระยิ่ง หรือที่ โกร หรือภาระยิ่งนิดๆ	เติมภาระยิ่ง หรือที่ โกร หรือภาระยิ่งนิดๆ ครบถ้วนทุกๆ	เติมภาระยิ่งทุกชนิด ทุก ประมาทที่สมควร ครัวเรือนพึงจะรับ ครบถ้วนทุกๆ
กระบวนการ	ความมีหัตถศิลป์ อธิบายได้	ศรัทธาในพ่อแม่	ปกติตามภาระ	ไม่เคยภาระยิ่งหรือ หรือที่ ภาระ โกรเรื่อง หรือภาระยิ่งนิดๆ อย่างหนัก ใดมาก่อน	ไม่เคยภาระยิ่งมาก หรือที่ โกร หรือภาระยิ่งนิดๆ	เติมภาระยิ่ง หรือที่ โกร หรือภาระยิ่งนิดๆ ครบถ้วนทุกๆ	เติมภาระยิ่ง หรือที่ โกร หรือภาระยิ่งนิดๆ ครบถ้วนทุกๆ	เติมภาระยิ่งทุกชนิด ทุก ประมาทที่สมควร ครัวเรือนพึงจะรับ ครบถ้วนทุกๆ
8. ภาระด้านบัญชี	รับรู้หรือสอนใจที่ จะทำบัญชี แต่ยังไม่ได้ลงมือ พาร์ม	ศรัทธาในพ่อแม่	จัดทำบัญชี ครัวเรือนหรือ บัญชีฟาร์ม แต่ยัง ไม่ตั้งบัญชี ทำ	จัดทำบัญชี ครัวเรือนหรือ บัญชีฟาร์ม อย่างต่ำเมื่อกรอก ลงในสมุด	จัดทำบัญชี ครัวเรือนหรือ บัญชีฟาร์ม อย่างต่ำเมื่อกรอก ลงในสมุด	บัญชีครัวเรือน หรือบัญชีฟาร์มทำ ให้มาก รักษานา หัวขอ ให้ปัญหานาน ครัวเรือนกรอกบัญชี เรียบเรียงให้ดีทำ บัญชีครัวเรือนที่ร บัญชีพาร์ม	บัญชีครัวเรือน หรือบัญชีฟาร์มทำ ให้มาก รักษานา หัวขอ ให้ปัญหานาน ครัวเรือนกรอกบัญชี เรียบเรียงให้ดีทำ บัญชีครัวเรือนที่ร บัญชีพาร์ม	เติมภาระยิ่งทุกชนิด ทุก ประมาทที่สมควร ครัวเรือนพึงจะรับ ครบถ้วนทุกๆ

ปัจจัย	คุณลักษณะ	ตัวชี้วัด	ระดับคะแนนตัวชี้วัด				หมายเหตุ
			1 = น้อยที่สุด	2 = น้อย	3 = ปานกลาง	4 = มาก	
กระบวนการ	ภูมิปัญญาที่ด้านวิชาการ	ศก.พ.ระดับ ครัวเรือน	9.อาชีพหลัก/ อาชีพเสริม	ครัวเรือนเพียง อาชีพเดียว อาชีพและ อาชีพเสริม	ครัวเรือนมีอาชีพ หลักและมี 1 อาชีพเสริม	ครัวเรือนมีอาชีพ หลักและมี 3 อาชีพ อาชีพเสริม	ครัวเรือนมีอาชีพ หลักและมี 3 อาชีพ หลักและมีอาชีพ เสริมอย่างรับ มากกว่า 3 อาชีพ คุณภาพ
10.การสอนเชิง	ฝึกเจน การ ลงทุนอย่างดี องค์กรหรือ สถาบันการเงิน	ในเชิงการฝึกเจน สอนเจนหรือ ลงทุนเพื่อย่างดี ในสถาบันทาง การเงิน	ส่วนใหญ่ ฝึก เจน สอนเจนหรือ การลงทุนต่ำ ใหญ่ไว้กับ กลุ่มของครัว	นิยาราฝึกเจน ฝึกเจน สอนเจน การลงทุนต่ำ ใหญ่กับองค์กร การเงิน	ครัวเรือน มีการ ฝึกเจน สอนเจน สอนหัวรุ่นอาชีพ ใหญ่กับองค์กร การเงิน ในเชิง	ครัวเรือน มีการ ฝึกเจน สอนเจน สอนหัวรุ่นอาชีพ ใหญ่กับองค์กร การเงิน ตามความต้อง การ ตามความต้อง	ค่าตามข้อที่ 10 Q 10

ปัจจัย	คุณลักษณะ	ตัวชี้วัด	ระดับคะแนนทัวร์ริจ				หมายเหตุ
			1 = น้อยที่สุด	2 = น้อย	3 = ปานกลาง	4 = มาก	
กระบวนการ	กระบวนการพัฒนาวัดด้วยกระบวนการที่ดี	ศก.พ.ระดับครัวเรือน	ใช้ทัศนคติเพื่อปั้นที่อยู่อาศัยอย่างเดียว โดยไม่มีที่ดินทำกินให้กิน	ใช้ทัศนคติเพื่อปั้นที่อยู่อาศัยอย่างเดียว แล้วทัศนคตินำกิน "ไม่มี" นิยาม	ใช้ทัศนคติเพื่อปั้นที่อยู่อาศัยอย่างเดียว ปลูกผักหรรข้อเสียงสัตว์หรือแมลง	ใช้ทัศนคติเพื่อปั้นที่อยู่อาศัยอย่างเดียว กิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดิน	ครัวเรือนปั้นมาแห่งที่ดินรัก ต้นแบบของการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ปัจจัย	คุณลักษณะ ครรภิกิจพอเพียง	ศักดิ์พ.ระดับ ครัวเรือน	ตัวชี้วัด	ระดับความเห็นตัวชี้วัด				หมายเหตุ
				๑ = น้อยที่สุด	๒ = น้อย	๓ = ปานกลาง	๔ = มาก	
กรรยาภัย และอาชญากรรม	ภูมิปัญญาทั่วไป สังคม	12.ความร่วมมือ ร่วมมือใจและ ความสามัคคีใน ครัวเรือน	นานาชาติสังคม ครัวเรือนโดยต้อง กันพึ่งพาหน้า พัฒนา	ต่ำที่สุดตามปก ครัวเรือน อยู่กัน พร้อมหน้าพึ่ง พำนัชกัน	ตามศักดิ์ครัวเรือน ดีมาก	ตามศักดิ์ครัวเรือน ปรึกษาหารือกัน อย่างสม่ำเสมอ	บุญชิมิตร เพื่อฝึก มานะเรียนรู้เช่น น้อมคิด	คำานวณข้อที่ 12 Q 12
13.การมีส่วนร่วม ในการรักษา สาธารณรัฐ สาธารณรัฐไทย	ส่วนบุคคล	ส่วนบุคคล ทางสังคม	ส่วนบุคคลรับรู้ เข้าร่วมประจำชุม ชน ส่วนบุคคล ทางสังคม ประจำชุมชนอยู่	ส่วนบุคคลรับรู้ เข้าร่วมประจำชุม ชน ส่วนบุคคลรับรู้ ประจำชุมชนอยู่	ส่วนบุคคลรับรู้ เข้าร่วมประจำชุม ชน ส่วนบุคคลรับรู้ ประจำชุมชนอยู่	ส่วนบุคคลรับรู้ เข้าร่วมประจำชุม ชน มากกว่า ๒ ครั้ง	ครัวเรือนเป็นตัวอย่าง ในการรักษา สาธารณรัฐไทย ตัวอย่างดี	คำานวณข้อที่ 13 Q 13

ปัจจัย	คุณลักษณะ	ศรัทธาในพัฒนา	ศักยภาพระดับครัวเรือน	ระดับคะแนนตัวชี้วัด				หมายเหตุ
				1 = น้อยที่สุด	2 = น้อย	3 = ปานกลาง	4 = มาก	
กระบวนการแก้ไขปัญหา	ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	14. การสืบสาน วัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิม	สามารถรับรู้เรื่อง ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญา ทางศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ท่องถิ่น ปัฒนาองค์กร อยู่บ้านยกครัว	สามารถรับรู้เรื่อง ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญา ทางศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ท่องถิ่น ปัฒนาองค์กร อยู่บ้านยกครัว	ปัจจุบันชีวิตครุ่น องค์กรต้าน ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม ท่องถิ่น อยู่บ้านยกครัว	ผู้นำครัวเรือนมี น้ำหน้าที่สำคัญ ในการรับน้ำสัก ประจำที่ วัฒนธรรม	ครัวเรือนเป็น แบบอย่างของตัว ศาสนาในกิจกรรม ต้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม	ทำตามข้อที่ 14 Q 14
การประเมินครัวเรือน	ประเมินครัวเรือน ต่างๆ ทั้ง วัฒนธรรม ประเพณี หรือต่างๆ	ประเมินครัวเรือน ต่างๆ ให้ดีที่สุด ตามศาสนา ศาสนา	ประเมินครัวเรือน ต่างๆ ให้ดีที่สุด ตามศาสนา ศาสนา	โดยทั่วไปมีภูมิปัญญา เรียนรู้ในกิจกรรม ศาสนา ประเพณี หรือต่างๆ ตาม ศาสนา	โดยทั่วไปมีภูมิปัญญา เรียนรู้ในกิจกรรม ศาสนา ประเพณี หรือต่างๆ ตาม ศาสนา	ครัวเรือนมีภูมิปัญญา ต่อการส่งเสริม หรือสนับสนุนใน กิจกรรมต่างๆ วัฒนธรรม	ทำตามข้อที่ 15 Q 15	

ปัจจัย	คุณลักษณะพิเศษ	ตัวชี้วัด	ตเก.พ.ระดับ คุณรือน	ระดับคะแนนตัวชี้วัด					หมายเหตุ
				1 = น้อยที่สุด	2 = น้อย	3 = ปานกลาง	4 = มาก	5 = มากที่สุด	
กระบวนการ	ภูมิปัญญาทาง สิ่งแวดล้อม	16.การจัดการเชิง ข้อมูลเรื่อง	ตเก.พ.ระดับ คุณรือน	มีการจัดการเชิง โดยวิธีทาง หรือผ่าน กลบ	มีการจัดการเชิง ก่อนที่ห้อง ทำลาย	มีการจัดการเชิง น้ำกับน้ำใช้ใหม่ ตามความ เหมาะสม	มีการจัดการเชิง น้ำใช้ใหม่ เหมาะสม	ร่วมเป็นผู้สนับสนุน ก่อรุ่นองค์กร เพื่อ ^{จัดการเชิงชั้น} ชุมชน	กำหนดข้อที่ 16 Q 16
การประเมิน	ภูมิปัญญาทาง สิ่งแวดล้อม	17.การประเมินติดตาม การมีส่วนร่วมใน การประเมินคุณภาพ ปัจจุบัน คุรุรือนและ พัฒนาคุณภาพฯ	ตเก.พ.ระดับ คุณรือน	ประเมินคุณภาพ โดยที่คิดของ ตัวเองพร้อม เวลาทำงานเพียง พื้นที่ของตน	ประเมินคุณภาพ ที่คิดของตน เพื่อทดสอบ ความรู้และการใช้สอย ของครุภัณฑ์ ของครุภัณฑ์	ประเมินคุณภาพ ที่คิดของตน ทดสอบ ความสามารถ ของครุภัณฑ์	ประเมินคุณภาพ ที่คิดของตน สามารถใช้ ต่อการงานของ	พัฒนาศักยภาพ ของพนักงาน และการสร้าง มนต์เสน่ห์ใน ภูมิทัศน์ใหม่ และการใช้เพื่อ ^{น้ำ} ปูทางไปสู่ความ แบ่งปันและร่วม ต่อการงานของ	กำหนดข้อที่ 17 Q 17
ผลลัพธ์	ความพึงพอใจ	5.พัฒนาคุณภาพ คุณรือน	ตเก.พ.ระดับ คุณรือน	เงินเดือนและ ค่าตอบแทน	หนี้เดือนค่าว่างวีรอน ลดลง ได้ลดลง ลดลงและยังคง	เงินเดือนลดลง ได้ น้ำจืดมากกว่า ค่าว่าง	เงินเดือนลดลง ได้ อย่างต่อเนื่องทั้ง สอง	ร่วมรื้อถอนบ่อตัด หินสิน	กำหนดข้อที่ 5 Q 5

แบบสอบถาม

สถานภาพการดำเนินชีวิตของครัวเรือนในสถานการณ์ปัจจุบัน

วิธีการ : สุ่มสำรวจครัวเรือนเป้าหมาย โดยให้ผู้แทนครัวเรือนตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง
กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ หลังข้อความที่ต้องการเลือก

รายได้หลักครัวเรือน	ขนาดครอบครัว	
รับจ้าง/ลูกจ้าง/ราชการ	เล็ก/สมาชิก(1-4 คน)	
ค้าขาย/ประกอบการ	กลาง/สมาชิก(5-10 คน)	
เกษตรกรรม	ใหญ่/สมาชิก 10 ขึ้นไป	

อยู่บ้านเลขที่.....ชื่อบ้าน/ชุมชน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อาชีพหลักของครัวเรือน.....

มีสมาชิกครัวเรือนที่อยู่ร่วมในบ้านเดียวกัน จำนวน.....คน

ให้ข้อมูลวันที่.....เดือน..... พ.ศ. 2551

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าคำตอบที่ท่านพิจารณาเห็นว่าสอดคล้องกับครัวเรือน
ท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว ให้ครบทั้ง 17 ข้อ

(1) พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย มีการถ่ายทอดวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความรู้ ภูมิปัญญาดังเดิมสู่ครัวเรือน
ของท่านอย่างไร ?

- ไม่มีการสืบทอด
- เพียงแค่สันใจที่จะสืบทอด
- ได้มีการเรียนรู้
- มีการเรียนรู้และสืบทอด
- มีการสืบทอดและถ่ายทอดสู่ลูกหลาน คนในหรือนอกชุมชน

(2) ครัวเรือนของท่านได้ผ่านการฝึกอบรม การเรียนรู้หรือศึกษาดูงาน บ้างหรือไม่?

- ทุกคนไม่เคยผ่านการฝึกอบรม การเรียนรู้หรือศึกษาดูงาน ดูจาก Gorillas' พงวิทย
- สมาชิกบางคนเคยผ่านการฝึกอบรม การเรียนรู้หรือศึกษาดูงาน
- สมาชิกครัวเรือนส่วนใหญ่ เคยผ่านการฝึกอบรม การเรียนรู้หรือศึกษาดูงาน
- ครัวเรือนได้นำความรู้จากการฝึกอบรม การเรียนรู้หรือศึกษาดูงานมาใช้ประโยชน์จริง
- ครัวเรือนได้ผ่านการฝึกอบรม ได้นำมาใช้และได้ถ่ายทอด ความรู้ให้กับเพื่อนบ้านในชุมชนด้วย

(3) การปฏิบัติกิจทางศาสนาในครัวเรือนของท่านเป็นอย่างไร ?

- ไม่มีสมาชิกในครัวเรือน เข้าร่วมกิจกรรมหรือปฏิบัติกิจทางศาสนา เพราะมีงานในครัวเรือนมาก
- สมาชิกในครัวเรือนบางคนเข้าร่วมกิจกรรมหรือปฏิบัติกิจทางศาสนา
- สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ เข้าร่วมกิจกรรมหรือปฏิบัติกิจทางศาสนา
- สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่เข้าร่วมปฏิบัติศาสนกิจแล้วนำมายกย่องเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต
- สมาชิกในครัวเรือนร่วมปฏิบัติศาสนกิจอย่างสม่ำเสมอ นำมาปฏิบัติและขยายผลสู่ชุมชน

(4) ความสัมพันธ์ และการดำเนินชีวิตร่วมกันของสมาชิกครัวเรือนเป็นอย่างไร ?

- ครอบครัวอยู่ร้าง อยู่ร่วมกันไม่ได้ แยกกันเพราะครอบครัวในสิทธิส่วนบุคคล
- สมาชิกในครอบครัวไม่ได้อยู่ร่วมกัน ต่างแยกย้ายไปทำงาน ไปศึกษาเล่าเรียน
- สมาชิกในครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้าโดยแยกกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน
- สมาชิกอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาและมีการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนร่วมกัน
- สมาชิกอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาและร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
มีการให้ แบ่งปัน ช่วยเหลือเพื่อนบ้านหรือสังคมโดยที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับ
ตนเองหรือครอบครัว

(5) ครัวเรือนของท่านมีสถานภาพหนี้สินเป็นอย่างไร ?

- ไม่สามารถชำระหนี้ได้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย เนื่องจากเดือดร้อนด้านการทำมาหากิน
- ชำระหนี้ได้เฉพาะดอกเบี้ย
- เงินต้นลดลง ได้บ้างแต่เป็นเพียงบางส่วน
- ชำระหนี้สินได้ตามปกติ
- ครัวเรือนปลดหนี้

(6) ครัวเรือนของท่านมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นและเหมาะสมอย่างไรบ้าง ?

- บ้านเช่า, มีน้ำกินน้ำใช้, มีไฟฟ้า, มีทีวี มีพัดลม โทรศัพท์ ตู้เย็น รถจักรยานยนต์ รถยนต์
- บ้านเช่า, มีน้ำกินน้ำใช้, มีไฟฟ้า, มีทีวี มีพัดลม โทรศัพท์ ตู้เย็น
- บ้านตนเอง มีน้ำกินน้ำใช้, มีไฟฟ้า, ทีวี มีพัดลม โทรศัพท์ ตู้เย็น รถจักรยานยนต์
รถยนต์
- บ้านตนเอง, มีน้ำกินน้ำใช้, มีไฟฟ้า, มีทีวี มีพัดลม โทรศัพท์ ตู้เย็น

- บ้านตนเอง, มีน้ำกินนำใช้, มีไฟฟ้า, มีทีวี มีพัดลม ใช้รถจักรยาน

(7) ครัวเรือนของท่านมีการเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดอย่างไร?

- ครัวเรือนไม่เคยมีการยื่นแบบ หรือเสียภาษี โดยตรง เพราะเสียภาษีทางอ้อมมากอยู่แล้ว
- ครัวเรือนมีการยื่นแบบหรือเสียภาษีที่ดิน ภาษีโรงเรือน แต่ไม่สม่ำเสมอ
- ครัวเรือนมีการยื่นแบบหรือเสียภาษีที่ดิน ภาษีโรงเรือนทุกปี แต่ไม่ตรงตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
- ครัวเรือนมีการเสียภาษีบำรุงท้องที่ โรงเรือน ทุกปีตรงตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
- ครัวเรือนมีการเสียภาษีทุกชนิด ทุกประเภทตามที่สมาชิกครัวเรือนพึงชำระ และตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

(8) การทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์มของครัวเรือนท่านเป็นอย่างไร ?

- ไม่เคยทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์ม เพราะไม่มีความจำเป็น
- มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์ม แต่ไม่ต่อเนื่อง
- มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์ม แต่ไม่นำมาใช้ประโยชน์แก่ปัญหาครัวเรือน
- มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์ม และนำผลมาใช้ประโยชน์ต่อการแก่ปัญหาครัวเรือน
- มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์ม นำไปใช้ประโยชน์แก่ปัญหา ให้คำแนะนำ กระตุ้น ส่งเสริมหรือถ่ายทอดให้ครอบครัวอื่นๆ สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์มได้

(9) การประกอบอาชีพของครัวเรือนเป็นอย่างไร ?

- ไม่มีอาชีพ ได้รับเงินยังชีพจากผู้อื่น ญาติพี่น้องเพียงพอแล้ว
- มีอาชีพแต่ไม่แน่นอน
- มีอาชีพหลักค้าวาร
- มีอาชีพหลักค้าวาร และมีอาชีพเสริม
- มีอาชีพหลักค้าวารและมีอาชีพเสริมรองรับที่หลักหลาย

(10) การฝากเงิน ออมเงินกับกลุ่มองค์กรหรือสถาบันการเงินของครัวเรือนท่านเป็นไปอย่างไร ?

- ครัวเรือนไม่มีการฝากเงิน ออมเงิน กับองค์กรการเงินใด ๆ
- สมาชิกครัวเรือนส่วนใหญ่มีการฝากเงิน ออมเงิน ไว้กับสถาบันการเงินภายนอกชุมชน
- สมาชิกครัวเรือนส่วนใหญ่มีการฝากเงิน ออมเงิน ไว้กับองค์กรการเงินภายในชุมชน
- สมาชิกครัวเรือนส่วนใหญ่มีการฝากเงิน ออมเงิน ไว้กับองค์กรการเงินภายในและ

สถานบันการเงินภายในออกชุมชน

- เป็นครัวเรือนตัวอย่างการฝึกเงิน การออมเงิน ไว้กับองค์กรการเงินภายในและภายในออกชุมชน และเป็นวิทยากรถ่ายทอดประสบการณ์การออมให้กับครัวเรือนอื่นๆ ได้

(11) การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของครัวเรือนท่านอย่างไร ?

- ครัวเรือนมีที่ดินแต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แต่อย่างใด เพราะไม่มีเวลาว่างเพียงพอ
- ครัวเรือนได้ใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยอย่างเดียว ที่ดินทำกินปล่อยให้กร้างว่างเปล่า
- ครัวเรือนได้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินเพียงบางส่วน
- ครัวเรือนมีการจัดสรรการใช้ประโยชน์ที่ดินในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินเต็มพื้นที่โดยเน้นพืช หรือสัตว์เศรษฐกิจ
- ครัวเรือนมีการจัดสรรการใช้ประโยชน์ที่ดินในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินอย่างเต็มพื้นที่ สามารถรองรับความต้องการปัจจัยสี่ของครัวเรือน และเป็นแบบอย่างของชุมชน

(12) ความรู้ รัก ความสามัคคีในครัวเรือนและเครือญาติของท่านเป็นอย่างไร ?

- ต่างคนต่างอยู่ ต่างก็มีงานของตนเอง มีครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ
- มีการติดต่อ พบปะกันบ้างเป็นบางครั้งคราว หรือนานๆ ครั้ง
- มีการช่วยเหลืองานบุญ งานตามบัณฑรรณะนิยมประเพณีของเครือญาติ
- มีกิจกรรมพบปะรวมกลุ่ม รวมญาติ ทางด้านวัฒนธรรม สร้างสวัสดิการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- เครือญาติมีความเข้าอกเข้าใจ และเต็มใจร่วมทำกิจกรรม ด้านเศรษฐกิจ สังคม สวัสดิการ การเมืองและวัฒนธรรมอย่างถาวร

(13) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของครัวเรือนท่านเป็นอย่างไร ?

- สมาชิกครัวเรือน ไม่มีส่วนร่วม เนื่องจากทำให้เสียโอกาสในการประกอบอาชีพส่วนตัว
- สมาชิกครัวเรือน เข้าร่วมการประชุมหมู่บ้านหรือเวทีประชุมหมู่บ้าน
- สมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรชุมชน
- สมาชิกในครัวเรือนได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผลประโยชน์ ในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์
- สมาชิกในครัวเรือน เป็นแกนนำหรือผู้นำของกลุ่มองค์กรชุมชน หรือมีบทบาทสำคัญต่อ การพัฒนาต่างๆ ของชุมชน

(14) มีความรู้ ความเข้าใจ สร้างเสริม สืบสานวัฒนธรรม ประเพณีชุมชนท้องถิ่น ของครัวเรือนท่าน เป็นอย่างไร ?

- สมาชิกครัวเรือน มีการกิจส่วนตัวมาก ไม่มีเวลาเข้าร่วม
- สมาชิกครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีชุมชนท้องถิ่นเป็นครั้งคราว

- สมาชิกครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีชุมชนท้องถิ่นบ่อยครั้ง
- สมาชิกครัวเรือนมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีชุมชนท้องถิ่น
- ครัวเรือนเป็นแบบอย่างการสืบสานถ่ายทอดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณีชุมชนท้องถิ่น

(15) การเป็นมิตรกับวัฒนธรรมต่างถิ่น ต่างชาติ ต่างศาสนा ของครัวเรือนท่านเป็นอย่างไร ?

- สมาชิกในครัวเรือน ไม่มีเพื่อน ไม่มีความสัมพันธ์ กับวัฒนธรรมต่างถิ่น ต่างชาติ ต่างศาสนा
- สมาชิกในครัวเรือนมีเพื่อน และเริ่มมีความสนใจในวัฒนธรรมต่างถิ่น ต่างชาติ ต่างศาสนा
- สมาชิกครัวเรือนมีการเรียนรู้ในกิจกรรมด้านประเพณี วัฒนธรรม ต่างถิ่น ต่างชาติ ต่างศาสนा
- สมาชิกในครัวเรือน ได้เข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมต่างถิ่น ต่างชาติ ต่างศาสนा
- สมาชิกในครัวเรือนมีเพื่อน มีความรู้ ความเข้าใจ มีความท่าทัน และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับวัฒนธรรมต่างถิ่น ต่างชาติ ต่างศาสนा

(16) การจัดการขยะของครัวเรือนท่านเป็นอย่างไร?

- มีการจัดการขยะ โดยวิธีเผา หรือฝังกลบ
- มีการคัดแยกขยะ ก่อนทิ้งหรือทำลาย
- มีการคัดแยกและนำกลับมาใช้ใหม่ตามความเหมาะสม
- มีการจัดคัดแยกขยะ บางอย่างนำมาใช้ใหม่ และขายสร้างรายได้ให้ครอบครัว
- ร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กร เพื่อจัดการขยะของชุมชน

(17) ครัวเรือนของท่านมีส่วนร่วมในการปลูกไม้ยืนต้น ปลูกต้นไม้ในครัวเรือนและพื้นที่ของชุมชนอย่างไรบ้าง?

- ไม่ได้ปลูกต้นไม้หรือพืชผลใดๆ เลยในที่ดินของตนเอง เพราะไม่มีเวลาว่างเพียงพอ
- ปลูกไม้ยืนต้นในที่ดินของตนเองเพื่อทดแทน และรองรับการใช้สอยของครัวเรือน
- ปลูกไม้ยืนต้นในที่ดินของตนเอง และร่วมปลูกในที่สาธารณะ
- ร่วมเป็นแกนนำในการรณรงค์ปลูกต้นไม้ในชุมชน
- เพาะกล้าและขยายพันธุ์ไม้ยืนต้น แจกจ่ายให้เพื่อนบ้านไปปลูกในแปลงเกษตรและที่สาธารณะของชุมชน

คำอธิบายแบบสำรวจ

1. ลักษณะชุมชนในเขตเมือง ได้แก่ 1.) เทศบาลเมืองสตูล อำเภอเมืองสตูล
2. ลักษณะชุมชนในเขตที่เมืองกึงชุมบท ได้แก่ 1.) ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ 2.) ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ 3.) ตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช 4.) ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร 5.) ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ 6.) ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม
3. ลักษณะชุมชนในเขตชนบท ได้แก่ 1.) ตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง 2.) ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ 3.) ตำบลขอน หาด อำเภอชะอวด 4.) ตำบลชะแಡ อำเภอสิงหนคร 5.) ตำบลเขานไม้แก้ว อำเภอสีแก้ว 6.) ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน 7.) ตำบลละงู อำเภอละงู
4. ฐานอาชีพ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มอาชีพ ตามฐานการผลิตและที่มาของรายได้ คือ
  - 4.1 กลุ่มที่มีรายได้ประจำเดือน ได้แก่ อาชีพลูกจ้างประจำ พนักงานบริษัทเอกชนและ ข้าราชการ
  - 4.2 กลุ่มที่มีรายได้ไม่แน่นอน ได้แก่ อาชีพรับจ้าง ค้าขาย บริการ ประกอบกิจการ ส่วนตัว
  - 4.3 กลุ่มที่มีรายได้ตามฤดูกาล ตามช่วงเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิต ได้แก่ อาชีพ เกษตรกร ประมง ปศุสัตว์
5. ขนาดของครอบครัว
  - 5.1 เล็ก/สมาชิก(1- 4 คน)
  - 5.2 กลาง/สมาชิก (5-10 คน)
  - 5.3 ใหญ่/สมาชิก 10 คนขึ้นไป
6. ตำบลทั้ง 14 พื้นที่ ทางโครงการฯได้จัดระดับความสมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชน ตำบล ในช่วงปี 2549 -2550 (ก่อนที่จะโครงการฯเริ่มดำเนินงาน ในเดือนมีนาคม 2550) ไว้ดังนี้
  - 6.1 แผนมีความสมบูรณ์ดี จำนวน 7 ตำบล ได้แก่ 1.) ควนรู 2.) กะปาง 3.) นาหมอบุญ 4.) นาทราย 5.) ท่าข้าม 6.) ปะเหลียน 6.) ท่าข้าม 7.) ขอนหาด
  - 6.2 แผนมีความสมบูรณ์ปานกลาง จำนวน 3 ตำบล ได้แก่ 1.) เขานไม้แก้ว 2.) ชะแಡ 3.) พิมาน
  - 6.3 แผนต้องปรับปรุง จำนวน 4 ตำบล ได้แก่ 1.) คูหาใต้ 2.) ละงู 3.) หัวไทร 4.) บ้านพร้าว

**สรุปจำนวนครัวเรือนเป้าหมายที่ต้องสำรวจในพื้นที่ 14 ตำบล เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตาม
แนวเศรษฐกิจพอเพียง**

สูตรคำนวณหาจำนวนครัวเรือนในตำบลที่ต้องสุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นมาตรฐานทางวิชาการ
นั้น โครงการนี้เลือกใช้ การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร
(ครัวเรือน) ที่นับได้ โดยใช้สูตรของ Taro Yamane โดยเลือกระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ
ความคลาดเคลื่อน $+/- 5\%$ โดยใช้ สูตรคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ค่าเบอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 ถ้าจำนวนครัวเรือนในตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มีทั้งหมด 3,343
ครัวเรือน และยอมรับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% หรือ 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใน
ตำบลบ้านพร้าว (n) ควรเป็นเท่าไร???

$$\text{วิธีทำ} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)}$$

$$= \frac{3,343}{1 + 3,343 (0.05)} \quad (0.05 \text{ ยกกำลังสอง หรือ } 0.05 \times 0.05)$$

$$= \frac{3,343}{8.3575}$$

$$1 + (3,343)(0.0025)$$

$$= \frac{3,343}{1 + 8.3575}$$

$$= \frac{3,343}{9.3575}$$

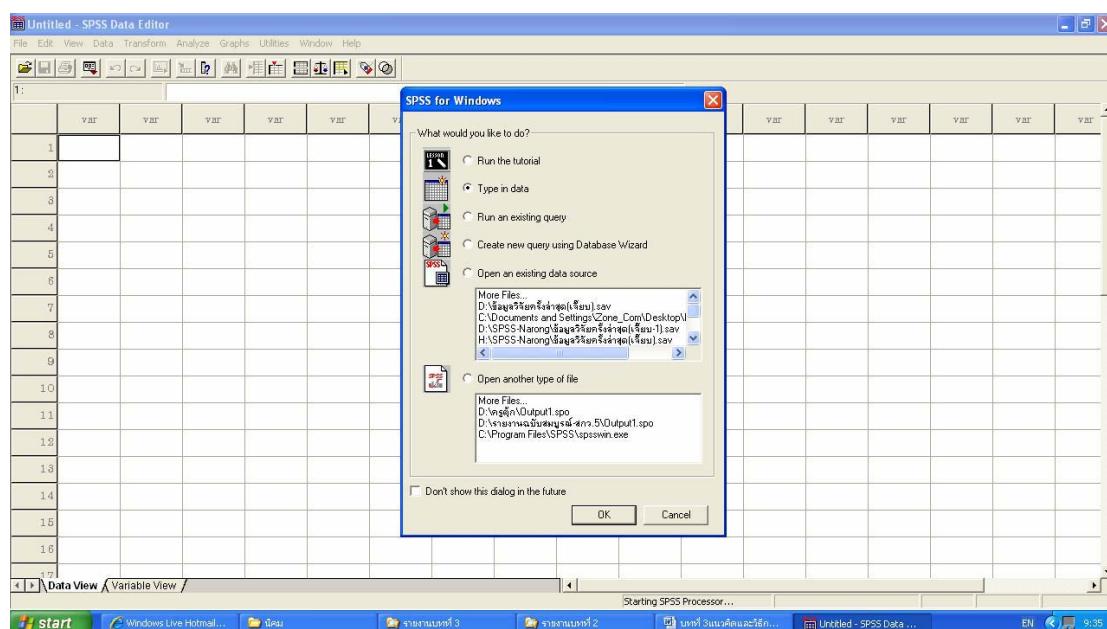
= 357.25 ครัวเรือน หรือ 357 ครัวเรือน

ตารางที่ 2. ผลการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมาย 14 ตำบล

ที่ (1)	ชื่อจังหวัด (2)	ชื่ออำเภอ (3)	ชื่อตำบล (4)	จำนวน ครัวเรือน ทั้งตำบล (5)	จำนวน ครัวเรือนที่ ต้องสำรวจทั้ง ตำบล (6)	จำนวนครัวเรือน ที่สำรวจจริง (7)
1.	พัทลุง	ป่าพะยอม	บ้าน พร้าว	3,343	357 ครัว	378(+21)
2.	นครศรีธรรมราช	ทุ่งสง	กะปาง	3,392	358 ครัว	365(+7)
		ชะอวด	ขอนหาด	1,445	313 ครัว	0***
		จุฬารัตน์	นาหมอ บุญ	1,868	330 ครัว	330
		เมือง	นาทราย	1,672	323 ครัว	325 (+2)
		หัวไทร	หัวไทร	2,028	334 ครัว	354 (+20)
3.	สงขลา	รัตภูมิ	ควนรู	1,479	314 ครัว	314
			คุหาใต้	3,058	354 ครัว	464 (+110)
		สิงหนคร	ชะແಡີ	580	237 ครัว	220 (-17)
		หาดใหญ่	ท่าข้าม	1,881	330 ครัว	330
4.	สตูล	เมือง	พิมาน (ทม.) สตูล	2,010	334 ครัว	291 (-43)
		ละงู	ละงู	4,427	367 ครัว	391(+24)
5.	ตรัง	ปะเหลียน	ท่าข้าม	1,521	317 ครัว	331 (+14)
		สตีกา	เขาไม้ แก้ว	1,466	314 ครัว	321 (+7)
รวม	5 จังหวัด	13 อำเภอ	14 ตำบล	30,710	4,582 ครัว	4,414 ครัว

3.5.2 โปรแกรม SPSS for Windows มีชื่อเดิมว่า Statistical Package for the Social Science for Windows เป็นโปรแกรมสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่มีความสามารถคำนวณด้านสถิติ ช่วยให้เราคำนวณข้อมูลที่มีมากมายได้อย่างรวดเร็ว มีความแม่นยำสูง และแสดงผลออกมากลางๆ รูปแบบ สามารถสร้างแฟ้มข้อมูลขึ้นเอง หรือนำข้อมูลจากแฟ้มข้อมูลที่สร้างมาจากโปรแกรมอื่น ได้ นำข้อมูลจากแฟ้มไปวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีสถิติทดสอบให้เลือกใช้ได้มากมาย กำหนดให้ผู้ใช้สามารถจัดการกับข้อมูลและตัวแปรได้หลากหลาย และมีความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลจากฐานข้อมูลที่เป็น Open Database เข้ามาใช้งานได้ เช่น dBase file, Microsoft Excel file, Microsoft Access file เป็นต้น

ทางด้านการแสดงผลลัพธ์ สามารถอ่านผลที่ได้จากการวิเคราะห์ได้ง่าย เนื่องจากผลที่ได้ มักอยู่ในรูปของตาราง และกราฟ และยังสามารถตกลงแต่งผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ได้ไม่ยาก

รูปที่ 19 โปรแกรม SPSS ที่โครงการฯใช้ประมวลผลข้อมูลตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง ระดับครัวเรือน จำนวน 4,414 ครัวเรือน

3.5.3 โปรแกรม สารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) นักวิจัยทั้ง 16 คน ของโครงการฯ และเจ้าหน้าที่จาก 14 อบต. ได้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้เบื้องต้น “ระบบภูมิสารสนเทศ” (Geographic Information System: GIS) และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้อง คือ โปรแกรม ArcView 3.2 จากภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา ใน

ระยะเวลา 6 วัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ อบต. ในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 14 ตำบล

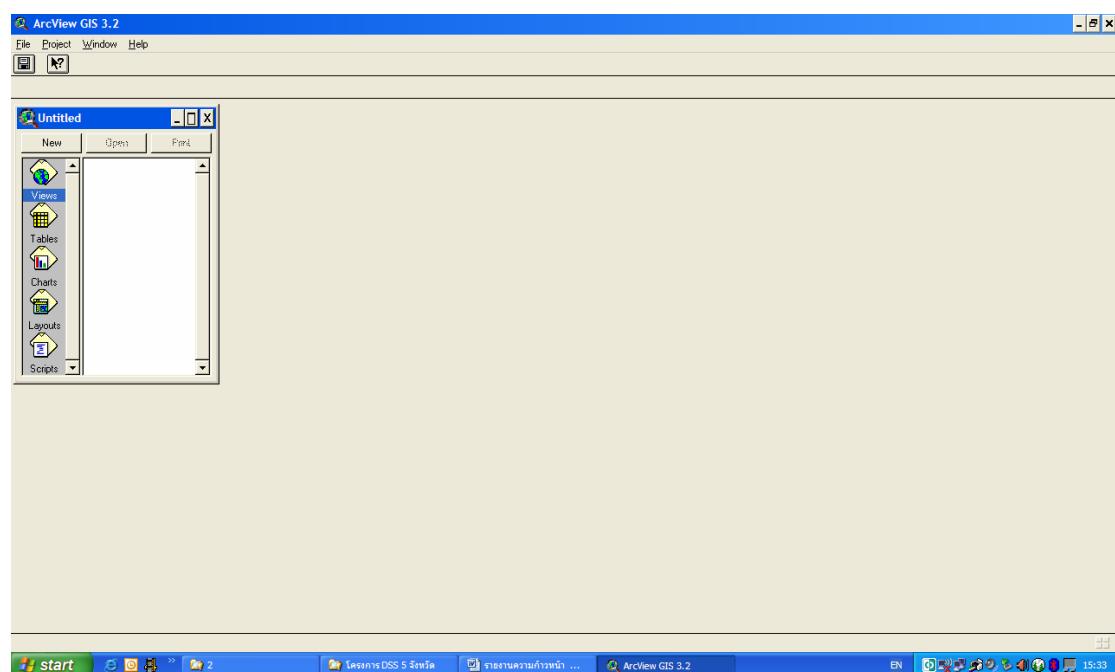
โครงการฯ มีความจำเป็นต้องนำระบบภูมิสารสนเทศ (ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์) มาใช้เป็นเครื่องมือ “จัดการข้อมูลเชิงพื้นที่” (ตำบล) เพราะผลลัพธ์หนึ่งของโครงการคือ การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) วัตถุประสงค์ในการใช้ระบบภูมิสารสนเทศภายโครงการฯ คือ “เพื่อให้กับนักวิจัยตำบลของโครงการฯ และเจ้าหน้าที่จากองค์กรบริหารส่วนตำบล ได้เรียนรู้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ใช้ในการนำเสนอด้วยข้อมูลเชิงพื้นที่ สามารถเชื่อมโยงข้อมูลเชิงบรรยายพรรณ (Attribute Data) ที่ได้จากการทำแผนที่ชุมชน จากการสำรวจข้อมูลตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง นำมาเชื่อมโยงในการนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ได้ในเบื้องต้น เช่น สามารถลงจุดตำแหน่งบ้านเรือน (point) และแปลงเกษตร (Polygon) ที่ครัวเรือนใช้วิถีชีวิตตามปรัชญาระบบเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ตำบลนั้นๆ ได้ สามารถลงตำแหน่งที่ตั้งขององค์กรชุมชน สมาชิกองค์กรชุมชน และสถานที่สำคัญของตำบล ได้ รวมทั้งการนำความรู้ด้านภูมิสารสนเทศภูมิศาสตร์ไปใช้ประโยชน์ด้านการสนับสนุนการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต” และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เราได้รับการฝึกอบรมคือ โปรแกรม Arcview

● **โปรแกรม Arcview GIS เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้านระบบภูมิสารสนเทศภูมิศาสตร์** โปรแกรมหนึ่งที่นิยมใช้กันมาก เนื่องจากมีความสะดวกในการนำมาใช้ติดตั้ง และมีบุคลากรที่มีความชำนาญ โปรแกรมนี้มากในภาควิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานระบบภูมิสารสนเทศ ด้วยความสามารถของโปรแกรมด้านการแสดงภาพแผนที่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ และการประมวลผลด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ แต่ในการเผยแพร่และถ่ายทอด โปรแกรม Arcview GIS ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยราชการท้องถิ่นและเป็นนิติบุคคลนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นด้านลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ทางปัญญาของบริษัทผู้ผลิต โปรแกรม Arcview GIS ด้วย หากมีการใช้โปรแกรมที่ไม่ได้จัดซื้อย่างถูกต้อง จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบปัญหาด้านกฎหมายในอนาคต ได้ การฝึกอบรมโปรแกรมภูมิสารสนเทศภูมิศาสตร์ใช้ระบบ Arcview GIS ในการเรียนรู้ได้ แต่ในการขยายผลหรือนำไปใช้จริงในภาคปฏิบัติ ถ้าจะให้ถูกต้องตามกฎหมายจะต้องจัดซื้อโปรแกรมอย่างถูกต้องจากบริษัทผู้ผลิต โปรแกรมด้วย

อย่างไรก็ตาม บริษัทผู้ผลิตโปรแกรม Arcview นั้น ได้พัฒนาระบบโปรแกรมภูมิสารสนเทศที่มีความทันสมัย และใช้งานด้านภูมิสารสนเทศภูมิศาสตร์ ได้ซับซ้อนและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นมาก ใช้ชื่อว่าโปรแกรม ArcGIS 9.X มีชุดโปรแกรมที่อุปกรณ์ใหม่ มีระบบปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการข้อมูล GIS ที่สูงขึ้น และต้องการความรู้ในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ค่อนข้างสูง

การเรียนรู้ด้านโปรแกรม Arcview ของคณะวิจัยและเจ้าหน้าที่ 14 อบต. ทำให้โครงการมีเครื่องมือจัดการข้อมูลที่พร้อมกับการนำไปสู่การเขื่อมโยงข้อมูลเชิงพื้นที่กับข้อมูลเชิงบรรยายอย่างเป็นระบบ สร้างความเชื่อมั่นให้กับอบต. ที่เข้าร่วมโครงการมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม หลังจากได้เรียนรู้โปรแกรม Arcview แล้ว ทำให้ฐานความรู้ด้านภูมิสารสนเทศของฝ่ายบริหาร โครงการ (นายผ่องศ์ คงมาก และนายนิคม ภู่สกุลสุข)เพิ่มสูงขึ้น เห็นประโยชน์และแนวทางการการบูรณาการความรู้ด้านการสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) กับการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน เป็นระบบมากขึ้น แต่เมื่อมีข้อจำกัดของการนำโปรแกรม Arcview ไปขยายผล เพราะมีปัญหาด้านลิขสิทธิ์ จึงต้องหาทางเลือกในการนำไปใช้ในกระบวนการพัฒนาโปรแกรมต่อไป และเมื่อได้รับความรู้จากการลั่งเสริมการปักครองท้องถิ่น ด้านการพัฒนาโปรแกรมแผนที่ภัยและทรัพย์สิน (LTaxMap) โดยการส่งนางสาวอนงค์ หนูด้วง ที่ปรึกษาโครงการและนายผ่องศ์ คงมาก หัวหน้าโครงการฯไปฝึกอบรม เรื่องแผนที่ภัยและทรัพย์สิน ทำให้โครงการฯได้รู้จักโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้านระบบภูมิสารสนเทศเพิ่มขึ้นอีก 1 โปรแกรม คือ โปรแกรม MapWindowGIS

รูปที่ 20 โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ ArcView โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานสำหรับผู้เริ่มต้นการเรียนรู้ระบบ GIS

- โปรแกรม MapWindowGIS เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่อาจารย์แพร่พรม

เหมววรรณ จากภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้แนะนำไว้ว่า “MapWindowGIS เป็นโปรแกรมเปิดรหัส (Open Source) ที่ผู้ใช้หรือนักพัฒนาโปรแกรมสามารถนำเอา Source Code ไปพัฒนาต่อโดยได้อ่ายกว้างขวาง เป็นฟรีซอฟแวร์เปิดรหัส (Open Source/Free GIS) ในรูปแบบ Internet GIS ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นมาทั้งในประเภท Map Viewer และ Map Application มีใช้กันอย่างกว้างขวาง โดยที่โปรแกรม GIS internet นี้ สามารถโหลดได้จากระบบอินเตอร์เน็ต โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย” ซึ่งโครงการฯวิเคราะห์ว่า โปรแกรมในลักษณะนี้ เหมาะสมสำหรับการใช้งานเบื้องต้น อย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เพิ่งรู้จักระบบ GIS และที่สำคัญคือ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้นำโปรแกรม MapWindowGIS ใช้ในระบบโปรแกรมแผนที่ภายในและทรัพย์สิน ที่จะได้รับการสนับสนุนให้ทุก อบต. พัฒนาและนำไปใช้ต่อไปในอนาคตด้วย

การส่งเสริมโปรแกรม MapWindowGIS ให้ใช้ในพื้นที่ 14 ตำบล ภายใต้โครงการฯ จึงมีความน่าสนใจ และจากการหารือกับนักวิชาการหลายท่าน ได้รับคำแนะนำว่า “เฉพาะเป้าหมายของระบบการจัดการข้อมูลระดับตำบลในเบื้องต้น โปรแกรมนี้จะเหมาะสม ง่ายที่จะเรียนรู้และเข้าถึง และสะดวกสำหรับนักวิจัยของโครงการฯและเจ้าหน้าที่ อบต. ที่ผ่านการฝึกอบรมโปรแกรม Arcview มาแล้ว สามารถเรียนรู้ระบบการทำงานของโปรแกรม MapWindowGIS ได้ไม่ยาก

ศักยภาพของโปรแกรม MapWindowGIS นั้น อาจารย์เพร์พวรรณ เหมววรรณ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “MapWindow GIS เป็นหนึ่งในซอฟแวร์ประเภท Desktop GIS ถือว่าเป็นโปรแกรมที่ค่อนข้างสมบูรณ์ในขณะนี้ มีความสามารถในการเรียกขึ้นข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ ผ่านอินเตอร์เน็ต ในระบบแม่ข่าย (Server) ที่ให้บริการแผนที่ตามมาตรฐาน Open Geospatial Consortium : OGC ได้พร้อมทั้งการปฏิบัติการตามกระบวนการ GIS โดยการเรียกขึ้นข้อมูลทั้งจากเครื่องตัวเอง (Stand Alone) และผ่านเครือข่าย (Network) ได้ โดยระบบลิขสิทธิ์อยู่ในภายใต้ลิขสิทธิ์ของ The Mozilla Public License 1.1 และได้พัฒนาบน Microsoft Window .NET Framework 1 ซึ่งในปัจจุบัน เป็นรุ่น 4.3 SR สามารถ Download นำมาใช้งาน ได้ที่ <http://www.mapwindow.org> “

สำหรับระบบปฏิบัติการที่จะเป็นประโยชน์กับ อบต. ของโปรแกรม MapWindowGIS คือ “การตัดต่อระหว่างแปลงที่ดิน เพื่อทำแผนที่แม่นท” รวมถึงการนำมาประยุกต์ใช้กับงานพัฒนาด้านอื่นๆ ตามศักยภาพของระบบภูมิสารสนเทศด้วย

รูปที่ 21 โปรแกรม MapWindowGIS โปรแกรม ประเภท open source /free GIS ที่ นำจะมีความเหมาะสมในการใช้สำหรับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชน ระดับตำบล

3.5.4) โปรแกรมขอนหาด (PanData) ได้รับการพัฒนาและเขียนโปรแกรมโดย นายแพทย์บรรจิด สุขพิพัฒน์ปานนท์ ผู้ช่วยนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพัทลุง และรักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาลปากพะยูน จังหวัดพัทลุง และนายชื่น ทิพย์เพ็ง ประธานสภากองค์การบริหารส่วนตำบลขอนหาด ซึ่งเป็นนักวิจัยประจำตำบลของโครงการฯ เป็นโปรแกรมการจัดการข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลองค์กรชุมชน ที่ทำงานบนระบบ Microsoft Access ซึ่งนายแพทย์บรรจิด สุขพิพัฒน์ปานนท์ และนายชื่น ทิพย์เพ็ง ได้ร่วมกันพัฒนาโปรแกรมอย่างจ่ายๆ โดยมีแนวคิดเบื้องต้นว่า “ สามารถนับจำนวนบ้านที่สามารถสร้างให้ชุมชนเข้มแข็งได้เพียง คนในสังคม คนในชุมชน ไม่สามารถมองเห็นปัญหาได้เหมือนกัน เพราะขาดเครื่องมือสนับสนุนในการตัดสินใจร่วมกัน สุดท้ายสรุปแนวทางแก้ปัญหาไม่ได้ตามสิ่งที่ควรแก้ ใช้ความรู้สึก ความต้องการ ตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา ไม่ได้ใช้ข้อมูลมาสนับสนุน การพัฒนาจึงขาดความยั่งยืนตลอดมา ”

โปรแกรมขอนหาด เป็นโปรแกรมที่นำเข้าข้อมูลครัวเรือนจากทะเบียนรายถื่น ที่ได้จากที่ทำการปกครอง เป็นเบื้องต้น การนำเข้าข้อมูลจากทะเบียนรายถื่น เป็นขั้นแรกที่ทุกพื้นที่ใน 14 ตำบลต้องปฏิบัติ จากนั้นค่อยนำเข้าข้อมูลด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลครัวเรือน เช่น การประกอบอาชีพ การถือครองที่ดิน รายรับ-รายจ่าย การศึกษา การเกษตร และข้อมูลกลุ่มอาชีพ กลุ่มองค์กรชุมชน นานาชาติเพิ่มเติม

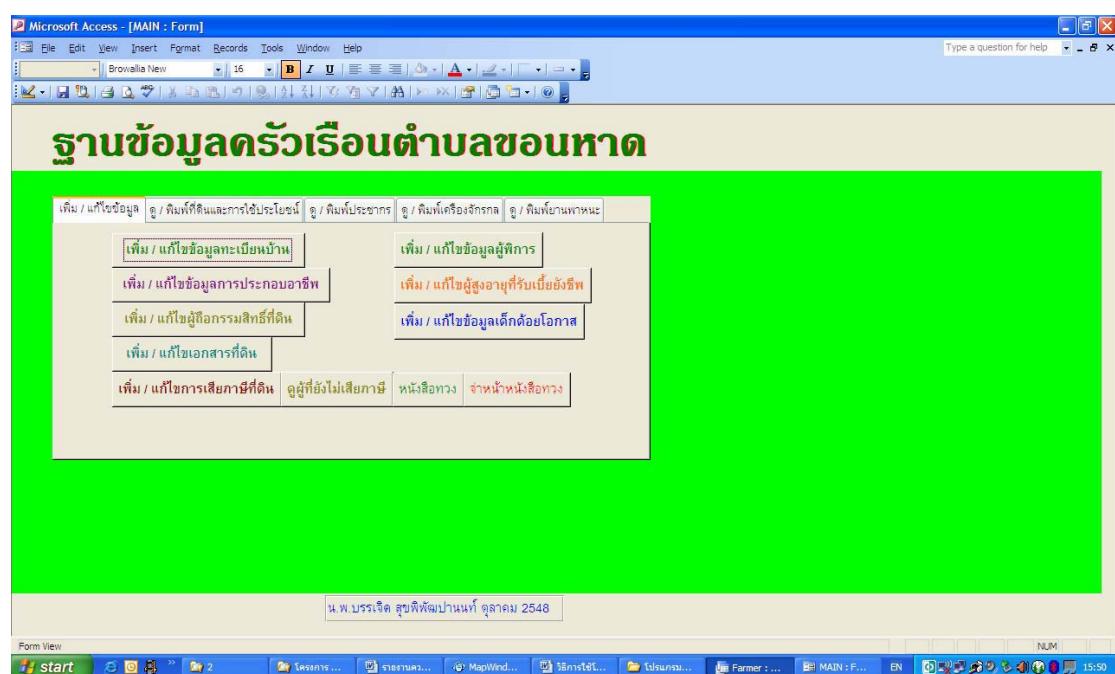
สำหรับการดำเนินงานของโครงการนี้ นักวิจัยจะทำหน้าที่สนับสนุนให้ ทั้ง 13 อบต. และ 1 เทศบาล นำเข้าข้อมูลด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง ลงในโปรแกรมขอนหาด และบูรณาการข้อมูล

ครัวเรือนที่สำรวจเบื้องต้นว่าได้ดำเนินวิถีชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลงในโปรแกรมขอนหาด โดยใช้ระบบ Hyper Link ของโปรแกรม Access มาเชื่อมต่อ

นายแพทบวรรเจด สุพิพัฒน์ปานนท์ และนายชื่น ทิพย์เพ็ง ได้ทุ่มเทพัฒนาโปรแกรมนี้ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมให้กับนักวิจัยของโครงการฯและ อบต. โดยไม่คิดค่าลิขสิทธิ์ใดๆ ทำให้เราสามารถถ่ายทอดและขยายผลโปรแกรมไปได้อย่างกว้างขวาง

โปรแกรมขอนหาดสามารถเชื่อมต่อกับโปรแกรมฐานข้อมูลอื่นๆ เช่น จปส. และโปรแกรมอื่นๆที่ใช้ระบบ Access, Excel และเชื่อมโยงนำเสนอด้วยระบบ GIS ได้ด้วย ทำให้เราสามารถใช้โปรแกรมขอนหาดในระบบสนับสนุนการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในช่วงครึ่งหลังของโครงการฯ นายแพทบวรรเจด สุพิพัฒน์ปานนท์ นายชื่น ทิพย์เพ็ง ได้พัฒนา “โมดูลแผนที่ภารีและทรัพย์สิน” เพิ่มในโปรแกรมขอนหาด และมีการทดลองใช้กับ อบต. โพธิ์สีดี อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการขยายผลงานศึกษาวิจัยที่สำคัญของโครงการฯ ที่จะใช้ขยายผลงานวิจัยขึ้นนี้ ให้รับใช้การพัฒนาตำบลท้องถิ่น ได้หลากหลายมิติมากขึ้นในอนาคต

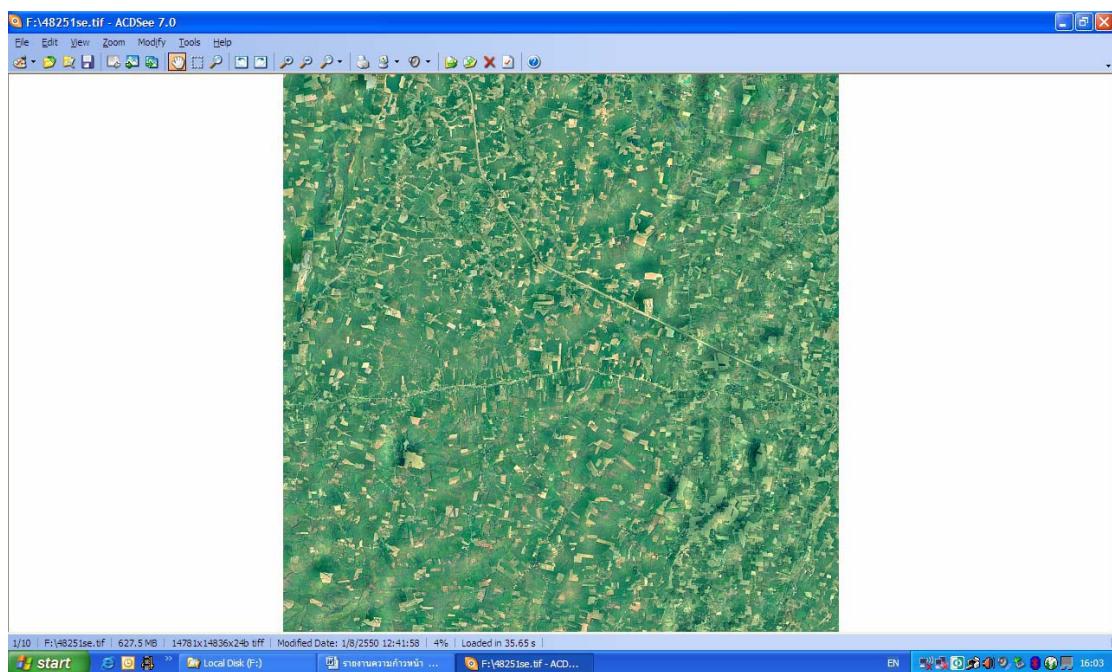

รูปที่ 22 โปรแกรมขอนหาด เพื่อการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชน พัฒนาโดย

นายแพทย์บรรจิด สุขพัฒนาณท์ และ นายชื่น พิพิธพง

3.5.5) ไฟล์ดิจิตอลแผนที่ภาคถ่ายทางอากาศอโศกสีเชิงเลข มาตราส่วน 1: 25,000 และ 1:4,000 เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งซึ่งโครงการต้องใช้ประกอบกับโปรแกรม GIS โดย อบต./เทศบาล เป็นฝ่ายรับผิดชอบจัดซื้อมาจากการพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา อบต.ที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้ดำเนินการจัดซื้อแล้วโดยส่วนใหญ่

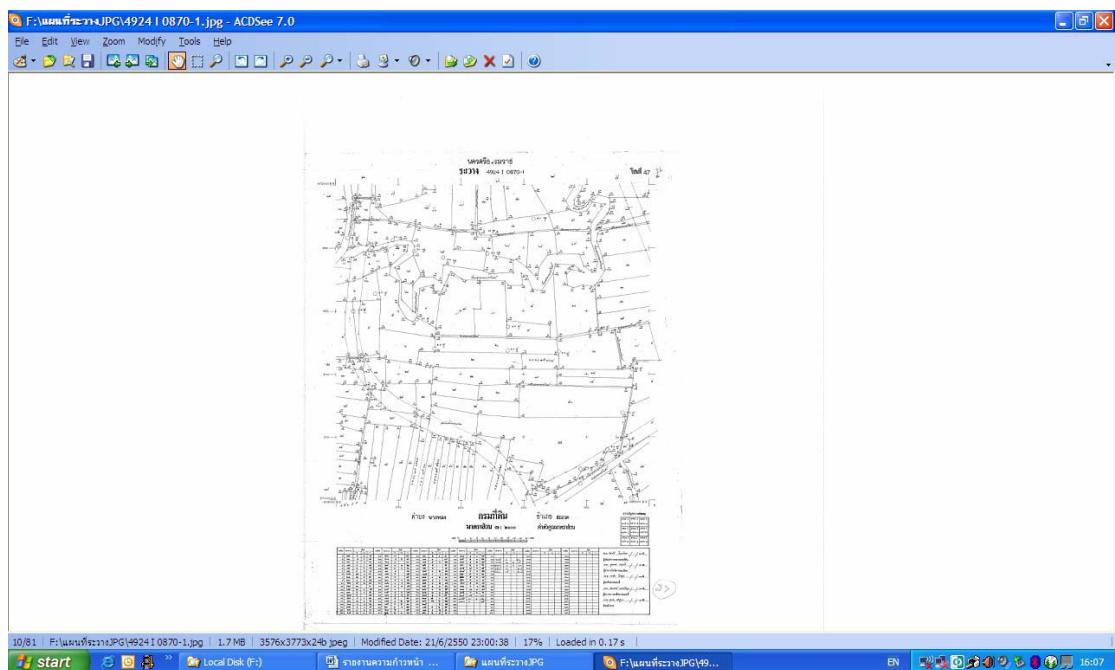
แผนที่ภาคถ่ายทางอากาศมาตราส่วน 1:25,000 ในบางพื้นที่ เช่น ตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ ติดเขตพื้นที่ ความมั่นคง (ค่ายทหาร) ด้วย จึงต้องจัดซื้อระหว่างมาตราส่วน 1: 4,000 มาแทน ราคาไฟล์ดิจิตอล แผนที่มาตราส่วน 1:25,000 ราคาระวังละ 900 บาท และราคาไฟล์ดิจิตอลแผนที่มาตราส่วน 1: 4,000 ราคาระวังละ 500 บาท แต่ละ อบต. ใช้งบประมาณจัดซื้อไฟล์ดิจิตอลแผนที่ทางอากาศแห่งละ 1,800 – 5,500 บาท ขึ้นกับจำนวนพื้นที่ของตำบลนั้นๆ

**รูปที่ 23 ไฟล์ดิจิตอลแผนที่ภาคถ่ายทางอากาศอโศกสีเชิงเลข มาตราส่วน 1:25,000
เครื่องมือวิจัยชั้นสำคัญ ที่อบต./เทศบาล จัดซื้อ จากกรมพัฒนาที่ดิน**

3.5.6) ระหว่างแผนที่ที่ดิน มาตราส่วน 1:500 1:1,000 1; 2,000 1;4,000 จาก

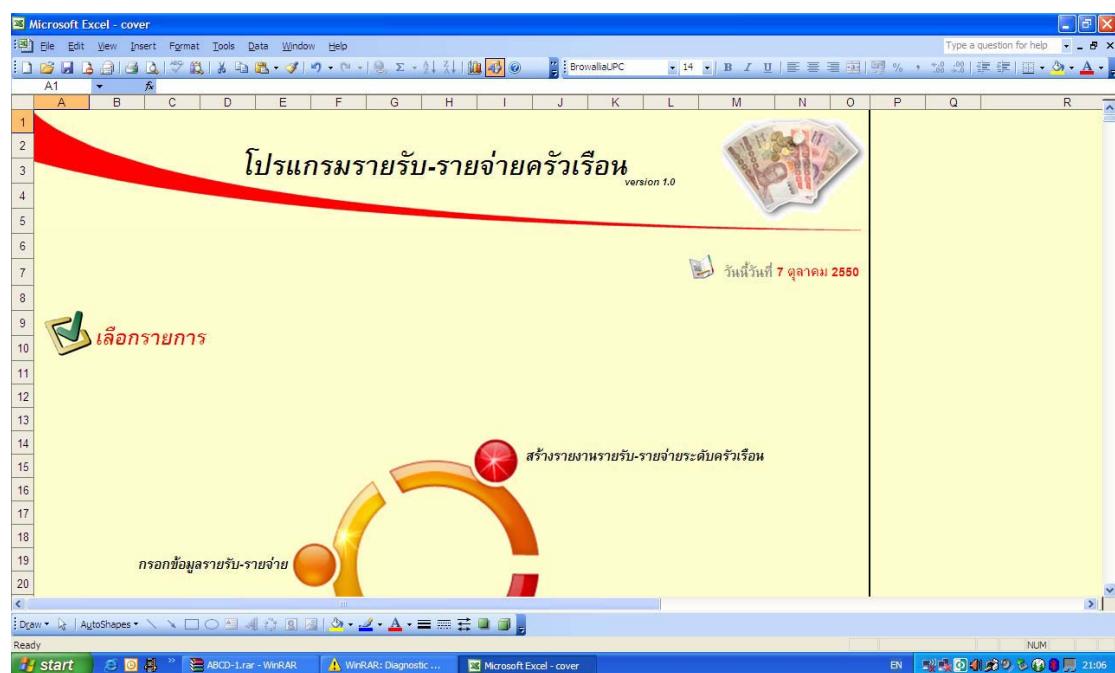
สำนักงานที่ดินอำเภอหรือสาขา กรมที่ดิน เพื่อนำมาใช้ในการทำแผนที่แม่บทที่ดิน โดยนำร่างที่ดินจากการที่ดินดังกล่าวไปถ่าย Scan ให้อยู่ในรูปไฟล์ดิจิตอลแพนที่ที่ดินเชิงเลขที่ยังไม่มีค่าพิกัด โดยในขั้นตอนนี้ ทาง อบต.จะทำหนังสือขอรื้อที่ดินไปถ่ายพิมพ์เขียวก่อน จากนั้น นำไปถ่าย Scan แพนที่ร่างให้อยู่ในรูปไฟล์ภาพประเภท Tiff File นำเข้าโปรแกรม MapWindowGIS ใช้เมนูเครื่องมือชุดคำสั่ง Georeference เพื่อทำการคำนวณให้ค่าพิกัดโดย อ้างอิง ให้กับแพนที่ร้าสเตอร์เชิงเลขที่ได้ถ่าย Scan อยู่ในไฟล์ภาพประเภท tiff แล้ว โดยผลลัพธ์ สุดท้ายของการใช้ร่างแผนที่ที่ดินนี้คือ เราสามารถตัดต่อร่างที่ดินแต่ละผ่านเป็นพื้นที่ใหญ่ ติดต่อกัน

รูปที่ 24 แพนที่ร่างที่ดินมาตรฐาน 1:500 1:1,000 1:2,000 1:4,000 ขอรื้อจาก สำนักงานที่ดินอำเภอหรือสาขา ไปถ่ายScan ที่ร้านแควรอน 30 เมตรอ่าเภอ หาดใหญ่ ให้อยู่ในไฟล์รูปภาพประเภท Tiff

3.5.7) ข้อมูลแผนแม่บทชุมชนระดับหมู่บ้านและตำบลใน 14 พื้นที่ตำบล (รูปเล่มแผน แม่บทชุมชนระดับหมู่บ้านและตำบล) ใช้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลจากการทำแผน ชุมชนกับการพัฒนาพื้นที่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาและประเมินผลสังเคราะห์ เป็นต้น โดยใช้กรอบ 3 ห่วง 2 เสื่อน ไข (ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การสร้างภูมิคุุนกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม) มาเป็นกรอบ เพื่อใช้เป็นแนวทางการหาความสัมพันธ์ เพื่อ พัฒนาและการขยายผลเรื่องการทำแผนชุมชนกับการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต่อไป

3.5.8) โปรแกรมบัญชี รายรับ-รายจ่ายครัวเรือน เป็นโปรแกรมสำเร็จรูป ทำงานบนระบบ Excel ออกแบบโดยมหาวิทยาลัยหิดล ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เพย์แพร์ โดยโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะ ใน 5 จังหวัดภาคใต้ ให้กับครัวเรือนที่สมัครใจลงบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน ซึ่งมีพื้นที่ดำเนินทั้งช้อนกับ 14 พื้นที่ของโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนฯ ด้วยทั้งหมด จึงมีการส่งเสริมให้ครัวเรือนในพื้นที่เป้าหมายของโครงการฯ จำนวน 14 พื้นที่ จัดทำบัญชีรับ-จ่าย ครัวเรือนนี้ด้วยซึ่งจะเป็นอีกเครื่องมือของการวิจัยที่ อบต.จะต้องทำหน้าที่นำเข้าข้อมูลที่สมาชิกครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการทำบัญชีรับ-จ่ายนี้ส่งมาให้ทุกเดือนหรือทุก 2 เดือน เมื่อเจ้าหน้าที่ อบต.นำเข้าข้อมูลจากสมาชิกครัวเรือนแล้ว ในช่วงสิ้นเดือนก็จะประมวลผลออกมาเป็นรายงานครัวเรือน รายงานหมุนบ้าน ส่งคืนกลับไปให้กับกลุ่มครัวเรือนใช้เป็นเครื่องมือวิเคราะห์รายรับ รายจ่ายของครัวเรือนตนเอง นำไปใช้เป็นข้อมูลวางแผนพัฒนาครัวเรือนและกลุ่มครัวเรือนต่อไป

รูปที่ 25 โปรแกรมรายรับ-รายจ่ายครัวเรือน 1 ในชุดเครื่องมือการวิจัย ที่ร่วมมือกับ โครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคม และสุขภาวะ ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้

3.6 คนทำงาน....ผู้แปลงแนวคิด ผู้ใช้เครื่องมือ สู่การปฏิบัติ จัดการความรู้ ทีมงานของโครงการฯ ซึ่งเรียกว่า “ผู้ประสานงานตำบล” หรือ “นักวิจัยตำบล” จำนวน 14 คน เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ 1 คน และผู้ประสานงานพื้นที่อีก 2 คน รวมทั้งหมด 17 คน คณะทำงานตำบล จำนวนเฉลี่ยตำบลละ 10-15 คน เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกของส่วนท้องถิ่นใน 14 ตำบล และนักวิชาการอีกจำนวนหนึ่ง เป็น “กลไก พื้นที่ของแหล่ง” ใน การขับเคลื่อนโครงการฯ ตลอดระยะเวลา 18 เดือน โดยเฉพาะ “คนทำงาน 17 คน” นั้น ก่อนหน้าที่จะมาทำโครงการฯ ไม่มีครรภ์จักใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ GIS และระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) มาก่อนเลย แต่ระยะเวลา 18 เดือน คณะทำงานของโครงการฯ ทั้ง 17 คน ได้เรียนรู้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชนที่หลากหลาย รวมทั้ง กระบวนการทำงาน วิจัยเชิงพื้นที่ ร่วมกับคณะทำงานตำบลผ่านกระบวนการสำรวจข้อมูลและจัดเก็บข้อมูลครัวเรือน และชุมชนเพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยลงพื้นที่ทำงานจัดเก็บข้อมูลร่วมกับครัวเรือนเป้าหมายจำนวนประมาณ 4,500 ครัวเรือน ทั้ง 14 ตำบล และได้ใช้ข้อมูลที่จัดเก็บไว้ในโปรแกรมการจัดการข้อมูลทั้งหลาย ไปรับใช้การพัฒนาแผนแม่บทตำบลทั้งในส่วนขององค์กรชุมชนและองค์กรปกของส่วนท้องถิ่น

ต่อไปนี้ จะนำเสนอข้อมูลของ “คนทำงาน 17 คน” นี้ โดยสังเขป เพื่อเชื่อมต่อกับผลงานที่จะกล่าวถึงในบทต่อๆไป

1.) **คุณชื่น ทิพย์เพ็ง ผู้ประสานงานตำบลของน้ำดื่ม อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช** เป็นประธานสภากองบ้านด่านท่าชุมชน อำเภอชะอวด นักวิจัยท้องถิ่นในสายเลือด กว่าได้ เพราะก่อนนี้ได้ร่วมพัฒนาโปรแกรมของน้ำดื่มกับนายแพทย์บรรจิด สุขพิพัฒน์ปานนห์ ซึ่งเป็นเพื่อนนักเรียนกันมาตั้งแต่สมัยนักเรียน และเป็นความโชคดีของโครงการฯ ที่ได้ “ชื่น(แป้น) ทิพย์เพ็ง” มาเป็นนักวิจัยคนแรกของโครงการฯ โดยชื่อ โปรแกรมของน้ำดื่มที่เป็นภาษาอังกฤษว่า “Padata” นั้น คำว่า “Pan” ก็คือ “แป้น” นั้นเอง

“แป้น” แต่งงานมีครอบครัวแล้ว แต่หลังจากเป็นนักวิจัยของโครงการฯ “แป้น” บอกว่า “ได้แต่งงานครั้งที่สอง กับ “นางวิจัย” อีกคนหนึ่ง เป็นกิ๊กที่มีความสำคัญรองจากภรรยา” โดยส่วนตัว “แป้น” สนใจงานด้านวิสาหกิจชุมชนดินและปุ๋ยเป็นพิเศษ และคาดว่าจะจบปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ภายในต้นปี 2553

อย่างไรก็ตาม ในช่วงครึ่งหลังของโครงการฯ งานจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง ในตำบลของน้ำดื่ม ดำเนินการต่อไปไม่ได้ เพราะ “เกิดปัญหาความขัดแย้งส่วนตัว ระหว่าง” แป้น กับผู้นำชุมชนคนสำคัญของตำบล โครงการฯ จึงขาดข้อมูลตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนของตำบลของน้ำดื่ม”

2.) **คุณณัฐวุฒิ ชูช่วงโชค (นิว) ผู้ประสานงานตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัด**

นครศรีธรรมราช นักวิจัยหนุ่มโซด สายเลือดหัวไทร โดยกำเนิด จบการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับการฝึกฝนโปรแกรมขอนหาดจาก “พี่เปลี่ยน” และด้วยความสามารถด้าน IT ทำให้เป็นกำลังสำคัญของทีมงานด้านการเรียนรู้ด้านโปรแกรม GIS ตลอด 6 เดือน เข้ามาร่วมงานในรุ่นสอง (เดือนเมษายน 2550)

ต่อมา เป็นที่น่าเสียดายที่ “นิว” ต้องย้ายจากโครงการฯ ไปทำงานส่วนตัวและศึกษาต่อ ตั้งแต่เดือนกันยายน 2550 เพราะต้องศึกษาระดับปริญญาโท ในวันเสาร์-อาทิตย์ ด้วย ารับงานวิจัยอีกไม่ได้ โครงการฯ จึงได้นายอรรถพันธ์ เลขพันธ์ เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวไทร มารับหน้าที่เป็น “ผู้ประสานงานตำบล” แทน

3.) คุณพิเชฐ์ พลอยคำ (เขต) ผู้ประสานงานตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เป็นนักวิจัยรุ่นสอง-เดือนเมษายน 2550 เข่นกัน เป็นแกนนำชุมชนคนสำคัญของตำบลบ้านพร้าว ขับเคลื่อนงานด้านสังคมทุกประเด็นในบ้านพร้าว โดยเฉพาะปัญหาเอกสารสิทธิ์ที่คิดของ “ทุ่งลานโย” โดย “เชษฐ์” ได้รับการยอมรับจาก อบต.บ้านพร้าว อย่างดี มีทีมงานเยาวชนและทำงานด้านการอนุรักษ์และศาสนาที่เข้มแข็ง เป็นบุตรชายของ “ลุงชื่น พลอยคำ”

ก่อนรับงานนี้ไม่กี่วัน “เชษฐ์” ได้แต่งงานกับ “สาวนักพัฒนาและนักวิจัย” คนสำคัญของจังหวัดพัทลุง และในช่วงหลังของโครงการฯ “เขต” ได้ลูกชาย เป็นนักวิจัยพ่อลูกอ่อน ทำให้ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่กับครอบครัว เดินทางไปประชุมนอกรถที่ไม่ได้ แต่ก็มีทีมงานรับผิดชอบงานได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะไม่เต็มที่เหมือนช่วงแรก โดยทีมงานคนหนึ่งของบ้านพร้าว คือ “นายสนธยา” เป็นนักคอมพิวเตอร์ที่มีฝีมือ เป็นฝ่ายวิชาการพัฒนาระบบการเชื่อมฐานข้อมูลระหว่างโปรแกรมต่างๆ ให้กับโครงการฯ โดยตลอด

4.) คุณจิตตรา ทิพย์ทอง เป็นสาวมีน “มุสลิม” ของตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสีแก้ว จังหวัดตรัง ที่ทำงานเพื่อชุมชนล้วนเกิดมาโดยตลอด เป็นแกนนำสำคัญของเครือข่ายสมาคมองค์กรชุมชน ที่มีพูนทรักรา ของจังหวัดตรัง เป็นคนหมู่บ้านเดียวที่รับผิดชอบบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว ทำให้การสื่อสารกับทีมงาน อบต.ง่ายขึ้น แต่ก็ใช้ระยะเวลานานถึงจะลงตัว

“จิตตรา” เป็นแกนนำในโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคม และสุขภาวะ จังหวัดตรัง ด้วย การนำความรู้จากงานวิจัยในตำบลเขาไม้แก้ว ไปขยายผลจึงไม่ใช่เรื่องยากในอนาคต

เป็นนักวิจัยรุ่นสอง- เดือนเมษายน 2550 กำลังเรียนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ ทำให้ต้องเดินทางไปสอนบ้างตามความจำเป็น แต่ก็ไม่ทิ้งงานที่ต้องรับผิดชอบ

5.) คุณบุญโชค สุขนำเพ็ญ ผู้ประสานงานตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัด

นครศรีธรรมราช เป็นแกนนำคนสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นที่ ปรึกษาของนายก อบต. นาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญในการเลือกพื้นที่ตำบลนาทราย เป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมาย

“โชค” มีตำแหน่งทางสังคมมาก ในสายงานการพัฒนาชุมชน การจัดเวลาให้กับงานวิจัย ไม่เพียงพอ ทำเป็นต้องมีผู้ช่วยนักวิจัย “คุณยุพิน เยาวนิตย์” ซึ่งเป็นคนรับทำ “บัญชีการเงิน” ของโครงการ (แบบจ้างเหมา) ลงช่วยพื้นที่อีกแห่งหนึ่ง และในการจัดกิจกรรมสำคัญของโครงการ คือ “ การเดินทางไปศึกษาดูงานภาคเหนือ ” นั้น อบต.นาทรายและ “โชค” เป็นกำลังหลักในการรับผิดชอบกิจกรรม โดย อบต.นาทราย รับเป็นเจ้าภาพจัดการศึกษาดูงาน ทำให้การสมทบงบประมาณจาก อบต.ต่างๆ ทำได้ง่ายขึ้น

ในช่วงหลังของโครงการ “โชค” มีผู้ช่วยคนสำคัญคือ นางสาววรรลatha สุขบ้าเพ็ญ ทำให้งานด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ของตำบลนาทราย ก้าวหน้าไปมาก

“โชค” เป็นนักวิจัยรุ่นสาม – เริ่มงานเดือนพฤษภาคม 2550 เข่นเดียวกับอีก 9 คน

6.) **คุณดำรงชัย ทองนุ่น (ชัย)** เป็นนักวิจัยที่มีตำแหน่งเป็นรองนายก อบต.นาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็น “ทีมงานบริหาร อบต.” ทำให้การประสานงานในพื้นที่ดำเนินงานได้ราบรื่น

7.) **คุณสุกัลยา ณอนม (มุย)** เป็นสาวนักวิจัยอิสระ สายเลือดชาวตำบลลักษณะ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านงานนักพัฒนาในชุมชนเมืองจังหวัดระนองมาก่อน ได้รับการเสนอจากนายก อบต.กะปง ให้เป็นนักวิจัยตำบลครั้งนี้

8.) **คุณกมลทิพย์ เพ็ชรจำรัส (ทิพย์)** เป็นสมาชิก อบต. ตำบลจะแล้ว อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ที่ได้รับการเสนอจากนายก อบต.จะแล้ว ให้เป็นนักวิจัยตำบล “ทิพย์” ปฏิบัติงานนี้ด้วยความขยัน ยามใดที่เจ้าหน้าที่ อบต.มีภารกิจมาก “ทิพย์” ก็จะลงมือพิมพ์งานต่างๆ ด้วยตัวเอง ทำให้สามารถกำกับ ควบคุมกระบวนการวิจัยได้ในระดับที่น่าพอใจ

9.) **คุณสาวนีย์ แก้วชูเชิด (สาวร.)** เป็นที่ปรึกษา อบต.ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นตำบลที่มีชื่อเสียงโด่งดังในงานพัฒนามาก นำโดยนายก อบต.คนดัง “นายสินธพ อินทรัตน์” ทำให้งานวิจัยของโครงการต้องบูรณาการกับงานพัฒนาด้านอื่นๆ ในตำบลมาก

“สาวร.” กำลังตั้งครรภ์ คาดว่าจะคลอดในช่วง 6 เดือนหลังของโครงการฯ แน่นอน เป็นข่าวดี ท่ามกลางข่าวร้าย ที่เจ้าหน้าที่ อบต.ท่าข้าม ทีมงานสำคัญคนหนึ่งของ “สาวร.” เสียชีวิต ด้วยอุบัติเหตุเมื่อต้นเดือนสิงหาคม 2550 ที่ผ่านมา และในช่วงสองของโครงการฯ ทีมงานตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ ได้ผู้ช่วยคนใหม่ คือ “นางสาวกัญดา

10.) **คุณอัครชัย ทศภูล (พีปุ่น)** เป็นผู้นำชุมชนคนสำคัญของตำบลวนรู อำเภอรัตภูมิ

จังหวัดสงขลา เป็นประชาธิรัฐชาวบ้านคนสำคัญของบ้านแพนชุมชนจังหวัดสงขลา และเป็นเพื่อนเป็นพี่ของบุนการพัฒนาภาคประชาชนในนาม “คุณสมิง”ของเพื่อนพ้อง

“พี่ปุน” ของน้องไม่มีความรู้ด้าน IT มากนักในช่วงเริ่มต้นโครงการฯ แต่ระยะเวลาผ่านไป 2-3 เดือน “พี่ปุน” ได้เรียนรู้ด้วยความอุตสาหะ และสามารถนำเสนองาน GIS ได้อย่างไม่เคอะเขิน และเป็นผู้ที่ใช้ IT มากที่สุด ในการประสานงานกับหัวหน้าโครงการวิจัยฯ

11.) **คุณรองค์ สุขวัญ (ลุงรองค์)** เป็นผู้นำชุมชนคนสำคัญของตำบลคลุหาได้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ที่มีความโดดเด่นในงานบ้านชุมชนอย่างยิ่ง ได้รับการยอมรับจากทีมบริหารอบต.คลุหาได้ ในการอำนวยความสะดวกทุกด้านของการดำเนินงาน และเป็นผู้ที่มีเพื่อนในบ้านการพัฒนาชุมชนมาก มีต้นทุนทางสังคมในตำบลสูง ในช่วงสองของโครงการฯ ทีมงานตำบลคลุหาได้ ได้พัฒนาตนเองด้านการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชนอย่าง “ก้าวกระโดด” ภายใต้การสนับสนุนของ ทีมบริหาร อบต.คลุหาได้ สามารถจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบลได้สำเร็จ มีภาระทำงานร่วมกันระหว่างภาคประชาชนและเจ้าหน้าที่ของ อปท. โดย อบต.คลุหาได้สนับสนุนงบประมาณให้ศูนย์ข้อมูลตำบล 1 แสนบาท เพื่อดำเนินงานตามแผนงานของศูนย์ฯ เอง โดยอิสระ

12.) **คุณฝ่าตีมีะ เกนุย (มีะ)** เป็นชาวนักพัฒนาคนละງ ที่ได้รับการคัดเลือกจากคุณนิคม ภู่สกุลสุข ให้เป็นนักวิจัยตำบล มีความเป็นนักพัฒนาชุมชนที่โดดเด่น ขยัน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับฝ่ายงานพัฒนาต่างๆ ในพื้นที่ตำบลละງ อำเภอละงู จังหวัดสตูล ตำบลที่มีจำนวนหมู่บ้านมากที่สุดถึง 18 หมู่บ้าน

13.) **คุณนารีย়ে นาวา (ย়ে)** เป็นชาวนักพัฒนาคนสำคัญของทีมงานนักพัฒนาชาวสตูล เช่นเดียวกับ “มีะ” ได้รับการคัดเลือกจากบุนการประชาชนสังคมให้เข้าร่วมโครงการฯ นี้ เช่นเดียวกัน รับผิดชอบงานในเขตเทศบาลเมืองสตูล อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เขตเทศบาลหนึ่งเดียวของโครงการฯ ซึ่งเป็นงาน “สุดหิน” ในเชิงพื้นที่มากที่สุดของทั้ง 14 ตำบล

14.) **คุณจังรัก ใจสมุทร (จังรัก)** เป็นรองนายก อบต. ท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ที่นายก อบต.สรรหามาให้โดยเฉพาะ เป็นนักการเมืองท้องถิ่น ที่ได้เรียนรู้สูง กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ตามโครงการฯ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (เรียนที่จังหวัดตรัง เช่นเดียวกับเพื่อนนักวิจัยในโครงการฯ พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ นายชื่น ทิพย์เพ็ง นายคำรงชัย ทองนุ่น)

15.) **คุณนิคม ภู่สกุลสุข (คม)** เป็นนักพัฒนาอาชูโสของภาคใต้ มีฐานงานพัฒนาด้านประชาสังคม งานการจัดการเรทีเรียนรู้ การลดความขัดแย้งในสังคม งานสื่อสารชุมชน เป็นเพื่อนสนิทของ “สตรี จุยพริก” นักวิชาการท้องถิ่นคนสำคัญของวิทยาลัยการจัดการทางสังคม (วจส.) ซึ่งมีสำนักงานอยู่ในจังหวัดสตูล

“คม” สนใจการพัฒนาด้านใน (เชิงจิตวิญญาณ) เป็นพิเศษ เมื่อมาพนวกกับงาน

“เชิงพื้นที่” จึงน่าจะมีชุดประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้นในอนาคต

“คณ” รับผิดชอบ 6 ตำบล ในจังหวัดส่งขลาและสตูล และช่วยกำกับดูแลโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคม และสุขภาวะ จังหวัดส่งขลาและสตูล ด้วย

ในช่วงท้ายของโครงการ “คณ” ไปรับงานใหญ่ของ การปีตอเรลี่ยมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ในโครงการ “ตำบลแห่งความพอเพียง” และได้ทัดเลือกตำบลเป้าหมายของโครงการฯ เราเป็นพื้นที่ดำเนินงานของโครงการ ปตท. คือ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

16.) คุณธรรมค์ คงมาก (ค่า) เป็นผู้ประสานงานโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคม และสุขภาวะ 5 จังหวัดภาคใต้ และกำกับดูแล โครงการความร่วมมือฯ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตรัง และพัทลุง

“ค่า” รับผิดชอบพื้นที่ 8 ตำบล ใน 3 จังหวัด

ก่อนเริ่มโครงการฯ “ค่า” มีความรู้ด้าน IT –GIS น้อยมาก แต่ได้มาเรียนรู้อย่างมาก ในช่วง 18 เดือนของการดำเนินงานตามโครงการนี้ โดยเฉพาะ โปรแกรม GIS-Opensource อย่าง โปรแกรม MapWindow GIS ซึ่งใช้ในการจัดทำแผนแม่บทที่ดิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือหนึ่งในการเข้าสู่วัตถุประสงค์ “การสนับสนุนระบบสนับสนุนการตัดสินใจ – DSS (Decision Supporting System) ของ อบต. ในด้านการสนับสนุนการพัฒนาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในอนาคต

นอกจากทีมนักวิจัยของโครงการฯ โดยตรง 16 คนแล้ว เรายังมีนักวิชาการที่ปรึกษาคนสำคัญ คือ “นางสาวอนงค์ หนูด้วง” (ครูแดง) เจ้าหน้าที่จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีตำแหน่งเป็น “ครู ศรช.” (ครูศูนย์เรียนรู้ชุมชน) ซึ่งมีบทบาทในการฝึกอบรมโปรแกรมขอนหาด โปรแกรมบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน

จากข้อมูลนักวิจัยตำบล นักวิจัยโครงการฯ และที่ปรึกษา ทั้งหมด 17 คน ซึ่งทางโครงการกำหนดเป้าหมายไว้ว่าจะเป็นกลุ่มก่อการจัดตั้งเครือข่าย “นัก GIS ชุมชน หรือนักภูมิสารสนเทศ ชุมชน” ในภาคใต้ให้ได้เป็นกลุ่มแรกนั้น เป็นผลลัพธ์ที่ไม่ได้เป็นไว้ในโครงการฯแต่อย่างใด แต่ในระหว่าง 18 เดือนที่ผ่านมา โครงการฯ ค้นพบว่า “เงื่อนสำคัญของการ ไปให้ถึงระบบสนับสนุนการตัดสินใจในระดับตำบลนั้น อบต. หรือภาคีการพัฒนาระดับตำบลต้องมี “บุคลากร” ที่มีความพร้อมด้านการจัดการข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศด้วย เพราะระบบ DSS จำเป็นต้องมีการจัดการระบบฐานข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (Attribute Data) และข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ที่พร้อม”

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ปฏิบัติงานของโครงการฯ ให้ความสำคัญและมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานสูงมาก เพราะ “ทีมงานโครงการฯ และที่ปรึกษา รวมทั้งหมด 17 คน ลงทุนซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กเป็นของส่วนตัว เพื่อใช้ปฏิบัติงานของโครงการฯ จำนวน 14 คน อีก 3 คน คือ

ผู้ประสานงานตำบลจากตำบลหัวไทร ตำบลชะแล้และตำบลบ้านพร้าว ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โน๊ตบุ๊กที่อปท.จัดซื้อให้เพื่อรองรับโครงการนี้โดยเฉพาะ”

รูปที่ 26 นักวิจัยตำบล จาก 14 ตำบล และที่ปรึกษาวิชาการ เมื่อครั้งที่ไปร่วมฝึกอบรมโปรแกรมGIS ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา

นอกจาก “คนทำงาน” ทั้ง 17 คน ที่รับผิดชอบผลงานของโครงการโดยตรงแล้ว ยังมีผู้สนับสนุนอีกหลายคนท่าน นำโดย นายแพทย์บรรจิด สุพิพัฒนานนท์ นายสุธีป อาษาพรินทร์ ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอจ่าว อาจารย์วรุฒม์ นาที นักวิชาการผู้เป็น “ครุสตอน GIS” คนแรกของพากเรา รวมทั้งผู้ประสานงานจังหวัดของโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะ ใน 5 จังหวัด ที่ช่วยประสานงานในการขยายผล “ความรู้” ของโครงการนี้ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรชุมชนอีกพื้นที่ 14 ตำบล

3.7 คณะทำงานตำบล ในส่วนของคณะทำงานตำบล ทั้ง 14 ตำบล นั้น มีการจัดตั้งกรุบ ทั้ง 14 ตำบล ส่วนใหญ่มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้แทนฝ่ายบริหารอบต. เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนงาน โดยมีผู้ประสานงานตำบลทำหน้าที่เป็น “ฝ่ายเลขานุการ” บางพื้นที่ก็เป็นคณะทำงานชุดเดียวกับคณะทำงานโครงการความร่วมมือฯ บทบาทของคณะทำงานตำบล คือ เริ่มจากการทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลครัวเรือนและชุมชน จากแบบสอบถามในชุดเครื่องมือต่างๆของโครงการฯ จากนั้นนำข้อมูลมาจัดส่งให้ผู้ประสานงานตำบลและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น เพื่อนำเข้าข้อมูลสู่โปรแกรมอนหาด โปรแกรม MapWindowGIS และโปรแกรม SPSS เพื่อประมวลผลแบบสอบถามตามเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน

เมื่อข้อมูลถูกประมวลผลและจัดการโดยโปรแกรมจัดการข้อมูลแล้ว ผู้ประสานงานตำบลและคณะทำงานตำบลจะร่วมกันจัดเวที “คืนข้อมูลและความรู้” เพื่อนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ของคณะทำงานไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจระดับต่างๆ เช่น การจัดทำข้อเสนอโครงการเสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ภายใต้โครงการนวัตกรรมชุมชนในเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2551 ที่ผ่านมา โดยมีตำบลที่เสนอโครงการนวัตกรรมให้ สสส. พิจารณาจำนวน 9 ตำบล ได้แก่ จังหวัดตรัง 2 ตำบล คือ ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสีแกะ ตำบลท่าขาม อำเภอปะเหลียน จังหวัดสงขลา 4 ตำบล คือ ตำบลควนรู ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ ตำบลจะแล้ว อำเภอสิงหนคร อำเภอท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดศรีธรรมราช จำนวน 3 ตำบล คือ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ และที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่ochumชนท้องถิ่น คือ การนำข้อมูลไปใช้ประกอบในการจัดทำแผนแม่บทตำบลทั้งในแผนแม่บทชุมชนของฝ่ายประชาชน และ แผนแม่บทตำบลในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อมูลตำบลจากการจัดการอย่างเป็นระบบจากการมีส่วนร่วมของคณะทำงานตำบล ผู้ประสานงานตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากใช้ทำแผนแม่บทแล้ว ในหลายพื้นที่ได้ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาเชิงประเด็น ที่เป็นปัญหาเฉพาะท้องถิ่น ซึ่งองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ ได้ข้ามาร่วมเป็นคณะทำงานขับเคลื่อนงานจัดการข้อมูลด้วย เช่น ประเด็นปัญหาที่ดินของตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ ตำบลอนหาด อำเภอชะواด ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสีแกะ

ในส่วนของคณะทำงานตำบลในบางพื้นที่ จึงประกอบส่วนผู้แทนองค์กรชุมชนที่ขับเคลื่อนงานในเชิงประเด็นด้วย อย่างที่กล่าวถึงแล้ว ซึ่งสามารถสรุปบทบาทที่โดยเด่นของคณะทำงานตำบลต่างๆ ทั้ง 14 ตำบล ที่นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในเชิงประเด็น โดย

3.8 เจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ทั้ง 14 ตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการฝึกอบรมด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสนับสนุนโครงการฯ หลายประการ เช่น การนำเข้าข้อมูลในโปรแกรมอนหาด โปรแกรมMapWindowGIS และในบางอปท.กีสันสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของคณะทำงานตำบล งบประมาณสมทบในการจัดศึกษาดูงาน (ดูงานภาคเหนือ ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2551) จัดซื้อแผนที่ภาคล่างทางอากาศอโศกสีเชิงเลข มาตราส่วน 1:4,000 และ 1:25,000 รองรับการทำงานของโครงการฯ ใน

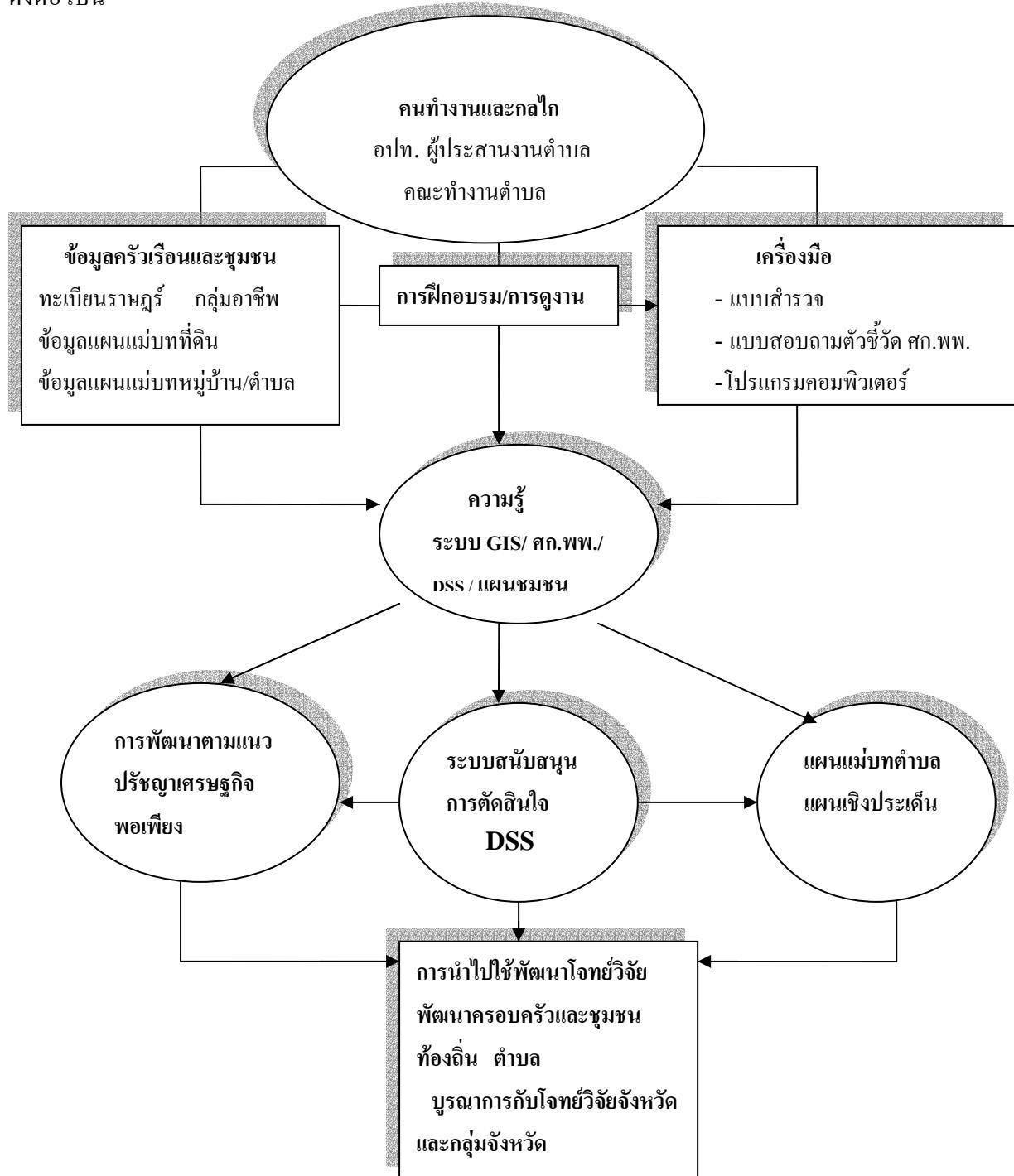
ทุกตำบล และในบางตำบล ฝ่ายบริหารจัดส่งผู้แทนมาเป็นผู้ประสานงานตำบล เพื่อความสะดวกในการขับเคลื่อนงานกับ อปท.ด้วย

3.9 ส่วนภาคการพัฒนาจากหน่วยราชการและสถาบันวิชาการ ทางโครงการฯ ได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์ จากภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ (โดยเฉพาะนายวารุฒ์ นาที) อาจารย์สมพร เรืองอ่อน จากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช อาจารย์แพรว์พรรดา เหมววรรณ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตทับแก้ว จังหวัดนครปฐม รศ.ดร.อรรถดัย จินตะเวช สำนักประสานเครือข่ายวิจัยและพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และส่วนราชการของพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ อยางคีing เช่น สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) จังหวัดพัทลุงและส่วนกลาง สำนักงานจังหวัดสงขลา องค์การบริหารส่วนจังหวัด นครศรีธรรมราช ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดตรัง

บทที่ 4

กระบวนการศึกษา

ระยะเวลา 19 เดือนของโครงการ (มีนาคม 2550 – กันยายน 2551) มีกิจกรรมสำคัญ มีกระบวนการศึกษาวิจัย สรุปเป็นรูปภาพแสดงความสัมพันธ์ของกระบวนการศึกษาวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

4.1 การพัฒนาคนทำงานและกลไก

โครงการฯ วางแผนน้ำหนักกิจกรรมในช่วงแรกคือการพัฒนาทีมความสามารถของคนทำงาน จำนวน 16 คน เป็นอันดับแรก เนื่องจากชุดเครื่องมือที่ใช้ในโครงการนั้น โดยเฉพาะการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนนั้น ต้องประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หลายโปรแกรม ตามที่กล่าวถึงในบทที่ 3 แล้ว ดังนั้นผู้ประสานงานต้องมีความรู้ส่วนใหญ่ซึ่งเป็น “นักพัฒนาระดับชุมชนท้องถิ่น” ยังขาดทักษะด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เหล่านี้ จึงต้องเข้าร่วมใน “กระบวนการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน” ที่โครงการจัดให้หลายครั้ง ในช่วง 18 เดือนที่ผ่านมา

จากการดำเนินงาน 19 เดือน สามารถประเมินผลศักยภาพของนักวิจัยตัวบลและเจ้าหน้าที่ อบต./เทศบาล ที่รับผิดชอบการดำเนินงานการวิจัย ได้ดังนี้....

ตารางที่ 4.1 ประเมินศักยภาพนักวิจัย และกลไกระดับต้นลักษณะระบบ DSS ในพื้นที่ 14 ตำบล

พื้นที่ตำบล	ศักยภาพของนักวิจัย ตำบล	ศักยภาพของ เจ้าหน้าที่อบต.	ศักยภาพของ กลไกตำบล	ศักยภาพโดยรวม ผ่าน กิจกรรมของโครงการ และ การนำข้อมูลไปใช้พัฒนา ชุมชนท้องถิ่น
1. ต.ขอนหาด อ.ชุมอุด จ.นครศรีฯ - มีโปรแกรมขอนหาด - มีโปรแกรมแผน ชุมชน - มีโปรแกรม MapWindowGIS - มีแผนที่ภูมิศาสตร์ อาภาก 1:25000 - มีร่างวังที่ดินที่ถ่าย Scan แล้ว	นายชื่น ชำนาญด้าน โปรแกรมขอนหาด (Access+Excel) พัฒนาโปรแกรมแผนที่ภูมิศาสตร์และเพิ่มขึ้นจากเมนูเดิม ของโปรแกรมขอนหาด MapWindowGIS - ภูมิศาสตร์ อาภาก 1:25000 - มีร่างวังที่ดินที่ถ่าย Scan แล้ว	เรียนรู้ด้าน GIS ทั้ง Arcview และ MapWindowGIS ชำนาญด้าน โปรแกรมแผนที่ภูมิศาสตร์และเพิ่มขึ้นจากเมนูเดิม ของโปรแกรมขอนหาด MapWindowGIS - ภูมิศาสตร์ อาภาก 1:25000 - มีร่างวังที่ดินที่ถ่าย Scan แล้ว	เกิด คณะทำงาน เพื่อฟื้นฟูโรงสี ชำนาญด้าน โปรแกรมแผนที่ภูมิศาสตร์และเพิ่มขึ้นจากเมนูเดิม ของโปรแกรมขอนหาด มาก ประยุกต์ใช้กับงานสวัสดิการชุมชน ได้ดีมาก	- สามารถนำข้อมูล ทะเบียนรายฉะ จงแล้ว - สามารถตัดต่อภาพสแกน แปลงร่างที่ดินได้แล้ว - นำเสนองานแก้ไขปัญหา ที่ดินด้วยข้อมูลระบบ GIS ได้ นำเสนอบนเวทีประชุมคณะกรรมการ ที่ดินระดับชาติเมื่อ 10 สิงหาคม 2550 - นำข้อมูลไปพัฒนาโครงการ ฟื้นฟูโรงสีชุมชน ผ่านความเห็นชอบจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัด(อบจ.) นครศรีธรรมราช งบ 5 ล้านบาท ซึ่งจะสนับสนุนในเดือน ตุลาคม 2551

พื้นที่ตำบล	ศักยภาพของนักวิจัยตำบล	ศักยภาพของเจ้าหน้าที่อบต.	ศักยภาพของกลไกตำบล	ศักยภาพโดยรวม ผ่านกิจกรรมของโครงการฯ และการนำข้อมูลไปใช้พัฒนาชุมชนท้องถิ่น
2. ต.หัวไทร อ.หัวไทร จ.นครศรีฯ - มีโปรแกรมขอนหาด - มีโปรแกรม MapWindowGIS - มีแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ 1:25000 - มีร่างที่ดินที่ถ่าย Scan แล้ว	(คนเก่า) ชำนาญด้านโปรแกรม Arcview และ Access+Excel) เรียนรู้ด้าน GIS ทั้ง Arcview และ MapWindowGIS และ MapWindowGIS (นายนรรดพันธุ์ คงใหม่) เป็นเลขานุการนายก อบต. เป็นฝ่ายประสานงาน โดยใช้ จนท. อบต. เป็นทีม IT	เรียนรู้โปรแกรม GIS ทั้ง Arcview และ MapWindowGIS ชำนาญด้าน ชำนาญด้าน GIS ทั้ง Arcview และ MapWindowGIS (นายบุญโชค สุข นำเพ็ญ เป็นแกนนำ Auto Cad Map สำคัญของ เครือข่ายองค์กรชุมชน จังหวัด นครศรีธรรมราช สามารถนำแนวทาง การพัฒนาข้อมูลของ โครงการฯ ไปขยาย แนวคิด ต่อขบวน ชุมชน ได้	ประชาชน ตำบลหัวไทร ร่วมเรียนรู้ใน เวทีคืนข้อมูล และทีมฝ่าย โปรแกรมขอนหาด บริหารของ อบต. ใช้ ข้อมูลในการ วางแผนของ อบต.	- นำเข้าข้อมูลทะเบียนรายภูร หมู่แล้ว - จัดทำแผนแม่บบที่ดิน ได้แล้ว - นำเข้าข้อมูลองค์กรชุมชน ได้แล้ว - เชื่อมโยงระบบฐานข้อมูล จากระบบต่างๆ ในระบบ GIS ได้ - นำข้อมูลไปใช้ในการทำแผน 3 ปี (2551-2554)
3. ต.นาทราย อ.เมือง จ.นครศรีฯ - มีโปรแกรมขอนหาด - มีโปรแกรม MapWindow - มีแผนแม่บบที่ดิน ที่ จัดทำโดยโปรแกรม Auto Cad Map - มีแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ 1:25000	นางสาววรรณษา สุข นำเพ็ญ ชำนาญด้าน โปรแกรมขอนหาด (โปรแกรม Access+Excel) และ MapWindowGIS และ MapWindowGIS นายบุญโชค สุข นำเพ็ญ เป็นแกนนำ Auto Cad Map สำคัญของ เครือข่ายองค์กรชุมชน จังหวัด นครศรีธรรมราช สามารถนำแนวทาง การพัฒนาข้อมูลของ โครงการฯ ไปขยาย แนวคิด ต่อขบวน ชุมชน ได้	เรียนรู้ด้าน GIS ทั้ง Arcview ชำนาญด้าน โปรแกรมขอนหาด มีแผนแม่บบที่ดินที่ จัดทำโดยบริษัทฯ แล้วและสามารถ นำเข้าสู่ระบบ GIS บนโปรแกรม MapWindow ได้ อบต. นาทรายเป็นองค์กรหลักในการ ประสานงานเรื่อง การศึกษาดูงาน ภาคเหนือ โดยรับ เป็นจ่ายจัดการ	คณะกรรมการพัฒนาเป็น สถาบันคุรุ ชุมชน นำ ระบบการ จัดการข้อมูล ไปใช้ในการ จัดการข้อมูล ชุมชนในมิติ อื่นๆ	- นำเข้าข้อมูลทะเบียนรายภูร ข้อมูลสาธารณะป่าไม้ และ ครัวเรือน ศก.พพ.ลงใน โปรแกรมขอนหาดและ โปรแกรม MapWindowGIS เสร็จแล้ว

		งบประมาณที่สมทบจาก อบต. ต่างๆ ทำให้โครงการสามารถจัดการศึกษาดูงานครั้งสำคัญที่ผ่านมา		
พื้นที่ตำบล	ศักยภาพของนักวิจัย ตำบล	ศักยภาพของเจ้าหน้าที่อบต.	ศักยภาพของกลุ่มตำบล	ศักยภาพโดยรวม ผ่าน กิจกรรมของโครงการฯ และ การนำข้อมูลไปใช้พัฒนาชุมชนท้องถิ่น
4. ต.นาหมอนุญ อ.จุฬาภรณ์ จ.นครศรีฯ - มีโปรแกรมขอนหาด - โปรแกรม MapWindow - มีแผนที่สภาพถ่ายทางอากาศ 1:25000	นายดำรงชัย เข้าใจโปรแกรมขอนหาด และโปรแกรม GIS พอสมควร สามารถทำงานได้ดี นำข้อมูลGIS ได้ครบถ้วน	เรียนรู้ด้าน GIS จากโปรแกรม Arcview และ ชำนาญด้านโปรแกรมขอนหาด ทำให้ได้ นำข้อมูลGIS ได้ครบถ้วน	นายก องค์การบริหารส่วน ตำบล เข้ามา มีส่วนร่วมในการ ขับเคลื่อนใน อนาคต	นำเข้าข้อมูลประชากรลงใน โปรแกรมขอนหาดเสร็จแล้ว และกำลังประสานงาน สำนักงานที่ดินเพื่อดำเนินการ ขยะที่ดินมาถ่าย Scan กำลังบูรณาการฐานข้อมูล GIS กับแผนงานด้านการใช้ พลังงานของตำบล
5. ต.กะปาง อ.ทุ่งสง จ.นครศรีฯ - โปรแกรมขอนหาด - มีโปรแกรม MapWindow - มีแผนที่สภาพถ่ายทางอากาศ 1:4000 - มีร่างว่างที่ดินที่ถ่าย Scan แล้ว	นางสาวสุกัญญา เข้าใจโปรแกรมขอนหาด และโปรแกรม GIS ในเกณฑ์ดี สามารถทำงาน จัดการข้อมูลได้ตาม แผนงาน แต่มีการกิจส่วนตัว มาก	เรียนรู้ด้าน GIS ทั้ง Arcview ชำนาญด้าน โปรแกรมขอนหาด มีร่างว่างที่ดินและ สามารถนำเข้าสู่ ระบบGIS บน โปรแกรม MapWindow GIS ได้	นายกองค์การบริหารส่วน ตำบล เข้ามา มีร่วมงาน ใกล้ชิด	กำลังนำเข้าข้อมูลประชากรลง ในโปรแกรมขอนหาดและ กำลังฝึกการตัดต่อร่างว่างที่ดิน เพื่อทำแผนแม่บทที่ดิน ใช้ข้อมูลของโครงการส่วน หนึ่ง เป็นฐานการยกฐานะจาก อบต.เป็นเทศบาลตำบล
6. ต. บ้านพร้าว อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง - โปรแกรมขอนหาด - มีโปรแกรม MapWindow - มีแผนที่สภาพถ่ายทางอากาศ 1:25000 - มีร่างว่างที่ดินที่ถ่าย Scan แล้ว	นายพิเชษฐ์ เข้าใจ ระบบโปรแกรมขอนหาด และโปรแกรม GIS พอสมควร สามารถกำกับงานได้ มีผู้ช่วยด้านเทคนิค คือนายสันธยา วุ่นบัว ที่มีความชำนาญ คอมพิวเตอร์ดีมาก	เรียนรู้ด้าน GIS ทั้ง Arcview ชำนาญด้าน โปรแกรมขอนหาด มีร่างว่างที่ดินและ สามารถนำเข้าสู่ ระบบGIS บน โปรแกรม MapWindow ได้	เกิด คณทำงาน แก้ปัญหา ที่ดินทุ่งลาน อย นำข้อมูล งานวิจัย ไปใช้ในการ แก้ไขปัญหา ที่ดินทุ่งลาน อยด้วย ระบบGIS ได้ ชั่งขณะนี้ (เดือนสิงหาคม 2551)	นำเข้าข้อมูลประชากรลงใน โปรแกรมขอนหาดและการ ตัดต่อร่างว่างที่ดินเพื่อทำแผนแม่บทที่ดิน นำเสนองานแก้ไข ปัญหาที่ดินทุ่งลาน อยด้วย ระบบGIS ได้ ชั่งขณะนี้ (เดือนสิงหาคม 2551) คณทำงานรัฐและประชาชน กำลังเดินสำรวจเพื่อขึ้น

	ในช่วงหลังของ โครงการฯ นาย พิเชยฐ์ มีภารกิจ ส่วนตัวมาก มีเวลา ให้โครงการน้อย		เป็นรูปธรรม โดยอบต. และจังหวัด สนับสนุน	ทะเบียน นสส(หนังสือสำคัญ ที่หลวง) ของที่ สาธารณรัฐไทย ทุ่งลานโย ^{อญ} เพื่อเริ่มต้นกระบวนการ พิสูจน์สิทธิ์ที่คืนทุ่งลานโย ^{ต่อไป}
พื้นที่ตำบล	ศักยภาพของนักวิจัย ตำบล	ศักยภาพของ เจ้าหน้าที่อบต.	ศักยภาพของ กลไกตำบล	ศักยภาพโดยรวม ผ่าน กิจกรรมของโครงการฯ และ การนำข้อมูลไปใช้พัฒนา ชุมชนท้องถิ่น
7. ท.เข้าไม้แก้ว อ.สีแกะ จ.ตรัง - มีโปรแกรมขอนหาด - มีโปรแกรม Mapwindow - มีแผนที่ภาพถ่ายทาง อากาศ 1:25000	นางสาวจิตตรา เข้าใจ โปรแกรมขอนหาด และโปรแกรม GIS ดี พอสมควร และผ่าน การฝึกอบรมระบบ DSS ที่ คณะ วิทยาศาสตร์ ม. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย 1 ครั้ง	เรียนรู้ด้าน GIS Arcview เรียนรู้ด้านโปรแกรม ขอนหาด แต่ยังขาด การปฏิบัติการจริง	เกิด คณะทำงาน ร่วมของฝ่าย โรงเรียน สถานีอนามัย และสมาชิก อบต. ผู้ใหญ่บ้าน	นำข้อมูลจากการวิจัยไปจัด เวทีเรียนรู้และพัฒนาโครงการ เพื่อเสนอ สสส. 1 โครงการ และคณะทำงานนำข้อมูลไป ใช้ประโยชน์ในส่วนงานของ แต่ละฝ่าย แต่ อบต.ยังไม่เข้า มาส่วนร่วมน้อย เมื่อ เปรียบเทียบกับตำบลอื่นๆ ใน โครงการฯ
8. ต.ท่าข้าม ตรัง อ.ปะเหลียน จ.ตรัง - มีโปรแกรมขอนหาด - มีโปรแกรม MapWindow GIS - มีแผนที่ภาพถ่ายทาง อากาศ 1:25000	นายจรรักษ์ เข้าใจ โปรแกรมขอนหาด และโปรแกรม GIS พอสมควร สามารถ กำกับงานได้ แต่ต้อง ^{ดี} มีผู้ช่วยในการนำเข้า ข้อมูลในโปรแกรม	เรียนรู้ด้าน GIS Arcview เรียนรู้ด้านโปรแกรม ขอนหาด MapWindowGIS ได้ดี แต่นำมาพัฒนา ตนเองน้อย ต้องมี ฝ่ายบริหารกำกับงาน ตลอด	นายก อบต.และ ปลัด อบต. สนับสนุน งานคีมาก คณะทำงาน โครงการนี้ เป็นกลไก ร่วมของ ตำบล มีงาน พัฒนา หลากหลาย	มีการนำข้อมูลจากโครงการฯ ไปบูรณาการกับฐานข้อมูล โครงการอื่นๆ ของตำบล ซึ่ง มีโครงการพัฒนาจากภายนอก เข้ามาร่วมงานในตำบล หลายโครงการฯ บริษัท ปตท. ได้คัดเลือก ตำบลท่าข้าม เป็นหนึ่งใน พื้นที่เป้าหมายโครงการตำบล พอเพียง (ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2551 เป็นต้นไป)
9.ต.ท่าข้าม หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา	นางสาวกัญดา (คน ใหม่) เข้าใจ โปรแกรมขอนหาด	- เชื่อมโยงฐานข้อมูล จาก จปส. ได้กับGIS	คณะทำงาน ตำบลท่าข้าม หาดใหญ่	มีการนำข้อมูลไปบูรณาการใช้ กับข้อมูลอื่นๆ ของ อบต. เพื่อ ^{ดี} ใช้ในการทำแผนพัฒนาชุมชน

- มีโปรแกรม Mapwindow - โปรแกรมขอนหาด - มีแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ 1:4000	และ GIS พoSมควร สามารถกำกับงานได้ มีเจ้าหน้าที่ อบต. เป็นผู้นำเข้าข้อมูล (เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เด็ก ตำบล)	ได้ โดยโปรแกรม ArcviewGIS - จัดการข้อมูลด้วยโปรแกรม MapWindoww ได้	เป็นทีมงานของตำบลที่มีการจัดตั้งมา ก่อนแล้ว	ท้องถิ่น ร่วมกับโครงการที่ อบต. ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกมาก ใช้ข้อมูลบริหารงาน สวัสดิการชุมชน งานพัฒนาชุมชน ได้
พื้นที่ตำบล	ศักยภาพของนักวิจัย ตำบล	ศักยภาพของ เจ้าหน้าที่อบต.	ศักยภาพของ กลไกตำบล	ศักยภาพโดยรวม ผ่าน กิจกรรมของโครงการ และ การนำข้อมูลไปใช้พัฒนาชุมชนท้องถิ่น
10. ต. ควนรู อ.รัตภูมิ จ.สงขลา	นายอัครชัย เข้าใจ โปรแกรม GIS ดี สามารถกำกับงานได้ และสามารถ ปฏิบัติการด้วยตนเอง ได้พอสมควร มี ความร่วมมือดีและมี ความชำนาญ ความพิเศษดีมาก	- ใช้โปรแกรมขอนหาด - เชื่อมโยงฐานข้อมูล จาก จปฐ. ได้กับGIS ได้ - มีแผนแม่บทที่ดิน แล้ว	คณะทำงาน ตำบล รับผิดชอบ งานหลาย ด้าน โดยใช้ แผนแม่บท ตำบล เป็น แกนในการ เกี่ยวกับงาน จัดตั้งสภา องค์กรชุมชน เป็นกลไก ใหม่	- นำเข้าข้อมูลในระบบ GIS ได้ แล้ว และสามารถเชื่อมโยง ฐานข้อมูลจาก จปฐ. กับระบบ GIS ได้ อย่างชำนาญ - นำข้อมูลจากโครงการไปใช้ ประกอบในการทำแผนพัฒนา ตำบลทั้งในส่วนของ อบต. และภาคประชาชน
11. ต.คุหาใต้ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา	นายณรงค์ สุขวัญ เข้าใจโปรแกรมขอนหาด และ GIS พoSมควร สามารถ กำกับงานได้ และสามารถนำเข้า ข้อมูลได้บ้าง แต่ไม่ดีมาก	เรียนรู้ด้าน GIS เรียนรู้ด้านโปรแกรม ขอนหาด และนำเข้า ข้อมูลได้บ้าง กำลังทำแผนแม่บท ที่ดิน โดยใช้ โปรแกรม MapwindowGIS	ใช้ทีมงาน ของชุมชน ดำเนินการ ด้านการด้าน การจัดเก็บ และนำเข้า ข้อมูลใน โปรแกรม ขอนหาดและ GIS	อบต. สนับสนุนงบประมาณ สถานที่ และบุคลากรเพื่อที่ใน การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบล ที่ สถานต่องงานจากโครงการวิจัย นี้ ชัดเจนที่สุด ในจำนวนพื้นที่ 14 ตำบล นำข้อมูลไปขยายผลและ จัดการงานพัฒนา ได้ครบวงจร ทั้งงานแก้ปัญหาที่ดิน ยาเสพ ติด

				เยาวชน อารีฟ สวัสดิการ ชุมชน
12. ต.ชะแส้ อ.สิงหนคร จ.สงขลา - มีโปรแกรมขอนหาด - มีโปรแกรม Mapwindow - มีแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ	นางทิพยรัตน์ เข้าใจ โปรแกรม GIS พอสมควร สามารถ กำกับงานได้ เข้าใจโปรแกรมขอนหาดดี สามารถน่าเข้า ข้อมูลได้ด้วยตนเอง	เรียนรู้โปรแกรม GIS Arcview เรียนรู้โปรแกรม ขอนหาด และ นำเข้าข้อมูล ประชากรได้ พอสมควร ในช่วง หลังเขาร่วมทำงาน น้อย	มีทีมงานของ นายกอบต. ชะแส้ เข้ามา สนับสนุน เป็นหลัก	นำเข้าข้อมูลประชากรใน โปรแกรมขอนหาด และ โปรแกรม MapWindowGIS ประยุกต์ใช้ข้อมูลในการ บริหารงานท่องเที่ยวชุมชน
พื้นที่ตำบล	ศักยภาพของนักวิจัย ตำบล	ศักยภาพของ เจ้าหน้าที่อบต.	ศักยภาพของ กลไกตำบล	ศักยภาพโดยรวม ผ่าน กิจกรรมของโครงการ และ การนำข้อมูลไปใช้พัฒนา ชุมชนท้องถิ่น
13. ต.ละงุ อ.ละงุ จ.สตูล - มีโปรแกรมขอนหาด - มีโปรแกรม Mapwindow - มีแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ 1:25000	นางสาว芳茶ตีมีะ เข้าใจ โปรแกรมขอนหาด และ GIS พอสมควร สามารถทำงานได้ ด้วยตนเอง	เรียนรู้และนำเข้า ข้อมูลใน โปรแกรม GIS Arcview และ MapWindow ได้บ้าง แต่ไม่ชำนาญมาก	เป็น คณะทำงาน ตำบล ที่มี ความสัมพันธ์ กับโครงการ พัฒนา โครงการวิจัย ของ สกอ. และของ NGO หลายองค์กร กลุ่มที่ เกี่ยวข้องกับ โครงการฯ ส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มศตรี	นำเข้าข้อมูลได้ครบถ้วน โปรแกรมขอนหาด โปรแกรม MapWindowGIS และใช้ข้อมูล สนับสนุนการทำงานของ อบต. ได้ในระดับหนึ่งที่ไม่สูง มากนัก ปลดออกต.ตำบลละงุ มี บทบาทสำคัญในการ สนับสนุนและขยายผลการ จัดทำข้อมูลไปสู่พื้นที่ตำบล อื่นๆ ของเครือข่ายปลัด อบต.
14. เทศบาลเมืองสตูล ตำบลพิมาน - มีโปรแกรมขอนหาด - มีโปรแกรม Mapwindow - มีแผนที่ภาพถ่ายทาง	นางสาววนารีย์ ใจ โปรแกรม GIS พอสมควร สามารถ กำกับงานได้ มี ทีมงานสนับสนุนที่ เป็นฝ่าย NGO ของ	เรียนรู้ GIS โปรแกรม Arcview และโปรแกรมขอนหาด แต่ไม่ชำนาญ ในการปฏิบัติการ จริง	เป็น คณะทำงานที่ มีสาย สัมพันธ์กับ งาน NGO มาก ก่อน รวมทั้ง	เป็นฐานข้อมูลที่เป็น ประโยชน์สำหรับเทศบาล เมืองสตูล และองค์กรชุมชน ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งยังไม่มีการ จัดทำมาก่อน

อาคาร 1:25000	วิทยาลัยจัดการทางสังคม	เจ้าหน้าที่มีความชำนาญมาก แต่ฝ่ายบริหารยังไม่สนับสนุนเต็มที่เมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น	ผู้แทนจากกรรมการชุมชน	การต่อยอดการนำโปรแกรมไปประยุกต์ใช้เพื่อบริหารเทศบาลมีความสำคัญ แต่ยังไม่เห็นความก้าวหน้าในส่วนนี้ของฝ่ายเทศบาลเมืองสตูล
---------------	------------------------	--	-----------------------	---

จากข้อมูลในตารางข้างต้น นักวิจัยตำบล ร่วมกับบุคลากรจากอบต./เทศบาลและกลไกคอมมูนิตี้ที่ร่วมกันสร้างขีดความสามารถให้กับพื้นที่ในการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ในภาพรวมของตำบล แบ่งระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามผลสัมฤทธิ์ 12 ประการ ของแผนงานโครงการฯ ด้านพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน คือ

- นำเข้าข้อมูลทะเบียนรายภูรังในโปรแกรมขอนหาด
- นำเข้าข้อมูลในโปรแกรม MapWindowGIS
- มีขีดความสามารถในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลโปรแกรมขอนหาดและ GIS และโปรแกรมจัดการข้อมูลอื่นๆ
- มีการจัดซื้อแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ 1:25000 หรือ 1:4,000
- มีการถ่าย Scan ระหว่างที่คืนเพื่อเตรียมการจัดทำแผนแม่บบที่คืน
- มีบุคลากรจากอปท. หรืออาสาสมัครจากภาคประชาชนรับผิดชอบชัดเจน
- สร้างผู้แทนเข้าร่วมศึกอบรม และศึกษาดูงานตามแผนงาน
- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายบริหาร อปท. ให้ขอบกับวิธีการทำงาน
- มีการจัดเตรียมคอมพิวเตอร์พร้อม
- มีงบประมาณสนับสนุนคณะกรรมการดำเนินการ
- มีการจัดเวทีคืนความรู้ให้กับชุมชน หลังจากกระบวนการจัดการข้อมูลระดับหนึ่ง
- มีการนำข้อมูลจากโครงการฯ ไปใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการตัดสินใจชัดเจนทั้งหมด

จากเกณฑ์ของการได้ผลสัมฤทธิ์ 12 ประการ โครงการฯ แบ่งเกรด 14 พื้นที่ตำบล ออกเป็น

4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่มีความพร้อมสูงมาก สามารถดำเนินงานได้ตามแผนมากที่สุด ทั้ง 12 ข้อ (เกรด A) จำนวน 1 ตำบล ได้แก่ 1.) ตำบลคุหยาใต้
2. กลุ่มที่มีความพร้อมดี (เกรด B) จำนวน 6 ตำบล ได้แก่ 1.) ตำบลนาทราย 2.) ตำบลท่าข้าม หาดใหญ่ 3.) ตำบลขอนหาด 4.) ตำบลควนรู 5.) ตำบลนาหมื่นบุญ 6.) ตำบลเขาไม้แก้ว
3. กลุ่มที่มีความพร้อมพอใช้ได้ (เกรด C) จำนวน 4 ตำบล ได้แก่ 1.) ตำบลละงู

2.) ตำบลหัวไทร 3.) ตำบลกะปาง 4.) เทศบาลเมืองสตูล

4. กลุ่มพื้นที่ที่ต้องการการสนับสนุนเป็นพิเศษ (เกรด D) จำนวน 3 ตำบลได้แก่

1.) ตำบลท่าข้าม ตรัง 2.) ตำบลชะแล๊ 3.) ตำบลบ้านพร้าว

4.2 การจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชน แหล่งข้อมูลครัวเรือนและชุมชนที่โครงการฯ ใช้ ได้แก่ 1.) ข้อมูลจากทะเบียนรายภูร์ 2.) ข้อมูลกลุ่มองค์กรชุมชน 3.) ข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลของอปท. และองค์กรชุมชน 4.) ข้อมูลแผนที่ที่ดินจากสำนักงานที่ดินอำเภอ 5.) ข้อมูลจากแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ 5.) ข้อมูลครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียงจากการสำรวจ 6.) ข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน 7.) ข้อมูลบัญชีรับจ่ายครัวเรือน (ในตำบลละภูและตำบลพิมาน จังหวัดสตูล) และ 8.) ข้อมูลจากแผนแม่บ้านชุมชนระดับหมู่บ้านและตำบล

เมื่อนักวิจัยตำบลและคณะทำงานตำบล รวบรวม สำรวจข้อมูล ทั้ง 8 กลุ่มข้อมูล แล้ว นักวิจัยตำบลและบุคลากรจาก อปท. ได้นำเข้าข้อมูลส่วนใหญ่ลงในโปรแกรมบนหาด โปรแกรมบัญชีรับจ่ายครัวเรือน และโปรแกรมMapWindowGIS เพื่อจัดการ ในระบบฐานข้อมูล ยกเว้น ข้อมูลแบบสอบถามตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงและข้อมูลครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง ส่งให้ทีมผู้ประสานงานกลาง นำเข้าในโปรแกรม SPSS และเชื่อมโยงฐานข้อมูลจากทั้ง 4 โปรแกรมเข้าด้วยกัน โดยหัวหน้าโครงการฯ ทีมนักวิจัยตำบลที่ชำนาญการจากตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าเพยอน จังหวัดพัทลุง และที่ปรึกษาโครงการฯ และข้อมูลแผนแม่บ้านชุมชนระดับหมู่บ้านและตำบล ทำการวิเคราะห์โดยนายนิคม ภู่สกุลสุข ผู้ประสานงานของโครงการฯ

วิธีการศึกษาข้อมูลครัวเรือนและชุมชนของโครงการฯ จึงประกอบด้วย

1. การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุกภูมิภาค
2. การสำรวจข้อมูลด้วยนักวิจัยตำบลและคณะทำงานตำบล
3. การตอบแบบสอบถามของครัวเรือนเป้าหมาย
4. การแปลความข้อมูล การตีความ จากแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ โดยกลุ่มชาวบ้านและนักวิจัยตำบล
5. การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้านการจัดการฐานข้อมูล
6. การอ่าน การวิเคราะห์ข้อมูลแผนแม่บ้านชุมชนระดับตำบล
7. การจัดเวลาที่ประชุม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล (Focus Group)
8. การจัดเวลาที่คืนข้อมูลระดับตำบล เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความแม่นยำของข้อมูล

วิธีการศึกษาข้อมูลทั้ง 8 วิธีดังกล่าว มีเงื่อนไขของความสำเร็จที่สำคัญ คือ จัดการ ความสามารถของนักวิจัยตำบลและการมีส่วนร่วมของคณะทำงานตำบลในกระบวนการจัดเก็บ การสำรวจข้อมูล การจัดเวลาที่ประชุมในระดับพื้นที่ตำบล ซึ่งในช่วง 18 เดือนของการดำเนินงาน

โครงการฯ ความสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านความสามารถของนักวิจัยดำเนินการ มีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ดำเนินการ และความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหลัก

ส่วนขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินงานคือ การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของทุกภาคีการพัฒนาในตำบล และการประเมินสถานภาพความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ของครัวเรือนและตำบลและผลการศึกษาวิจัยเพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ประโยชน์ กำหนดแผนงานพัฒนาในพื้นที่ 14 ตำบลในช่วงระยะเวลา 18 เดือนนี้ โครงการฯ ยังดำเนินการไม่ถึง เพียงแต่ได้ “ 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน ” ออกแบบมาทดลองใช้ในพื้นที่ เป้าหมายของโครงการฯ และรายงานผลสรุปจากการศึกษา “ เปรียบเทียบแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลจากผลผลิตของ 2 ฝ่าย คือแผนแม่บทฝ่ายประชาชนและแผนแม่บทฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการนำพื้นที่ตำบลสู่การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ” ซึ่งจะกล่าวถึงในบทต่อๆไป

ใน “ระหว่างทาง” ของการดำเนินงานโครงการฯนี้ เกิดการพัฒนา Software โปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2 โปรแกรม เพื่อการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชน เพื่อรองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจ คือ โปรแกรมขอนหาดและโปรแกรม MapWindowGIS และโครงการฯได้ขยายความรู้การใช้โปรแกรมทั้งสอง สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรชุมชน ในพื้นที่ เป้าหมายของโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุขภาวะ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และสตูล

การนำความรู้ด้าน Software ของ 2 โปรแกรมคอมพิวเตอร์ไปขยายผลดังกล่าว ส่งผลสะท้อนต่อโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ฯ ด้วย กล่าวคือ ทำให้โครงการฯ ได้เรียนรู้จุดอ่อนของโปรแกรมทั้งสอง ที่ต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ คือ องค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้นด้วย

และผลจากการนำเสนอความก้าวหน้าของโครงการฯ 3 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2550 ณ คณะทรัพยากรธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551 ณ โรงแรมทวินโลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 21-22 กรกฎาคม 2551 ณ โรงแรมรุ่งทิพย์และโรงแรมสินเกียรติธานี

จังหวัดสตูล

โครงการฯ ได้รับข้อแนะนำจากผู้เข้าร่วมประชุมและนักวิชาการ ในเวทีที่ 2 เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551 ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง นำมาปรับปรุงวิธีการทำงานของโครงการฯ โดยเฉพาะ การปรับปรุงแบบสอบถามตามเศรษฐกิจพอเพียง และวิธีการจัดเก็บข้อมูล เปลี่ยนจากวิธีการสัมภาษณ์ ครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย และผู้สำรวจเป็นฝ่ายประเมินและให้คะแนนเอง เป็นวิธีการให้

กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ประเมินตนเอง ตอบแบบสอบถามตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง 17 ข้อ ด้วยตนเอง ทำให้โครงการฯ ต้องขอขยายระยะเวลาการดำเนินงานออกไป 6 เดือน

4.3 การฝึกอบรมและการศึกษาดูงาน เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับทีมนักวิจัย ดำเนินทั้ง 14 พื้นที่ โดยมีการจัดประชุมทีมนักวิจัยดำเนิน 14 ตำบล จำนวนทั้งหมด 13 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ประชุมเมื่อวันที่ 7-8 พฤษภาคม 2550 ณ สำนักงานโครงการฯ ซอย 5 โรงพยาบาลวินโลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการประชุมและฝึกอบรมโปรแกรมขอนหาดด้วย

ครั้งที่ 2 ประชุมเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2550 ณ. โรงพยาบาลสิริราษฎร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสิงขลา

ครั้งที่ 3 ประชุมเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2550 ณ. สำนักงานโครงการฯ ซอย 5 โรงพยาบาลวินโลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการประชุมและฝึกอบรมโปรแกรมขอนหาด

ครั้งที่ 4 ประชุมเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2550 ณ. ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน นครศรีธรรมราช

ครั้งที่ 5 ประชุมเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2550 ณ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) พัทลุง

ครั้งที่ 6 ประชุมเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2550 ณ. บ้านนายอัครชัย ทศกุล ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสสงขลา

ครั้งที่ 7 ประชุมเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2550 ณ. อบต. หัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ครั้งที่ 8 ประชุมเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2550 ณ. บ้านนายอัครชัย ทศกุล อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสสงขลา

ครั้งที่ 9 ประชุมเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551 ณ. คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่

ครั้งที่ 10 ประชุมวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551 ณ โรงพยาบาลวินโลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

ครั้งที่ 11 ประชุมเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2551 ณ. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ครั้งที่ 12 ประชุมเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2551 ณ. บ้านนายอัครชัย ทศกุล อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสสงขลา

ครั้งที่ 13 ประชุมเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2551 ณ กศน. ยะลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ครั้งที่ 14 ประชุมเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2551 ณ โรงพยาบาลสินເກیرติราษฎร์ จังหวัดสตูล

ในการประชุมทีมนักวิจัยแต่ละครั้ง เป็นการติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ 14 ตำบล โดยมีเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญเกิดขึ้นหลายประการ ดังนี้

- การปรับเปลี่ยนตัวนักวิจัยดำเนิน เกิดขึ้นรวม 3 แห่ง คือ 1.) ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากนักวิจัยคนเดิมลาออกไปสมัครทำงานต่างอื่น ที่มีความมั่นคงด้านวิชาชีพมากกว่า แม้ว่าจะเป็นนักวิจัยที่มีฐานความรู้

ด้าน IT ดีมาก แต่ใจไม่รักงานลักษณะนี้ และแทนด้วย “เลขานุการนายก อบต. หัวไทร” มาเป็นนักวิจัยตำบลแทนคนเดิมที่ลาออกไป 2.) ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ออก เพราะ “ตลาดดود” และแทนด้วยทีมงานของ คณะกรรมการตำบล ซึ่งนายก อบต. ท่าข้าม หาดใหญ่ เป็นผู้เสนอและคัดสรร แต่มีเจ้าหน้าที่จาก อบต. ท่าข้าม “คนเดิม” ที่มาทำงานด้าน IT การนำเข้าข้อมูลใน โปรแกรมขอนหาด และโปรแกรม MapWindowGIS

- การปรับปรุงทีมงานวิจัยตำบล เกิดขึ้น 2 พื้นที่ คือ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรับปรุง เพราะต้องการเสริมทีมงานให้เข้มแข็ง นำคนที่มีความรู้ด้าน IT มาเสริมทีม และตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ปรับปรุงเนื่องจากภาระนักวิจัยคลอคลูก ต้องดูแลครอบครัวมาก ไม่มีเวลา ให้กับงานวิจัยมากเหมือนเดิม ต้องนำทีมงานที่มีทักษะด้าน IT มาเสริมทีม แต่ตัวนักวิจัยและคณะกรรมการตำบลยังรับผิดชอบงานอย่างต่อเนื่อง

การประชุม แต่ละครั้งเป็นติดตามสถานการณ์พื้นที่ การติดตามงานของคณะกรรมการ ตำบล ความก้าวหน้าของการนำเข้าข้อมูลในโปรแกรมขอนหาด และโปรแกรม MapWindowGIS การสำรวจข้อมูลศรษรุกิจพอเพียง การจัดการด้านงบประมาณ ของคณะกรรมการตำบล รวมทั้งการจัดเวทีประชุมของคณะกรรมการตำบล

ทางด้านความสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ในส่วนของนักวิจัยที่ร่วมงาน กับฝ่ายเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ มีจำนวน 10 ตำบล ได้แก่ 1.) ตำบลหัวไทร 2.) ตำบลคูหาใต้ 3.) ตำบลควนรู 4.) ตำบลละงู 5.) ตำบลนาทราย 6.) ตำบลพิมาน 7.) ตำบลบ้านพร้าว 8.) ตำบลกะปง 9.) ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ 10.) ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน และนักวิจัยที่มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับบุคลากรจาก อบต. (แม้ว่า นายก อบต. ทั้ง 14 พื้นที่ตำบล จะเห็นชอบในการเข้าไปดำเนินงานในพื้นที่ตำบลนั้นๆ แล้วก็ตาม) จำนวน 4 ตำบล ได้แก่ 1.) ตำบลขอนหาด มีปัญหาในช่วงสองของโครงการฯ (หลังเดือนสิงหาคม 2550) จนไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดศรษรุกิจพอเพียงระดับครัวเรือนของตำบลขอนหาด ให้ ทำให้โครงการฯ ได้ข้อมูล 17 ตัวชี้วัดศรษรุกิจพอเพียง จำนวน 13 ตำบล เท่านั้น แต่นักวิจัยจากตำบลขอนหาด ยังเป็นบุคลากรสำคัญของโครงการฯ ที่ยังคงพัฒนาโปรแกรมขอนหาดอย่างต่อเนื่อง และลงพื้นที่สนับสนุนงานฝึกอบรม การแก้ไขด้านเทคนิคของโปรแกรมขอนหาดในพื้นที่ของเพื่อนนักวิจัยอีก 13 ตำบล (ยกเว้นตำบลขอนหาด) 2.) ตำบลเขาไม้แก้ว 3.) ตำบลชะแล้ 4.) ตำบลนาหมอบุญ

มีการจัดฝึกอบรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โปรแกรมขอนหาด โปรแกรม MapWindowGIS โปรแกรม Arcview โปรแกรมท้องทุ่งไทย โปรแกรม SPSS และการเขียนฐานข้อมูลระหว่าง โปรแกรมต่างๆ รวมทั้งหมด จำนวน 15 ครั้ง

ครั้งแรก ในช่วงวันที่ 7-8 พฤษภาคม 2550 ณ สำนักงานโครงการฯ ซอย 5 โรงพยาบาลวินโลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช

ครั้งที่ 2 วันที่ 17-19 พฤษภาคม 2550 ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

ครั้งที่ 3 วันที่ 23-24 พฤษภาคม 2550 ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

ครั้งที่ 4 วันที่ 7-8 มิถุนายน 2550 ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

ครั้งที่ 5 วันที่ 15 กรกฎาคม 2550 ณ สำนักงานโครงการฯ ซอย 5 โรงพยาบาลวินโลตัส นครศรีธรรมราช

ครั้งที่ 6 วันที่ 13 – 17 กรกฎาคม 2551 ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง อบรมโปรแกรม MapWindowGIS และโปรแกรมแพนทิป้ามี จัดโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (นายณรงค์ คงมาก และที่ปรึกษาโครงการฯ นางสาวอนงค์ หนูด้วง เข้าร่วมฝึกอบรม)

ครั้งที่ 7 วันที่ 5-6 กันยายน 2550 ณ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จังหวัดพัทลุง

ครั้งที่ 8 วันที่ 1 – 2 พฤษภาคม 2550 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ครั้งที่ 9 วันที่ 29 มกราคม – วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2551 อบรมโปรแกรม SPSS

ครั้งที่ 10 วันที่ 4-5 กุมภาพันธ์ 2551 ณ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ อบรมการเชื่อมฐานข้อมูลจากโปรแกรมขอนหาดกับโปรแกรม MapWindowGIS โดยนายวรวุฒิ นาที นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยทักษิณ

ครั้งที่ 11 วันที่ 10 มีนาคม 2551 อบรมการใช้โปรแกรมท้องทุ่งไทยเบื้องต้น ณ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ครั้งที่ 12 วันที่ 17 มีนาคม – 24 เมษายน 2551 อบรมโปรแกรม MapWindowGIS ให้กับนักวิจัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช และเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ณ คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช

ครั้งที่ 13 วันที่ 16-19 พฤษภาคม 2551 อบรมโปรแกรมท้องทุ่งไทย ณ กศน. อำเภอ光学 จังหวัดนครศรีธรรมราช

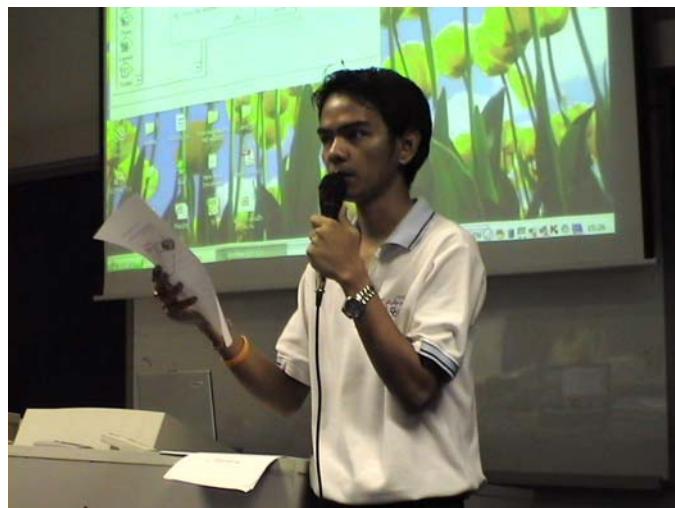
ครั้งที่ 14 วันที่ 24 – 25 มิถุนายน 2551 อบรมโปรแกรมขอนหาดเพิ่มเติม โดยนายแพทิญญา บรรจิด สุขพิพัฒนานนท์ ณ บ้านนายอัครชัย ทศกุล อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ครั้งที่ 15 วันที่ 22- 25 สิงหาคม 2551 อบรมการเชื่อมฐานข้อมูลจากโปรแกรม SPSS กับโปรแกรม MapWindowGIS ณ บ้านนายสนธยา วุ่นบัว ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

นอกจากการฝึกอบรมจำนวน 15 ครั้ง ที่ทีมนักวิจัยและ/หรือ หัวหน้าโครงการฯ นี้ นายชื่น พิพิธเพ็ง นักวิจัยจากตำบลขอนหาด และนางสาวอนงค์ หนูด้วง จาก กศน. อำเภอ และนักวิจัยจากตำบลต่างๆ ได้เข้าร่วมรับการฝึกอบรมโปรแกรมขอนหาด โปรแกรม MapWindowGIS และ

โปรแกรมการจัดการข้อมูล อย่างเป็นทางการ ตามที่ได้รายงานมาแล้ว นั้น ทีมนักวิจัยจาก 14 พื้นที่ กลุ่มย่อยๆ รวมตัวกัน 1-2 คน ยังได้เดินทางไปขอคำแนะนำจากนักวิชาการ จากรัฐเชี่ยวชาญ ด้าน GIS จากมหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา และ จากราชวิทย์บริการ สุภาพัฒน์ ด้าน โปรแกรมขอนหาด รวมแล้วอีกไม่น้อยกว่า 30 ครั้ง ในระยะเวลา 18 เดือนที่ผ่านมา

การสำรวจความรู้ เติมเต็มความรู้ ด้าน IT ของทีมนักวิจัย 14 พื้นที่ จึงเติมไปด้วยความ คึกคัก มีชีวิตชีวา และนักวิจัยเกือบทุกคนลงทุนซื้อคอมพิวเตอร์แบบพกพา(โน๊ตบุ๊ค) เพื่อสะดวก ในการเรียนรู้และการเข้ารับการฝึกอบรมทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

รูปที่ 27 อาจารย์วรวุฒิ นาที นักวิชาการด้าน GIS จากมหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา ที่ปรึกษาคนสำคัญของโครงการฯ

การจัดประชุมร่วมกับภาคีการพัฒนา จำนวนทั้งหมด 6 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2550 ณ ศala กลางจังหวัดนครศรีธรรมราช มีนายวิชัย ทองสงค์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นประธานที่ประชุม นำเสนอความก้าวหน้าของการจัดการข้อมูลด้วยโปรแกรมขอนหาดจากผลการดำเนินงานที่ดำเนินขอนหาด ดำเนินหัวไทร

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2550 ณ ศala กลางจังหวัดสงขลา มีนายประยงค์ รัตนพันธ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เป็นประธานการประชุม นำเสนอความก้าวหน้าของโครงการฯ โดยนำเสนอประสบการณ์จากดำเนินความรู้และดำเนินคุณภาพได้

ครั้งที่ 3 วันที่ 23 สิงหาคม 2550 ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ มี ดร.สุธีระ ประเสริฐสารพ์ และ ดร.สมยศ ทุ่งหว้า เป็นประธาน

ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2550 ณ โรงแรมเจ.บี.หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา นำเสนอผลงานวิชาการเรื่องโปรแกรมขอนหาด โดยนายแพทย์บาร์เจิด สุขพิพัฒนานนท์และนายชั่น ทิพย์เพ็ง

ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551 ณ โรงแรมทวินโลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรองผู้อำนวยการ สกอ. 2 ท่าน ผู้แทนภาคีการพัฒนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 14 ตำบล และนักวิชาการจาก 5 จังหวัดเข้าร่วมประชุม โดยผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช นายวิชัย ทองสังค์ เป็นประธาน

ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 21-22 กรกฎาคม 2551 ณ โรงเรียนรุ่งทิพย์และโรงแรมสินเกียรติธานี จังหวัดสตูล มีผู้อำนวยการสกอ. รองผู้อำนวยการ สกอ. นักวิชาการส่วนกลาง รองผู้ว่าราชการ จังหวัดสตูล และผู้แทนภาคีการพัฒนาในจังหวัดสตูล เข้าร่วมประชุมฟังการนำเสนอ

จัดงานนิทรรศการเผยแพร่ผลงานโครงการฯ ในงานเทศกาลเดือนสิงหาคม จังหวัดนครศรีธรรมราช ในวันที่ 9- 15 ตุลาคม 2550 ณ สนามหน้าศาลากลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการค้านระบบสนับสนุนการตัดสินใจและงานประชุมวิชาการระบบเกณฑ์แห่งชาติ ครั้งที่ 4 ในจังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 25 – 27 พฤษภาคม 2551 โดยมีนายแพทย์บาร์เจิด สุขพิพัฒนานนท์ เดินทางไปร่วมประชุมพร้อมด้วยนายณรงค์ คงมาก

รูปที่ 28 รศ.ดร.อรรถชัย จินตะเวช ผู้ประสานงาน สำนักประสานงานเครือข่ายวิจัยและพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้จัดหลักสูตรฝึกอบรม และศึกษาดูงานภาคเหนือ 3-10 มีนาคม 2551

4.4 การศึกษาดูงานในพื้นที่ภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 3-10 มีนาคม 2551 โดยมีผู้แทนคณะกรรมการตำบลและผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจาก 14 ตำบล ร่วมเดินทางศึกษาดูงานด้านการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจและการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ซึ่งได้รับการประสานงานการจัดหลักสูตรการศึกษาดูงานและการฝึกอบรมโดย รศ.ดร.อรรถชัย จินตะเวช สำนักประสานงานเครือข่ายวิจัยและพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งการศึกษาดูงานครั้งนี้มีการปรับเปลี่ยนจากกำหนดการเดิมที่วางแผนการดูงานการพัฒนาระบบ GIS ระดับจังหวัด ที่จังหวัดสุพรรณบุรี แต่เนื่องจากได้รับคำแนะนำและข้อเสนอจาก สกว.รวมทั้งคณะกรรมการ 14 ตำบล ให้ศึกษาดูงานระบบการจัดการข้อมูลและระบบสนับสนุนการตัดสินใจในระดับพื้นที่ “ตำบล น่าจะเหมาะสมกว่า จังหวัด” และการปรับเปลี่ยนพื้นที่ดูงานครั้งนี้ งบประมาณที่โครงการจัดไว้ในแผนงานไม่เพียงพอ ต้องขอรับการสนับสนุน สมทบทาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 14 ตำบล ในรูปแบบของการชำระค่าลงทะเบียนการฝึกอบรมและการเดินทางศึกษาดูงานเป็นหนึ่งในกิจกรรมการฝึกอบรม โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช รับเป็น “องค์กรเจ้าภาพจัดฝึกอบรม รับค่าลงทะเบียนจากเพื่อนๆ อบต.ทั้ง 13 ตำบล รวมเป็นเงินประมาณ 120,000 บาท สมทบทบงบประมาณที่โครงการจัดไว้ 100,000 บาท” ทำให้การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานครั้งสำคัญนี้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างน่าชื่นชม โดยเฉพาะต้องชื่นชม อบต.นาทราย นายบุญ

โดย ศุขบำเพ็ญ นักวิจัยตำแหน่งทราย และ นายนิคม ภู่สกุลสุข ที่ร่วมกันวางแผนดำเนินงาน ทำให้งานใหญ่ กิจกรรมสำคัญของโครงการฯครั้งนี้ ประสบผลสำเร็จอย่างน่าพอใจ

รูปที่ 29 คณะผู้แทนจาก 14 ตำบล และทีมสนับสนุนจาก สกอ. เดินทางศึกษาดูงานศูนย์เรียนรู้ ตำบลแม่ปีปอง อำเภออยลักษณ์ ที่ปรับограмห้องทุ่งไทย เพื่อบริหารวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ผลิตกระเทียมโภนดอง

ผลลัพธ์สำคัญที่ได้จากการศึกษาดูงานภาคเหนือครั้งนี้ คือ “สร้างความมั่นใจในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ในพื้นที่ระดับ ตำบลในภาคใต้” เพื่อจากการเรียนรู้กระบวนการพัฒนาทั้งในช่วงหลักสูตรการบรรยายใน ห้องประชุมที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และการลงพื้นที่ ร่วมเรียนรู้กิจกรรมในระดับตำบลทุกพื้นที่นั้น คณะทำงานจาก 14 ตำบลจาก 5 จังหวัดภาคใต้ ได้เปรียบเทียบกับศักยภาพของพื้นที่ตำบลใน ภาคใต้กับภาคเหนือ พบว่า “จัดความสามารถของพื้นที่หลายแห่งในภาคใต้ มีเพียงพอที่จะก้าวไป ให้ทันกับการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ในพื้นที่ภาคเหนือได้”

บทที่ 5

ผลการศึกษาวิจัย

5.1 ทิศทางการพัฒนาสู่เศรษฐกิจพอเพียง: จากแผนแม่บทชุมชนตำบลกับแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงการฯ ทำการศึกษาเปรียบเทียบปริมาณของโครงการพัฒนาที่เข้ามายัง “เศรษฐกิจพอเพียง” ในพื้นที่ 14 ตำบล จากข้อมูลในแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล ที่จัดทำโดยภาคประชาชน กับ ข้อมูลแผนในข้อบัญญัติรายจ่ายงบประมาณประจำปี ที่จัดทำโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยวิธีการศึกษาจากเอกสารแผนแม่บทของทั้ง 2 ส่วน มีผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

5.1.1 เศรษฐกิจพอเพียงในแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล มีผลการศึกษาดังนี้

1.) กระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล พื้นที่นำร่อง

เมื่อศึกษาถึงกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน จะมีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นกับการออกแบบกระบวนการพื้นที่ อย่างเช่น

จาก Power Point ของ เครือข่ายแผนแม่บทชุมชน 4 ภาค ที่ได้นำเสนอในเวที การขับเคลื่อนแผนชีวิตรชุมชนภาคใต้ เมื่อวันที่ 7 - 9 ธันวาคม 2549 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคใต้ ต.ไสใหญ่ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช ได้ออกแบบไว้ 4 กระบวนการใหญ่ คือ

กระบวนการที่ 1

- การค้นหาแกนนำ
- การจุดประกายความคิดในแผนชุมชนให้กับแกนนำ
- การศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชน

กระบวนการที่ 2

- การสำรวจข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูล
- การศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กระบวนการที่ 3

- การยกร่างแผนฯ
- การประชาพิจารณ์แผน

กระบวนการที่ 4

- การนำแผนสู่การปฏิบัติ
- การประเมินผลและ องค์ความรู้

เอกสารกระบวนการเรียนรู้สู่ยุทธศาสตร์ชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต้โครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แผนแม่บทชุมชน(ตำบลคลองป่า อ.ทุ่งสง ตำบลนาทราย อ.เมืองนคร และตำบลนาหมอบุญ อ.จุฬาภรณ์ เป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายของ 80 ตำบลในขณะนี้ จำแนกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก คือ

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกผู้นำชุมชนเป็นคณะกรรมการระดับตำบล โดยการได้มาส่วนใหญ่เน้นผู้ที่สมัครใจ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมและจัดทำข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำแผนแม่บทชุมชน ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและการเห็นชอบร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 เวทีตำบล เพื่อประชาสัมพันธ์ กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ยกระดับความรับรู้ไปสู่แผนของเครือข่ายตำบลและกระตุ้นให้เกิดคิดทบทวนและปรับปรุงแผน

เอกสารแผนแม่บทชุมชน ตำบลเลขไม้แก้ว อำเภอสีแก้ว จ. ตรัง กล่าวถึงขั้นตอนและกระบวนการทำงานเพื่อจัดทำแผนชุมชนไว้ 8 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 จัดตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอ โดยนายอำเภอออกคำสั่งแต่งตั้ง องค์ประกอบคณะกรรมการทำงาน มีหน่วยงานและภาคประชาชนในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 จัดตั้งคณะกรรมการระดับตำบล โดยการจัดประชุมเวทีทำความเข้าใจในระดับตำบล เพื่อค้นหาคณะกรรมการระดับตำบล ร่วมกันของชาวบ้านในตำบลหรือตัวแทนที่เข้าร่วม

ขั้นตอนที่ 3 จัดตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน โดยการจัดประชุมเวทีทำความเข้าใจระดับหมู่บ้าน เพื่อค้นหาคณะกรรมการระดับหมู่บ้านร่วมกันของชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านหรือตัวแทนที่เข้าร่วมประชุม

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บข้อมูลครัวเรือนและชุมชน ในแต่ละหมู่บ้านนี้ คณะกรรมการมีศักยภาพที่แตกต่างกัน จำต้องมีการปรับเปลี่ยนและหนุนเสริมคนทำงานใหม่เข้าไปช่วยเหลือ

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปข้อมูลครัวเรือนและชุมชน โดยสรุปเป็นข้อมูลหมู่บ้าน รวบรวมทุกหัวข้อทุกประเด็นที่เป็นข้อมูลของหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 6 การจัดประชาพิจารณ์ข้อมูลหมู่บ้านและแผนแม่บทหมู่บ้าน ให้บุคคลฯ ประเด็นสำคัญที่ได้ประมวลจัดเก็บมาไว้ร่วมกันวิเคราะห์ถึง ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข

ขั้นตอนที่ 7 การบูรณาการแผนในระดับตำบล โดยการนัดหมายเวทีบูรณาการเป็นแผนระดับตำบลและการประชาพิจารณ์ในระดับ

ขั้นตอนที่ 8 เวทีระดับตำบลขยายผลให้พื้นที่อื่นทราบ

2.) องค์ประกอบและสาระสำคัญของแผนแม่บทชุมชนในระดับตำบล

การจัดทำแผนแม่บทชุมชนในระดับตำบล มีองค์ประกอบหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มากมาย แต่ในที่นี่ จะหยิบยกในประเด็นที่สำคัญๆ ของการจัดทำและสาระของแผนชุมชน คือ

1. แผนนำชุมชนในพื้นที่

เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้นำ สามารถแยกได้ดังนี้

- เป็นผู้นำที่มีบทบาทในกลุ่มกิจกรรมหรือองค์กรชุมชน องค์กรใดองค์กรหนึ่งในพื้นที่ตำบล
- เป็นผู้รู้ เป็นผู้นำทางความคิด รอบรู้เรื่องราว เหตุการณ์ความเคลื่อนไหวในสังคม มีความสัมพันธ์กับโลกกว้าง
- มีทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหลาย ๆ ด้าน เช่น ขยายพันธุ์ไม้ หมอยา หมอนวด ช่างตีเหล็ก หอผ้า ทำปูยัน้ำชีวภาพ การทำบัญชี การบริหารจัดการการประสานงานภายนอก เป็นต้น
- เมื่อได้ผู้นำในแต่ละตำบลแล้วก็ให้มีการซักซ้อมความเข้าใจ และเลือกประธานคณะทำงานระดับตำบล

2. วิทยากรกระบวนการที่ทำหน้าที่อี้อ่าน่วย จัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

วิทยากรกระบวนการ เป็นกลุ่มคณะบุคคลที่มีบทบาทในการสร้างความเข้าใจถึงกระบวนการจัดทำแผน ดำเนินการในเวที กระตุ้น ส่งเสริม ใช้การตั้งคำถาม ให้เกิดการคุยนัด การค้นหาในสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหา ต้องการหรือควรจะรู้ และการหาวิธีการทำงานต่างๆ คณะทำงานระดับตำบล

3. การจัดเวทีชุมชน

เวทีชุมชน จะมีแบบไหนอย่างไร ขึ้นอยู่กับการตกลงหรือการสนับสนุนจากวิทยากรกระบวนการหรือความพร้อมของกลุ่มเป้าหมายที่จะตกลงกัน ในเวทีชุมชนการที่มีบุคคลที่เกี่ยวข้องในครั้งนั้นๆ เข้ามาร่วม จะส่งผลทำให้เวทีดังกล่าว ได้รับการสนับสนุนจากผู้ติดตามที่ไม่ได้รับการจัดทำแผน แต่เป็นกลุ่มคนที่สนใจในเรื่องนี้ หรือเป็นกลุ่มคนที่ต้องการรับรู้ผลลัพธ์ที่ได้รับ

4. การศึกษาดูงานตัวอย่างต้นแบบ

พื้นที่การดูงาน อาจมีทั้งในช่วงก่อนการทำแผน หรือระหว่างการจัดทำแผน และบางครั้งเป็นหลังการทำแผนแล้ว สิ่งสำคัญของการดูงานตัวอย่างต้นแบบ จะได้ทั้งวิธีคิด วิธีการ ผลลัพธ์ที่เกิด ทั้งจากที่สำเร็จหรือล้มเหลว ก็ได้

5. การจัดทำข้อมูล ข้อมูลแบ่งเป็น 4 กลุ่ม

- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน คือ ข้อมูลที่นำมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลหมู่บ้าน ของตนเองและข้อมูลที่อยู่ ที่องค์กรบริหารส่วนตำบล
- ข้อมูลปัญหาและสาเหตุ คือ ข้อมูลที่มีการนำเสนอจากทุกหมู่บ้านที่ไม่ใช่การจัดทำรายการปัญหาแต่เป็นกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ

- ข้อมูลชุมชนต้นแบบ เน้นให้เกิดการเรียนรู้ วิธีคิด วิธีการจัดการรูปแบบกิจกรรมของชุมชนต้นแบบ
  - ข้อมูลศักยภาพของชุมชน ประกอบด้วย ผู้รู้หรือคน ความรู้ ทรัพยากรถผลิต องค์กรชุมชน

3.) เกณฑ์การวิเคราะห์กระบวนการแผนชุมชนระดับตำบลของเกรด A, B และ C ในพื้นที่

ศึกษา

แผนชุมชนในแต่ละพื้นที่นั้น มีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ กระบวนการจัดทำของพื้นที่นั้นๆ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจัดเกรดของแผนชุมชนล่าสุดในพื้นที่โดยการเทียบเคียงกันในพื้นที่ศึกษาพบว่า มีอยู่ 3 ระดับเกรดคือ

1. รูปเล่มของแผนชุมชน

- 1.1 มีเนื้อหาครบสมบูรณ์ (3 คะแนน)
- 1.2 มีเนื้อหาระดับปานกลาง (2 คะแนน)
- 1.3 มีเนื้อหาระดับต้องปรับปรุง/ยังไม่จัดทำหรือมีรูปเล่ม (1 คะแนน)

2. คณะกอลไกการจัดทำแผนชุมชน

- 2.1 มีความหลากหลายในชุมชนร่วมดำเนินการ (3 คะแนน)
- 2.2 กลไกส่วนใหญ่เป็นภาคชาวบ้าน (2 คะแนน)
- 2.3 ส่วนใหญ่เป็นกลไกภาคราชการหรือภาคีอื่นดำเนินการให้ (1 คะแนน)

3. การบูรณาการแผนชุมชนกับภาคี

- 3.1 มีการบูรณาการกับหน่วยอปท. และหน่วยงานภาคีอื่นๆ (3 คะแนน)
- 3.2 มีการบูรณาการกับภาคีเดียว (2 คะแนน)
- 3.3 ยังไม่มีการบูรณาการ (1 คะแนน)

4. การนำแผนสู่การปฏิบัติ

- 4.1 แผนงาน / โครงการจากแผนชุมชนส่วนใหญ่ได้นำไปปฏิบัติ (3 คะแนน)
- 4.2 แผนงาน/โครงการจากแผนชุมชนมีบางส่วนได้นำไปปฏิบัติ (2 คะแนน)
- 4.3 แผนงาน/โครงการส่วนใหญ่ยังไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติ (1 คะแนน)

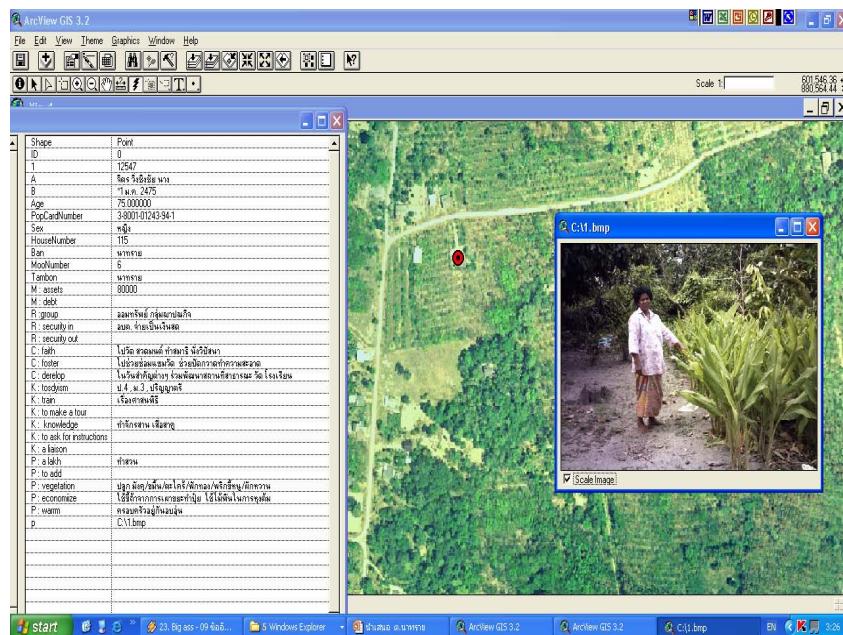
ในพื้นที่ศึกษา 14 ตำบล เมื่อนำเกณฑ์ความสมบูรณ์ของแผนชุมชน จากคุณลักษณะ 4 ด้านไปเทียบเคียงให้คะแนน โดยภาพรวมแล้ว สามารถจัดเกรดความสมบูรณ์ของแผนชุมชนระดับตำบลใน 14 พื้นที่ตำบล ดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงคะแนนความสมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล ที่ทำโดยภาคประชาชน

พื้นที่ตำบล	รูปเล่ม แผน ชุมชน	กลไกการ ทำแผน	การบูรณา การแผน	การแปลง แผนสู่การ ปฏิบัติ	รวม คะแนน และจัด เกรด ของ แผน	ลำดับ ความ สมบูรณ์ ของแผน แม่บท	ลำดับ ความ สมบูรณ์ ปรับ ใหม่
1. ต.พิมาน (เทศบาลสตูล)	2	2	1	2	7	10	10
2. ต.ชะಡี	3	3	3	2	11	2	2
3. ต.ท่าข้าม สงขลา	3	3	3	3	12	1	1
4. ต.หัวไทร	1	2	1	2	6	12	12
5. ต.ท่าข้าม ตรัง	2	2	1	2	7	10	11
6. ต.เข้าไม้แก้ว	2	2	2	2	8	5	6
7. ต.ควนรู	2	3	2	2	9	4	4
8. ต.นาหมองบุญ	2	2	2	2	8	5	5
9. ต. ขอนหาด	3	2	3	2	10	3	3
10. ต.กะปาง	1	1	1	2	5	5	7
11. ต.นาทราย	2	2	2	2	8	5	8
12. ต.บ้านพร้าว	2	2	2	2	8	5	9
13. ต.คูหาใต้	1	1	1	1	4	13	14
14. ต.ละงู	1	1	1	1	4	13	13

จากข้อมูลในตาราง แบ่งกลุ่มระดับความสมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล ได้ 3 กลุ่ม คือ

- ก. แผนชุมชนระดับตำบลที่อยู่ในระดับดี- เกรด A (คะแนน 9-12) จำนวน 4 ตำบล ประกอบด้วย 1.) ตำบลควนรู 2.) ตำบลจะแล 3.) ตำบลท่าข้าม หาดใหญ่ 4.) ตำบลหนองหาด
- ข. แผนชุมชนระดับตำบลที่อยู่ในระดับปานกลาง- เกรด B (ได้คะแนน 5-8) จำนวน 8 ตำบล ประกอบด้วย 1.) ตำบลเขาไม้แก้ว 2.) ตำบลพิมาน(เทศบาลเมืองสตูล) 3.) ตำบลหัวไทร 4.) ตำบลท่าข้าม ตรัง 5.) ตำบลบ้านพร้าว 6.) ตำบลนาหมอนอุญ 7.) ตำบลนาทราย 8.) ตำบลลักษณะ
- ก. แผนชุมชนระดับตำบลที่อยู่ในระดับต้องปรับปรุงหรือไม่มีแผนชุมชน - เกรด C (ได้คะแนน 1-4) จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ 1.) ตำบลละจุ 2.) ตำบลคูหาใต้

รูปที่ 30 การเก็บข้อมูลครัวเรือนกรณีศึกษา ตำบลนาทราย เพื่อนำข้อมูลมาயกร่าง
ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง ระดับครัวเรือน

ตารางที่ 5.2 : ประเมินที่ยอมรับความพึงพอใจต่อที่ดำเนินการตามที่ตั้งใจไว้

ตารางที่ 5.2 ประเมินเพื่อสำรวจความพึงพอใจต่อที่ดำเนินการตามที่ตั้งใจไว้ที่ศึกษาที่สังกัดองค์กรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ก่อให้พึงพอใจ

คุณลักษณะ	ทักษะ	ชีวะแล้ว	ความรู้	เมื่อ	เข้า	ท่า	หัว	หมาย	หมาย	กษ	ขอน	น้ำ	รวม	คิดเห็น
บุคลิกภาพ	บ.สังชา	บ.สังชา	สังชา	ตตด	บุญ	บุญ	หัวร	หมาย	หมาย	บก	หด	พร้าว	รวม	โครงการ
	ก 47	ก 48	ก 45	ก 47	ก 47	ก 47	ก 47	ก 48	ก 48	ก 44	ก 44	ก 45		
1. ล้านวิชาความรู้	3	6	5	4	1	2	6	1	3	3	2	2	38	3
2. ด้านคุณธรรม	0	3	1	3	2	3	1	1	2	0	0	1	17	8
3. ด้านความพอประมาณ	8	3	5	3	3	1	3	0	2	1	3	1	32	6
4. มีหัวหน้า	4	3	4	6	5	4	8	1	5	2	2	0	44	2
5. ภูมิคุณในการทำงาน	2	3	2	9	5	3	5	3	1	1	1	1	36	5
6. ภูมิคุณในการสังคม	1	1	5	12	4	5	3	2	2	0	1	1	37	4
7. ภูมิคุณในการวางแผนการร่วม	0	6	2	4	0	2	3	2	1	0	0	1	21	7
8. ภูมิคุณในการตั้งเป้าหมาย	2	16	1	6	4	9	11	6	1	1	5	1	63	1
รวม	20	41	23	47	20	29	39	16	17	8	14	8	282	
คิดเห็นที่โครงการ	6	2	5	1	6	4	3	8	7	10	9	10		

หากข้อมูลในตารางข้างต้น พบฯ...

1. พื้นที่ระดับตำบล ที่ได้จัดทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล มี 11 ตำบล จาก 14 ตำบล โดยในปี 2544 มี 3 ตำบลประกอบด้วย ตำบลท่าข้าม จ.ตรัง ตำบลหนองหาด จ.นครศรีธรรมราช และ ตำบลนาทราย จ.นครศรีธรรมราช ในปี 2545 มี 2 ตำบล ประกอบด้วยตำบลควนวู จ.สงขลา และ ตำบลบ้านพร้าว(ยังไม่มีรูปเล่มในขณะนี้) จ.พัทลุง ในปี 2547 มี 5 ตำบลประกอบด้วยตำบลท่าข้าม จ. สงขลา เทศบาลเมืองสตูล จ.สตูล ตำบลหัวไทร จ.นครศรีธรรมราช ตำบลกะปาง จ.นครศรีธรรมราช และ ตำบลเขาไม้แก้ว จ.ตรัง ส่วนปี 2548 มี 2 ตำบลประกอบด้วยตำบลจะแล้ จ.สงขลา และ ตำบลนาหมอบุญ จ.นครศรีธรรมราช

สำหรับตำบลที่มีการจัดทำแผนแม่บทชุมชนแต่ไม่มีรูปเล่มคือตำบลคูหาใต้ที่ได้จัดทำในปี 2548 และ ตำบลที่ยังไม่มีการจัดทำแผนระดับตำบลเป็นเพียงการจัดทำแผนชุมชนในระดับหมู่บ้านคือ ตำบลละงู โดยเป็นการจัดทำแผนระดับกลุ่มของชาวประมงพื้นบ้านอย่างเดียวเท่านั้น

2. เมื่อพิจารณาโดยรวมดูจะพบว่า ใน 12 ตำบลที่ศึกษาซึ่งมีการจัดทำแผนแม่บทชุมชน ระดับตำบลนั้น มี 282 โครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีโครงการที่มีการเรียง ตามลำดับคือ

ลำดับที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 63 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 44 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 38 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 37 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 36 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 32 โครงการ
ลำดับที่ 7 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 21 โครงการ
ลำดับที่ 8 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 17 โครงการ

3. เมื่อพิจารณาแผนชุมชนระดับตำบล พบฯ ตำบลที่มีจำนวน โครงการสะท้อนพฤติกรรม เศรษฐกิจพอเพียง มีลำดับความน่าสนใจดังนี้

ลำดับที่ 1 ตำบล/เทศบาลเมืองสตูล	จำนวน 47 โครงการ
ลำดับที่ 2 ตำบล.จะแล้	จำนวน 41 โครงการ
ลำดับที่ 3 ตำบล.หัวไทร .	จำนวน 9 โครงการ
ลำดับที่ 4 ตำบล..ท่าข้ามตรัง	จำนวน 29 โครงการ
ลำดับที่ 5 ตำบล. ควนวู	จำนวน 23 โครงการ
ลำดับที่ 6 ตำบลเขาไม้แก้วและท่าข้ามสงขลา	จำนวน 20 โครงการ
ลำดับที่ 7 ตำบลนาหมอบุญ	จำนวน 17 โครงการ
ลำดับที่ 8 ตำบล นาทราย	จำนวน 16 โครงการ

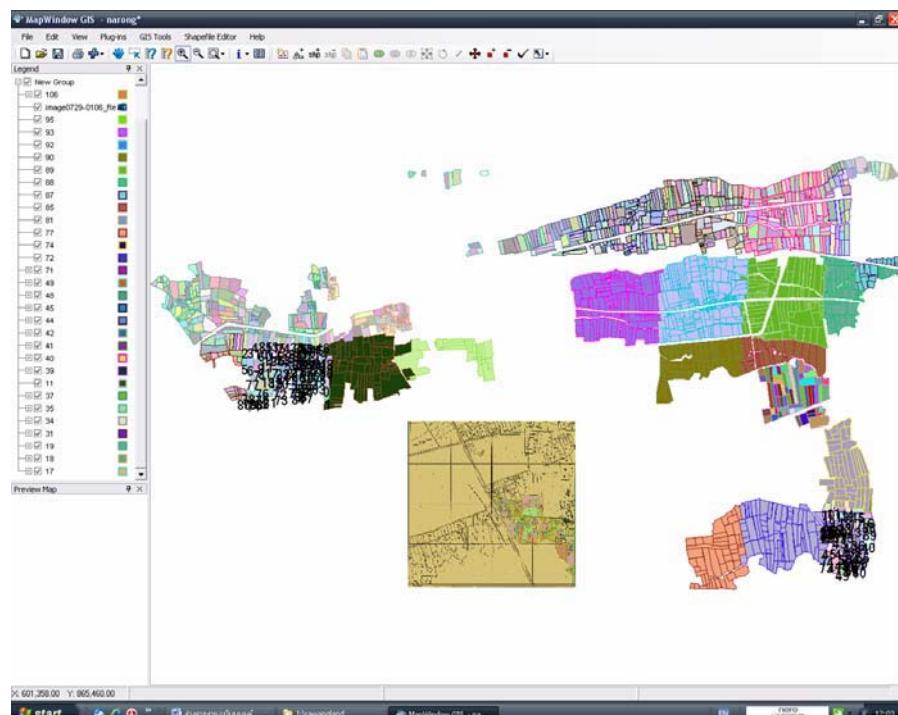
ลำดับที่ 9 ตำบลขอนหาด

จำนวน 14 โครงการ

ลำดับที่ 10 ตำบลบ้านพร้าวและกะปาง

จำนวน 8 แผนงาน

ทั้งนี้ ตำบลบ้านพร้าว จำแนกออกเป็นแผนงานหลัก และมีแนวทางการแก้ปัญหารองรับไว้อีกด้วย

รูปที่ 31 การใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศและภาพถ่ายระวางที่ดิน แก้ปัญหาที่ดินทุ่งลานโย
ในตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ตารางที่ 5.3 : แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่ลงทะเบียนแนวทาง

การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พื้นที่ตำบลท่าข้าม อําเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปี 2547

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	3	1. ฝึกอบรมและศึกษาดูงานของกลุ่มต่างๆ 2. หลักสูตรท้องถิ่น 3 โรงเรียนผู้นำเกษตรกร/ศูนย์ศึกษาและพัฒนาตำบล
2. ด้านคุณธรรม	0	ไม่มี
3. ด้านความพอประมาณ	8	1. โรงสีข้าวกล้องขนาดเล็ก 2. ผลิตยาสมุนไพร สมุนไพรน้ำยาล้างจาน ยาสีฟัน 3. สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย 4. การเลี้ยงสัตว์ 5. การเพาะเห็ด 6. โรงงานผลิตอาหารสัตว์ 7. ผ้าบาติก 8. การแปรรูปผลผลิตถั่วลิสง มัน กล้วย
3. ด้านความมีเหตุผลเชิงวิทยา	4	1. ปลูกผักปลูกผลสารพิษในครัวเรือน 2. โรงทำหมม/ผลิตภัณฑ์นมถั่วเหลือง 3. ปลูกผักบุ้งในนา 4. ร้านค้าชุมชนและเครื่องข่าย
4. ด้านวัตถุ	2	1. กองทุนส่งเสริมอาชีพ 2. จัดทำไร่นาสวนผสม
5. ด้านสังคม	1	1. กองทุนสวัสดิการชุมชน
6. ด้านวัฒนธรรม	0	ไม่มี
7. ด้านสิ่งแวดล้อม	2	1. ผลิตน้ำมันใบโอดีเซล 2. แหล่งน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมและการเกษตร 3. โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 4. ผลิตปุ๋ยชีวภาพและสมุนไพรจากแมลง 5. ธนาคารขยะมูลฝอย
รวม	20	

แผนชุมชนระดับตำบลท่าข้าม จังหวัดสงขลา ในจำนวน 20 โครงการ พนวจ มีจำนวนโครงการ ที่ สะท้อนแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 8 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 0 โครงการ
ลำดับที่ 7 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 0 โครงการ

ตารางที่ 5.4 : แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่สะท้อนแนวทาง

การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พื้นที่ตำบลจะนะ ปี 2548

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1.ด้านวิชาความรู้	6	1.การเดินสำรวจจัดทำแผนที่คนดี 2.สถานีวิทยุชุมชน 3.ห้องสมุด / ศูนย์เรียนรู้ 4.มัคคุเทศก์ห้องถิน 5.ส่งเสริมนักวิจัยห้องถิน 6.โครงการหลักสูตรชະແດ້ສຶກໝາ
2.ด้านคุณธรรม	3	1.การปฏิบัติธรรมพัฒนาจิต 2.ค่ายพักแรมและจริยธรรม 3.ค่ายเยาวชนอนุรักษ์ป่าชายเลน
3.ด้านความพอประมาณ	3	1.การปลูกผักครัวเรือน 2.เลี้ยงปลาในนาข้าว 3.ไร่นาสวนผสม
4.มีเหตุผลอธิบาย	3	1.การผลิตแก๊สชีวภาพในครัวเรือน 2.ตลาดนัดสินค้าเกษตรตำบลจะนะ 3.เกษตรอินทรีย์ชະແດ້

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
5.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	3	1.ออมทรัพย์วันละบาท 2.ธนาคารดำเนินธุรกรรม 3.ส่งเสริมกลุ่มอาชีพในตำบล
6.ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	1	1.การพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมช่วยฝึกทะลสารส่งข่าว
7.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	6.	1.ครูภูมิปัญญาห้องถิน 2.การอุดหนุนศิลปินพื้นบ้าน/ศูนย์วัฒนธรรมตำบล 3.งานประจำปีต่างๆประจำตำบล/ชุมชน 4.การขอนร้อย 500 ปี ชาดี 5.ภูมิปัญญาห้องถินเพื่อการเรียนรู้ 6.การแข่งขันกีฬาพื้นบ้านกลุ่มน้ำทะลสาร
8.ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	16	1.การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณโบราณสถานวัดชะแล๊ด 2.พืชสุดนาขว 3.ครัวเรือนถูกสุขลักษณะ 4.แนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ป่าชายเลนพืชพันธุ์และสัตว์น้ำ 6.คลองสวางน้ำใส 7.ชาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติป่าชายเลน 8.ชุมชนปลูกด้วย 9.ป่าชุมชน 10.การจัดระบบนำเสียครัวเรือนและชุมชน 11.การพัฒนาแหล่งนำ้ในพื้นที่ 12.การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลชะแล๊ด 13.การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเด็ก เยาวชน สร้างและคนชรา 14.การรักษาโดยแพทย์แผนไทย 15.ส่งเสริมและป้องกันไข้เลือดออกจากการตรวจสุขภาพหัวหน้าครอบครัว 16.การตรวจสุขภาพหัวหน้าครัวเรือน
รวม	41	

**แผนชุมชนระดับตำบลที่ 41 โครงการ พบว่า มี จำนวนโครงการ ที่สะท้อน
แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้**

ตำบลที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 16 โครงการ
ตำบลที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 6 โครงการ
ตำบลที่ 2 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 6 โครงการ
ตำบลที่ 3 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 3 โครงการ
ตำบลที่ 3 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 3 โครงการ
ตำบลที่ 3 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 3 โครงการ
ตำบลที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัตถุ	จำนวน 3 โครงการ
ตำบลที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 1 โครงการ

ตารางที่ 5.5 : แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่สะท้อนพุทธิกรรม

การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พื้นที่ตำบลควนรู อ.รัตภูมิ จ.สงขลา ปี 2545

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1.ด้านวิชาความรู้	5	1.ศูนย์การเรียนรู้ห้องสมุดชุมชน 2.วิทยุชุมชน 3.หอกระจายข่าว 4.การฝึกอบรมอาชีวศึกลุ่มสตรีเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม 5.เวทีประชาคม
2.ด้านคุณธรรม	1	1.กีฬาต้านยาเสพติดและเยาวชนกับการกีฬา
3. ความพอประมาณ	5	1.เลี้ยงไก่พื้นบ้าน 2.การเกษตรแบบยั่งยืน 3.เลี้ยงวัวพื้นบ้าน 4.การทำจกรสาบ 5.แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
4.ด้านความมีเหตุผลอธิบาย	4	1.ร้านค้าชุมชน 2.เลี้ยงวัวพื้นบ้าน 3.การทำจกรสาบ 4.การปลูกผักปลอดสารพิษ

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
5.ด้านวัตถุ	2	1.กองทุนการศึกษาของเยาวชน 2.กองทุนพัฒนาอาชีพ
6.ด้านสังคม	5	1.กลุ่มเยาวชนรักษ์ถิ่น 2.กิจกรรมผู้สูงอายุ 3.สวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม 4..พัฒนาองค์กรและเครือข่าย 5.ขัดสิ่นยาเสพติด
7.ด้านวัฒนธรรม	2	1.ทำนัมพื้นบ้าน 2.ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น
8.ด้านสิ่งแวดล้อม	1	1.อนุรักษ์ทรัพยากรชุมชน
รวม	22	

แผนชุมชนระดับตำบลลพบุรี จ.สangkhla ในจำนวน 22 โครงการ พนวจ มี จำนวนโครงการ ที่สะท้อน แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 5 โครงการ
ลำดับที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 5 โครงการ
ลำดับที่ 1 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 5 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านความมีเหตุผล	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัตถุ	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางสิ่งแวดล้อม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 1 โครงการ

ตารางที่ 5.6 แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่สะท้อนแนวทาง

การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พื้นที่เทศบาลเมืองสตูล จังหวัด สตูล ปี 2547

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	4	1. หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน 2. อบรมหมอบิน หมอนวดในชุมชน 3. ห้องสมุดชุมชน 4. การเก็บข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน
2. ด้านคุณธรรม	3	1. ค่ายเยาวชน 2. ลานกีฬาในชุมชน 3. กีฬาชุมชนสัมพันธ์
3. ด้านความพอประมาณ	3	1. การเข้าพั้นที่ ทำหมากกระปีyeah 2. ส่งเสริมกลุ่มอาชีพสมุนไพร, สวนสมุนไพร 3. การแปรรูปผลิตภัณฑ์จาก/ใบจาก/ลูกจาก/น้ำตาลจาก
4. ด้านเหตุผลเชิงนโยบาย	6	1. จัดทำผังชุมชนใหม่ 2. ปรับปรุงระบบจราจร 3. ประชุมประจำเดือนของชุมชนและผู้นำชุมชน 4. ตลาดนัดชุมชนริมทางชุมชน 5. การเลี้ยงปลาในกระชัง 6. ส่งเสริมการทำนมท้องถิ่น
5. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	9	1. จัดระเบียบการเข้าออกอยู่อาศัยในชุมชน 2. กองทุนสนับสนุนรายได้ 3. กองทุนผู้สูงอายุ 4. การพัฒนาและส่งเสริมกลุ่มอาชีพ 5. กองทุนสวัสดิการผู้เสียชีวิต 6. กองทุนผ้าขาว 7. บ้านมั่นคง/ท่องเที่ยว 8. กองทุนยา 9. กองทุนการศึกษาเด็กเรียนดี แต่ยากจน

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
6.ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	2	1.ส่งเสริมพัฒนากลุ่มองค์กรในชุมชน 2.การพัฒนาและส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์
7.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	4	1.การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและโบราณสถาน 2.ศูนย์วัฒนธรรมชุมชน 3.ส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม 4.การเข้าสู่นักท่องเที่ยว
8.ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	6	1.การเก็บข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน 2.ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น น้ำเสีย สัตว์มีพิษ 3. พัฒนาส่งเสริมป่าจากริมคลองตาก – ยาย, คลองม้ามังกร 4..แปลงสาธิตพันธุ์ไม้ป่าชายเลน 5..ปลูกไม้ตามแนวถนน 6.เรือน้ำที่ยวตามคลองในชุมชนและเอกสารการท่องเที่ยวชุมชน
รวม	37	

แผนชุมชนระดับเทศบาลเมืองสตูล ในจำนวน 37 โครงการ พบว่า มี จำนวนโครงการ ที่สะท้อน พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัตถุ	จำนวน 9 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 2 โครงการ

ตารางที่ 5.7 : แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่สะท้อนพฤติกรรม
การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
พื้นที่ตำบลเข้าไม้แก้ว จังหวัดตรัง ปี 2547

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	1	1. ฝึกทักษะพัฒนาฝีมือแรงงาน(ช่างยนต์เล็ก, กรีดยาง ส่งเสริมเด็กเรียนดีแต่ยากจน)
2. ด้านคุณธรรม	2	1. ส่งเสริมด้านศาสนา คุณธรรมและจริยธรรม 2. ศาสนานำสังคม
3. ด้านความพอประมาณ	1	1. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
4. ด้านความมีเหตุมีผล	3	1. ลดต้นทุนการผลิต(ปุ๋ยชีวภาพ) 2. พัฒนาด้านประมงพื้นบ้าน 3. ร้านค้าชุมชน
5. ภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ	5	1. ส่งเสริมการออม การลดรายจ่ายในครัวเรือน 2. พัฒนาระบบทุนและสวัสดิการ(กองทุนกู้ยืม) 3. จัดหาที่ดินทำกินให้แก่ผู้ไม่มีที่ดิน 4. พัฒนาอาชีพเดิมหลัก(ปลาในกระชัง, หอย เลี้ยงปลาในบ่อเลี้ยงวัว 5. ส่งเสริมการแก้ปัญหาหนี้นอกรอบ
6. ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	4	1. แก้ปัญหาน الجن เศยสา ล้าบาก 2. การแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย 3. การช่วยเหลือคนชรา พิการ ที่ช่วยตัวเองไม่ได 4. ส่งเสริมอุปกรณ์กีฬาในหมู่บ้าน
7. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	0	ไม่มี
8. ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	4	1. ป่าชายเลนและการจัดการที่ยั่งยืน 2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3. การแก้ปัญหาโรคเรื้อรัง 4. ส่งเสริมอุปกรณ์กีฬาในหมู่บ้าน
รวม	20	

แผนชุมชนระดับตำบลเพื่อเพียง จ.ตรัง ในจำนวน 20 โครงการ พบว่า มีจำนวนโครงการ ที่สะท้อน พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒน	จำนวน 5 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 7 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 0 โครงการ

ตารางที่ 5.8 : แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่สะท้อนพฤติกรรม

**การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
พื้นที่ตำบลท่าข้าม จังหวัดตรัง ปี 2544**

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1.ด้านวิชาความรู้	2	1.อบรมกำหนายชาวบ้านและกฎหมายชีวิตประจำวัน 2.ห้องสมุดประชาชน
2.ด้านคุณธรรม	3	1.จัดกิจกรรมทางศาสนา 2.ส่งเสริมการกีฬาในหมู่บ้าน เช่น สนามเด็กเล่น การแข่งขันกีฬาภายในหมู่บ้านบ้านและระหว่างหมู่บ้าน 3.อบรมชีวจงกลุ่มเกษตรเลี้ยงกุ้งนำน้ำเสียก่อนปล่อยทิ้ง
3. ด้านความพอประมาณ	1	2.แปรรูปผลผลิตทางการประมง
4.ด้านเหตุผลอธิบาย	4	1.ประชาพิจารณ์โครงการพัฒนาหมู่บ้านและแผนพัฒนา หมู่บ้าน 2.การจัดตั้งตลาดกลางรับซื้อผลผลิตชุมชน 3.การเลี้ยงสัตว์น้ำ 4.ส่งเสริมร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์หมู่บ้าน
4.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒน	3	1.การส่งเสริมและสนับสนุนกองทุนประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน 2.ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ เช่น มีศูนย์พัฒนาอาชีพ อบรมงานฝีมือ จัดทำพันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์ 3.กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
5.ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	5	1.สวัสดิการเด็กและคนชรา 2.ส่งเสริมการต่อต้านยาเสพติด 3.เผรังค์โครงการต่อต้านยาเสพติด 4.ส่งเสริมเครือข่ายต่อต้านยาเสพติด 5.ส่งเสริมสืบพอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาศิลปะ
6.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	2	1.จัดกิจกรรมวันสำคัญทางประเพณี 2.ส่งเสริมสืบพอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาศิลปะ
7.ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	9	1.การเพิ่มพันธสัตว์น้ำในทะเล แหล่งน้ำธรรมชาติและอนุรักษ์ที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเล 2.ส่งเสริมสร้างจิตสำนึกรักษาป่าชายเลน 3.อนุรักษ์พันธุสัตว์น้ำ 4.กันป่าชายเลนเป็นพื้นที่ห้ามล่าสัตว์ 5.อบรมชีวจังกุ่มเกย์ตรเลี้ยงกุ้งนำบั้นน้ำเลี้ยงก่อนปล่อยทิ้ง 6.ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ยืนต้น 7.เตรียมภัย การจัดเก็บขยะ 8.ประกวดบ้าน ร้านค้าเด่น รณรงค์สับปด้าห์ความสะอาด หมู่บ้าน 9.สร้างพื้นที่เคนหอยและเคนปลิงทะเลเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว 10.กำจัดโรคไข้เลือดออก 11.การเพิ่มพันธสัตว์น้ำทะเล
รวม	29	

แผนชุมชนระดับตำบลทำข้าม จ.ตรัง ในจำนวน 29 โครงการ พนวจมีจำนวนโครงการ ที่สะท้อน พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

- สำคัญที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 9 โครงการ
- สำคัญที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม จำนวน 5 โครงการ
- สำคัญที่ 3 โครงการทางด้านความมีเหตุนิ่มลด จำนวน 4 โครงการ
- สำคัญที่ 4 โครงการทางด้านคุณธรรม จำนวน 3 โครงการ

ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒน จำนวน 3 โครงการ

ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม จำนวน 2 โครงการ

ลำดับที่ 5 โครงการทางด้านวิชาความรู้ จำนวน 2 โครงการ

ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม. จำนวน 2 โครงการ

ตารางที่ 5.9 : แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่สําทํอนพุทธิกรรม

การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พื้นที่ตำบลหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2547

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1.ด้านวิชาความรู้	6	1.การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน 2.หอกระจายข่าว 3.ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 4.โรงเรียนเกษตรกร 5.ฝึกอบรมและดูงานด้านอาชีพ 6.การให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพ
2.ด้านคุณธรรม	1	1.สร้างจิตสำนึกในเยาวชนและประชาชน
3.ด้านความพอประมาณ	3	1.สนับสนุนแพทย์แผนไทย 2.การปรับปรุงพันธุ์ข้าว 3.การเลี้ยงโคพื้นเมืองหรือลูกผสม
4.ด้านเหตุผลอธิบาย	8	1.โรงสีข้าวชุมชนครบวงจร 2.เสริมปรับปรุงไร่นาสวนผสม 3.ศูนย์รวมพันธุกรรมพืช 4.การปรับปรุงประสิทธิภาพการปลูกข้าว 5.การปรับปรุงไร่นาสวนผสม 100 ไร่ 6.การต่อยอดการเลี้ยงปลาพื้นบ้านน้ำจืด 7.การผลิตปุ๋ยหมัก(ต่อยอด) 8.โรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ
5.ภูมิคุ้มกัน.ด้านวัฒน	5	1.ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตการเกษตร 2.โรงผลิตอาหารสัตว์ 3.โรงงานผลิตเส้นขนมจีน 4.กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 5.การเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย แก้ปัญหาความยากจน

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
6.ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	3	1.ส่งเสริมการรวมกลุ่ม 2.รณรงค์ปัญหายาเสพติด/กีฬาด้านยาเสพติด 3.กิจกรรมยามว่างให้แก่เยาวชน
7.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	3	1.สร้างจิตสำนึกในด้านประเพณีวัฒนธรรม 2.ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น 3.การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย
8.ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	11	1.การป้องกันกำจัดยุงลาย 2.การทำวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า 3.การกำจัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้อง 4.การปรับปรุงแหล่งน้ำ 5.กู้มอนุรักษ์แหล่งน้ำ 6.ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติบริเวณคลองพระราชดำริและหัวไทร – ปากพนัง 7.พื้นที่เขตกรามพันธ์สัตว์น้ำและพันธุ์พืชในคลองพระราชดำริ 8.การจัดระบบกำจัดน้ำเสียจากการเกษตร 9.ศูนย์ออกกำลังกายหมู่บ้าน 10.การป้องกันกำจัดยุงลาย 11.การทำวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
รวม	39	

แผนชุมชนระดับตำบลลหุวไทร ในจำนวน 39 โครงการ พนวจ มีจำนวนโครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 11 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 8 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 6 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 5 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 1 โครงการ

ตารางที่ 5.10 : แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่สะท้อนพฤติกรรม

**การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
พื้นที่ตำบลลหุวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2545**

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1.ด้านวิชาความรู้	1	1.ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพ 2.อบรมให้ความรู้การรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชน
2.ด้านคุณธรรม	1	1.วันสำคัญทางศาสนา
3.ด้านความพอประมาณ	0	ไม่มี
4.ด้านความมีเหตุมีผล	1	จัดตั้ง สนับสนุนกลุ่มกิจกรรมต่างๆในชุมชน
5.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	3	1.อาหารสัตว์, 2.สนับสนุนเงินทุน,สถานที่จำหน่ายสินค้า 3.โรงสีชุมชน
6.ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	2	1.จัดตั้ง สนับสนุนกลุ่มกิจกรรมต่างๆในชุมชน 2.ส่งเสริมผู้ด้อยโอกาส คนชรา คนพิการ
7.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	2	1.อนุรักษ์พื้นที่วัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.สนับสนุนการจัดงานประจำปี

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
8.ภูมิคุ้มกัน.ด้านสิ่งแวดล้อม	6	1.ปัจจัยชีวภาพ 2..โรงฆ่าสัตว์ที่ถูกกฎหมาย 3.รณรงค์และจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม 4.เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและบำบัดน้ำเสีย 5.สนับสนุนการออกกำลังกาย 6.ควบคุม ป้องกันโรคสัตว์ – โรคคน
รวม	16	

แผนชุมชนระดับตำบลนาทราย จ.นครศรีธรรมราช ในจำนวน 16 โครงการ พนวจ มีจำนวนโครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 6 โครงการ

ลำดับที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัตถุ จำนวน 3 โครงการ

ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม จำนวน 2 โครงการ

ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม. จำนวน 2 โครงการ

ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล จำนวน 1 โครงการ

ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านคุณธรรม จำนวน 1 โครงการ

ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านวิชาความรู้ จำนวน 1 โครงการ

ลำดับที่ 5 โครงการด้านความพอประมาณ จำนวน 0 โครงการ

ตารางที่ 5.11 :แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่สะท้อนพฤติกรรม

การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พื้นที่ตำบลนาหมื่นบุญ จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2548

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1.ด้านวิชาความรู้	3	1.การพัฒนาศักยภาพผู้นำองค์กรและชุมชน 2.ศูนย์เรียนรู้ระดับตำบล/ชุมชน 3.การศึกษาดูงาน
2.ด้านคุณธรรม	3	1.อบรมศีลธรรม 2.กำหนดเขตอภิภัตาน 3.การแข่งขันกีฬาประจำปี

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
3.ด้านความพอประมาณ	2	1.การเลี้ยงวัวพื้นบ้าน เป็ด ไก่ไก่,ไก่พื้นบ้าน,หมูคุรบวงจร เลี้ยงปลา 2.การปลูกพืชไม้ผล,พืชไร่,ทำนาข้าว
3.ด้านความเหตุผลเชิงบวก	5	1.การปลูกสมุนไพร 2.โรงผสมอาหาร, ปุ๋ยชีวภาพ, แปรรูปไม้ย่างพารา, โรงสีชุมชน, แปรรูปเนื้อสัตว์ 3.ลานค้าชุมชน 4.ปั้มน้ำมันชุมชน 5.การผลิตเครื่องแกง
4.ภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ	1	1.การจัดการทุนและหนี้
5.ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	2	1.การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น 2.การจัดสวัสดิการสมาชิกในกลุ่ม
6.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	1	1.ส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น
7.ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	1	1.ชนาการขยะ
รวม	17	

แผนพัฒนาระดับตำบลอนามัยอนุญ จำนวน 17 โครงการ พนวจ มี จำนวนโครงการ ที่ลงทะเบียน พฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

- ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล จำนวน 5 โครงการ
- ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านวิชาความรู้ จำนวน 3 โครงการ
- ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านคุณธรรม จำนวน 3 โครงการ
- ลำดับที่ 3 โครงการด้านความพอประมาณ จำนวน 2 โครงการ
- ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม จำนวน 2 โครงการ
- ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัตถุ จำนวน 1 โครงการ
- ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม. จำนวน 1 โครงการ
- ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 โครงการ

ตารางที่ 5.12 : แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่สะท้อนพฤติกรรม

**การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
พื้นที่ตำบลกะปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2547**

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1.ด้านวิชาความรู้	3	1.อุบรมการกรีดยาง 2.อุบรมและให้ความรู้ในการประกอบอาชีพเสริม 3.การประกอบอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
2.ด้านคุณธรรม	0	ไม่มี
3.ด้านความพอประมาณ	1	1.การผสมปุ๋ยใช้เอง
4.ด้านความมีเหตุมีผล	2	1.การปรับปรุงคุณภาพยางแพน 2.การป้องกันและกำจัดโรคหน้ายาง
4.ภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ	1	1.การออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน
5.ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	0	ไม่มี
6.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	0	ไม่มี
7.ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	1	1.การรณรงค์ ป้องกันกำจัดโรคพิษสุนัขบ้า
รวม	8	

**แผนชุมชนระดับตำบลกะปาง ในจำนวน 8 โครงการ พบว่า มี จำนวนโครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรม
เศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้**

- ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านวิชาความรู้ จำนวน 3 โครงการ
- ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล จำนวน 2 โครงการ
- ลำดับที่ 3 โครงการด้านความพอประมาณ จำนวน 1 โครงการ
- ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัตถุ จำนวน 1 โครงการ
- ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 โครงการ
- ลำดับที่ 5 โครงการทางด้านคุณธรรม จำนวน 0 โครงการ
- ลำดับที่ 6 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม จำนวน 0 โครงการ
- ลำดับที่ 6 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม. จำนวน 0 โครงการ

ตารางที่ 5.13 : แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่สะท้อนพฤติกรรม
การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
พื้นที่ตำบลขอนหาด จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี2544

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1.ด้านวิชาความรู้	2	1.ศูนย์การศึกษาและพัฒนาตำบลในด้านต่างๆ(ประสานอาชีพ,วัฒนธรรมท้องถิ่น,ภูมิปัญญาท้องถิ่น,ถ่ายทอดเทคโนโลยี,พัฒนาเด็ก คนชรา คนพิการ) 2.เวทีชาวบ้าน,
2.ด้านคุณธรรม		ไม่มี
3.ด้านความพอประมาณ	3	1.การพัฒนาฐานอาชีพเดิม(ทำนา,ไร่นาสวนผสม,ปลาน้ำร่องสวนและนาข้าว) 2.การแปรรูปผลผลิต(ปูยอัดเม็ด,อาหารสัตว์,โรงน้ำปลา,แปรรูปพริก,แปรรูปกล้วย,แบ่งขนมจีน,ยาสาระผสม,สา่น,ยาสีฟัน, 3.แปรรูปกระจุด,ขนมจากข้าว,ข้าวซ้อมนึ่อ,แปรรูปปลา
3.ด้านความมีเหตุผล	2	1.สมุนไพรเพื่อสุขภาพ 2.การทำแผนชุมชน
4.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	1	1.การพัฒนาอาชีพร่อง(ปลูกพริก,ผักปลอกสารพิษ,ไก่พื้นเมือง,เป็ดเทศ,สมุนไพร,วัวพื้นบ้าน
5.ภูมิคุ้มกัน.ด้านสังคม	1	1.ร้านค้าชุมชน
6.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม		ไม่มี
7.ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	5	1.พัฒนาบุคลอกวัชพืชในแหล่งน้ำขนาดเล็ก 2.อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ 3.ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน 4.ปรับปรุงดินเปรี้ยว 5.เพาะพันธุ์พืชสมุนไพร,กล้าไม้
รวม	14	

แผนชุมชนระดับตำบลของนหад จ.นครศรีธรรมราช ในจำนวน 14 โครงการ พบว่า มีจำนวนโครงการที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 5 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 0 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 0 โครงการ

ตารางที่ 5.14 :แผนงาน / โครงการ / กิจกรรมจากแผนชุมชนระดับตำบลที่สะท้อนพฤติกรรมการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบลบ้านพร้าว จังหวัดพัทลุง ปี 2544

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
1.ด้านวิชาความรู้	2	1.แผนการผลิตด้านการเกษตร 2.แผนการเรียนรู้
2.ด้านคุณธรรม	1	1.แผนแก้ปัญหา夷เสพติด
3.ด้านความพอประมาณ	1	1.การแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร
4.ด้านความมีเหตุมีผล	0	ไม่มี
4.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	1	1.แผนการตลาด
5.ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	1	1.แผนการมีส่วนร่วมต่อองค์กรและเครือข่าย
6.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	1	1.แผนการออม/ทุนสวัสดิการ
7.ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	1	1.แผนสิ่งแวดล้อม /มลพิษ
รวม	8	

แผนชุมชนระดับตำบลบ้านพร้าว จ.พัทลุง ในจำนวน 8 แผนงาน พนว่า มีจำนวน/แผนงานโครงการที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 0 โครงการ

5.1.2 แผนพัฒนาตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.) กระบวนการจัดทำแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ อปท. มีการจัดทำแผน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารงาน การบริหารงบประมาณ และการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น แผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในพื้นที่ จะมีอยู่ 3 แผนคือ

1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนดังกล่าว ระยะเวลา 3 – 5 ปี โดยแต่ละท้องที่เป็นผู้กำหนด การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ใช้เวทีการทำประชาคม แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจะประกอบไปด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านต่างๆ แนวทางการพัฒนา แผนงาน โครงการพัฒนาของแต่ละยุทธศาสตร์

2. แผนพัฒนาสามปี ของตำบลหรือเทศบาล เป็นแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของอปท. ระยะเวลา 3 ปี โดยมีการทบทวนแผนทุกปี วัตถุประสงค์เพื่อเป็นเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาและสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ อิกทั้งยังเป็นการจัดเตรียมโครงการต่างๆ ไว้ให้พร้อมที่จะบรรจุในเอกสารแผนงบประมาณประจำปีของอปท. และนำไปปฏิบัติได้ทันที การจัดทำแผนพัฒนาสามปี เริ่มจากคณะกรรมการพัฒนาอบต/เทศบาล ร่วมกับประชาคมตำบลและหน่วยงานกำหนดประเด็นหลักของการพัฒนา ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมาย รวมทั้ง สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและชุมชน นำข้อมูลพื้นฐานจากการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการทำแผนสามปี มีระยะเวลาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 30 มิถุนายน ของปี

3. แผนการดำเนินงานประจำปี หรือข้อมูลภารกิจเรื่องงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ โดยทั่วไปปีงบประมาณ จะเริ่มต้นในวันที่ 1 ตุลาคม – 30 กันยายน ของปีดังไป เช่น แผนงบประมาณประจำปี 2552 จะเริ่มตั้งแต่ วันที่ 1 ตุลาคม 2551 – 30 กันยายน 2552 เป็นต้น ระยะเวลาการจัดทำแผนฯต้องแล้วเสร็จภายในวันที่ 15 สิงหาคมของปี โดยเริ่มจากคณะกรรมการสนับสนุนการทำแผนพัฒนา ตำบล/เทศบาล รวบรวมแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการในพื้นที่ จัดทำกร่างแผนดำเนินงาน แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาองค์กรบริหารตำบล/เทศบาลพิจารณา ในกระบวนการพิจารณาของ สภาองค์กรบริหาร มี 3 วาระ โดยวาระที่ 1 รับหลักการ วาระที่ 2 การแปรผูัตติ และวาระที่ 3 อนุมัติ เมื่อผ่านการอนุมัติทางอปท. ส่งเรื่องให้ทางจังหวัดเห็นชอบและทางอปท. ประกาศใช้ต่อไป

2.) องค์ประกอบและสาระสำคัญของแผนข้อมูลยุทธิ์ของ อปท.ว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปี

1. การประมาณการรายรับ และรายจ่าย ซึ่งมีทั้งการตั้งงบแบบขาดดุล เกินดุล หรือสมดุล ตามแต่ละพื้นที่ประเมินและกำหนดตนเอง

2. แผนงานด้านรายจ่าย โดยทั่วไปแล้ว เป็นไปตามกรอบที่ทางราชการกำหนดไว้ แผนงานด้านต่างๆ ในองค์กรท้องถิ่นจะมีการกำหนดหน่วยงานใดเป็นเจ้าของแผนงานใด ทั้งนี้ขึ้นกับการจัดองค์กรและโครงสร้างภายใน และขนาดของอปท. ว่าเป็นขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ หรือเทศบาลตำบล เมือง หรือนคร

แผนดังกล่าวประกอบด้วย

1. แผนงานบริหารทั่วไป
2. แผนงานการรักษาความสงบภายใน
3. แผนงานการศึกษา
4. แผนงานสาธารณสุข
5. แผนงานสังคมสงเคราะห์
6. แผนงานเคหะชุมชน
7. แผนงานการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
8. แผนงานการศาสนาและนันทนาการ
9. แผนงานอุตสาหกรรมและการโยธา
10. แผนงานการเกษตร
11. แผนงานการพาณิชย์
12. แผนงานงบกลาง
13. แผนเฉพาะสถานที่นานาชาติ

จากตารางที่ 5.15 พบว่าแนวองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล ในพื้นที่ศึกษา 11 พื้นที่ มีจำนวน 269 โครงการ ที่ลงทะเบียนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง เรียงตามลำดับคือ

ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 58 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 53 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 42 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 36 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 31 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 30 โครงการ
ลำดับที่ 7 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 12 โครงการ
ลำดับที่ 8 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 9 โครงการ

**ตารางที่ 5.16 : แผนงานโครงการกิจกรรมจากแผน อบต./เทศบาลที่สะท้อน การพัฒนาตาม
แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพื้นที่ ตำบล ท่าข้าม สงขลา ปี 2548**

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	7	1. การฝึกอบรม สัมมนาและศึกษาดูงานของกลุ่momทรัพย์ 2. การฝึกอบรม สัมมนาและศึกษาดูงานด้านสาธารณสุข 3. ศึกษาดูงานการศึกษาครูผู้ช่วยและกรรมการศูนย์เด็กเล็ก 4. การสัมมนาและศึกษาดูงานส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มอาชีพ 5. โครงการศูนย์คอมพิวเตอร์ตำบลท่าข้าม 6. การศึกษาส่งเสริมทักษะของเด็กนักเรียน 7. การฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานด้านการศึกษา
2. ด้านคุณธรรม	4	1. กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ 2. กิจกรรมวันผู้สูงอายุ 3. โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม หมู่ที่ 5 4. การแข่งขันกีฬาสันทนาการ
3. ด้านความพอประมาณ	3	1. กลุ่มเครื่องแกง/สมุนไพร 2. การผลิตข้าวซ้อมมือผู้สูงอายุ 3. โรงผลิตปุ๋ยชีวภาพ
4. ความมีเหตุมีผล	4	1. ตลาดนัดชุมชนตำบลท่าข้าม 2. ผู้ตัดก geleนท์ จปสฯ ในการประกอบอาชีพ 3. อุปกรณ์กีฬา ¹ 4. กิจกรรมสันทนาการ โรงเรียน ประณมศึกษาตำบล
5. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒ	5	1. กองทุนส่งเสริมอาชีพ 2. กองทุนส่งเสริมอาชีพ สร้างงานและรายได้ 3. กองทุนพระครูปนาทธรรมคุณเพื่อคุณธรรมและจริยธรรม 4. กองทุนจัดสวัสดิการชาวบ้าน 5. กองทุนธนาคารชุมชน
6. ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	1	1. กิจกรรมส่งเสริมสถาบันครอบครัว
7. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	3	1. กิจกรรมงานวันเด็กแห่งชาติ 2. การอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คนครึ่งโนราห์ 3. วัดและสำนักสงฆ์ในเขตตำบล

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
8. ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	2	1. การปลูกต้นไม้ของโรงเรียน 2. ป้ายเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
รวม	29	

จากตารางที่ 5.16 แสดงให้เห็นว่า แผนอnobt. ท่าข้าม จังหวัดสระบุรี ในจำนวน 29

โครงการ มี โครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 7 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 5 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 1 โครงการ

ตารางที่ 5.17 แผนงานโครงการกิจกรรมจากแผนอnobt. /เทศบาลที่สะท้อน การพัฒนาตาม

แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ ตำบล ชะแล็ป ปี 2549

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	8	1. ฝึกอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน 2. โครงการจัดทำแผนพัฒนาตำบล 3. ส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพอบต. 4. โครงการระบบเครือข่ายสารสนเทศ 5. โครงการประกวดพืชผลทางการเกษตรและผลผลิตตำบล 6. โครงการระบบเครือข่ายสารสนเทศ 7. โครงการค่ายลูกเสือและศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน 8. โครงการสนับสนุนการศึกษาสำหรับนักเรียนเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
2. ด้านคุณธรรม	7	1. กิจการงานรัฐพิธีและประเพณีต่างๆ 2. โครงการแข่งขันกีฬาตبارกีฬาตبارก 3. โครงการส่งเสริมหัตถกรรม 4. โครงการแข่งขันกีฬาเรียน 5. โครงการประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษี 6. โครงการจัดแข่งขันกีฬา อบต. ด้านยาเสพติด 7. โครงการแข่งขันมาราธอนกีฬาด้านยาเสพติด
3. ด้านความพอประมาณ	1	1. โครงการส่งเสริมและสนับสนุนอาชีพทางการเกษตร (ปลูกผักสวนครัว)
4. มีเหตุมีผล	2	1. โครงการเพิ่มผลผลิตข้าว (เกษตรอินทรีย์) 2. โครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็ก
5. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒ	1	1. โครงการค่าครองชีพชั่วคราว
6. ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	3	1. รณรงค์และป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด 2. ป้องกันและรักษาความสงบต่ำบล 3. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่ำบล
7. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	1	1. โครงการภูมิทัศน์ล้านนาวนธรรม
8. ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	2	1. โครงการเปิดงานโลกทะเลสาบ 2. โครงการป้องกันและกำจัดโรคพิษสุนัขบ้า
รวม	25	

จากตารางที่ 5.17 แสดงให้เห็นว่า แผนอบต. ฯ แล้ว จังหวัดสหลา ในจำนวน 25 โครงการ มี จำนวนโครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 8 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 7 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 3 โครงการ

ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 1 โครงการ

ตารางที่ 5.18: แผนงานโครงการกิจกรรมจากแผนอบต/เทศบาลที่สะท้อน การพัฒนาตาม

แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ ตำบลคลองน้ำ ปี 2546

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	6	1. การอบรม สัมมนาปลัด อบต. 2. การฝึกอบรมอาสาสมัคร 3. การฝึกอบรม สัมมนาเครือข่าย เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง 4. การสื่อการเรียนการสอนโรงเรียน บ้านไสท้อน 5. โครงการจัดทำแบบจำลองภูมิประเทศ 6. โครงการฝึกอบรมกลุ่มแม่บ้านและสตรี
2. ด้านคุณธรรม	3	1. การแข่งขันกีฬาระดับอำเภอ 2. การวันสำคัญต่างๆ 3. การช่วยเหลือบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด
3. ด้านความพอประมาณ	0	ไม่มี
4. ด้านความมีเหตุมีผล	1	1. โครงการเสริมประสิทธิภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	0	ไม่มี
6. ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	4	1. การป้องกันปราบปรามยาเสพติด 2. โครงการลงลายมือต่อต้านยาเสพติด 3. โครงการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและคาดตระเวน 4. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
7. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	0	ไม่มี
8. ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	2	1..การอบรมเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม 2. โครงการพัฒนาสุขภาพสัตว์
รวม	16	

จากตารางที่ 5.18 แสดงให้เห็นว่า แผนอบต. ควบคู่ จังหวัดสลงขลา ในจำนวน 16 โครงการ มี จำนวนโครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 6 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 0 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 0 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 0 โครงการ

ตารางที่ 5.19 : แผนงานโครงการกิจกรรมจากแผนอบต./เทศบาลที่สะท้อน การพัฒนาตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ เทศบาลเมืองสตูล ปี 2548

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1.ด้านวิชาความรู้	12	1. โครงการสำรวจข้อมูล จปส 2. โครงการทัศนศึกษาและดูงาน 3. โครงการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน 4. โครงการอบรมคณะทำงานพัฒนาชุมชนประจำเทศบาล 5. โครงการฝึกอบรมและดูงานของเจ้าหน้าที่ด้านการจัดการฯ 6. โครงการห้องสมุดรักษ์การอ่าน 7. โครงการสอนนาฏศิลป์ไทย คณตรีไทย คณตรีพื้นบ้านและศิลปะป้องกันตัว 8. โครงการการศึกษาปฐมวัยเด็กอนุบาล 9. ชุมชนทันข่าว 10. โครงการฝึกอบรมอป.พร. 11. โครงการฝึกอบรมอป.พร 12. โครงการฝึกซ้อมแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
2. ด้านคุณธรรม	12	1.. โครงการอบรมคุณธรรมและจริยธรรม 2. โครงการแข่งขันกีฬาเทศบาลสัมพันธ์ 4. โครงการ โครงการแข่งขันกีฬาชุมชนสัมพันธ์ 5. โครงการแข่งขันกีฬาพลาสติกล้านโพธิ์เกมส์ 6. โครงการอบรมจริยธรรมนักเรียน 7. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน 8. โครงการวันพระพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 9. โครงการอบรมจริยธรรมนักเรียน 10. โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่น 11. โครงการกีฬาวังพญาเกมส์ 12. โครงการแข่งขันกีฬานักเรียนเทศบาล
3. ด้านความพอประมาณ	1	1. โครงการอบรมอาหาร
4. ด้านความมีเหตุมีผล	10	1 โครงการประกวดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหาร จัดการที่ดี 2. โครงการเทศบาลพับประชาชน 3. โครงการครอบครัวเข้มแข็ง โรงเรียนอบอุ่น 4. โครงการเสริมสร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานอาหาร ปลอดภัย 5. โครงการประกวดลูกจ้างดีเด่น 6. โครงการจัดทำของที่ระลึกให้แก่ผู้มาทำราชภัฏภายในกำหนด ระยะเวลา 7. โครงการประกวดผลเมืองดีเด่นผู้มาทำราชภัฏประจำปี 8. โครงการประกวดผลเมืองดีเด่นผู้มาทำราชค่าธรรมเนียมเก็บขนขาย บูลฝอยต่อเนื่องทุกเดือนประจำปี 9. โครงการเลือกตั้งกรรมการชุมชน 10. โครงการประชุมชี้แจงกรรมการชุมชน
5. ภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ	2	1. โครงการฝึกอาชีพ 2. ทุนการศึกษาเด็กด้อยโอกาส

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
6. ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	8	1. โครงการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน 2. โครงการงานชุมชนล้มพันธ์ 3. โครงการจัดตั้งศูนย์เยาวชนชุมชน 4. โครงการรณรงค์ป้องกันและต่อต้านยาเสพติด 5. สงเคราะห์ผู้ยากไร้ พิการ ขาดที่พึ่งเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 6. โครงการวันเด็กแห่งชาติ 7. โครงการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ 8. โครงการครอบครัวเข้มแข็ง โรงเรียนอนุรุณ
7. ภูมิคุ้มกันด้าน วัฒนธรรม	5	1. โครงการจัดงานประเพณีลอยกระทง 2. โครงการจัดงานวันสงกรานต์ 3. โครงการงานหล่อเทียนพรรษา 4. โครงการวันปีใหม่ 5. โครงการจัดกิจกรรมเทิดพระเกียรติ 5 รัชนา และ 12 สิงหาคม
8. ภูมิคุ้มกันด้าน สิ่งแวดล้อม	22	1. โครงการอนามัยวัยเด็กและเยาวชน 2. โครงการสุขภาพจิต 3. โครงการพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน 4. โครงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ 5. โครงการอนุรักษ์ลักษณะ 6. โครงการรณรงค์ถนนปลอดถังขยะ 7. โครงการรักษาต้นไม้ 8. โครงการรณรงค์ให้มีการจัดสร้างบ่อถังไนมันและ บ่อบันดาเสียประจำครัวเรือน 9. โครงการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมใน ชุมชน ครัวเรือน 10. โครงการหน้าบ้านหน้าม้อง 11. โครงการรณรงค์ถังขยะ 12. โครงการโภชนาการ 13. โครงการอนามัยวัยทำงาน

		14. โครงการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
		15. โครงการประกันชุมชนน่าอยู่ 16. โครงการดำเนินงานควบคุมวัณโรค 17. โครงการรณรงค์รักษาความสะอาดในวันสำคัญ 18. โครงการป้องกันไข้เลือดออก 19. โครงการกำจัดหนู 20. โครงการควบคุมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า 21. โครงการป้องกันและควบคุมโรคอุจจาระร่วง 22. โครงการควบคุมโรคอุบัติใหม่อุบัติชา
รวม	72	

จากตารางที่ 5.19 แสดงให้เห็นว่า แผนเทศบาลเมืองสตูล จังหวัดสตูล ในจำนวน 72 โครงการ มี จำนวนโครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้
ลำดับที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 22 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านวิชาความรู้ จำนวน 12 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านคุณธรรม จำนวน 12 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล จำนวน 10 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม จำนวน 8 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม จำนวน 5 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 7 โครงการทางด้านความพอประมาณ จำนวน 1 โครงการ

ตารางที่ 5.20 : แผนงานโครงการกิจกรรมจากแผนอบต. ที่สะท้อน การพัฒนาตาม

แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ ตำบล เขาไม้มแก้ว ปี 2549

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	3	1. ฝึกอบรมให้ความรู้ผู้นำ 2. ฝึกอบรมแกนนำเยาวชนในด้านยาเสพติด 3. ปรับปรุงศูนย์ข้อมูลข่าวสาร และการจัดซื้อจัดจ้าง
คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
2. ด้านคุณธรรม	6	1. งานแข่งขันกีฬา 2. โครงการแข่งขันกีฬาอบต สัมพันธ์ 3. โครงการสร้างจิตสำนึกรักในการป้องกันและคุ้มครอง โรคไข้เลือดออก 4. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน 5. โครงการศูนย์จริยธรรม 6. โครงการค่ายจริยธรรมเด็กนักเรียน
3. ด้านความ พอประมาณ	0	ไม่มี
4. ด้านความมีเหตุมีผล	3	1. โครงการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนใน ช่วงเทศกาลปีใหม่ 2. โครงการควบคุมโรคเบาหวาน 3. โครงการรณรงค์กินหาดีป่วยโรมะเริงปากมดลูก และเต้านมสตรี
5. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	1	1. กลุ่มสตรีทุนหมุนเวียน
6. ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	3	1. การจัดงานต่างๆ 2. เงินช่วยเหลือสังเคราะห์พิการ ด้อยโอกาส เด็กกำพร้า 3. โครงการอาสาสมัครป้องกันภัยพลดร่อง
7. ภูมิคุ้มกันด้าน วัฒนธรรม	5	1. งานประเพณีและวัฒนธรรม 2. งานพิธีทางศาสนา 3. โครงการเข้าสูนัดหมู่ มัสยิดทุ่งทอง

		4. บำรุงปรับปรุงมลทิค 5. โครงการอบรมด้านศาสตร์ในวันสำคัญ
8. ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	3	1. ปลูกป่าพื้นฟูระบบนิเวศน์ 2. โครงการชุมชนเข้าใจอดอคส์ 3. โครงการประกวดผู้สูงอายุสุขภาพดี
รวม	24	

จากตารางที่ 5.20 แสดงให้เห็นว่า แผนอบต.เข้าไม้แท้ว จังหวัดตรัง ในจำนวน

24 โครงการ มีจำนวนโครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 6 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 5 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 0 โครงการ

ตารางที่ 5.21: แผนงานโครงการกิจกรรมจากแผนอบต./เทศบาลที่สะท้อน การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ ตำบล ท่าขาม จ.ตรัง ปี 2546

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	1	1. การทัศนศึกษาดูงาน
2. ด้านคุณธรรม	3	1. แข่งขันกีฬาในตำบล 2. โครงการกีฬาด้านยาเสพติด 3. ครูสอนศาสตราอิสลาม
3. ด้านความพอประมาณ	0	ไม่มี
4. ด้านความมีเหตุมีผล	1	1. ส่งเสริมอาชีพเลี้ยงปลาดุก

5.ภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ	1	1.งานของดีท่าข้าม
6.ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	3	1.วันเด็ก 2.วันผู้สูงอายุ 3.วันสตรีสากล
7.ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	4	1.วันสำคัญทางรัฐพิธี 2.เทศกาลกิจ,วัน Hari ชาญ 3.กิจกรรมพิธีเข้าสุนัตและพิธีอุปสมบท 4.ส่งเสริมรือแจ้ง
คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
8.ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	5	1.โครงการ/กิจกรรมการปลูกป่ารักษาภิเวณeka 2.ต่อต้านเอดส์และวางแผนครอบครัว 3.โครงการส่งเสริมสุขภาพวัยทอง 4..โครงการป้องกันโรคไข้เลือดออก/ระงับโรคติดต่อ ^{5..โครงการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า}
รวม	18	

จากตารางที่ 5.21 : แสดงให้เห็นว่า แผนอบท.ท่าข้าม จังหวัดตรัง ในจำนวน 18 โครงการ มีจำนวนโครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมแครหสกิจพอดียังระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 5 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัตถุ	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 0 โครงการ

**ตารางที่ 5.22: แผนงานโครงการกิจกรรมจากแผนอบท/เทศบาลที่ลงทะเบียน การพัฒนาตาม
แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ ตำบล หัวไทรปี 2548**

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	4	1. การสำรวจและจัดเก็บเอกสาร 2. หนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 3. ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดกับเยาวชน 4. ผู้สูงอายุดูงาน
2. ด้านคุณธรรม	1	1. การแบ่งขันกีฬา
คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
3. ด้านความพอประมาณ	0	ไม่มี
4. ด้านความมีเหตุมีผล	2	1. อาหารกลางวันเด็ก 2. กิจกรรมเด็กและเยาวชน
5. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	0	ไม่มี
6. ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	1	1. ป้องกันภัยพลเรือน
7. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	1	1. กิจกรรมทางศาสนาและประเพณีวัฒนธรรม
8. ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	1	1. กำจัดยุงลาย
รวม	10	

จากตารางที่ 5.22 แสดงให้เห็นว่า แผนอบท.หัวไทร จังหวัดศรีธรรมราช ในจำนวน 10 โครงการ มีจำนวนโครงการที่ลงทะเบียนพุทธิกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 1 โครงการ

ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัตถุ	จำนวน 0 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัตถุ	จำนวน 0 โครงการ

**ตารางที่ 5.23: แผนงานโครงการกิจกรรมจากแผนอบต/เทศบาลที่สะท้อน การพัฒนาตาม
แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
พื้นที่ ตำบล นาทราย ปี 2546**

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	1	1. โครงการหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน
2. ด้านคุณธรรม	0	ไม่มี
3. ด้านความพอประมาณ	1	1. เลี้ยงสัตว์ปีก (ไก่พื้นบ้าน)
3. ด้านความมีเหตุมีผล	2	1. อาหารกลางวันเด็กนักเรียน 2. ตัดเย็บเสื้อผ้ามัดย้อมสตรี
4. ภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ	0	ไม่มี
5. ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	0	ไม่มี
6. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	3	1. สร้างเสริมประเพณีเดือนสิบ 2. กิจกรรมทางพิธีศาสนาและรัฐพิธี 3.. กลุ่มกลองชาوا
7. ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	0	ไม่มี
รวม	7	

จากตารางที่ 5.23 แสดงให้เห็นว่า แผนอบต.นาทราย จังหวัดนครศรีธรรมราช ในจำนวน

7 โครงการ มีจำนวนโครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 1 โครงการ

ลำดับที่ 3 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 0 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 0 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสังคม	จำนวน 0 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 0 โครงการ

ตารางที่ 5.24: แผนงานโครงการกิจกรรมจากแผนอบท/เทศบาลที่สะท้อน การพัฒนาตาม

แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พื้นที่ ตำบล นาหมอนบุญ ปี 2549

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	2	1. โครงการสำรวจจัดเก็บข้อมูล 2. โครงการทัศนศึกษาของนักเรียน
2. ด้านคุณธรรม	8	1. โครงการจัดการเปลี่ยนกีฬาชุมชนนาหมอนบุญ 2. โครงการเปลี่ยนกีฬา 3. โครงการงานวันกตัญญู 4. โครงการส่งเสริมการเปลี่ยนกีฬาวัววัว 5. โครงการช่วยเหลือผู้ป่วยและติดเชื้อเอดส์ 6. โครงการเปลี่ยนทักษะทางวิชาการ 7. โครงการส่งเสริมหัตถศิลป์ชุมชนพิการ สูงอายุ ด้วยโอกาส 8. โครงการงานภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ด้านความพอประมาณ	0	ไม่มี
3. ด้านความมีเหตุมีผล	2	1. โครงการจัดซื้อเต็นท์/อุปกรณ์ 2. โครงการจัดซื้อเครื่องครัว
4.1 ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	0	ไม่มี
4.2 ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	4	1. โครงการรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน 2. โครงการละลายพฤติกรรมเยาวชน 3. โครงการกิจกรรมเยาวชนแห่งชาติ 4. งานประเพณีเทศบาลเดือนสิงหาคม
4.3. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	3	1. โครงการส่งเสริมประเพณีถือกระทรง 2. โครงการแห่เทียนพรรษาสู่วัด

		3. โครงการซักพระ
4.4. ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	1	1. โครงการส่งเสริมสุขภาพ
รวม	20	

จากตารางที่ 5.24 แสดงให้เห็นว่า แผนอบต. นำหมอนบุญ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในจำนวน 20 โครงการ มีจำนวนโครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 8 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม	จำนวน 0 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 0 โครงการ

ตารางที่ 5.25: แผนงานโครงการกิจกรรมจากแผนอบต. / เทศบาลที่สะท้อน การพัฒนาตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ ตำบล ประจำปี 2548

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	7	1. โครงการฝึกอบรม สัมมนา 2. โครงการบันทึกข้อมูล กชช. 2 ค 3. หนังสือพิมพ์หมู่บ้านการทำวารสารอบต. 4. โครงการจัดซื้อหนังสือพิมพ์ให้หมู่บ้าน 5. หนังสือพิมพ์หมู่บ้านการทำวารสารอบต. 6. โครงการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีตำบล 7. โครงการจัดทำประชาคมตำบล/หมู่บ้าน
2. ด้านคุณธรรม	6	1. โครงการส่งเสริมสุขภาพ 2. โครงการจัดงานวันกตัญญู 3. โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน 4. โครงการค่ายจริยธรรมนักเรียน

		5. โครงการแบ่งบ้านกีฬาเยาวชน 6. โครงการศูนย์ส่งเคราะห์รายภูมิประจำบ้าน
3. ด้านความพอประมาณ	2	1. โครงการกะปางน้ำทิพย์ 2. โครงการผู้ผลิตอาหารค่ายแพทย์
คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
4. ด้านความมีเหตุมีผล	5	1. โครงการอบต.เคลื่อนที่ 2. โครงการประชาชน 3. โครงการอุดหนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน 4. โครงการจัดทำแนวเขตพื้นที่สาธารณะ 5. โครงการตัดเย็บเสื้อผ้า
5. ภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ	0	ไม่มี
6. ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	1	1. โครงการแก้ไขปัญหาฯ เสพติด/ป้องกันภัย
7. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	1	1. โครงการอุดหนุนวัดประเพลีชักพระ
8. ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	1	1. โครงการเมืองไทยแข็งแรง
รวม	21	

จากตารางที่ 5.25 แสดงให้เห็นว่า แผนอบต.กะปาง จังหวัดครศิริธรรมราช ในจำนวน

21 โครงการ มีจำนวนโครงการ ที่สะท้อนพฤติกรรมแครห์สูกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 7 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 6 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 5 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 1 โครงการ
ลำดับที่ 6 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัตถุ	จำนวน 0 โครงการ

**ตารางที่ 5.26: แผนงานโครงการกิจกรรมจากแผนบูต/เทศบาลที่ลงทะเบียน การพัฒนาตาม
แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ ตำบล ขอนหาดปี 2549**

คุณลักษณะ	จำนวน	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
1. ด้านวิชาความรู้	7	1. โครงการวารสารและสิ่งพิมพ์ ประจำหมู่บ้าน 2. โครงการจัดเก็บข้อมูล ปปช 3. โครงการจัดเก็บข้อมูลชุมชน 4. โครงการศึกษาดูงาน/อบรมผู้นำ/อปพร 5. โครงการติดตั้งเวปไซต์ตำบล 6. โครงการกิจกรรมทางวิชาการ 7. การส่งเสริมการศึกษา
2. ด้านคุณธรรม	3	1. โครงการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้าน 2. โครงการส่งเสริมศาสนา 3. การแบ่งขันกีฬา
3. ด้านความพอประมาณ	0	ไม่มี
3. ด้านความมีเหตุมีผล	3	1. โครงการดอกจุดบ้านและของดีเมืองชุมชน 2. โครงการงานรัฐพิธี ราชพิธี 3. โครงการกิจกรรมวันเด็ก
4. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	2	1. โครงการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ 2. โครงการพัฒนาเศรษฐกิจตำบล
5. ภูมิคุ้มกันด้านสังคม	3	1. โครงการเพื่อผู้สูงอายุ 2. โครงการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 3. โครงการช่วยเหลือส่งเสริมเคราะห์คุณพิการเด็กด้อยโอกาส
6. ภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม	4	1. โครงการแห่หرمงกดีอนสิน 2. โครงการส่งเสริมคณะกลองยาว 3. โครงการส่งเสริมคณะโนราห์ 4. โครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
7. ภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม	3	1. โครงการป้องกันโรคระบาด/โรคระบาด 2. โครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัย 3. ป่าชุมชน
รวม	25	

จากตารางที่ 5.26 แสดงให้เห็นว่า แผน อบต. ขอนหาด จังหวัดนครศรีธรรมราช ในจำนวน 25 โครงการ มีจำนวนโครงการที่สะท้อนพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นที่ดังนี้

ลำดับที่ 1 โครงการทางด้านวิชาความรู้	จำนวน 7 โครงการ
ลำดับที่ 2 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.	จำนวน 4 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านคุณธรรม	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการทางด้านความมีเหตุมีผล	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางสังคม	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 3 โครงการภูมิคุ้มกันทางด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 3 โครงการ
ลำดับที่ 4 โครงการภูมิคุ้มกันทางวัตถุ	จำนวน 2 โครงการ
ลำดับที่ 5 โครงการด้านความพอประมาณ	จำนวน 0 โครงการ

5.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการศึกษาที่ศึกษาการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงจากแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลกับแผนองค์กรปีกรองส่วนทองถิน จากข้อมูลสรุป
เชิงปริมาณของโครงการพัฒนาที่ตຽวนับในแผนแม่บททั้ง 2 แหล่ง ในตารางที่ 5.2 และตารางที่
5.15 พบข้อมูลสำคัญ ดังนี้

พื้นที่ดำเนินการ	ระดับความ สมบูรณ์ของแผน ^{ชุมชนระดับดำเนินการ}	อันดับปริมาณโครงการ ศก.พพ.ในตารางสรุปแผน ^{ชุมชน}	อันดับปริมาณ โครงการ ศก.พพ.ใน ตารางสรุปแผนอปท.	การจัดอันดับการ พัฒนาตามแนว ศก.พพ.(ภาพรวม)
1. ต.พิมาน (เทศบาลสตูล)	เกรด B=2	อันดับ 1 (47)	อันดับ 1 (72)	อันดับ 1 (119)
2. ต.ชะแลี้	เกรด A=1	อันดับ 2 (41)	อันดับ 3 (25)	อันดับ 2 (66)
3. ต.ท่าข้าม สังขลา	เกรด A = 1	อันดับ 6 (20)	อันดับ 2 (29)	อันดับ 3 (49)
4. ต.หัวไทร	เกรด B=2	อันดับ 3 (39)	อันดับ 10 (10)	อันดับ 3 (49)
5. ต.ท่าข้าม ตรัง	เกรด B= 2	อันดับ 4 (29)	อันดับ 8 (18)	อันดับ 5 (47)
6. ต.เขาไม้แก้ว	เกรด B=2	อันดับ 6 (20)	อันดับ 4 (24)	อันดับ 6 (44)
7. ต.ควนรู	เกรด A=1	อันดับ 5 (23)	อันดับ 9 (16)	อันดับ 7 (39)
8. ต.นาหมอนบุญ	เกรด B=2	อันดับ 7 (17)	อันดับ 7 (20)	อันดับ 9 (37)
9. ต. ขอนหาด	เกรด A=1	อันดับ 9 (14)	อันดับ 5 (25)	อันดับ 8 (39)
10. ต.กะปาง	เกรด B=2	อันดับ 10 (8)	อันดับ 6 (21)	อันดับ 10 (29)
11. ต.นาทราย	เกรด B=2	อันดับ 8 (16)	อันดับ 11 (7)	อันดับ 11 (23)

- ตำบลที่สหหันติค่างการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมของพื้นที่อย่างชัดเจน เพราะมีปริมาณโครงการในขอบข่ายแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่พูนทั้งในแผนชุมชนและแผนอปท. ต่อรับกันมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่ตำบลลพิมาน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองสตูล เพราะได้อยู่อันดับที่ 1 ของทั้ง 2 ตาราง และ อันดับที่ 2 ได้แก่ พื้นที่ตำบลชะแลี้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสิงหนคร เพราะได้อยู่อันดับที่ 2 ในตาราง 5.1 (แผนชุมชน) และได้อยู่อันดับที่ 3 ในตาราง 5.13 (แผน อปท.)

ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ที่มีระดับความสมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลในการจัดเกรด A B C กับระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมของพื้นที่นั้นพบว่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูล 11 ตำบล ที่มีข้อมูลแผนตำบลครบถ้วน ฝ่ายประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลที่มีความสมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลในกลุ่มเกรด A จำนวน 4 ตำบล ได้อยู่อันดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง อันดับที่ 2,3,7,8 และตำบลที่มีความสมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลในกลุ่มเกรด B จำนวน 7 ตำบล ได้อยู่อันดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง อันดับที่ 1,3,5,6,8,10,11 (และไม่พบข้อมูลตำบลในกลุ่มเกรด C เนื่องจากไม่มีแผนแม่บทฯในรูปเล่มมาใช้วิเคราะห์)

จากการกระบวนการวิเคราะห์ของโครงการฯนี้ แสดงว่า “ ไม่มีความสัมพันธ์กันโดยตรงระหว่างแผนแม่บทชุมชนที่สมบูรณ์ (จัดทำโดยภาคประชาชน) กับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของตำบล ” (ตรวจวัดจากจำนวนโครงการตามกรอบเศรษฐกิจพอเพียง) กล่าวคือ “ ตำบลที่มีแผนแม่บทที่สมบูรณ์ตามเกณฑ์ของโครงการฯนี้ ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นตำบลที่มีแผนงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงผันแปรตามความสมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล ”

บทสรุปที่น่าสนใจจากผลการศึกษาครั้งนี้ คือ การส่งเสริมให้หน่วยพื้นที่ตำบลก้าวไปสู่ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้บทบาทของภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นี้ไม่จำเป็นต้องใช้การทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเสมอไป ส่วนความสำคัญของแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลอีกมิตินึง คือ เป็นเครื่องมือในการกำหนดแผนการพัฒนาที่สามารถสนับสนุนความต้องการของชุมชนได้อย่างตรงจุด ตรงประเด็น นั้น ยังคงเป็นบทบาทที่ทรงพลังของแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลต่อไป

5.3 ผลการศึกษาตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน 17 ข้อ ด้วยโปรแกรม SPSS หลังจากผ่านการพัฒนาตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน 17 ข้อแล้ว ได้นำแบบประเมินตัวชี้วัดไปดำเนินการในพื้นที่ 13 ตำบล (ยกเว้นตำบลอนหาด อ่าแกอจะวัด จังหวัดนครศรีธรรมราช) รวมจำนวนทั้งหมด 4,382 ชุด และเมื่อนำข้อมูลจากแบบสอบถามนำเข้าในโปรแกรม SPSS สามารถประมวลผลข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ตำบล อาชีพ ลักษณะชุมชน และแผนแม่บทชุมชน ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลตำบล	จำนวน	ร้อยละ
ตำบล		
1. คูหาใต้	464	10.6
2. ควนวู	314	7.2
3. เขาไม้แก้ว	321	7.3
4. ละงู	391	8.9
5. หัวไทร	354	8.1
6. กะปง	365	8.3
7. พิมาน	291	6.6
8. นาหมอนบุญ	330	7.5
9. นาทราย	325	7.4
10. ท่าข้าม ตรัง	331	7.5
11. ชะแล๊	220	5.0
12. ท่าข้าม หาดใหญ่	298	6.6
13. บ้านพร้าว	378	8.6
รวม	4,382	100.0

ตาราง ที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง(ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
แผนแม่บทชุมชนดำเนินที่อาศัยอยู่		
1. แผนสมบูรณ์	832	19.0
2. แผนปานกลาง	2,696	61.5
3. แผนปรับปรุง	854	19.5
รวม	4,382	100
ลักษณะชุมชน		
1. ชนบท	2,422	55.3
2. กึ่งชนบท	1,669	38.1
3. เมือง	291	6.6
รวม	4,382	100
ลักษณะครอบครัว		
1. ครอบครัวขนาดเล็ก	2,680	61.2
2. ครอบครัวขนาดกลาง	1,670	38.1
3. ครอบครัวขนาดใหญ่	31	0.7
รวม	4,381	100
อาชีพ		
1. รับจำจ้าง/รับราชการ	1,404	32.0
2. ค้าขาย/อาชีพอิสระ	673	15.4
3. เกษตรกร/ประมง/ปศุสัตว์	2,305	52.6
รวม	4,382	100

จากลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า... ขนาดของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก จำนวน 1-4 คน/ครอบครัว (นับจำนวนผู้ที่อาศัยอยู่จริงเท่านั้น ไม่นับจากทะเบียนรายภูร) ถึงร้อยละ 61.2 และเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ (มีผู้อยู่อาศัยในครอบครัว 7-10 คน) เพียงร้อยละ 0.7 เท่านั้น ส่วนอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง ในกลุ่มที่เป็น “มนุษย์เงินเดือน” มีร้อยละ 32.0 และกลุ่มที่เป็นเกษตรกร ร้อยละ 52.6

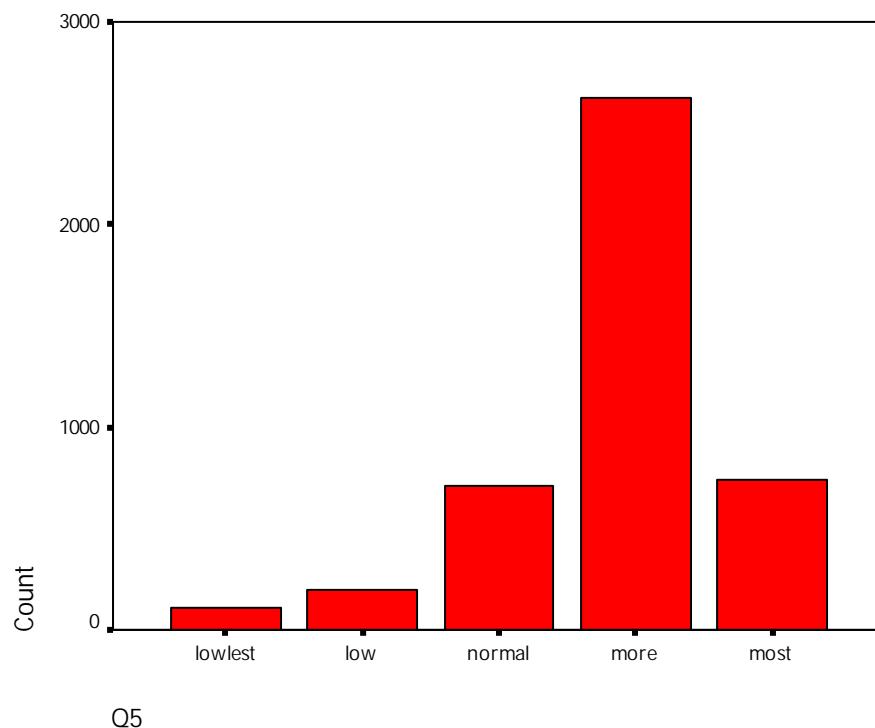
ตารางที่ 6 สรุปผลการตอบแบบสอบถามการดำเนินชีวิตครัวเรือนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 17 ตัวชี้วัด

กระบวนการ	ตัวชี้วัด	Mean	SD
1. ปัจจัยนำเข้า			
ด้านความรู้	Q1. การถ่ายทอดวิถีชีวิตจากปัจจัยต่างๆ	3.16	1.28
	Q2. การฝึกอบรมศึกษาเรียนรู้นอกระบบ การศึกษาของรัฐ	2.29	1.10
ด้านคุณธรรม	Q3. การเข้าร่วมในกิจกรรมการปฏิบัติ ศ่าสนกิจ	2.97	0.99
	Q4. ความสัมพันธ์/กิจกรรมร่วมกันของ สมาชิกครัวเรือน	3.77	1.04
2. กระบวนการ			
ด้านพอประมาณ	Q6. สิ่งอำนวยความสะดวกที่ จำเป็นและ เหมาะสม	3.55	0.93
ด้านมีเหตุมีผล	Q7. การเสียภาษีปกติตามกฎหมาย กำหนด	3.59	1.22
	Q8. .การจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชี ฟาร์ม	1.96	1.12
ด้านภูมิคุ้มกัน			
- ด้านวัตถุ	Q9. อาชีพหลัก/อาชีพเสริม	3.21	0.94
	Q10. การออมเงิน ฝากเงิน การลงทุน กับ กลุ่มองค์กรหรือ สถาบันการเงิน	2.95	1.06
	Q11. การใช้ประโยชน์ในที่ดิน	3.52	0.91
- ด้านสังคม	Q12. ความร่วมมือร่วมมือใจและความ สามัคคีในครัวเรือน	3.33	0.95
	Q13. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม สาธารณะประโยชน์	2.83	1.11

กระบวนการ	ตัวชี้วัด	Mean	SD
- ด้านวัฒนธรรม	Q14. การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ตนเอง	2.78	0.90
	Q15. การเป็นมิตรกับวัฒนธรรมต่างถิ่น ต่างชาติ	2.92	1.46
- ด้านสิ่งแวดล้อม	Q16. การจัดการขยะของครัวเรือน	2.29	1.31
	Q17. การปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในการ ปลูกไม้ยืนต้น ปลูกต้นไม้ใน ครัวเรือน และพื้นที่ของชุมชน	2.53	0.82
3. ผลลัพธ์			
ด้านพอประมาณ	Q5 .หนึ่งสินของครัวเรือน	3.84	0.84

จากตาราง พบข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้....

1.) ตัวชี้วัดความเป็นครัวเรือนพอเพียงที่ได้รับคะแนนค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เป็นหนึ่งในกลุ่ม ตัวชี้วัดด้านความพอประมาณ คือ..Q5 หนึ่งสินของครัวเรือน = 3.84 แสดงถึงความมั่นคงของรายได้ และฐานะเศรษฐกิจของครัวเรือน มีหนึ่งสินแต่เมียขึ้นสามารถในการช่วยเหลือได้ตามปกติ เป็นผลลัพธ์ของการบูรณาการพัฒนาครัวเรือนที่น่าพอใจ

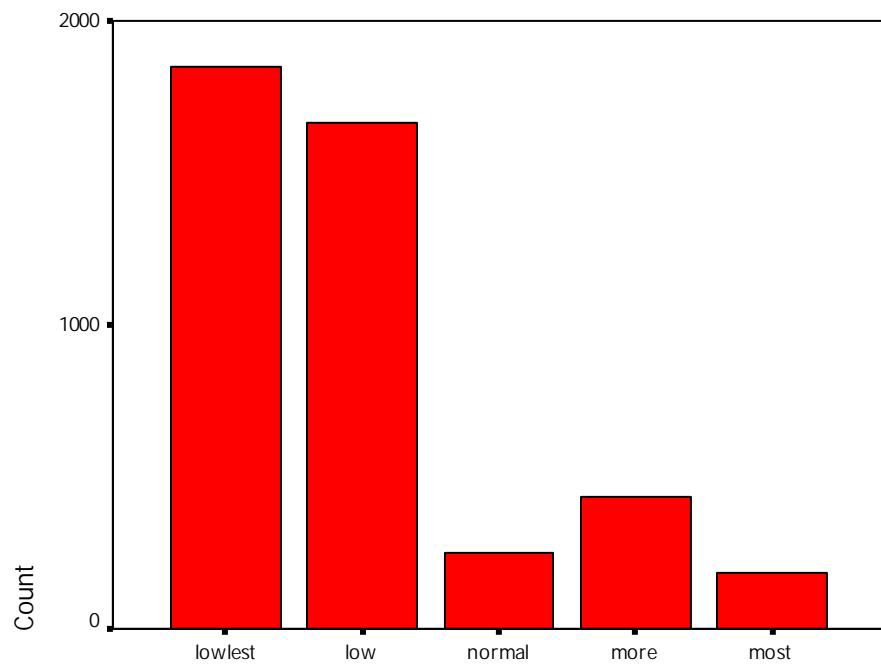
Q5

กราฟ 1 แสดงผลการตอบแบบสอบถาม เรื่องสภาวะหนี้สิน ของครัวเรือน พนส่วนใหญ่ ตอบ ว่า “เงินต้นลดได้ต่อเนื่องหรือสม่ำเสมอ”

อันดับรองลงมาได้แก่ $Q4 = 3.77$ ความสัมพันธ์/กิจกรรมร่วมกันของสมาชิกครัวเรือน ครัวเรือนมีความอบอุ่น เป็นหนึ่งในปัจจัยนำเข้าของ “เงื่อนไขด้านคุณธรรม” เป็นหลักการของ ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ที่กลุ่ม ครอบครัวที่สำรวจ ยอมรับ หรือปฏิบัติงาน ได้รับการประเมินได้ อันดับที่สอง

2.) ตัวชี้วัดความเป็นครัวเรือนพอเพียง ที่ได้รับคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ $Q8 = 1.96$ การ ทำบัญชีครัวเรือนและ/หรือบัญชีฟาร์ม ตามติดมาด้วย $Q2$ การฝึกอบรมศึกษาเรียนรู้นักออกแบบ ศึกษาของรัฐ = 2.29 เท่ากับ $Q16$. การจัดการขยะของครัวเรือน = 2.29 เช่นกัน สะท้อนถึง เงื่อนไขด้านความรู้ที่ยังมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้มากขึ้น และด้านภูมิคุ้มกันในประเด็น สิ่งแวดล้อม ที่ต้องปรับปรุงเช่นกัน

ตัวชี้วัดครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียงที่มีระดับคะแนนต่ำที่สุด หมายความว่า ไม่ได้กระทำ หรือทำน้อยที่สุด ได้แก่ “ $Q 8 -$ การทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีฟาร์ม” (หลักการด้านมีเหตุมีผล) และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัด $Q7 -$ การทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์ม กับพื้นที่ ที่มีความสมบูรณ์ของแผนแม่บ众ทชุมชนแตกต่างกัน นั้น พื้นที่ที่มีแผนแม่บ众ทชุมชนสมบูรณ์จะมี คะแนนตัวชี้วัดการทำบัญชีครัวเรือนสูงกว่าพื้นที่ที่มีแผนแม่บ众ทชุมชนไม่สมบูรณ์

Q8

กราฟ 2 แสดงผลการตอบแบบสอบถามตัวชี้วัดเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน ส่วนใหญ่ตอบว่า “ไม่ได้บันทึก”

5.3.2 เกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย (ค่าMean) (อ้างอิง จาก บุญชุม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิตแก้ว,2535:22-25)

ตารางที่ 7 เกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51 - 5.00	มากที่สุด
3.51 - 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

เมื่อนำ 17 ตัวชี้วัดแปลผลทางสถิติ ทำให้เราจัดกลุ่ม 17 ตัวชี้วัดที่ครอบคลุมนำไปปฏิบัติได้ใหม่ดังนี้

ตาราง ที่ 8 จัดกลุ่มตัวชี้วัดที่ได้รับการปฏิบัติในครอบครัว จากการแปลผลทางสถิติ

กลุ่มคะแนนมากที่สุด(4.51- 5.00)	กลุ่มคะแนนมาก (3.51 – 4.50)	กลุ่มคะแนนปานกลาง(2.51 – 3.50)	กลุ่มคะแนนน้อย (1.51 – 2.50)	กลุ่มคะแนนน้อยที่สุด (1.00 – 1.50)
ไม่มี	<p>Q4.ความสัมพันธ์/กิจกรรมร่วมกันของสมาชิกครัวเรือน</p> <p>Q5.หนี้สินของครัวเรือน</p> <p>Q6.สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นและเหมาะสม</p> <p>Q7.การเสียภาษีปกติตามกฎหมายกำหนด</p> <p>Q11.การใช้ประโยชน์ในที่ดิน</p> <p>รวม 5 ตัวชี้วัด</p>	<p>Q1.การถ่ายทอดวิถีชีวิตจากปู่ย่าตายาย</p> <p>Q2.การฝึกอบรมศึกษาเรียนรู้นักอกระบบการศึกษา</p> <p>Q3.การเข้าร่วมในกิจกรรมการปฏิบัติอาสาสมัคร</p> <p>Q9.อาชีพหลัก/อาชีพเสริม</p> <p>Q10.การออมเงินฝากเงิน การลงทุนกับกลุ่มองค์กรหรือสถาบันการเงิน</p> <p>Q12.ความร่วมมือร่วมมือใจและความสามัคคีในครัวเรือน</p> <p>Q13.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณประโยชน์</p> <p>Q14.การลีบ้านวัฒนธรรม ประเพลิงต้นQ15.การเป็นมิตรกับวัฒนธรรมต่างถิ่น ต่างชาติ</p> <p>Q17.การปฏิบัติและการปลูกไม้ยืนต้น ปลูกต้นไม้ในครัวเรือนและพื้นที่ของชุมชน</p> <p>รวม 10 ตัวชี้วัด</p>	<p>Q8. การจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม</p> <p>Q16.การจัดการของครัวเรือน</p>	ไม่มี

**ตารางที่ 9 สรุปผลการตอบแบบสอบถามการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตาม
ตำบล (จากค่า meanq)**

ตำบล	Mean	SD	ลำดับที่ของ ค่าเฉลี่ย คะแนนคก.พพ.	ระดับความ สมบูรณ์ของ แผน
1.คูหาใต้	3.11	.48	5	13
2.ควนจู	3.29	.50	3	4
3.เขาไม้มีเกี้ยว	3.05	.51	7	6
4.ละจู	3.32	.34	2	14
5.หัวไทร	2.98	.50	8	12
6.กะปาง	2.56	.16	13	7
7.พิมาน	2.75	.52	12	10
8.นาหมอนุญ	2.93	.54	10	5
9.นาทราย	2.95	.54	9	8
10.ท่าข้าม ตรัง	3.15	.40	4	11
11.ชะแดี้	3.33	.49	1	2
12.ท่าข้าม สงขลา	3.08	.54	6	1
13.บ้านพร้าว	2.86	.41	11	9
รวม	3.02	.51		

เมื่อนำ ค่าเฉลี่ยระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจาก 13 ตำบล ตาม 17 ตัวชี้วัด
เศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน มาแปลผลทางสถิติ ทำให้เราจัดกลุ่มระดับตำบลแห่งความ
พอเพียง ได้ดังนี้

“ ตำบลทั้งหมด ทั้ง 13 ตำบล มีคะแนนค่าเฉลี่ยระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ใน
กลุ่มค่าคะแนนปานกลาง กล่าวคือ อยู่ในช่วงคะแนนค่าเฉลี่ย $2.51 - 3.50$ ” และจากข้อมูลใน
ตาราง พบร่วมกับค่าเฉลี่ยของการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามตัวชี้วัด 17 ข้อนี้ ในแต่ละ
ตำบลมีความแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าทุกตำบลอยู่ในกลุ่มคะแนนปานกลาง กลุ่มเดียว แต่ระดับความ
เป็นเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ “ความเป็นเศรษฐกิจ
พอเพียงของแต่ละตำบลจะมีความแตกต่างกัน”

ตำบลที่มีอันดับความเป็น “ตำบลแห่งความพอเพียง” มากที่สุด คือ ตำบลยะแล้ รองลงไปได้แก่ ตำบลละงู และตำบลที่มีอันดับต่ำที่สุด คือ ตำบลกะปาง และตำบลพิมาน

จากข้อมูลในตารางข้างต้น สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง “ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของตำบล” กับ “ ระดับความสมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล(ทำโดยภาคประชาชน)” ได้ว่า “มีทั้งพื้นที่ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและไม่เกี่ยวข้องกัน” เช่น ในบางพื้นที่ เช่น ตำบลยะแล้ เป็นตำบลที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของตำบล ในอันดับที่ 1 และระดับความสมบูรณ์ของแผนแม่บทตำบลอยู่ในอันดับที่ 2 ซึ่งพบว่าจะมีผลต่อกันแต่เมื่อพิจารณาผลของตำบลอื่นๆแล้ว พบว่า “ไม่ได้เป็นไปในทำนองเดียวกัน”

จากข้อมูลในตารางข้างต้น มีข้อมูล 13 ตำบล พื้นที่ตำบลที่มีผลของความสัมพันธ์ระหว่างความสมบูรณ์ของแผนชุมชนกับทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ไปในทางเดียวกัน ได้แก่ 1.) ตำบลควนรู 2.) ตำบลเขาไม้แก้ว 3.) ตำบลพิมาน 4.) ตำบลนาทราย 5.) ตำบลยะแล้ 6.) ตำบลบ้านพร้าว ส่วนอีก 7 ตำบล ที่เหลือ ไม่ได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ดังนั้น ข้อสรุปเบื้องต้นในประเด็นนี้ จึงนำไปสู่การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ของความสัมพันธ์ระหว่างตำบลที่มีแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลสมบูรณ์กับตำบลที่มีระดับของความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงสูง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องของภาคเคลื่อนของกระแสสังคม หรือในขบวนองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา “การทำแผนแม่บทชุมชน” กับ “การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาโดยตลอดว่า ตำบลที่มีแผนแม่บทตำบลที่สมบูรณ์จะมีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงสูงด้วย ซึ่งในการศึกษาขั้นนี้ของโครงการฯ ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า “อาจไม่เป็นความจริงทั้งหมด” ซึ่งต้องใช้วิธีการค้นหาหรือ “การตรวจวัดความจริง” ของความสัมพันธ์ 2 ประเด็นนี้ต่อไป

จากโจทย์วิจัยของโครงการฯ ในส่วนของ “ความสัมพันธ์ระหว่างแผนแม่บทชุมชนกับเศรษฐกิจพอเพียง” นั้น จากข้อมูลที่ประมวลผลโดยโปรแกรม SPSS สรุปได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 แสดงระดับค่าเฉลี่ยของระดับเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่กลุ่มตำบลที่มีระดับการทำแผนแม่บทชุมชนที่แตกต่างกัน

ระดับความสมบูรณ์ของแผนชุมชน	Mean ของค่า ศก.พพ.	N	Std. Deviation
ศก.พพ. ในพื้นที่แผนสมบูรณ์	3.2318	832	.52866
ศก.พพ. พื้นที่แผนปานกลาง	2.9074	2696	.49501
ศก.พพ. พื้นที่แผนปรับปรุง	3.2115	854	.44200
รวม	3.0283	4382	.51496

เมื่อนำ ข้อมูลไปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ในพื้นที่ 13 ตำบล ระหว่างความสมบูรณ์ของ แผนแม่บทชุมชนที่มีอยู่ 3 ระดับ กับ ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน ในพื้นที่ 13 ตำบล ด้วยวิธีการทดสอบสมมติฐานด้วยโปรแกรม SPSS โดยใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวน เป็น สถิติทดสอบ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ โครงการฯตั้งสมมติฐานไว้ว่า

“ ความสมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจ พอเพียงของครัวเรือน ในพื้นที่ ตำบลนั้นๆ ”

จากผลการศึกษาพบว่า “ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ ตำบล 3 กลุ่ม (ที่มีความ สมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชนแตกต่างกันนั้น) ” ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่สอดคล้องกัน ทั้ง 2 วิธี คือ 1.) วิธีการประมาณวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้จำนวนโครงการเศรษฐกิจพอเพียงที่ ตรวจนับพบในแผนแม่บทชุมชนและแผนโครงการในข้อมูลยุติของ อปท. เป็นเกณฑ์ กับ 2.) วิธีการประมาณวิเคราะห์ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจาก 17 ตัวชี้วัด จากตัวอย่างกลุ่มศึกษา 4,382 ครัวเรือน ในพื้นที่ 13 ตำบล

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบของหลักการเศรษฐกิจพอเพียง 5 ประการ ของกลุ่ม ตัวอย่าง 4,132 ครัวเรือน ในพื้นที่ 13 ตำบล (ยกเว้นตำบลขอนหาด)

คุณสมบัติ 5 ด้านของ เศรษฐกิจพอเพียง	ค่าเฉลี่ย	ค่า SD	อันดับ	การแปลผล
1. พอประมาณ	3.70	0.62	1	มาก
2. มีเหตุมีผล	2.77	0.89	4	ปานกลาง
3. ภูมิคุ้มกัน	2.93	0.58	3	ปานกลาง
4. เงื่อนไขความรู้	2.73	0.97	5	ปานกลาง
5. เงื่อนไขคุณธรรม	3.34	0.80	2	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.09	0.52		ปานกลาง

จากตารางข้างต้น ระดับคะแนนความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ 13 ตำบล โดยเฉลี่ย อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.09 และพบว่า “หลักการพอประมาณ” เป็นคุณลักษณะ ของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้คะแนน อันดับที่ 1 และคุณสมบัติอื่นๆ ได้ค่าเฉลี่ยลดหลั่นกันไป เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

อันดับที่ 1 ได้แก่ หลักการพอประมาณ (SE)

อันดับที่ 2 ได้แก่ เงื่อนไขคุณธรรม (MR)

อันดับที่ 3 ได้แก่ หลักการภูมิคุ้มกัน (IMMU)

อันดับที่ 4 ได้แก่ หลักการมีเหตุมีผล (RESON)

อันดับที่ 5 ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ (KL)

ผลการศึกษาครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าภายใต้ “หลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อน” นั้น หลักการพอประมาณ เป็นหลักการที่กลุ่มตัวอย่าง ยึดถือปฏิบัติ “มากที่สุด” และเงื่อนไขความรู้ เป็นหลักการที่กลุ่มตัวอย่างยึดถือไปปฏิบัติ “น้อยที่สุด”

ดังนั้น การก้าวไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนควรเน้นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การสร้างเข้าถึงเงื่อนไขความรู้และหลักการมีเหตุมีผล ซึ่งเมื่อกลับไปศึกษาด้วยชั้วัด 17 ดัว พบว่ากลุ่มตัวชี้วัดตามเงื่อนไขความรู้ ได้แก่ 1.) การถ่ายทอดวิถีชีวิตจากปู่ย่าตายาย และ 2.) การฝึกอบรม การศึกษาเรียนรู้น่องกระบวนการศึกษาของรัฐ และกลุ่มตัวชี้วัดตามหลักการมีเหตุมีผล ได้แก่ 1.) การชำระภัยปศุติดตามกฎหมายกำหนด และ 2.) การจัดทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีฟาร์ม ตารางที่ 13 แสดงพื้นที่ตำบลที่มีระดับคะแนนด้านเศรษฐกิจพอเพียง 5 ประการในระดับต่างๆ กัน

TUMBON		KL	MR	SE	RESON	IMMU
1.kuhatai	Mean	2.7759	3.4623	3.7209	2.9300	3.0156
	N	464	464	464	464	464
	Std.	.99750	.85453	.53315	.80357	.53753
2.khaunru	Mean	3.1879	3.5494	3.6338	3.0637	3.2367
	N	314	314	314	314	314
	Std.	1.04440	.79432	.65034	.82634	.59288
3.koemikew	Mean	2.9190	3.3427	3.8489	2.9688	2.8602
	N	321	321	321	321	321
	Std.	.82423	.82973	.68789	.81430	.62037
4.langu	Mean	3.0486	3.8977	3.8389	2.9834	3.2293
	N	391	391	391	391	391
	Std.	.84212	.59032	.51353	.71278	.36443
5.huasai	Mean	2.8107	3.1073	3.9082	2.6907	2.8547
	N	354	354	354	354	354
	Std.	.88234	.88970	.64039	.87437	.61172
6.kapang	Mean	1.7534	2.6945	3.4411	2.5000	2.5419
	N	365	365	365	365	365
	Std.	.46824	.46495	.74122	.58484	.21282
7.pjmarn	Mean	2.7010	3.2354	3.5378	2.1821	2.6224
	N	291	291	291	291	291
	Std.	.96756	.82760	.72179	1.08651	.60168
8.namoebun	Mean	2.6439	3.3470	3.4000	2.8470	2.8327
	N	330	330	330	330	330
	Std.	.91991	.78555	.58268	.84519	.66279
9.nasay	Mean	2.2215	3.2769	3.7277	2.4123	2.9921
	N	325	325	325	325	325
	Std.	1.12704	.73509	.42908	.93994	.58721
TUMBON		KL	MR	SE	RESON	IMMU

10.thakamp	Mean	2.9834	3.4637	3.6979	2.7689	3.0896
	N	331	331	331	331	331
	Std.	.79897	.70617	.64383	.94720	.50049
	Deviation					
11.chalae	Mean	3.2477	3.5364	4.0818	3.1727	3.1859
	N	220	220	220	220	220
	Std.	.99025	.85930	.50580	.84518	.57615
	Deviation					
12.thakamh	Mean	3.0352	3.3691	3.7248	2.7114	2.9784
	N	298	298	298	298	298
	Std.	.54241	.71279	.60563	1.05677	.63468
	Deviation					
13.banprao	Mean	2.4524	3.2063	3.6376	2.8399	2.7202
	N	378	378	378	378	378
	Std.	.89375	.71994	.44557	.83772	.43023
	Deviation					
Total	Mean	2.7309	3.3439	3.7000	2.7751	2.9312
	N	4382	4382	4382	4382	4382
	Std.	.96955	.80482	.62099	.89517	.57964
	Deviation					

จากตารางที่ 13 มีข้อสังเกตบางประการดังต่อไปนี้

- ต่ำบลที่มีคะแนนเงื่อนไขความรู้ระดับครัวเรือน ต่ำที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ ต่ำบลกะปาง ต่ำบลนาทราย และต่ำบลบ้านพร้าว
- ต่ำบลที่มีคะแนนหลักการมีเหตุมีผลระดับครัวเรือน ต่ำที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ ต่ำบลพิมาน ต่ำบลนาทราย และต่ำบลกะปาง

ดังนั้น ต่ำบลกะปางและต่ำบลนาทราย เป็น 2 พื้นที่ที่มีความเร่งด่วนในการพัฒนาชุด

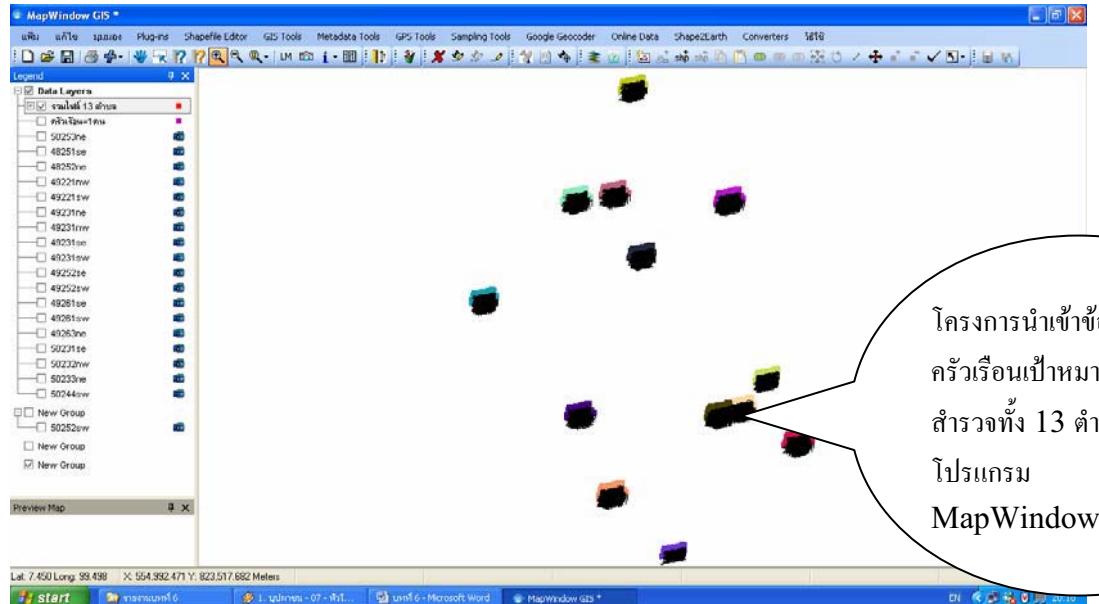
โครงการเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนด้าน สืบพอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (ตามเงื่อนไขความรู้) 2.) การจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีฟาร์มและการ

รณรงค์ให้ชาระภัยที่ควรชาระ (ตามหลักการความมีเหตุมีผล)

บทที่ 6

บทวิเคราะห์

โครงการได้พัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม MapWindowGIS และโปรแกรม SPSS ในการบันทึกข้อมูลครัวเรือนและชุมชนตาม 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถใช้ฟังก์ชันของโปรแกรม MapWindowGIS ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการฯ นำเข้าข้อมูลผลการสำรวจตัวชี้วัดและตำแหน่งครัวเรือนเป้าหมายการสำรวจ ลงในโปรแกรม MapWindowGIS ซึ่งเป็นโปรแกรมใช้วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล 17 ตัวชี้วัด เศรษฐกิจพอเพียง สามารถแสดงผลสถานที่ตั้งครัวเรือน (Spatial Data) (ดังแสดงในรูปภาพข้างบน) และแสดงข้อมูลบรรยายผลการสำรวจ 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน ในตารางข้อมูล (Attribute Data) (ดังแสดงในรูปภาพข้างล่าง)

Attribute Table Editor

1 of 4039 Selected

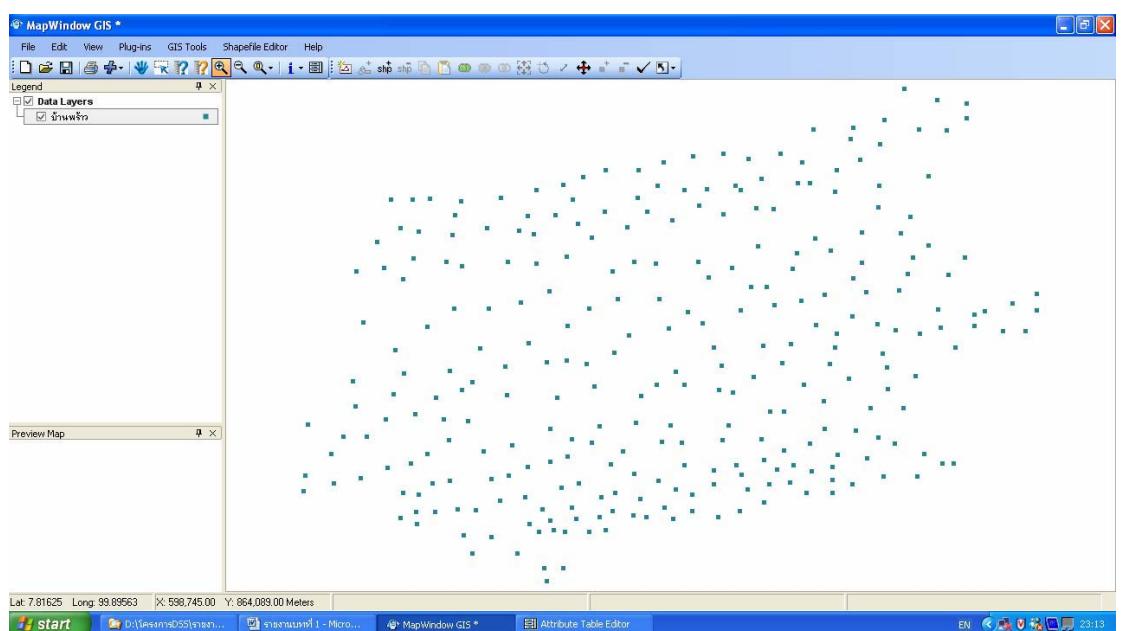
Dimensions: 1000x1000 pixels, 100% zoomed in, 100% fit

SHAPE_ID	NO	TUMBON	TUM_THAI	COUNTRY	OCCU	FAMILY	PLANING	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9
160	161	5	คลอง	2	1	1	3	4	2	3	2	4	3	4	1	3
161	162	5	คลอง	2	1	2	3	3	2	4	2	4	3	5	2	4
162	163	5	คลอง	2	1	1	3	4	2	3	4	4	3	4	2	2
163	164	5	คลอง	2	3	2	3	4	2	3	2	4	5	4	1	2
164	165	5	คลอง	2	3	2	3	5	2	5	5	4	3	4	2	2
165	166	5	คลอง	2	1	1	3	4	2	3	4	4	5	4	1	2
166	167	5	คลอง	2	2	1	3	3	2	4	5	4	5	4	1	2
167	168	5	คลอง	2	2	2	3	4	2	3	5	4	5	4	2	2
168	169	5	คลอง	2	2	1	3	3	2	3	5	5	5	4	3	2
169	170	5	คลอง	2	1	2	3	4	2	3	2	4	5	4	2	2
170	171	5	คลอง	2	2	1	3	3	2	3	5	4	5	4	1	2
171	172	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	2	2	5	4	1	2
172	173	5	คลอง	2	1	1	3	4	2	3	5	4	5	4	1	2
173	174	5	คลอง	2	3	2	3	5	2	4	2	4	5	4	1	2
174	175	5	คลอง	2	3	2	3	3	2	2	2	3	4	1	1	2
175	176	5	คลอง	2	1	2	3	4	2	3	2	4	5	4	2	2
176	177	5	คลอง	2	3	2	3	4	2	3	2	4	5	4	1	2
177	178	5	คลอง	2	1	1	3	4	2	3	2	2	5	4	2	2
178	179	5	คลอง	2	1	2	3	2	2	2	2	4	4	1	2	2
179	180	5	คลอง	2	1	2	3	1	1	3	4	3	4	1	2	2
180	181	5	คลอง	2	3	1	3	5	2	4	1	4	4	4	2	2
181	182	5	คลอง	2	1	1	3	5	2	4	2	3	4	1	2	2
182	183	5	คลอง	2	1	2	3	1	1	3	2	3	4	1	1	1
183	184	5	คลอง	2	1	2	3	3	2	2	5	4	4	2	2	2
184	185	5	คลอง	2	1	2	3	2	2	2	2	5	5	4	2	2
185	186	5	คลอง	2	3	2	3	5	2	2	2	2	5	4	2	2
186	187	5	คลอง	2	1	2	3	5	2	3	2	2	4	5	4	2
187	188	5	คลอง	2	1	2	3	5	2	2	3	2	2	4	1	2
188	189	5	คลอง	2	3	1	3	2	2	2	2	4	4	5	4	1
189	190	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
190	191	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
191	192	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
192	193	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
193	194	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
194	195	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
195	196	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
196	197	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
197	198	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
198	199	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
199	200	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
200	201	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
201	202	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
202	203	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
203	204	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
204	205	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
205	206	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
206	207	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
207	208	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
208	209	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
209	210	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
210	211	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
211	212	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
212	213	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
213	214	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
214	215	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
215	216	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
216	217	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
217	218	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
218	219	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
219	220	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
220	221	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
221	222	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
222	223	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
223	224	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
224	225	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
225	226	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
226	227	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
227	228	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
228	229	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
229	230	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
230	231	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
231	232	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
232	233	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
233	234	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
234	235	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
235	236	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
236	237	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
237	238	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
238	239	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
239	240	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
240	241	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
241	242	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
242	243	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
243	244	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
244	245	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
245	246	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
246	247	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
247	248	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
248	249	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
249	250	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
250	251	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
251	252	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
252	253	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
253	254	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
254	255	5	คลอง	2	1	1	3	3	2	3	4	4	5	4	1	2
255																

โครงการฯ ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โปรแกรม MapWindowGIS นำเข้าข้อมูลครัวเรือนเป้าหมายสำรวจเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ 13 ตำบล โดยเชื่อมฐานข้อมูลจากโปรแกรม SPSS เข้ากับโปรแกรม MapWindowGIS และใช้ Function ของโปรแกรม MapWindowGIS วิเคราะห์และประมาณผลครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียงจาก 13 ตำบล

ตัวอย่างการประมาณผลครัวเรือนเป้าหมายที่ถูกสำรวจ ในประเด็นต่างๆ ที่ผู้ใช้ข้อมูลสนใจ หรือต้องการนำไปใช้ตัดสินใจกำหนดแผนงานกิจกรรม โดยการนำข้อมูลที่ถูกจัดไว้ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาวิเคราะห์ เช่น ต้องการทราบจำนวนครัวเรือนและตำแหน่งที่ตั้งครัวเรือนที่ได้คะแนนตัวชี้วัดด้านการทำบัญชีครัวเรือน (Q 8) ในพื้นที่ตำบลบ้านพร้าว ในระดับ “มากที่สุด” (คะแนน 5) สามารถใช้โปรแกรม MapWindowGIS หากครัวเรือนตามเงื่อนไขดังกล่าว ได้ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เปิดโปรแกรม MapWindowGIS และนำเข้าฐานข้อมูลตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านพร้าว ลงในโปรแกรม MapWindowGIS

2. ใช้ฟังก์ชันในตาราง Attribute Data หาตำแหน่งครัวเรือนตามเงื่อนไข ดังกล่าว

ภาพแสดงการใช้ฟังก์ชันในตาราง Attribute Data ของ MapWindow GIS ในการค้นหาครัวเรือนตามเงื่อนไขที่กำหนด

ภาพแสดงหน้าจอ MapWindow GIS ที่เปิดอยู่สองหน้าจอ หน้าจอบนเป็น "Attribute Table Editor" ของไฟล์ "D:\lesson05\lesson05_1.shp" แสดงข้อมูลครัวเรือน 298 รายการ หน้าจอล่างเป็น "Query" ที่ใช้ในการค้นหา

ใน "Query" ได้ตั้งเงื่อนไข "Q8 = 5" ที่ค่า Q8 ต้องเท่ากับ 5

ผลลัพธ์ที่ได้คือ รายการที่มีค่า Q8 เท่ากับ 5 จำนวน 1 รายการ คือ รายการที่ 298 ค่า Q8 คือ 5

ภาพแสดงผลลัพธ์ที่ได้คือ รายการที่ 298 ค่า Q8 คือ 5

ข้อมูลแสดงผล Q8

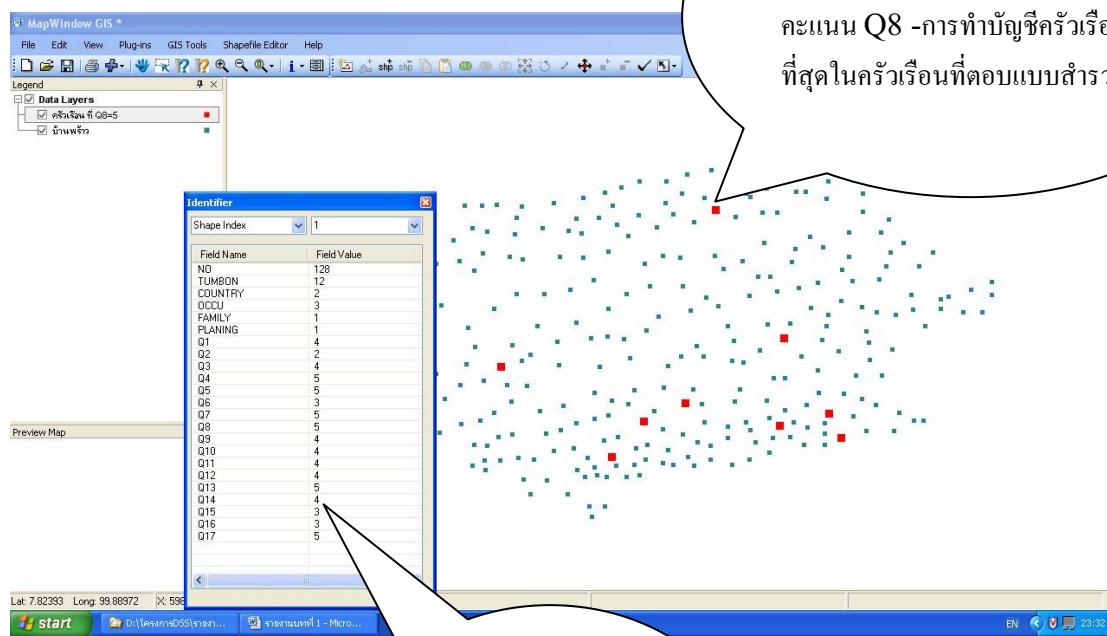
โปรแกรมเลือกครัวเรือน ที่มีค่า Q8 เท่ากับ 5

โปรแกรมเลือกครัวเรือนที่ได้คะแนน
Q8=5 จำนวน 9 ครัวเรือน แสดงผล

3. การตั้งโจทย์เพื่อค้นหาครัวเรือนตามเงื่อนไข

แสดงผลตำแหน่ง (Spatial Data
จุดสีแดง) และข้อมูลครัวเรือนที่ได้
คะแนน Q8 - การทำบัญชีครัวเรือนดี
ที่สุดในครัวเรือนที่ตอบแบบสำรวจ

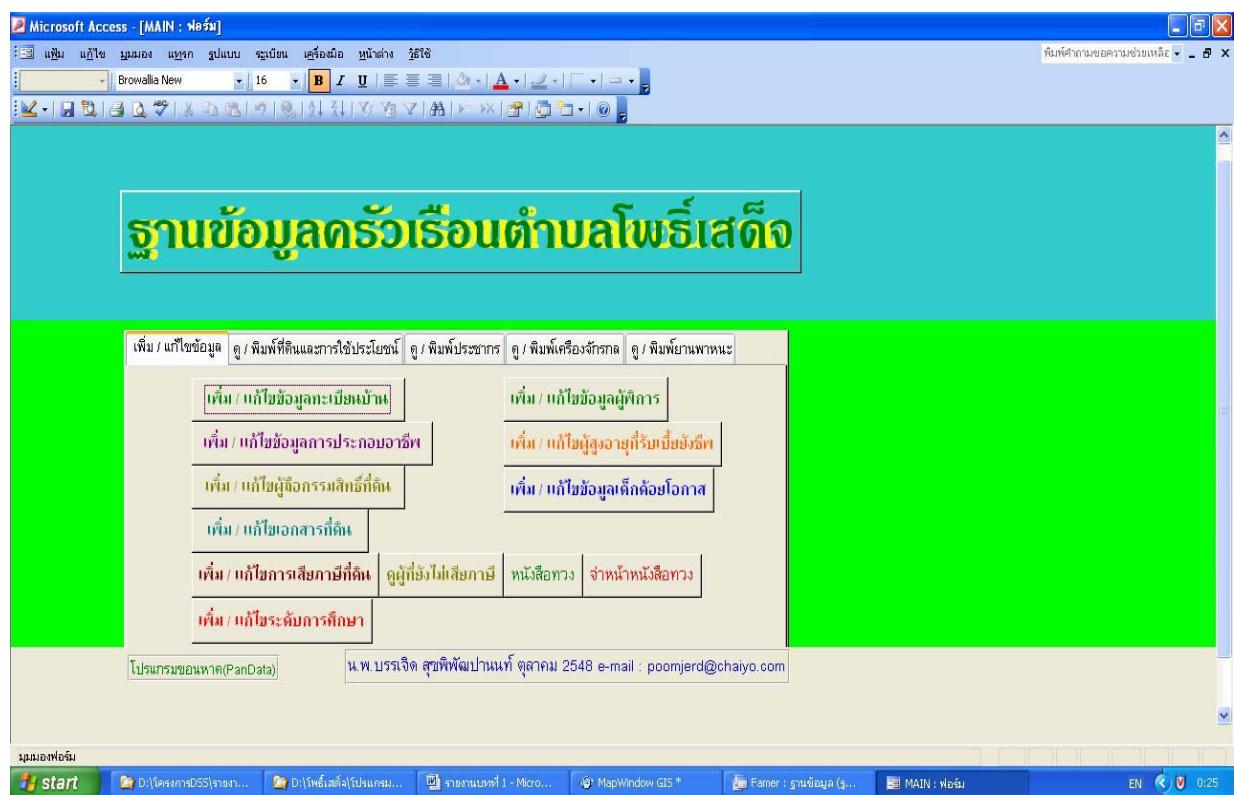

ข้อมูลในตาราง
Attribute Data แสดง
รายละเอียดครัวเรือนที่ได้
คะแนน Q8=5

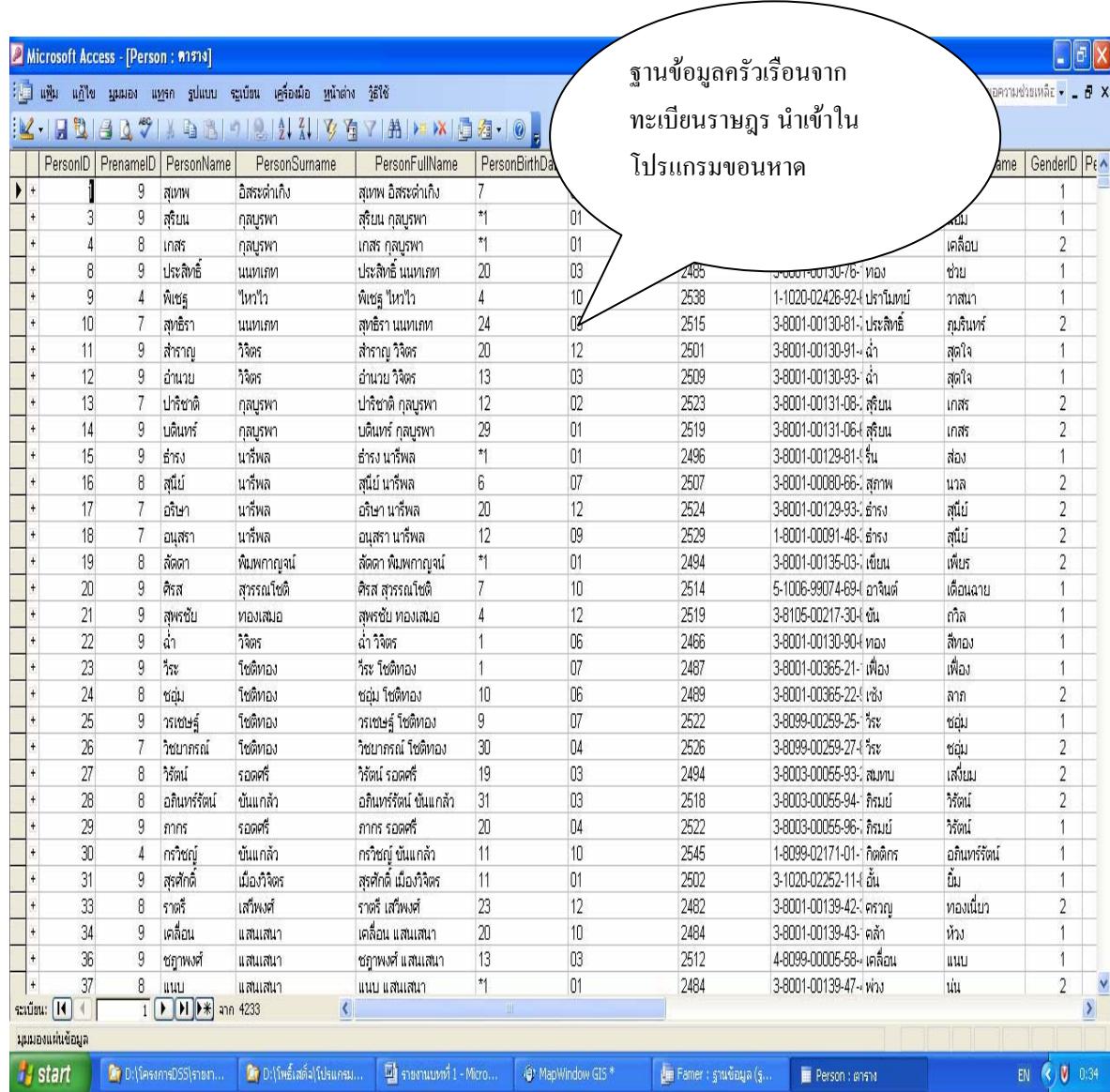
จากตัวอย่างดังกล่าว คณะทำงานของภาคีการพัฒนาฝ่ายต่างๆ ในตำบล สามารถใช้โปรแกรม MapWindowGIS ค้นหาครัวเรือนเป้าหมายที่ตอบแบบสำรวจ 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้ประกอบในการจัดทำแผนงานโครงการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้อย่างตรงเป้าหมาย รวมทั้งสามารถศึกษาความสัมพันธ์ของตัวชี้วัดอื่นๆ อีก 16 ตัวชี้วัดในครัวเรือนเป้าหมายที่ได้คะแนนการทำบัญชีครัวเรือนสูงที่สุด ได้ด้วย โดยใช้คำสั่งในฟังก์ชันของโปรแกรม MapWindowGIS เป็นเครื่องมือหารือเรื่องดังกล่าว

ปัจจุบันสามารถของโปรแกรม SPSS และโปรแกรม MapWindowGIS สามารถช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของฝ่ายบริหารองค์กรและภาคีการพัฒนาในระดับตำบลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เป็นสื่อสร้างความเข้าใจ การยอมรับของคณะบุคคลต่างๆ ในตำบลให้สนับสนุนข้อเสนอโครงการพัฒนาตำบลโดยตั้งอยู่บนฐานของความรู้แทนการใช้ความรู้สึกมาตัดสินใจ เช่น ในอดีต

นอกจากโปรแกรม SPSS โปรแกรม MapWindowGIS แล้ว ทางโครงการฯ โดยนายชื่น พิพิธเพ็ง นักวิจัยตำบลของนหад และนายแพทย์บรรจิด สุพิพัฒน์ปานนท์ ได้ร่วมกันพัฒนาโปรแกรมของนหад ใช้ในการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชน ทั้งในระดับครัวเรือน และองค์กรชุมชน โดยใช้ในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 14 ตำบลของโครงการฯ และขยายผลสู่ตำบลอื่นๆ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ที่ตั้งไว้ เช่น การขยายผลสู่ตำบลโพธิ์เดช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังตัวอย่างต่อไปนี้

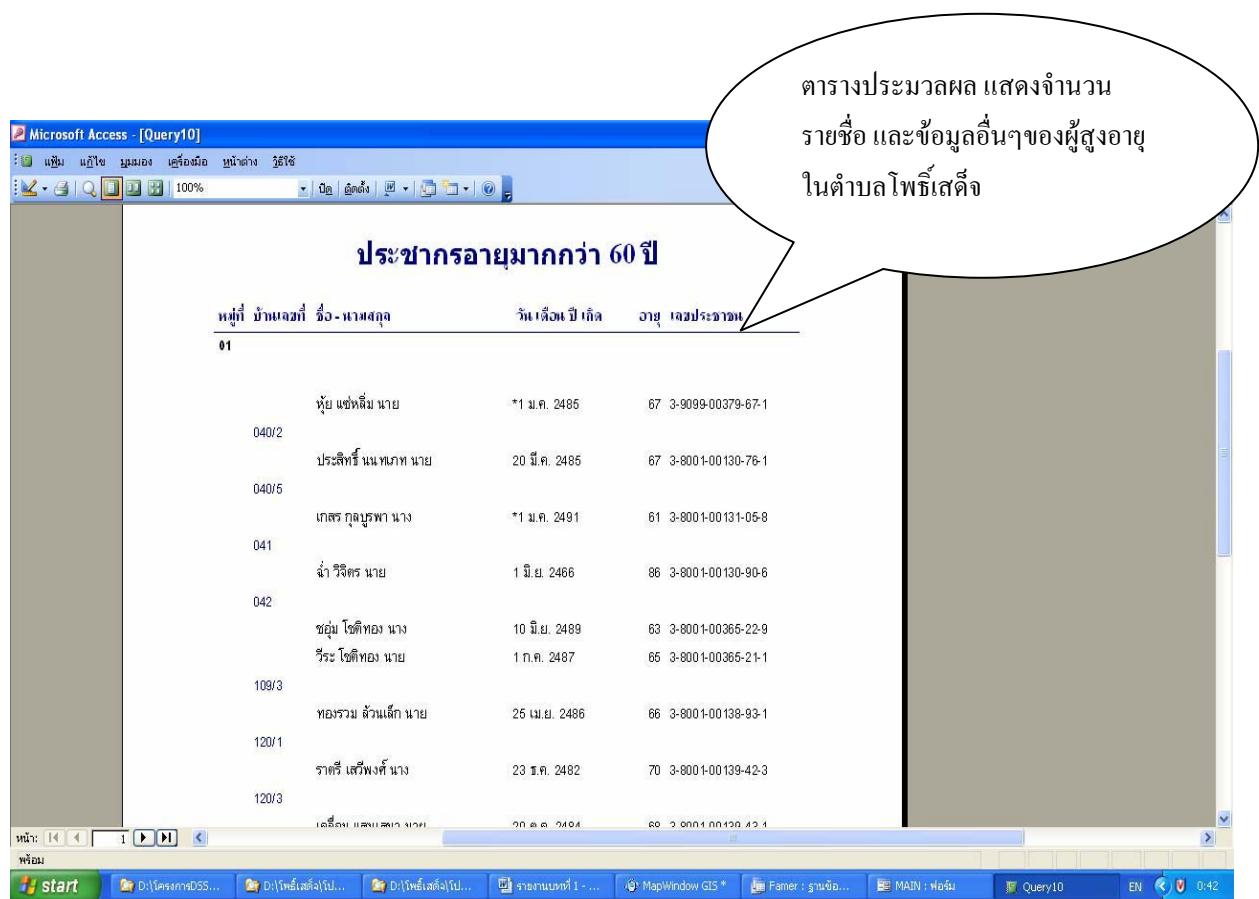
โปรแกรมขอนหาด เริ่มจากการนำเข้าข้อมูลครัวเรือนจากทะเบียนรายชื่อ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่วิจัย นักวิจัยและคณะทำงานระดับตำบลร่วมกันจัดการ และประสบการณ์จากการดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมายของโครงการฯ ได้ขยายผลสู่ตำบลอื่นๆ ในกรณีตำบลโพธิ์สตี๊จ อำเภอเมือง นั้น ได้นำข้อมูลครัวเรือนมาจัดการ ได้อย่างน่าเชื่อถือ

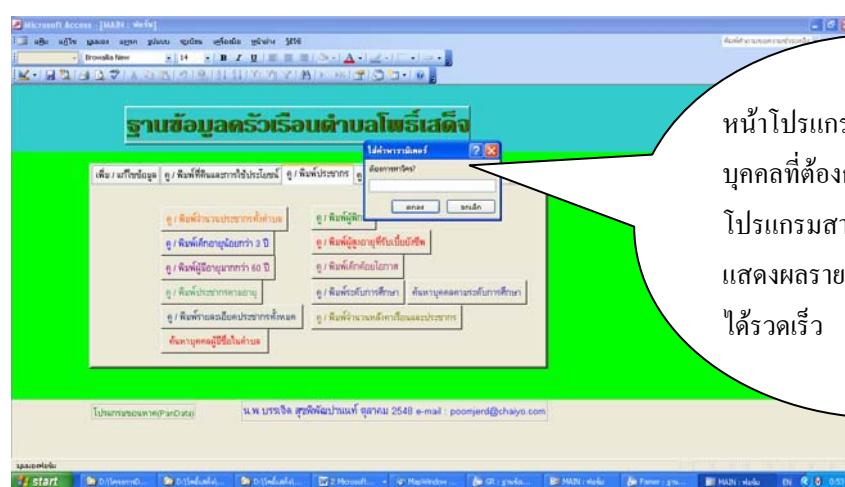
ฐานข้อมูลครัวเรือนจากทะเบียนรายชื่อ นำเข้าในโปรแกรมขอนหาด

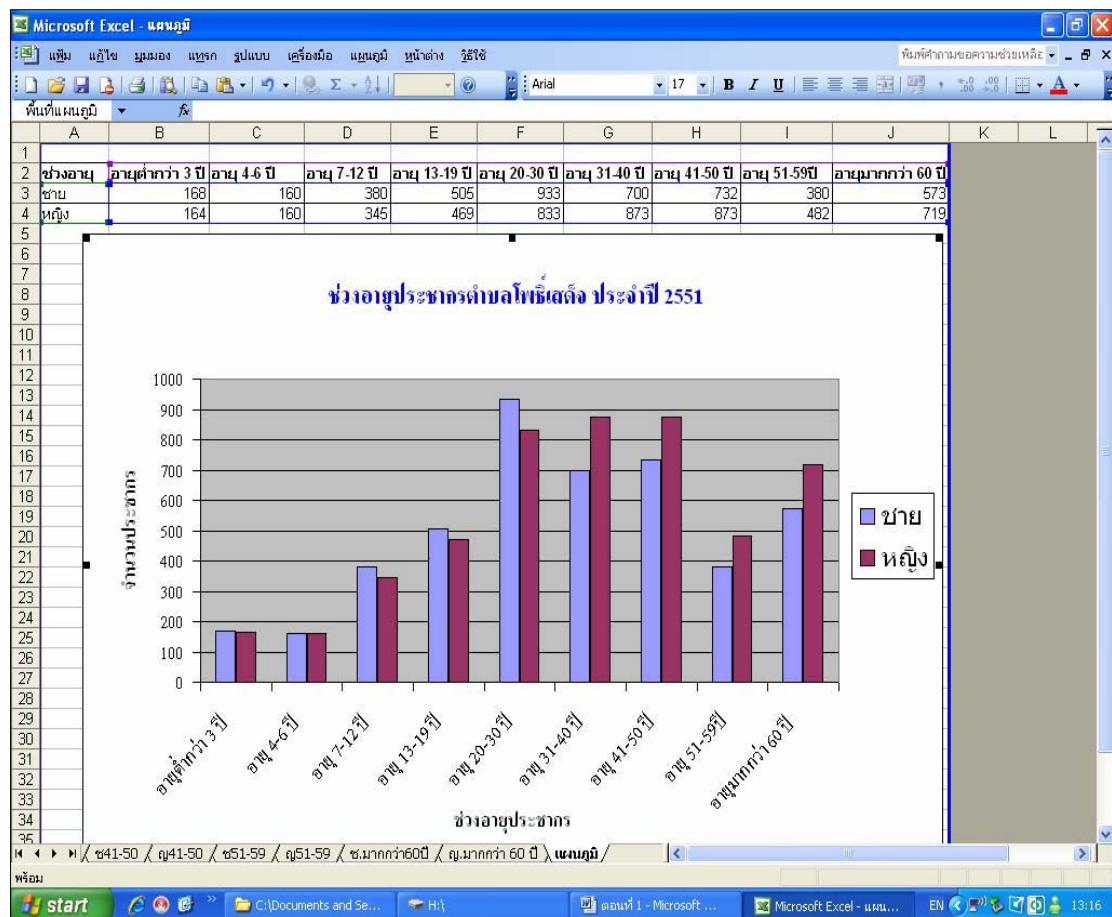
PersonID	PrenameID	PersonName	PersonSurname	PersonFullName	PersonBirthDate	GenderID	PersonAge
1	9	สุภาพ	อิษณ์ดำเนิน	สุภาพ อิษณ์ดำเนิน	7	1	79
3	9	พัฒนา	กุญชรพา	พัฒนา กุญชรพา	*1 01	1	79
4	8	เกรช	กุญชรพา	เกรช กุญชรพา	*1 01	2	79
8	9	ประพิไล	แมเพกา	ประพิไล แมเพกา	20 03	1	59
9	4	พิชญ์	ไหไว	พิชญ์ ไหไว	4 10	1	55
10	7	สุชาติ	แมเพกา	สุชาติ แมเพกา	24 08	1	55
11	9	สัตยา	วิจิตร	สัตยา วิจิตร	20 12	2	55
12	9	อัมนา	วิจิตร	อัมนา วิจิตร	13 03	1	42
13	7	ปริชาติ	กุญชรพา	ปริชาติ กุญชรพา	12 02	2	42
14	9	บดินทร์	กุญชรพา	บดินทร์ กุญชรพา	29 01	2	42
15	9	อ่อง	นรีพล	อ่อง นรีพล	*1 01	1	42
16	8	สุนีย์	นรีพล	สุนีย์ นรีพล	6 07	2	36
17	7	อัชญา	นรีพล	อัชญา นรีพล	20 12	2	36
18	7	อนุสรา	นรีพล	อนุสรา นรีพล	12 09	2	36
19	8	สัตดา	พิมพากุญจน์	สัตดา พิมพากุญจน์	*1 01	2	36
20	9	ศิรัส	สุกอรุณี	ศิรัส สุกอรุณี	7 10	1	36
21	9	สุพรรชัย	ทองสมอ	สุพรรชัย ทองสมอ	4 12	1	36
22	9	อ่า	วิจิตร	อ่า วิจิตร	1 06	1	36
23	9	อีรัตน์	ใจดีทอง	อีรัตน์ ใจดีทอง	1 07	1	36
24	8	ชนิมุน	ใจดีทอง	ชนิมุน ใจดีทอง	10 06	2	30
25	9	ราษฎร์	ใจดีทอง	ราษฎร์ ใจดีทอง	9 07	1	30
26	7	วิษัยากร	ใจดีทอง	วิษัยากร ใจดีทอง	30 04	2	30
27	8	วัชัน	รอดครตี	วัชัน รอดครตี	19 03	1	30
28	8	อภินันท์รัตน์	ขันแกลล์	อภินันท์รัตน์ ขันแกลล์	31 03	2	30
29	9	ภานุ	รอดครตี	ภานุ รอดครตี	20 04	1	30
30	4	กริษญ์	ขันแกลล์	กริษญ์ ขันแกลล์	11 10	1	26
31	9	สุรัตติ์	เมืองวิจิตร	สุรัตติ์ เมืองวิจิตร	11 01	1	26
33	8	ราวดี	เสนา	ราวดี เสนา	23 12	1	26
34	9	เดือน	แสณเสนา	เดือน แสณเสนา	20 10	1	26
36	9	ชุมพรพงษ์	แสณเสนา	ชุมพรพงษ์ แสณเสนา	13 03	1	26
37	8	แแบบ	แสณเสนา	แแบบ แสณเสนา	*1 01	2	26

จากการข้างต้น เป็นการแสดงตัวอย่างข้อมูลประชากรและข้อมูลครัวเรือนของตำบลโพธิ์สตี๊จ ที่บันทึกอยู่ในโปรแกรมขอนหาด และทางอบต.และองค์กรชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในโปรแกรมขอนหาด หลักด้าน เช่น การค้นหาจำนวน รายชื่อ ผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ในตำบลโพธิ์สตี๊จ ได้อย่างรวดเร็ว ดังนี้

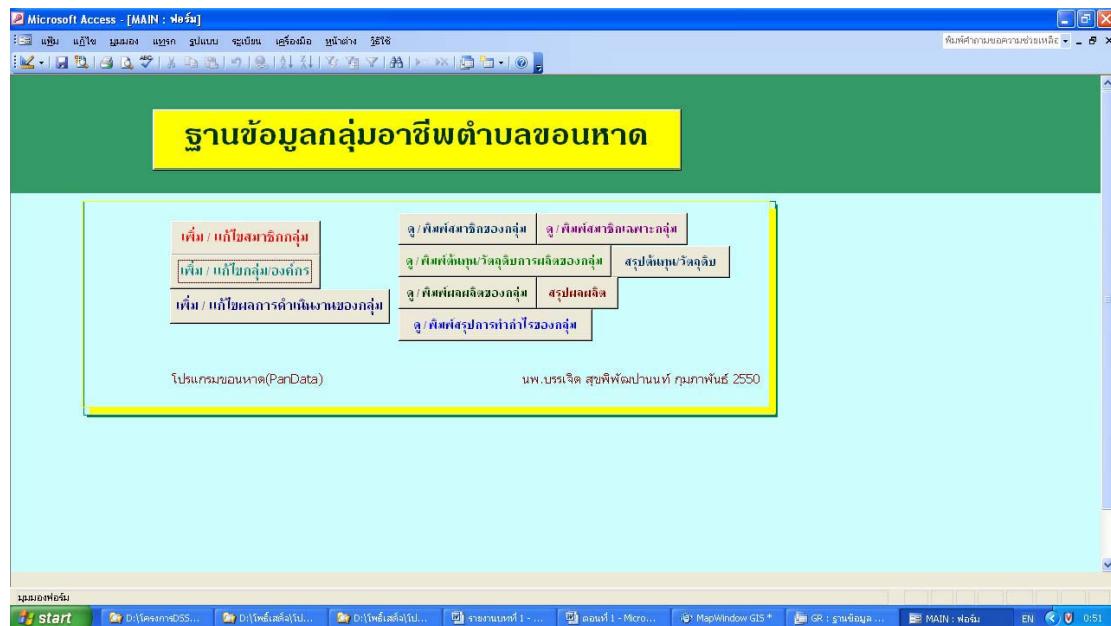

โปรแกรมขอนหาด ยังมีขีดความสามารถในการค้นหาบุคคลในตำบล โดยการพิมพ์รายชื่อลงไปในแบบฟอร์ม โปรแกรมก็สามารถแสดงผลรายชื่อที่ต้องการค้นหาได้อย่างรวดเร็ว

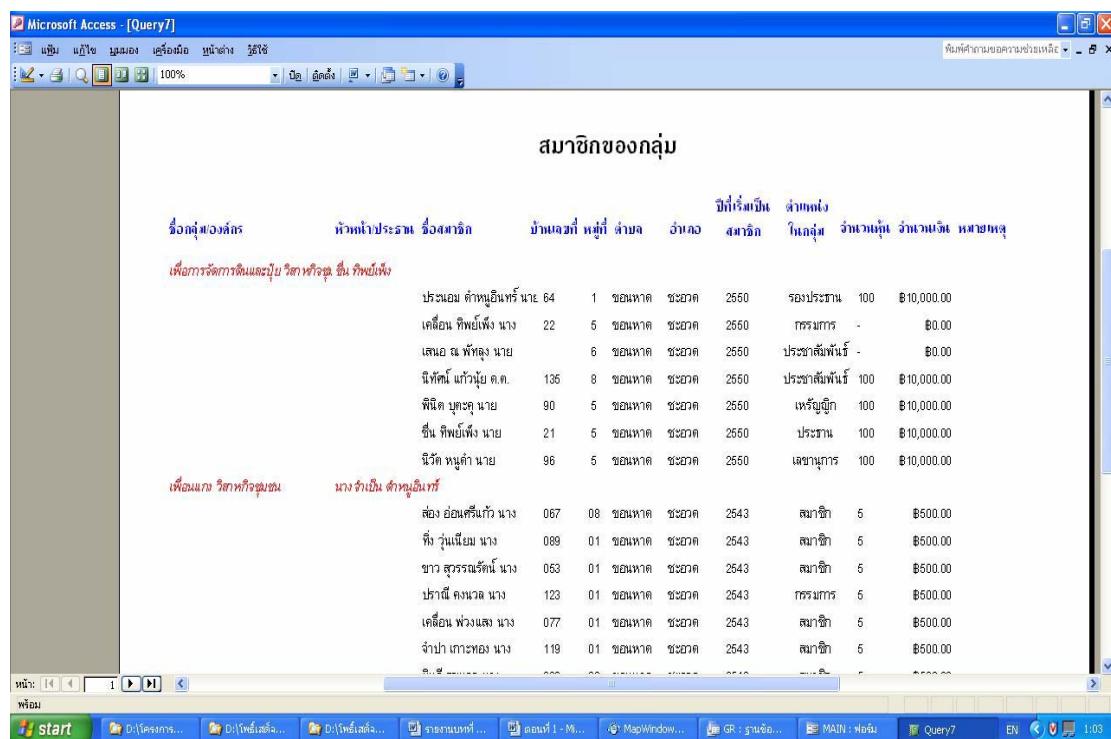

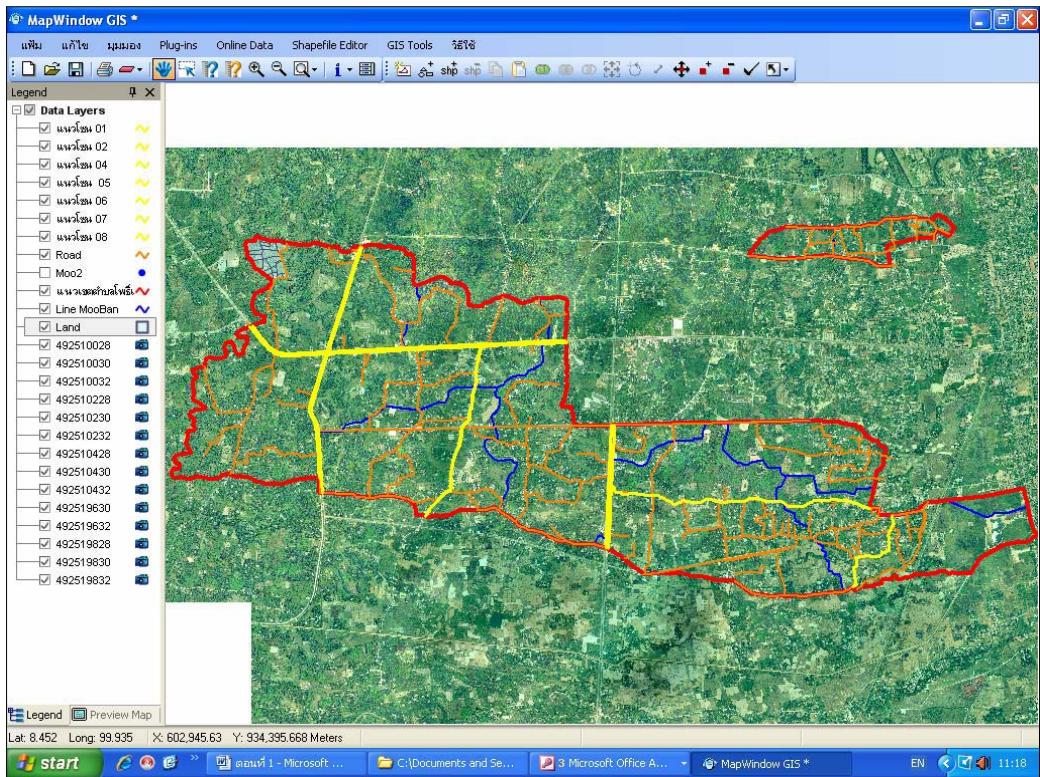
การแปลงค่าตัวเลขในตารางของโปรแกรมขอนหาด เป็นค่าที่แสดงผลทางสถิติในรูปของกราฟฟิค กราฟแท่ง แสดงช่วงอายุต่างๆ ของประชากรในตำบลโพธิ์เด็ดจ นำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์งานด้านสวัสดิการชุมชนและงานด้านประชากรศาสตร์ ช่วยในการสนับสนุนการตัดสินใจของฝ่ายบริหารองค์กรชุมชนในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โปรแกรมขอนหาดยังมี Software พ่วง ใช้จัดการข้อมูลองค์กรชุมชน ได้อย่างง่ายๆ ผ่านโปรแกรมขอนหาด “ฐานข้อมูลกลุ่มอาชีพตำบล.....” ซึ่งสามารถประมวลและแสดงผลได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จากตัวอย่าง แสดงฐานข้อมูลมาใช้กับวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ในตำบลล่อนหาด อำเภอชะอวด

นอกจากฟังก์ชั่นมาตรฐานของโปรแกรมขอนหาดและโปรแกรม MapWindowGIS แล้ว นายไชยา กรรไพระ หัวหน้าช่างโยธา อบต.โพธิ์เสด็จ ร่วมกับนายชื่น ทิพย์เพ็ง ได้ร่วมกันพัฒนาโปรแกรมแผนที่ภysis และทะเบียนทรัพย์สินตำบล ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้ศักยภาพของโปรแกรมขอนหาดกับโปรแกรม MapWindowGIS เข้าด้วยกัน เป็นผลผลิตใหม่ที่จัดว่าเป็น “นวัตกรรมของโปรแกรมขอนหาด” ได้อย่างน่าภาคภูมิใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่กระบวนการจัดการความรู้ ให้เกิดปัญญาในการใช้เพื่อการพัฒนาตำบลตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั้น โครงการฯได้พัฒนา “เครื่องมือจัดการความรู้” ผ่านการทำงานของโปรแกรม SPSS โปรแกรมขอนหาด และโปรแกรม MapWindowGIS ได้อย่างลงตัว ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนแม่บบชุมชนระดับตำบลทั้งในส่วนของอปท.และในส่วนของบ้านภาคประชาชน

การใช้เครื่องมือจัดระบบข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ทั้งข้อมูลด้านแผนที่และข้อมูลเชิงบรรยาย เชิงตัวเลข นั้น จะเป็น “ตัวช่วย” ในการตัดสินใจใช้แผนแม่บบชุมชนให้ตรงกับความต้องการของชุมชน ตรงกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ สร้างการยอมรับและสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นในตำบลได้อีกทางเลือกหนึ่ง.

บทที่ 7

บทสรุป และอภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์และผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการในภาพรวม 5 ประเด็น หลัก คือ

1. เกิดพื้นที่น้ำร่อง 14 ตำบลและ เกิดผู้ประสานงานการวิจัยระดับตำบล เพื่อประสานความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนกับภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ

2. เกิดการพัฒนาชุดความรู้ด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ภายใต้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลครัวเรือนและชุมชนรองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS)

3. เกิด 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. เกิดการพัฒนาระบบฐานข้อมูลแผนแม่บทชุมชนรองรับการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ โดยใช้ความรู้จากการกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพการพัฒนาครัวเรือนและชุมชนสู่การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

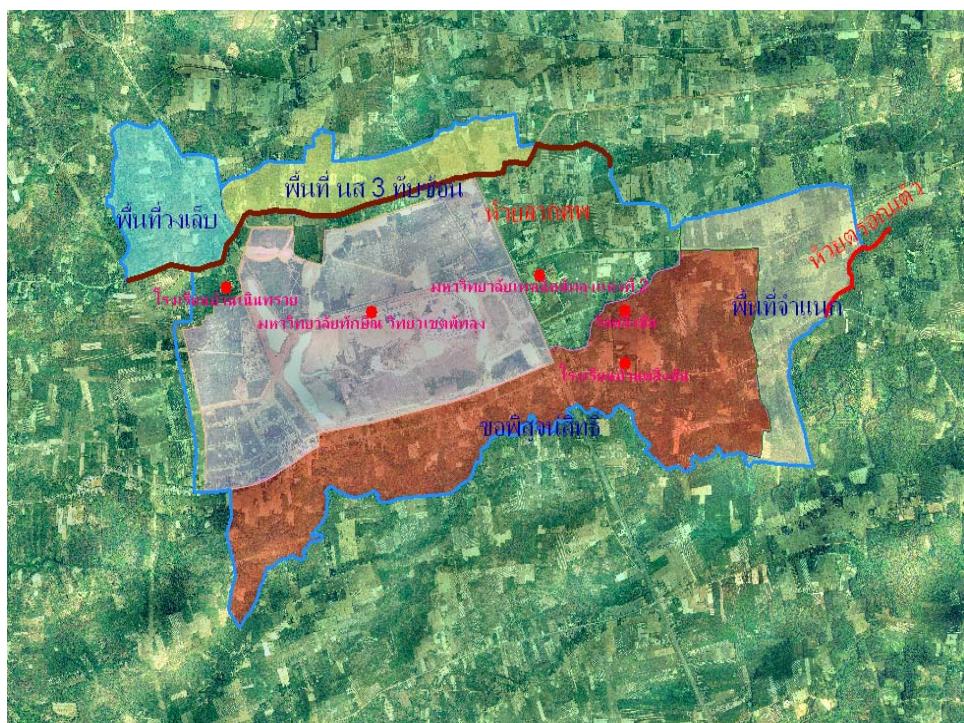
5. เกิดความร่วมมือกับสถาบันวิชาการท้องถิ่น และการขยายผลงานวิจัย ไปในพื้นที่ตำบลอื่นๆ ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ (สงขลา นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง และสตูล)

จากผลการดำเนินงานของโครงการฯ มีบทสรุปต่อผลผลิตทั้ง 5 ด้านหลัก ดังต่อไปนี้

1. การเกิดพื้นที่น้ำร่อง 14 ตำบลและ เกิดผู้ประสานงานการวิจัยระดับตำบล เพื่อประสานความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนกับภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ โครงการสามารถดำเนินงานได้ครบทั้ง 14 ตำบล แต่การสำรวจข้อมูลครัวเรือนตาม 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน นั้น ดำเนินการได้ 13 ตำบล (ยกเว้นตำบลอนหาด อำเภอ遮虎 จังหวัดนครศรีธรรมราช) โดยมีผู้ประสานงานการวิจัยตำบล 14 คุณ เป็นผู้ขับเคลื่อนงานของโครงการฯ ในเชิงพื้นที่ 14 ตำบลนั้น เกิดการทำงานอย่างบูรณาการร่วมกันระหว่าง อบต.กับภาคประชาชนอย่างโดยเด่น จำนวน 9 ตำบล คือ 1.) ตำบลท่าข้าม อำเภอ遮虎 หาดใหญ่ 2.) ตำบลควนรู และ 3.) ตำบลคุห่าได อำเภอ遮虎 4.) ตำบลชะแถ อำเภอสิงหนคร รวม 4 ตำบล ในจังหวัดสงขลา 5.) ตำบลนาทราย อำเภอเมือง 6.) ตำบลนาหมอบุญ อำเภอ遮虎 ภูริ รวม 2 ตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราช 7.) ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน 8.) ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสีแก้ว รวม 2 ตำบลในจังหวัดตรัง 9.) ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล และ 10.) ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ส่วนใน 3 พื้นที่ มีการดำเนินงานที่ฝ่าย อบต. ทำงานอย่างเข้มแข็ง แต่มีจุดอ่อนด้านความร่วมมือกับภาคประชาชน ได้แก่ 1.) อบต.หัวไทร 2.)

อบต.กะปง 3.) อบต.ขอนหาด รวม 3 อปท. ในจังหวัดนครศรีธรรมราช และ มีจำนวน 1 อปท.ที่มี ชุมชนทั้ง 2 ฝ่าย ได้แก่ 1.) เทศบาลเมืองสตูล ทั้งนี้ ทั้ง 14 ตำบล สามารถบรรลุเป้าหมายด้านการ นำเข้าข้อมูลด้านประชากรสู่โปรแกรมขอนหาด การจัดทำข้อมูลบริบทพื้นที่ การจัดการข้อมูล สารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ซึ่งเป็นผลงานด้านการพัฒนาความรู้เพื่อเสริมประสิทธิภาพของการ จัดทำแผนแม่บทชุมชนและแผนของอปท. ส่วนข้อมูลเชิงประวัติ ดำเนินการอย่างโดยเด่นในพื้นที่ ต่อไปนี้

- ด้านการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน ได้แก่ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าเพยอน จังหวัดพัทลุง ตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลคุหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ด้านการจัดการปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

การจัดการข้อมูลด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดิน ของตำบลบ้าน พร้าว อำเภอป่าเพยอน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นความร่วมมืออย่างพร้อมเพรียงระหว่างภาค ประชาชน อปท. และสำนักงานที่ดินจังหวัดพัทลุง ส่งผลให้กระบวนการแก้ไขปัญหา คืบหน้าไปมาก (เมษายน 2552) หลังจากชาวบ้านรอคอยมานานกว่า 20 ปี

- ด้านการพัฒนาองค์กรชุมชน ได้แก่ ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ภาพที่ดึงของครัวเรือนที่แสดงความสัมพันธ์ในฐานะการเป็นสมาชิกองค์กรชุมชน ใน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

- ด้านการวางแผนการพัฒนาทรัพยากรัฐธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง
  - ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรม ได้แก่ ตำบลละแซ่ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสangkhla
  - ด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและเยาวชน ได้แก่ ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสีแก้ว จังหวัดตรัง

ภาพแสดงที่ตั้งบ้านเรือนของคนพิการ ในตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร เพื่อแสดงผล
ในแผนที่ 1:25000 ของ อบต.หัวไทร ง่ายในการให้บริการและความช่วยเหลือ

ส่วนในตำบลเป้าหมายอื่นๆนั้น อปท.ได้ใช้ฐานข้อมูล ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานของโครงการฯ เป็นส่วนประกอบในการจัดทำแผน อปท. โดยเฉพาะการจัดการข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ มีการจัดซื้อแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศอสีเชิงเลข มาตราส่วน 1:4000 และ 1: 25000 ครอบทั้ง 14 ตำบล รวมทั้งแต่ตั้งเจ้าหน้าที่ของ อปท.รับผิดชอบงานการจัดการข้อมูล ตำบลต่อเนื่องจากโครงการฯ เช่น ตำบลคุหाई ตำบลควนรู ตำบลท่าข้าม ในจังหวัดสงขลา ตำบลขอนหาด ตำบลหัวไทร ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลละงู ในจังหวัดสตูล

ทางด้านผู้ประสานงานวิจัยตำบลทั้ง 14 คุณ มีการปรับเปลี่ยนนักวิจัยจำนวน 2 พื้นที่ คือ ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช และตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ส่วน 12 ตำบลที่เหลือ นักวิจัยได้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และได้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย “นัก GIS ชุมชน” โดยมีการเชื่อมโยงกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จำนวน 12 คน ได้แก่ นักวิจัยจากตำบลควนรู ตำบลคุหाई ตำบลเขาไม้แก้ว ตำบลนาหมอนบุญ ตำบลหัวไทร ตำบลขอนหาด ตำบลนาทราย ตำบลละงู และเมื่อสิ้นสุดโครงการฯ มีนักวิจัยตำบลเพิ่มขึ้นอีก 2 คน คือ จากจังหวัดพัทลุง 1 คน จากจังหวัดนครศรีธรรมราช 2 คน และนักวิชาการจากวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช 1 คน

2. เกิดการพัฒนาชุดความรู้ด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ภายใต้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลครัวเรือนและชุมชนรองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS)

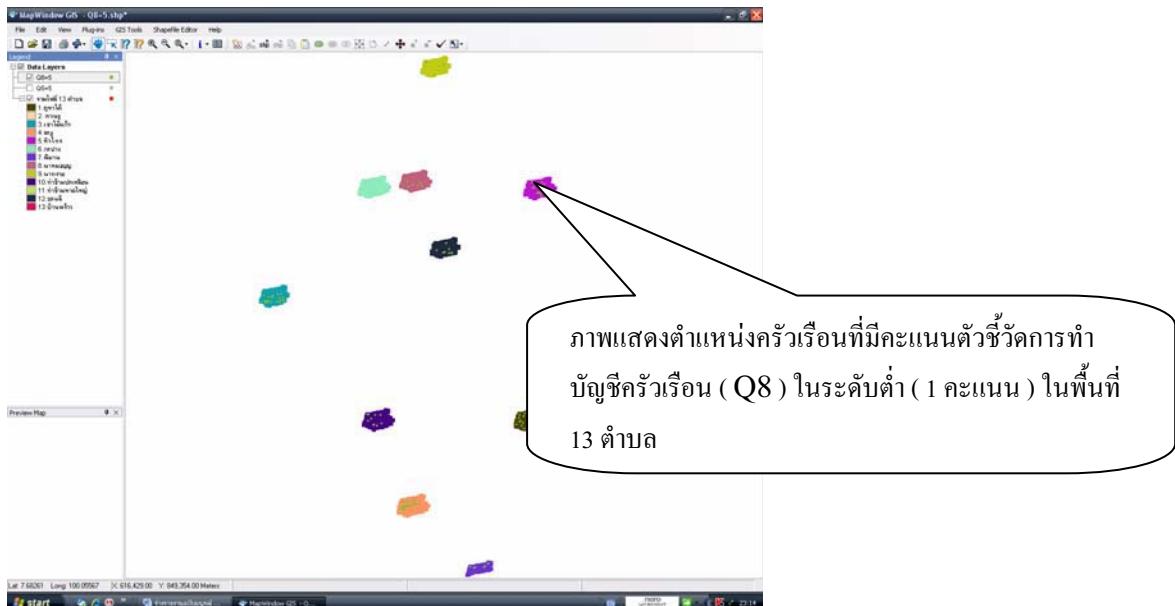
ผลงานด้านนี้ มีความโดดเด่นมาก โดยเฉพาะโปรแกรมขอนหาด ซึ่งพัฒนาโดยนายแพทัยบวรเจด สุขพิพัฒน์ปานนท์ (จากสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดพัทลุง) และนายชื่น ทิพย์เพ็ง (นักวิจัยจาก ตำบลขอนหาด) ซึ่งมีการพัฒนาขีดความสามารถของโปรแกรมอย่างต่อเนื่อง จนถึงขั้นการใช้ โปรแกรมขอนหาดในการจัดทำโปรแกรมแผนที่ภัยและทรัพย์สิน ได้ (ในเดือนกันยายน 2551) ซึ่ง เป็นความร่วมมือของ 3 ฝ่าย คือ 1.) นักวิชาการ จากวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ และนายแพทัย บวรเจด สุขพิพัฒน์ปานนท์ 2.) นักวิจัยตำบล คือ นายชื่น ทิพย์เพ็ง นักวิจัยของโครงการจาก ตำบลขอนหาด และ 3.) เจ้าหน้าที่จาก อบต. โพธิ์สเด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช (พื้นที่ขยายผลของโครงการฯ)

ชุดเด่นของผลงานส่วนนี้ คือ การพัฒนาโปรแกรมขอนหาดเวอร์ชันแผนที่ภัยและ ทรัพย์สิน โดยการเชื่อมโยงกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ผ่านโปรแกรม MapWindowGIS ซึ่ง เป็น Free Software ประเภทเปิดรหัส (Opensource) ทำให้โครงการสามารถพัฒนาชุดซอฟแวร์ที่ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างรอบด้าน และมีความเหมาะสมสมต่อการเรียนรู้ การ ถ่ายทอดและขยายผลได้ทั้งในส่วนของอปท. และภาคประชาชน

สำหรับ อปท. และกลุ่มการขับเคลื่อนงานวิจัยของโครงการฯ ทั้ง 14 ตำบล หลังจากสิ้นสุด โครงการฯแล้ว มีจำนวน 9 ตำบล ที่มีการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ 1.) ตำบลขอนหาด 2.) ตำบลหัวไทร 3.) ตำบลบ้านพร้าว 4.) ตำบลคูหาใต้ 5.) ตำบลควนรู 6.) ตำบลท่าข้าม หาดใหญ่ 7.) ตำบลท่าข้าม ประเพลสิน 8.) ตำบลละงู 9.) ตำบลเขาไม้แก้ว ส่วนตำบลที่ยังขาดการขับเคลื่อน (ติดตามในเดือนกันยายน 2551) ได้แก่ 1.) ตำบลกะปง 2.) ตำบลนาทราย 3.) ตำบลชะแส้ 4.) ตำบลพิมาน 5.) ตำบลนาหมอบุญ แต่ 4 ตำบล จาก 5 ตำบล คือ ตำบลนาทราย ตำบลกะปง ตำบลชะแส้ และตำบลนาหมอบุญ นั้น ได้รับการคัดเลือกเป็นพื้นที่ เป้าหมายของโครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น สนับสนุนโดย สถาบัน พัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และ 1 ตำบล ที่เหลือ คือ ตำบลพิมาน จังหวัดสตูล ได้รับการคัดเลือก เป็นพื้นที่เป้าหมายของโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาสังคมและสุข ภาวะ ระยะที่ 2

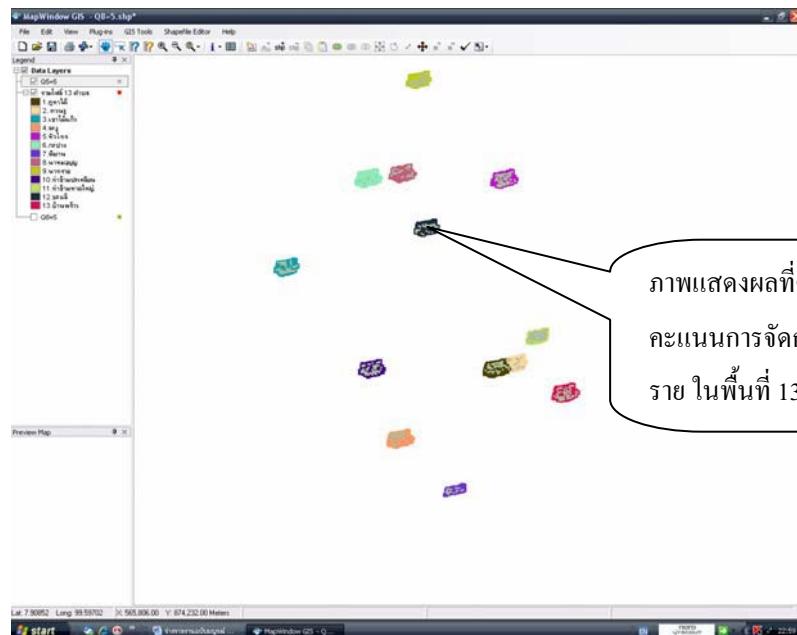
3. การพัฒนา 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับครัวเรือน โดยโครงการฯร่วมกับ ภาคประชาชนใน พื้นที่ 13 ตำบล (ยกเว้นตำบลขอนหาด) ร่วมกันพัฒนา 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน ซึ่งจากผลการสำรวจข้อมูลครัวเรือนในพื้นที่เป้าหมาย 13 ตำบล รวมจำนวน 4,382 ครัวเรือน ตาม 17 ตัวชี้วัดนี้ พบว่า ตัวชี้วัดความเป็นครัวเรือนพอเพียงที่ได้รับคะแนนค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เป็นหนึ่ง ในกลุ่มตัวชี้วัดด้านความพอประมาณ คือ..(Q5) สถานะการจัดการ หนี้สินของครัวเรือน ส่วน

ตัวชี้วัดครัวเรือนที่วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ที่กลุ่มเป้าหมาย 4,382 ครัวเรือน ได้
คะแนนต่ำที่สุด คือ (Q 8) การทำบัญชีครัวเรือน

ภาพจากการแสดงผลด้วยการประยุกต์ใช้โปรแกรม MapWindowGIS ร่วมกับโปรแกรม SPSS แสดงที่ตั้งและจำนวนครัวเรือนในพื้นที่ 13 ตำบล ที่ได้คะแนนตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการทำบัญชีครัวเรือนในระดับคะแนน 1 (ต่ำที่สุด) จำนวน 1,693 ครัวเรือน จากจำนวนครัวเรือนที่สำรวจทั้งหมด 4,382 ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 39 ของจำนวนครัวเรือนที่สำรวจ

ผลการศึกษาดังกล่าว อาจตั้งเป็นโจทย์วิจัยในอนาคตว่าด้วยเรื่อง “การทำบัญชีครัวเรือน กับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน” ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่สุดของการแสดงระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน ส่วนจุดแข็งที่สุดของการแสดงความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง คือ Q5 – การจัดการหนี้สินของครัวเรือน จำนวน 706 ครัวเรือน หรือร้อยละ 16 ของ ครัวเรือนที่สำรวจ

การแสดงผล 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง ผ่าน
โปรแกรมเชื่อมระหว่าง โปรแกรม SPSS กับ
โปรแกรม MapWindowGIS

การใช้ 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน ด้วยการนำเสนอผ่านโปรแกรมเชื่อม
ระหว่าง โปรแกรม SPSS กับ โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ MapWindowGIS ในพื้นที่ 13 ตำบล
เพื่อวัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน และเชื่อมโยงสู่ระดับความเป็นเศรษฐกิจ
พอเพียงระดับตำบลนั้น ทำให้ภาคีการพัฒนาฝ่ายต่างๆ ในชุมชนห้องถิ่นระดับตำบล รู้สถานะความ
เป็นเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลตนเองในเชิงเปรียบเทียบกับพื้นที่ตำบลอื่นๆ และวางแผนการ
พัฒนาเพื่อขัดจุดอ่อนของตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ตัวชี้วัดด้านการทำบัญชี

ครัวเรือน เพื่อยกระดับครัวเรือน ชุมชน ตำบล ให้ก้าวสู่แนวทางการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การวิจัยและพัฒนาระบวนการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อเสริมพลังการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงควรจะเป็นกิจกรรมการวิจัยและการพัฒนาที่สำคัญในอนาคต ของพื้นที่ทั้ง 14 ตำบล และขยายผลสู่พื้นที่ตำบลอื่นๆต่อไป

4. เกิดการพัฒนาระบบฐานข้อมูลแผนแม่บทชุมชน รองรับการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ โดยใช้ความรู้จากการบวนการทำแผนแม่บทชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพการพัฒนาครัวเรือน และชุมชนสู่การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการฯ ประยุกต์ใช้โปรแกรมขอนหาด โปรแกรมMapWindowGIS จัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชน ใช้โปรแกรม SPSS จัดการข้อมูลตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน และใช้กระบวนการวิเคราะห์ การศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลแผนแม่บทชุมชนที่ทำโดยภาคประชาชน กับแผนแม่บทตำบลที่ดำเนินการโดยกลไกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย ผลการศึกษาได้ชุดเครื่องมือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 3 ชุด เพื่อการจัดการข้อมูลครัวเรือน ชุมชน/หมู่บ้านตำบล ได้แก่โปรแกรมขอนหาด เพื่อการจัดการข้อมูลครัวเรือนและองค์กรชุมชน โปรแกรมMapWindowGIS เพื่อการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ (ซึ่งกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชนเดิมไม่ได้ประยุกต์ใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่ ในกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชน ทั้งระดับหมู่บ้านและตำบล) และโปรแกรม SPSS เพื่อการประเมิน 17 ตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน ซึ่งนำไปสู่การศึกษาเปรียบเทียบระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ที่มี 3 คุณสมบัติของแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล คือ แผนแม่บทสมบูรณ์ดี แผนแม่บทสมบูรณ์ปานกลาง และแผนแม่บทดีองปรับปรุง ซึ่งพบว่า ระดับความสมบูรณ์ของแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล ที่จัดทำโดยภาคประชาชน ไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน ในพื้นที่ 14 ตำบลที่ศึกษาแต่อย่างใด ดังนั้นการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชน จะส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถ เพิ่มประสิทธิภาพ ของการทำแผนชุมชน โดยเฉพาะการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) นั้น จะสร้างเครื่องมือการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ของตำบลเพิ่มจากข้อมูลเชิงบรรยายที่ดำเนินการอยู่แล้ว เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชนในบุคใหม่ และจะบูรณาการกับแผนการพัฒนาตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น เมื่อมีการใช้เครื่องมือบางส่วนที่เหมือนกัน เช่น โปรแกรม MapWindowGIS โปรแกรมขอนหาด ส่วนการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ภาคีการพัฒนาต่างๆในตำบล รวมถึงองค์กรบริหารส่วนตำบล ต้องเรียนรู้จาก 17 ตัวชี้วัดครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง และเสริมกิจกรรมที่เป็นจุดอ่อนของ การก้าวสู่ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน ได้แก่ การทำบัญชีรับ-จ่าย ของ ครัวเรือน เป็นต้น

5. เกิดความร่วมมือกับสถาบันวิชาการท้องถิ่น และการขยายผลงานวิจัย ไปในพื้นที่ตำบล อื่นๆ ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ (สงขลา นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง และสตูล) ระยะเวลา 19 เดือน ใน “ระหว่างทาง” ของการดำเนินการ (Top on the Procedure) โครงการฯ ได้รับความร่วมมือจากสถาบันวิชาการท้องถิ่นหลายแห่ง หลายระดับ ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ遮อวัด จังหวัดนครศรีธรรมราช (กศน.遮อวัด) มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสตูล สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดตรังและจังหวัดนครศรีธรรมราช องค์การบริหารส่วนจังหวัด นครศรีธรรมราช ในการขยายผลงานวิจัยไปสู่การประยุกต์ใช้ในงานพัฒนาเชิงพื้นที่ ใน 5 จังหวัดภาคใต้ โดยเฉพาะ การจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 80 ตำบล ใน จังหวัดนครศรีธรรมราช การจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 12 ตำบล จังหวัด สตูล การพัฒนาและเผยแพร่โปรแกรมขอนหาด เวอร์ชั่นแพนที่ภัยและทรัพย์สิน ที่ดำเนินการใน พื้นที่ตำบลหลาย คือ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชและเผยแพร่ในงาน ประชุมปิดตัวโครงการฯ (ในเดือนกันยายน 2551 ณ วิทยาลัยเทคนิค จังหวัดนครศรีธรรมราช) ซึ่ง จะเป็นผลผลิตชิ้นสำคัญ ที่จะใช้ขยายผลหลังจากสิ้นสุดโครงการฯ

ผลงานวิจัยของโครงการฯ ที่ใช้ขยายผลได้ในกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ องค์กรชุมชนระดับ ตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล ได้แก่

1.) โปรแกรม MapWindowGIS เวอร์ชั่นปรับปรุงโดยวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ที่สร้าง ชุดเครื่องมือ (Plug-in) ให้สามารถเชื่อมกับฐานข้อมูลในโปรแกรมขอนหาด และโปรแกรม SPSS ได้ ใช้เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาแผนแม่บทชุมชนของภาคประชาชน และแผนพัฒนา ตำบลของ อปท. เพื่อการพัฒนาสู่แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.) โปรแกรมขอนหาด เวอร์ชั่น แผนที่ภัยและทะเบียนทรัพย์สิน พัฒนาโดยนายแพทย์ บรรจิด สุขพิพัฒน์ นายชื่น พิพิธเพ็ง และนายไชยา กรรไพเราะ โดยมี อบต. โพธิ์เสด็จ เป็น ต้นแบบในการพัฒนา

3.) 17 ตำบลเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน ที่พัฒนาด้วยโปรแกรม SPSS และ โปรแกรม MapWindowGIS สามารถใช้เป็นต้นแบบในการศึกษาเปรียบเทียบและใช้เป็นเกณฑ์วัด ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในพื้นที่ตำบลต่างๆ ได้

4.) ผลการศึกษาของโครงการฯ ที่พบว่า แผนแม่บทชุมชนที่ความสมบูรณ์แตกต่างกันนั้น ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนแต่อย่างใด กล่าวคือ ตำบลที่มีผล ของการทำแผนแม่บทชุมชน (จัดทำโดยภาคประชาชน) ในระดับดี ไม่ได้มีครัวเรือนที่ใช้แนว เศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าตำบลที่มีแผนชุมชนในระดับดี เป้าหมายในการทำแผนแม่บทชุมชน

ซึ่งพัฒนามาจากภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่น จึงอยู่ที่การสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ดำเนินฐานของการพัฒนาองค์ความรู้ของภาคประชาชน และจัดทำข้อเสนอแนะในการโครงการฯต่อภาค การพัฒนาต่างๆทั้งในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งผลการศึกษาตามแนวทางนี้ จะนำไปสู่การ พัฒนาชุดเครื่องมือ กระบวนการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความ เหมาะสมกับพื้นที่เป้าหมาย ที่มีความหลากหลายและพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมาก ขึ้น

5.) จากการศึกษา 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน พบว่า ตัวชี้วัดด้านมีเหตุนิ ผล ในประเด็นย่อย คือ การทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีฟาร์ม มีคะแนนต่ำสุด ในกลุ่ม 17 ตัวชี้วัด ซึ่งแปลความได้ว่า ในอนาคต หากพื้นที่ใดต้องการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ควรมีกิจกรรมหรือโครงการด้านการด้านการส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือนด้วย ถึงจะ โน้มนำไปสู่ การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ดี

บทที่ 8

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาของโครงการฯ ซึ่งในขั้นต้นเสนอระยะเวลาดำเนินงาน 12 เดือน (1 มีนาคม 2550 ถึง 1 มีนาคม 2551) แต่ต้องขอขยายระยะเวลาไปอีก 7 เดือน (1 เมษายน ถึง 30 กันยายน 2551) นั้น เกิดจากข้อข้อดังข้อดังนี้

1.) ความพร้อมของคณะกรรมการฯ 14 ตำบล ซึ่งต้องใช้วิถีทางนักวิจัยที่เหมาะสม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้คัดสรร โครงการฯ ได้ผู้ประสานงานวิจัย 14 ตำบลไม่พร้อมกัน ส่งผลให้การเริ่มโครงการฯ ในพื้นที่ 14 ตำบล ไม่พร้อมกันด้วย ซึ่ง 10 ตำบล สามารถดำเนินงานได้ เมื่อระยะเวลาล่วงเลยไปแล้วถึง 2 เดือน ทำให้ต้องขยายระยะเวลาดำเนินการไปอีก

2.) การพัฒนานักวิจัยตำบลให้เข้าใจและเข้าถึง 4 องค์ความรู้หลักของโครงการฯ คือ ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ด้านแผนชุมชน ความรู้ด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์ และความรู้ ด้านระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ต้องจัดฝึกอบรมนักวิจัยจาก 14 ตำบล พร้อมกับการลงปฏิบัติ จริงควบคู่ไปกับการเรียนรู้ ซึ่งความรู้ใหม่ทั้ง 4 ด้าน นักวิจัยตำบลรวมทั้งผู้ประสานงานโครงการฯ ต้องใช้ความอุตสาหะ ความมานะพยายามสูง ในบางพื้นที่ถึงขั้นต้องเปลี่ยนแปลงตัวนักวิจัย เช่น ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร ตำบลนาทราย อำเภอ เมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่งผลให้ดำเนินงานไม่ได้ตามแผนงานที่กำหนดไว้

3.) ความขัดแย้งทางการเมือง (การเลือกตั้ง) ในบางตำบล โครงการฯ พ布ข้อขัดข้องทาง การเมืองในช่วงการเลือกตั้งฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นระยะเวลาความเกี่ยว ข้องในช่วงเวลาการดำเนินงานของโครงการฯ พื้นที่ที่มีความขัดแย้งรุนแรงหลายตำบล ได้แก่ ตำบล หนองหาด ตำบลกะปาง ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลบ้านพร้าว ในจังหวัดพัทลุง และผู้ ประสานงานตำบลของโครงการฯ บางคน อยู่ในขณะทำงานของนักการเมือง ของคู่กรณีที่มีขัดแย้ง กันด้วย เช่น ตำบลหนองหาด ตำบลกะปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลคูหาใต้ จังหวัดสงขลา ตำบลบ้านพร้าว จังหวัดพัทลุง ทำให้เกิดข้อคิดขัดในการดำเนินงานมาก โดยเฉพาะตำบลหนองหาด จังหวัดนครศรีธรรมราช คุณะทำงานตำบลไม่สามารถเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับ ครัวเรือนได้

4.) การจัดฝ่ายประสานงานจากสำนักปลัดของ อบต. เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ ดำเนินงานของโครงการฯ ในหลายพื้นที่องค์ประกอบส่วนนี้ติดขัด ทำให้มีเพียงภาคประชาชนกับ นักวิจัยของโครงการฯ ทำงานฝ่ายเดียว ได้รับการสนับสนุนจาก อบต. น้อย ได้แก่ ตำบลพิมาน เทศบาลเมืองสตูล ตำบลหนองหาด จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลบ้านพร้าว จังหวัดพัทลุง

5.) ข้อจำกัดของ Free- Software MapWindowGIS ในการเชื่อมฐานข้อมูลอื่นๆในรูปโปรแกรมของหอด โปรแกรมExcel ซึ่งในช่วงเริ่มต้นโครงการฯ ยังไม่สามารถพัฒนาชุดเครื่องมือ เชื่อมโยงฐานข้อมูลอื่นๆ กับระบบการจัดการฐานข้อมูลในโปรแกรม MapWindowGIS ได้ ต้องมีการบันทึกฐานข้อมูลลงในตาราง Attribute ของโปรแกรม MapWindowGIS เท่านั้น ต้องใช้เวลาในการดำเนินงานมากเกินไป เป็นการทำงานช้าช้อน

จากข้อจำกัด 5 ประการดังกล่าวข้างต้น โครงการฯ ได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นในบางพื้นที่ บางประเด็นแล้ว และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 การคัดสรรนักวิจัยตำบล บุคลากรของ อปท. เข้าร่วมโครงการฯ เป็นประการด้านแรกของการดำเนินงาน หากผิดพลาดจะส่งผลหาย ซึ่งโครงการฯ ประสบปัญหาประเด็นนี้ เช่นกัน ในบางตำบล เนื่องจากนักวิจัยตำบล ได้รับการคัดสรรโดยฝ่ายบริหารของ อปท. ในตำบลใดเป้าหมาย เพราะต้องทำงานใกล้ชิดกับ อปท.มาก ทั้งด้านการประสานงาน การใช้บุคลากร และทรัพยากรของ อปท. ในการจัดการข้อมูลตำบลที่เกิดจากการสำรวจและจัดทำของคณะทำงานตำบลและนักวิจัยตำบล ดังนั้น หากประมวลวิเคราะห์แล้วว่า อปท. ได้ยังมีท่าที “รีรอ ลังเล ไม่เต็มที่ ไม่จดบุคลากร มารับผิดชอบงานนี้โดยตรง” ในฐานะเป็น 14 พื้นที่ อปท. กรณีศึกษา ก็ไม่สมควรเลือกตำบลนั้น เข้าร่วมโครงการฯ เพราะบทบาทภาระหนักจะตกอยู่กับผู้ประสานงานวิจัยตำบล ซึ่งหากที่จะขับเคลื่อนงานวิจัยให้ประสบผลสำเร็จได้ อย่างกรณีการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในบางตำบล ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนงาน แม้ว่าบุคลากรจะมีขีดความสามารถด้านเทคนิค IT (Information Technology) สูงมากก็ตาม แต่ต้องขับเคลื่อนงานด้านสังคมควบคู่กันไปด้วย นักวิจัยตำบลของโครงการฯ ในลักษณะนี้ คุณนิคม ภู่สกุลสุข ผู้ประสานงานภาคสนามให้ข้อสังเกตว่า “ ต้องเป็นบุคคลที่มีความรักงาน IT เป็นพื้นฐาน ประกอบกับเป็นผู้รักงานพัฒนาชุมชน ควบคู่กันไปด้วย แบบประเภท 2 in 1 หากนักวิจัยมีคุณสมบัติข้อหนึ่งข้อใดเท่านั้น ก็หากที่จะรับงานวิจัยเชิงพื้นที่แบบนี้ ”

ผลจากการดำเนินงานของโครงการฯ เกิดนัก GIS ชุมชน ภายใต้โครงการฯ ในพื้นที่ 14 ตำบล และพื้นที่ข่ายผลในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน ซึ่งจะเป็นบุคลากรสำคัญของชุมชนท้องถิ่น รองรับการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาข้อมูลครัวเรือนและชุมชนด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ซึ่งจะประยุกต์อย่างยิ่ง หากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.) สนับสนุนให้นัก GIS ชุมชนเหล่านี้ สามารถรับผิดชอบภาระด้านการพัฒนา การจัดการข้อมูลระดับตำบลต่อไปในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้

ประการที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ MapWindowGIS และการพัฒนาการเชื่อมข้อมูลโดยใช้โปรแกรมของหอดเป็นฐาน โครงการฯ ทุ่มเทให้กับการสร้าง基地

ความสามารถด้าน IT ให้กับนักวิจัยตำบลทั้ง 14 ตำบล อย่างเต็มที่ โดยจัดการฝึกอบรม เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้าน IT โดยเฉพาะความรู้ด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์ โปรแกรม MapWindowGIS และโปรแกรมขอนหาด มากกว่า 6 ครั้ง ในระยะ 19 เดือน และสนับสนุนให้นายชื่น พิพิชพง นักวิจัยตำบลขอนหาด และนายไชยา กรรไพรา เจ้าหน้าที่จาก อบต.โพธิ์สีดีจ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพื้นที่ขยายในช่วงท้ายของโครงการฯ พัฒนาโปรแกรมขอนหาด ชุด แผนที่ภัยและทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อรับความต้องการของ อบต. และองค์กรชุมชน ในการจัดการฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

โปรแกรมขอนหาด ชุด การจัดทำแผนแม่บทที่ดินอย่างบูรณาการ หรือ การจัดทำแผนที่ภัยและทะเบียนทรัพย์สิน ซึ่งมีความสมบูรณ์ของโปรแกรมเพียงพอและเหมาะสมกับองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการนำไปใช้ประโยชน์ได้แล้วนั้น เป็นผลผลิตของทีมนักวิจัยตำบลที่จับงานนี้อย่างต่อเนื่อง หากมีการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ข้ามตำบล ในอำเภอเดียวกัน หรือข้ามอำเภอในจังหวัดเดียวกัน จะเป็นอีกหนึ่งผลผลิตแห่งความภูมิใจของโครงการฯ ที่สามารถขยายผลได้ด้วยตัวของนักวิจัยและเครือข่ายนัก GIS ชุมชน ซึ่งจะมาทำงานในการพัฒนาโปรแกรมขอนหาดเวอร์ชันใหม่ล่าสุดนี้ น่าจะมีความพร้อมในการจัดฝึกอบรมเผยแพร่ในช่วงกลางปี 2552 หลังจากผ่านการทดสอบความสมบูรณ์ของโปรแกรมในตำบลโพธิ์สีดีจและตำบลเป้าหมายในพื้นที่ 14 ตำบล บางตำบลแล้ว เช่น ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประการที่ 3 จากการใช้ข้อมูลร่วมกัน สร้างการจัดการความรู้ และการสร้างความสัมพันธ์ใหม่ จากข้อค้นพบของโครงการฯ ที่ว่า หากมีการประยุกต์ใช้ระบบการจัดการข้อมูลด้วยระบบ IT ภายใต้การพัฒนาของโครงการฯ ครบถ้วน 4 โปรแกรมพื้นฐานดังที่กล่าวมาในเบื้องต้น ในกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชนโดยภาคประชาชนและแผนพัฒนาตำบลโดยภาค อบต. จะมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นตั้งแต่ต้น เพราะใช้เครื่องมือจัดการข้อมูลชนิดเดียวกัน นำข้อมูลไปสู่การจัดการความรู้ เพื่อจัดทำแผนงาน กิจกรรม ร่วมกัน ในที่สุดจะเกิดความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างภาคประชาชนและ อบต. ในตำบลนั้นๆ จากการที่ 14 ตำบล เริ่มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในตำบลคูหาใต้ ตำบลคุณรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ตำบลคละง อำเภอคละง จังหวัดสตูล ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสีก้า จังหวัดตรัง เป็นต้น

ประการที่ 4 การใช้ข้อมูลเชิงประเด็น แก้ปัญหาชุมชน ในระหว่างทางของการดำเนินงาน จากการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ส่งผลให้ประเด็นปัญหาของชุมชน เช่น ปัญหาที่ดินทำกินที่สั่งสมมายาวนาน ได้รับการแก้ไขปัญหาไปด้วย ได้แก่ 1.) ปัญหาที่ดิน ตำบลขอนหาด อำเภอชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราช 2.) ปัญหาที่ดินกรณีที่ดินสาธารณู ทุ่งลานโย ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง 3.) ปัญหาที่ดินคุณนายพัน ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 4.) ปัญหาเยาวชน ในตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสีก้า จังหวัดตรัง

5.) ปัญหาสิ่งแวดล้อม และการจัดการทรัพยากร ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง 5.) การวางแผนการท่องเที่ยว ตำบลจะแล้ว อำเภอสิงหนคร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

ประการที่ 5 การขยายผลโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนฯ ระยะที่ 2
จากผลการดำเนินงานในระยะ 19 เดือนของโครงการฯ นั้น โครงการฯ ได้สร้างทุนความรู้ไว้อย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ 1.) โปรแกรมขอนหาดเพื่อการจัดการข้อมูลครัวเรือน การจัดทำแผนที่ภายนอกและทะเบียนทรัพย์สิน 2.) โปรแกรม MapWindowGIS เพื่อการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ และข้อมูลเชิงประเดิม 3.) 17 ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน 4.) ผลการศึกษาการทำแผนแม่บบชุมชน เปรียบเทียบกับแผนของอปท. จากประสบการณ์ของ 14 ตำบล ในการพัฒนาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 5.) การสร้างกลไกการจัดการข้อมูลครัวเรือนและชุมชนในระดับตำบล ซึ่งความรู้ทั้ง 5 ด้าน เพิ่งได้รับการพัฒนาและประยุกต์ใช้ในพื้นที่ 14 ตำบลเท่านั้น หากมีการขยายโอกาสให้พื้นที่ตำบลอื่นๆ ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้มาร่วมเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ด้วย จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการข้อมูลตำบลในภาพรวมมากยิ่งขึ้น สอดรับกับการขยายงาน ABC&D ในภาคใต้ จึงเสนอให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.) สนับสนุนให้คณาจารย์ตำบลกลุ่มนี้ ได้รับการต่อผลงานวิจัยนี้ ด้วยโครงการรายชื่อที่ 2

เอกสารอ้างอิง

เกณม วัฒนชัย. 2548. เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548. "เศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร?" กรุงเทพมหานคร.

โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง "ความก้าวหน้าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเอกชน."

<http://www.sufficiencyeconomy.org>

จุฑามาศ บารามีชัย. รองเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การประชุม. วันอังคารที่ 7 สิงหาคม 2550 เวลา 09.30-10.30 น. ณ ห้องประชุมสำนักงาน อธิการบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.

ไชยา กรรไพรeras. องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์เสดี. 2551. อบต.ทำได.

บรรจิด สุขพิพัฒปานนท์, นายนิ่น พิพัฒน์. 2551. คู่มือโปรแกรมอนหาด.

แพร่พรรณ เหมวรรณ. ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2550.

คู่มือปฏิบัติการระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการจัดทำแผนที่ภูมิและทะเบียนทรัพย์สิน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยโปรแกรมปีรอรหัส MapWindowGIS

พระธรรมปีฎก (ประยุทธ ปยุตโต) พุทธธรรม (ฉบับเดิม). พิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพ, 2546.

ประเวศ วงศ์. 2547. ยุทธศาสตร์รัตนโกสินทร์ กรุงเทพฯ.

ทวีศักดิ์ นาคมวงศ์. 2547. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ(Decision Support Systems). [Online]

Available URL ; http://www.sirikitdam.egat.com/WEB_MIS/107/index.html

วารสารมูลนิธิชัยพัฒนา. 2548. "เศรษฐกิจพอเพียง".

<http://www.chaipat.or.th/journal/aug99/thai/self.html>

อภิญญา บุญญฤทธิ์. 2549. "ธ.ก.ส. กับการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง". วารสารเพื่อการพัฒนาชนบท ธ.ก.ส.